

SIMONE
VAN DER
VLUGT

AUTEUR VAN *De vrouw*

*Schaduw
zuster*

LITERAIRE THRILLER
LUITPOLDER

Simone van der Vlugt
Schaduwzuster
Anthos Amsterdam

Marjolein

Opeens heeft hij een mes. Het flitsende gebaar waarmee hij het te voorschijn trekt komt zo onverwacht dat de schrik me verlamt en vervolgens in golven door mijn lichaam pulseert. Ik probeer iets te zeggen maar het geluid sterft weg in mijn keel. Ik kan alleen maar staren naar het scherpe lemmet, dat zacht glanst in het zonlicht dat door de ramen het klaslokaal in valt.

Heel voorzichtig doe ik een stapje achteruit, in de richting van de openstaande deur. Tegelijkertijd doet Bilal een stap vooruit zodat het mes onveranderd dreigend naar me blijft wijzen.

Ik heb een cursus gevolgd hoe je het beste in dit soort situaties kunt reageren. Ik zie het cursusboek zó voor me, en de bladzijde met de tips eveneens. Er wil me echter niet één advies te binnen schieten. Waarschijnlijk voer ik de meeste intuïtief al uit; ik zoek geen oogcontact met Bilal en ik schuifel langzaam maar zeker naar de enige vluchtweg, de deur. Maar haal ik dat?

Eén blik op Bilals gezicht is voldoende om te beseffen dat ik in gevaar ben. Hij kijkt me aan met een onnatuurlijk gefixeerde blik, als een roofdier dat zijn prooi bestudeert. Die blik registreert elke beweging die ik maak, van de snelle hartslag die ik in mijn hals voel doppen tot het onhandige geschuifel in de richting van de deur. Ik probeer te voorkomen dat mijn gezicht iets uitdrukt maar heb geen idee of ik daarin slaag. Waarschijnlijk zie ik er eerder verbijsterd dan angstig uit.

Verbijsterd, omdat ik dit niet heb zien aankomen. Ik had erop bedacht moeten zijn, juist bij deze jongen. Bilal Assrouti is een van mijn leerlingen in zes vwo op wie ik nooit echt vat heb kunnen krijgen. Vorig jaar had ik hem al in de klas en ook toen botsten we voort- durend, en heftig. Bilal is het soort autoritaire jongen dat thuis te veel in te brengen heeft en zich hetzelfde gedrag op school denkt te kunnen permitteren.

Ik geef al zeven jaar Nederlands en nog nooit heb ik het gevoel gehad dat ik niet ben opgewassen tegen problemen met leerlingen, naar Bilal slaagt er elke dag in mij het gevoel te geven dat ik een waardeloze docente ben. Dat ik faal waar ik zo ontzettend graag wil slagen. Vanaf het begin van het vorige schooljaar, toen Bilal nieuw op school kwam, heb ik getracht

door dat pantser van afweer en minachting heen te komen, maar tevergeefs. Met als bekroning de- ze scène, op een zonnige ochtend eind april.

Eigenlijk kan ik nauwelijks geloven dat ik zo rustig blijf. In al die jaren in het middelbaar onderwijs heb ik heel wat meegemaakt, maar dit nog nooit. Ik had het ook nooit verwacht, zelfs niet van Bilal. Ondanks de problemen die we met elkaar hebben, of liever gezegd, die hij met mij als vrouwelijke docent heeft, had ik nooit gedacht dat hij een mes zou trekken. Het mes is er wel degelijk en hij komt er langzaam mee op mij af.

De andere leerlingen in de klas zijn doodstil en er hangt een sfeer van dreiging en naderend onheil tussen de wanden. Ik staar naar het mes en de wereld versmalt tot een tunnel waarin ik alleen zicht heb op het lange lemmet en Bilals fonkelende ogen.

Ik voel mijn ogen glazig worden van angst, en de spanning lijkt zich minutenlang uit te rekken. Waarschijnlijk is het niet meer dan een paar seconden, maar ook dat is lang genoeg om te beseffen dat ik in serieus gevaar verkeer. De negentienjarige knaap tegenover me mag dan wel een scholier zijn, maar hij is er wel een die een kop boven me uitsteekt, met gespierde armen en een trillende spier in zijn hals. Een man in wording, met een dodelijke dreiging in zijn ogen.

Wanhopig probeer ik door de dikke mist in mijn hoofd mijn verstand te bereiken. Praten moet ik. Een rustig en evenwichtig gesprek aangaan. Hem laten inzien dat dit niet de oplossing is, maar dat ik zijn gevoelens wel serieus neem.

Na een droog kuchje slaag ik erin mijn stemgeluid terug te vinden. 'Leg dat mes weg, Bilal,' zeg ik zo rustig mogelijk. 'Dit wil je helemaal niet en je schiet er ook niets mee op. Waarom ben je zo kwaad?'

'Waarom ik zo kwaad ben?' schreeuwt hij me toe. 'Wat denk je, bitch? Je staat me net met die kapsoneskop te vertellen dat ik van school moet!'

'Dat heb ik niet gezegd,' begin ik, maar die ontkenning maakt hem nog razender. Ik zie zijn gezicht vertrekken en meteen vlieg ik naar de deur en vlucht de gang in. Achter me ontstaat een enorm tumult in de klas, maar daar sla ik geen acht op.

Ik ren naar het kantoor van Jan van Osnabrugge, de rector, en gooi de deur open. Schichtig werp ik een blik over mijn schouder, maar Bilal is me niet gevolgd.

Jan zit met de telefoon in zijn hand maar met één blik op mijn verwilderde verschijning legt hij het toestel neer. 'Marjolein! Wat is er aan

de hand?'

Ik sluit de deur achter me en leun ertegenaan. De eerste seconden weet ik niets uit te brengen. 'Bilal. Hij heeft me bedreigd met een mes.'

Met mijn wijsvingers geef ik aan hoe groot dat mes was en Jans ogen vergroten zich evenredig.

'Je ziet spierwit! Gaat het wel? Wacht, ik zal een beetje water voor je pakken.' Hij komt overeind maar ik schud snel mijn hoofd, niet van plan hier alleen achter te blijven terwijl hij water gaat halen.

'Ga even zitten,' zegt Jan terwijl hij een stoel naar achteren schuift. 'Vertel eens, wat is er precies gebeurd?'

Beverig neem ik plaats op de stoel tegenover hem en wil verslag doen van mijn aanvaring met Bilal, maar tot mijn verbazing kan ik me er geen woord van herinneren. Ik kan me niets van de aanleidingen het verloop van onze ruzie voor de geest halen, ik zie alleen dat mes voor me. Ik sla mijn handen voor mijn gezicht en barst in tranen uit.

Jan is in één beweging uit zijn stoel, hurkt naast me neer en slaat zijn arm om me heen.

'Huil maar even. Het is goed, we gaan hier werk van maken. Waar is Bilal nu?'

Ik haal mijn schokkende schouders op.

'Ik stuur even iemand naar je klas om de andere leerlingen op te vangen. 'Jan loopt met grote stappen het kantoor uit, de gang op en ik wil hem naroeven dat hij hier moet blijven, maar er komt geen geluid uit mijn keel.

Versuft blijf ik zitten. Idioot, om zo in tranen uit te barsten. Als- af Bilal me echt neergestoken zou hebben. Aan de andere kant, hoe weet ik zo zeker dat hij dat niet van plan was? Per slot van rekening maakte hij opeens een heel bedreigende move naar me. Het was dat de deur van het lokaal openstond en ik er zo dichtbij was, maar god mag weten wat er anders was gebeurd.

Ik kijk uit het raam, dat uitzicht biedt op het schoolplein. Het Rotterdams College is opgebouwd uit een vmbo-, havo- en vwo- afdeling maar de school telt overwegend vmbo-leerlingen. De meesten zijn aardige, redelijke, jonge mensen die je goed in het ga- reel moet houden maar met wie heel goed te werken valt. Net als op elke andere school. En net als op elke andere school zitten er ook probleemleerlingen die aan een of andere stoornis lijden, zoals ADHD, autisme, Asperger of dyslexie. Vroeger zouden

die kinderen in het speciaal onderwijs terecht zijn gekomen, tegenwoordig be- landen ze allemaal in de vergaarbak die het vmbo heet.

Ik overdrijf niet als ik zeg dat ik altijd veel tijd en energie in mijn leerlingen steek, dat ik zelfs buiten werktijd nog met ze bezig ben, huisbezoekjes afleg of de McDonald's binnenslenter waar mijn leerlingen meestal te vinden zijn, zodat we als gelijken even kunnen bijkletsen. Over het algemeen waarderen mijn leerlingen zo'n enenthousiaste, betrokken houding. Velen van hen hebben me dat ooit verteld, anderen laten het blijken door hun grote en kleine geheimen met me te delen en me op de hoogte te houden van de situatie thuis. Geloof me, dat is geen vanzelfsprekendheid. Over het algemeen is het schaamtegevoel van kinderen meestal sterker dan hun behoefte om over hun problemen te praten.

In het begin weigerden ze zelfs me binnen te laten als ik onverwacht bij hen voor de deur stond, maar gaandeweg heb ik toch bij de meeste leerlingen thuis op de bank gezeten en ja, ik geef toe dat ik daar best trots op ben. Waarom niet?

Ik zou niet voor de klas hebben kunnen staan en mijn lesjes afdraaien zonder bezieling. Ik voel me verantwoordelijk voor hen, ben me ervan bewust dat ik misschien niet de motor van hun bestaan ben maar toch redelijk wat invloed heb op hun levensloop.

Als ik een leerling bij me roep voor een gesprek praten we ook, zonder dat hij of zij woedend opspringt en de klas uit loopt, zoals ze bij mijn collega's altijd doen. Maar zij hebben ook nooit de moeite genomen om de interculturele bijscholingsavonden bij te wonen die je zoveel vrije tijd kosten, maar die je een verhelderend inzicht verschaffen in de denkwereld van allochtone jongeren. Die avondjes zijn nogal generaliserend, maar dat kan niet anders. Per slot van rekening zit iedere aanwezige docent daar voor de jongeren die moeilijkheden opleveren en die stuk voor stuk voldoen aan het profiel dat op zo'n avond van de jeugd wordt geschetst.

Maar Bilal Assrouti heeft altijd voor onrust gezorgd. Hij zit bijna twee jaar bij me in de klas, en ik ben intussen wel wat van hem gewend, maar dat hij een mes zou trekken...

Het schrille geluid van de bel vult de gangen en ik schrik op. In een ommezien is het een lawaai van jewelste en even later stroomt het schoolplein vol met leerlingen. Overal donkere hoofden, petjes en hoofddoekjes. Zou Bilal daar gewoon tussen staan, of is hij weggelopen?

Misschien staat hij me wel op te wachten als ik na mijn lessen naar huis ga. Ik schuifel onrustig heen en weer op mijn stoel en neem me voor het schoolgebouw niet te verlaten voor ik gezien heb hoe Bilal afgevoerd wordt door de politie.

De deur gaat open en ik kijk snel over mijn schouder. Jan komt binnen en sluit de deur achter zich. 'Volgens zijn vrienden heeft Bilal het schoolgebouw verlaten. Ik zal straks contact opnemen met zijn ouders om hen op de hoogte te stellen van dit incident.' Hij schuift achter zijn bureau en kijkt me ernstig aan. 'Marjolein, ik wil dat je weet dat ik dit zeer hoog opneem en er onmiddellijk werk van zal maken.'

Ik laat een zucht ontsnappen en glimlach flauwtjes. 'Dank je, Jan. Zou jij of de conciërge me straks naar het politiebureau kunnen brengen? Ik durf niet alleen de straat op zolang Bilal daar nog ergens met dat mes rondloopt.' Er valt een stilte na mijn woorden. Jan kucht en richt zijn blik op de pennenstandaard op zijn bureau. Na een tijdje kijkt hij op en zegt: 'Ik vraag me af of het wel verstandig is om aangifte te doen. Ik kan je natuurlijk niet tegenhouden, maar volgens mij heeft het weinig zin. De kans is groot dat de zaak geseponneerd wordt wegens gebrek aan bewijs.'

'Gebrek aan bewijs? Met vierentwintig getuigen?'

'Vierentwintig leerlingen, waarvan het grootste deel bevriend is met Bilal,' houdt Jan me voor. 'Allemaal jongelui die het voor hem op zullen nemen, of het gebeurde minder erg zullen voorstellen. Uit angst voor repercussies, uit loyaliteit of wat dan ook, maar in ieder geval moet je niet te veel op zijn klasgenoten rekenen. Ik wil ze er ook liever niet bij betrekken, begrijp je.'

Ik staar Jan aan alsof ik hem voor het eerst zie. 'Nee, Jan, daar begrijp ik helemaal niets van. Ik ben bedreigd meteen niesen jij stelt voor om net te doen of er niets is gebeurd. Zo is het toch? Je hebt liever dat ik niet naar de politie stap. Waarom?'

Maar terwijl ik het vraag weet ik al waarom. Aangifte doen betekent dat Bilal wordt opgepakt, en dat zou negatieve publiciteit opleveren voor de school. Een school waarvan het aantal leerlingen al jaren daalt, ondanks een fusie met twee andere scholen, omdat het niet de eerste keer is dat het Rotterdams College op deze manier de kranten zou halen.

De afkeer is denk ik van mijn gezicht te schrapen, want Jan steekt bezwerend zijn hand op.' Het gaat me niet om de school, Marjolein. Ik geloof oprecht dat de situatie alleen maar verslechtert als je het op de spits drijft. Bilal zit in zes vwo, we kunnen hem godbetert niet eens van school

sturen. Hij heeft wettelijk het recht om eindexamen te doen, dus daar moeten we hem de gelegenheid voor geven. Dat betekent dat we het dit schooljaar met elkaar uit moeten zien te houden. Aangifte doen is olie op het vuur gooien,' zegt Jan met overtuigende stem.

Ik aarzel. Alleen al het idee dat ik op een dag die grijnzende tronie van Bilal weer in mijn klas zal zien, doet mijn hart een slag overslaan van paniek.

'Misschien, maar ik wil die jongen hier op school niet meer tegenkomen. Ik wil hem niet meer zien in mijn klas, ik wil hem niet meer tegen het lijf lopen in de gangen en ik wil hem niet zien rondhangen in de aula.' Jan vouwt zijn handen en kijkt me ernstig aan. 'Ik begrijp dat je geschrokken bent, Marjolein. Ik bezweer je dat Bilal er niet gemakkelijk van af zal komen.'

'Wat ben je dan van plan te doen?' vraag ik.

'Ik wil hem evenmin nog tegenkomen in deze gangen,' antwoordt Jan. 'Ik zal hem voor enige tijd schorsen en hem daarna het schooljaar aflaten maken op de dependance. Op die manier geven we hem wel de gelegenheid om zijn examen te doen en word jij niet meer met hem geconfronteerd. Als je jezelf nu eens de tijd geeft om een beetje bij te komen van de emoties, dan licht ik zijn ouders in en ga ik vanmiddag nog met hen in gesprek. Kun je je daarin vinden?'

Ik wrijf over mijn voorhoofd om een snel opkomende hoofdpijn weg te masseren.

'Ik weet het niet. Ik wil dat die jongen opgepakt wordt, ik wil dat hij weet wat er gebeurt als hij iemand met een mes bedreigt! Verdomme Jan, hij had me wel kunnen neersteken!'

'Maar dat is niet gebeurd,' zegt Jan op het kalmerende, redelijke toontje waarmee je een kind met een driftbui toespreekt. 'Weet je wat je doet? Neem de rest van de dag vrij. Neem zo lang vrij als je nodig hebt! Kom bij van de schrik, zet het allemaal even op een rijtje en laat me weten wanneer je weer klaar bent om aan de slag te gaan. Je bent nu te emotioneel om les te kunnen geven.'

Ik schuif mijn stoel naar achteren en sta op. 'Goed, ik wil vanmiddag wel graag vrij. Maar wat die aangifte betreft, beloof ik niets. Ik vind echt dat we Bilal hier niet mee weg kunnen laten komen.'

Jan knikt me geruststellend toe. 'Dat ben ik volkomen met je eens, maar het is voor alle partijen het beste als we deze zaak intern regelen. Een

negatief bericht in de pers kost ons volgend schooljaar zo twintig aanmeldingen, terwijl er evenzoveel leerlingen voor kiezen om van school te gaan. Dat betekent een hele klas, of zelfs twee klassen, minder! Dat zijn twee formatieplaatsen, twee mensen die werkloos worden en in financiële problemen kunnen komen.'

Ik zwijg en weet echt niet wat ik moet doen. Of eigenlijk weet ik dat wel; het liefst zou ik nu regelrecht naar de politie gaan maar de consequenties die dat voor de school en mijn collega's zal hebben, doen me aarzelen.

3

Na ons gesprek sta ik op de gang, te midden van het gewoel van de leerlingen en ik voel me opeens doodmoe. Langzaam loop ik naar lokaal 209 waar ik een halfuur geleden uit weg vluchtte. Het zit op slot maar ik heb de sleutel. Ik open de deur en ga naar binnen. Onmiddellijk gaan mijn ogen naar de plek waar ik stond toen Bilal me bedreigde. In gedachten zie ik hem toesteken, zie ik mezelf op de grond vallen met het mes in mijn hals, of met een flinke jaap in mijn gezicht. Ik zie het bloed stromen en een onbeheerste huivering slaat door me heen.

Snel loop ik naar mijn tafel, verzamel mijn papieren, en stop ze in de tas die nog op het podium staat. Haastig verlaat ik het lokaal en loop de gang uit. Ik wil naar huis, maar de behoefte om even met Jasmijn te praten is groter. De pauze is bijna afgelopen, maar ik moet haar even laten weten wat er is gebeurd. Jasmijn is mijn collega en vriendin. Zeven jaar geleden kwamen we beiden als nieuwelingen op deze school werken, vers van de lerarenopleiding, en we hebben het hele stadium van ordeproblemen en moeilijkheden met leerlingen samen doorlopen. Aanvankelijk woonde ze buiten Rotterdam maar op het moment dat ze een vaste aanstelling kreeg op het Rotterdams College, kochten zij en haar man Lex een huis in Hillegersberg, in dezelfde straat waar Raoul en ik wonen. We konden het altijd al goed met elkaar vinden maar het gemak waarmee we even bij elkaar op de thee kunnen, en onze kinderen even bij de een of de ander kwijt kunnen, maakte dat we sneller bevriend raakten dan normaal gesproken het geval zou zijn geweest. Niet dat ik zo'n theeleut ben en voortdurend bij haar over de vloer kom. Met een gezin, een overvolle werkweek en weinig vrije tijd, zien we elkaar eigenlijk vooral op school.

'Jee, wat zie jij eruit! Wat is er gebeurd?' Jasmijn zit met koffie in de personeelskamer en heeft aan één blik op mijn gezicht genoeg om instaat van alarm te raken. De bel gaat, ten teken dat de pauze is afgelopen, en de collega's om ons heen pakken hun tas, zetten hun lege koffiebeker in het krat en verlaten pratend en lachend de personeelskamer.

'Heb je les?' vraag ik.

Jasmijn knikt en neemt me bezorgd op. '2E. Hoezo? Vertel!'

'Bilal,' zeg ik slechts. 'Hij had een mes.'

'Wat?'

Ik kijk naar mijn vriendin en voel me nu al beter door haar uitroep van afschuw. Het bevestigt wat ik al weet; dat het niet normaal is. 'Je gelooft het niet, maar hij trok opeens een mes,'ga ik door. 'En niet zo'n kleintje ook. Met zo'n lang, dun lemmer. En dat hield hij bij mijn keel.'

Jasmijns mond valt open. 'Dat meen je niet.'

Ik zeg niets meer. Mijn handen beginnen te trillen en ik heb zin om in tranen uit te barsten.

'Oké, hier moeten we over praten, maar ik heb nu les,' zegt Jasmijn koortsachtig. 'Weet je wat, ik laat ze een opstel schrijven, dan hebben wij even tijd. 2E is een rustige klas, die kan ik wel even alleen laten. Ga zitten, neem koffie, dan ben ik zo terug. Niet weggaan, hoor!'

Ze loopt naar het koffieapparaat, tapt een beker vol en zet hem voor me neer. Het volgende moment is ze verdwenen en ben ik alleen in de personeelskamer. Ik zit tegenover het mededelingenbord en lees de boodschappen zonder ze in me op te nemen. Het enige wat me bezighoudt is de vraag of ik aangifte moet doen of toch maar niet. Met een schuin oog houd ik de deur in de gaten, half en half in de verwachting dat Bilal opeens binnen komt stormen.

Ik schrik als Jasmijn weer binnenvliegt.

'Zo, en nu is het genoeg! Dit kan zo echt niet langer,' roept ze woedend. 'Is hij nou helemaal gek geworden! Dat soort geintjes hoeven we niet te pikken! Vertel eens, wat is er precies gebeurd?'

Ik kijk nadenkend voor me uit. 'We kregen een woordenwisseling, maar het gekke is dat ik me daar geen woord meer van kan herinneren.'

'Dat is de schok,' zegt Jasmijn begrijpend. 'Het doet er ook niet toe. Jullie hadden een woordenwisseling, en toen?'

'Hij stond op en kwam op me af. Zijn gezicht was helemaal vertrokken, doodeng. En opeens trok hij dat mes en richtte het op mijn keel.' Drie zinnen, en ik huil alweer.

Jasmijn slaat haar arm om me heen en troost me alsof ik een klein kind ben. 'Wat zul je geschrokken zijn.'

'Ik dacht echt dat hij ging steken,' zeg ik nauwelijks verstaanbaar door de tranen in mijn stem. 'Weet je hoe dat voelt, als je zo'n groot mes voor je ziet? Ik kon alleen maar denken: niet mijn keel, niet mijn keel, want ik wist dat ik dan geen kans had om het te overleven. Maar meteen beseftte ik dat hij ook mijn gezicht kon openhalen en ik zag al voor me hoe ik de rest van

mijn leven meteen enorm litteken zou rondlopen. Of met een oog minder.' Ik barst nog harder in huilen uit.

Jasmijn streelt me over mijn haar, haar gezicht bleek en betrokken. 'Waar is Bilal nu?' vraagt ze. 'Wanneer is het gebeurd, heb je Jan al gesproken?'

'Ik ben de klas uit gevluht en meteen naar Jans kantoortje gerend. Goddank zat hij op z'n plek.'

'En? Wat zei hij?'

Ik pak een plastic lepeltje en speel er wat mee. 'Hij wilde liever niet dat ik aangifte deed. Hij zei dat hij contact op zou nemen met Bilals ouders, dat ze vanmiddag met elkaar in gesprek gaan en dat Bilal in ieder geval met onmiddellijke ingang wordt geschorst.'

'Ja, en verder?'

'Wettelijk gezien heeft hij het recht om zijn eindexamen hier te doen, maar de toegang tot dit gebouw wordt hem ontzegd. Na zijn schorsing kan hij de lessen volgen op de dependance.'

Jasmijn knikt nadenkend. 'Dat lijkt me inderdaad de beste oplossing. Hoe sneller die jongen hier vandaan is, hoe beter. Jee, ik moet er niet aan denken dat hij opeens een mes voor me zou houden! Ik zou het besterven!'

Ik buig het plastic lepeltje dubbel tot het knapt en kijk nadenkend voor me uit. 'Het enige waar ik over loop te dubben is of ik aangifte zal doen of niet.'

Jasmijn fronst haar wenkbrauwen. 'O, ja. Dat moet eigenlijk wel. Toch?'

'Ik weet het niet. Het zou de naam van de school geen goed doen, maar aan de andere kant...' Ik kijk mijn vriendin vertwijfeld aan. 'Ik kan dit toch niet zomaar voorbij laten gaan? Wat voor signaal zal het geven dat een leerling een leerkracht met een mes kan bedreigen en voor straf alleen naar de dependance wordt overgeplaatst?'

'En geschorst wordt,' voegt Jasmijn eraan toe.

'Nou, oké, en geschorst wordt. Heeft hij een weekje vrij. Lekker zappen, en TMF kijken. Denk je dat Bilal daarmee zit?' zeg ik minachtend.

Jasmijn trekt een stoel bij en gaat zitten. 'Dat is waar, maar wat verwacht je van de politie? Dat ze met een arrestatieteam uitrukken en Bilal zijn huis uit slepen? Je weet wel beter, Marjo. Ze geven hem hoogstens een waarschuwing. Iemand bedreigen mag niet, maar ze kunnen je er ook niet voor vasthouden. Als we hier op school van elke bedreiging aangifte deden, zouden we binnen de kortste keren allemaal op straat staan.' 'Dat mag wel zo

zijn,' zeg ik heftig, 'maar op wat voor soort school werk je dan? Ik wil lesgeven op een school waar het veilig is om rond te lopen, om onderwijs te krijgen en les te geven. Maar dan moeten studenten die een bedreiging vormen wel aangepakt worden, en niet alleen met schorsing want een paar vrije dagen zien ze niet eens als een straf. We moeten een signaal geven aan de buitenwereld dat we ons bewust zijn van de problemen en dat we eraan werken. Ze onder tafel schuiven heeft geen enkele zin. Stel dat elke school dat deed! Dat zou betekenen dat de leerlingen oppermachtig zijn en kunnen doen en laten wat ze willen!'

'Dat kunnen ze ook,' zegt Jasmijn nuchter. 'Dat weet je toch.'

Ik weet het. De macht van de leerling, beschermd door zijn ouders, wordt steeds groter. Ik kan me herinneren dat vroeger alleen de dreiging om naar de directeur gestuurd te worden voldoende was om me onmiddellijk in te dammen als ik te ver ging in de klas.

Tegenwoordig lachen ze je in het gezicht uit. Ik heb het zelfs meegemaakt dat een leerling, die ik eruit gestuurd had, voor het raam van de klas z'n blote kont liet zien. Als je de ouders opbelt om ze uit te nodigen voor een gesprek, hebben ze geen tijd en geen belangstelling. En als ze wel op komen dagen, begrijpen ze amper waar het over gaat omdat ze de Nederlandse taal niet beheersen, of ze beloven hun kind in elkaar te slaan, waar je ze dan weer met alle macht van af probeert te praten.

Vaak genoeg reageren ouders alleen maar verontwaardigd als je ze aanspreekt op het gedrag van hun kind. Hoe durf je! Bedoel je soms dat zij geen goede opvoeders zijn? Is het niet de taak van de school om dit soort problemen op te lossen? Daar betalen ze toch lesgeld voor?

Victor, een van mijn collega's, werd tijdens zo'n gesprek neergeslagen door een Egyptenaar die de kritiek op zijn zoon niet zo goed opnam.

'Wat moet ik doen, Jasmijn?' Ik kijk mijn vriendin vermoeid aan. 'Wat zou jij doen in mijn geval?'

'Er een nachtje over slapen,' zegt Jasmijn. 'Goed nadenken en veel koffie drinken. Ik zal even verse halen.' Ze staat op en loopt naar de koffieautomaat. De personeelskamer is helemaal verlaten, zodat ze snel weer bij de tafel staat. Ze zet een beker voor me neer en zegt: 'Ik weet niet wat ik je moet aanraden, Marjo. Ik denk dat je het eerst zelf moet hebben meegemaakt, maar op dit moment zeg ik: denk nog eens goed na over die aangifte. Als Bilal wel van straat geplukt wordt, of de politie komt hier op school, dan duurt het niet lang of de pers komt erachter, en dan kunnen we

de boel volgend jaar wel sluiten. Maar je hebt ook gelijk als je zegt dat dit een veilige school moet zijn waar we gewoon ons werk kunnen doen.'

We zitten even in stilte bij elkaar en drinken onze koffie. Over de rand van mijn mok kijk ik mijn vriendin aan: 'Ik heb hoofdpijn.'

Jasmijn legt haar hand op die van mij. 'Ga lekker naar huis,' zegt ze zacht. 'Ik bel je vanavond even, goed? En watje ook doet, aangifte of niet, ik sta achter je.'

Ik glimlach en kom overeind om te vertrekken. Ik pak mijn tas, buig me naar Jasmijn toe en geef haar een zoen op haar wang.

Ik ben blij dat ik nooit op de fiets naar mijn werk ga, ook al is het nog zulk mooi weer voor eind april. Ik kan niet op de fiets gaan, want ik moet 's middags racen om mijn dochter van zes op tijd van school te kunnen halen, 's Morgens brengt Raoul haar weg maar de middagen zijn mijn verantwoordelijkheid. Ik werk vier dagen in de week. De woensdag is mijn vrije dag, omdat Valerie dan 's middags geen school heeft.

Op vrijdag ben ik al om twee uur klaar maar de rest van de week moet ik me haasten om op tijd bij haar school te zijn, en tot mijn schaamte staat ze soms aan de hand van de juf op me te wachten. Maar vandaag dus niet. Het is maandag, vroeg in de middag, en ik heb alle tijd om mijn verhaal te doen bij de politie.

Als ik ga.

Ik betrap me erop dat ik schichtig om me heen kijk als ik het schoolplein oversteek en naar de parkeerplaats loop. Iedere donkerharige, breedgeschouderde jongen doet de angst in me opvlammen en ik voel me pas veilig als ik in mijn auto zit en de centrale vergrendeling in werking heb gesteld.

Terwijl ik me in het drukke Rotterdamse verkeer meng, komt alles stukje bij beetje terug.

Vanaf de eerste minuut dat de les begon, had Bilal me met trage, onbeschofte blik van top tot teen zitten opnemen. Ik droeg een rok, niet eens zo'n heel korte maar tot op de knie, en hoge zwarte lak-laarzen. Onderuitgezakt keek Bilal van mijn benen naar mijn borsten, en weer terug.

Ik deed alsof ik het niet merkte en ging verder met de les. Negeren was altijd de beste manier. Tot Bilal zijn hand opstak en met een bijna geil glimlachje zei: 'Mevrouw?'

Ik keek hem vragend aan. 'Ja, Bilal?'

'Wat ziet u er heet uit vandaag. Gaat u ergens naartoe?'

Vanuit de klas klonk hier en daar onderdrukt gelach, maar de meeste leerlingen keken van Bilal weg.

'Ik zou het waarderen als je me dergelijk commentaar bespaarde, Bilal,' zei ik tamelijk kortaf.

'Dat zal best,' zei Bilal met een grijnslachje dat weinig goeds voorspelde. 'Weet u hoe we in Marokko een vrouw noemen die er zo bij

loopt?'

Ik keek hem waarschuwend aan. Kort geleden had ik een aantal jongens in mijn klas goed duidelijk gemaakt wat de sancties waren op het gebruik van schuttingtaai in het algemeen en benamingen als hoer in het bijzonder.

Bilal ging rechtop zitten, boog zich vertrouwelijk naar me toe en zei, nadrukkelijk articulerend: 'Een prostituee.'

Woede vlamde door me heen, maar ik slaagde erin me te beheersen. 'Heb je kauwgom in je mond, Bilal?' vroeg ik slechts. 'Wees zo goed om het even in de prullenbak te deponeren.'

Bilal werkte zijn lange lijf uit het schoolbankje en liep met hetzelfde lepe grijnsje naar de prullenbak, die in de hoek achter de deur stond. Hij spuwde de kauwgom uit en liep terug naar zijn plaats. Terwijl hij aanstalten maakte om te gaan zitten, trakteerde hij me opnieuw op een lange, suggestieve blik op mijn borsten.

En toen ging ik in de fout. Ik had hem moeten opdragen het lokaal te verlaten en zich te gaan melden, maar in plaats daarvan richtte ik mijn ogen minachtend op zijn kruis. Heel kort - ik schrok er eigenlijk zelf van - en ik realiseerde me ook meteen dat ik een vergissing maakte, maar het was al te laat. Bilal had het gezien. De uitdrukking op zijn gezicht veranderde van leep in hard, zijn lippen vormden een streep en er verscheen een dreiging in zijn ogen die alle alarmfuncties in mijn lichaam in werking stelde. Ik deed een stap achteruit en op dat moment kwam hij uit zijn bank en trok het mes.

De herinnering aan dat angstaanjagende ogenblik maakt dat ik plotseling heel zeker van mijn zaak ben. Ik ga aangifte doen, natuurlijk ga ik aangifte doen. Ik moet een daad stellen, optreden!

Vastbesloten keer ik op een rotonde en rij terug naar het centrum. Ik trotseer het verkeer op de Coolsingel en sla een zijstraatje in, dat Doelwater heet. Daar parkeer ik mijn auto en kijk naar het Zwembad, zoals het mintgroen betegelde politiebureau ook wel wordt genoemd.

Maar ik stap niet uit.

Mijn ogen glijden geconcentreerd over het straatje en het pleintje dat voor het politiebureau ligt, op zoek naar Bilal. Hij staat er niet, natuurlijk staat hij er niet. Maar hij zou heel goed achter die geparkeerde auto's vandaan kunnen komen op het moment dat ik uit mijn auto stap.

Ik geloof niet echt dat dat zal gebeuren en toch bonst mijn hart zo hevig dat ik me afvraag of ik wel uit mijn woorden kan komen als ik eenmaal

binnen ben.

Ik moet even tot mezelf komen. Een glas ijskoud water zou me goed doen, maar ik heb geen ijskoud water. Er ligt alleen een beschimmeld mandarijntje bij de versnellingspook.

Ik adem diep in en uit en kijk uit het raam naar mijn motorkap. Zou Bilal echt gestoken hebben? Ik ken hem al zo lang dat ik dat nauwelijks kan geloven. En toch, die blik in zijn ogen toen ik hem provoceerde... Wie weet wat ik daarmee bij hem in werking heb gesteld. Ook al heb ik met de meeste van mijn allochtone leerlingen een goed contact, helemaal doorgronden zal ik ze nooit.

Ik stel me voor hoe Bilal wordt verhoord, misschien een tijdje in de cel moet zitten, en ik zie de Bilal die ik altijd heb gekend. Een autoritaire maar intelligente jongen die waarschijnlijk allang spijt heeft van zijn daad. Misschien heeft Jan gelijk en maak ik het door aangifte te doen alleen maar erger.

Hoe lang ik daar in mijn auto zit weet ik niet, maar op een gegeven moment ontwaak ik uit mijn verdoving. Mijn hand reikt naar de autosleutel. Ik start, draai mijn auto uit het parkeervak en rij de straat uit, naar huis.

Van jongs af aan heb ik de behoefte gevoeld om de wereld te verbeteren. Het begon al op de kleuterschool, waar ik als vijfjarige de nieuwe kinderen onder mijn hoede nam, en het zette zich voort op de basis- en later op de middelbare school. Gepeste kinderen konden op mijn steun rekenen en aangezien ik een niet geringe mate van populariteit genoot, maakte mijn steun voor hen het verschil tussen een rustig, onopvallend bestaan of benoeming tot pispaal van de klas.

Op mijn vijftiende ging ik voor de schoolkrant aan de slag. Voorheen waren de kranten terug te vinden in de struiken rond het schoolgebouw of lagen ze vertrappt in het fietsenhok, maar door mijn stukjes belandden ze opeens in schooltassen en op de tafels in de kantine. Vooral mijn aanklacht tegen de discriminerende houding van veel leerkrachten ten opzichte van de allochtone medescholieren verhief me tot een soort schoolberoemdheid.

Ik ging elke confrontatie aan, of het nu ging om de vraag of hoofddoekjes getolereerd werden in de klas, of waarom er op het schoolplein niet meer gerookt mocht worden. Dikwijls vertolkte ik de mening van het merendeel van de scholieren, wat inhield dat er met mijn opruiende stukjes in de schoolkrant wel degelijk rekening werd gehouden door de schoolleiding.

Ik heb altijd alleen maar willen helpen.

Terwijl ik naar huis rij denk ik aan het gezicht van Bilal voor ik de klas uit vluchtte. De agressie in zijn ogen, het totale gebrek aan zelfkritiek in zijn houding. Hoe is dat toch mogelijk? Wat ik over het algemeen bij mijn Marokkaanse en Turkse leerlingen zie, is dat ze geen raad met zichzelf weten. Het zijn jongeren die in Nederland zijn geboren, naar Sesamstraat en Klokhuis hebben gekeken; ingeburgerde, goed Nederlands sprekende jongeren die zich geen Marokkaan of Turk voelen, maar ook geen Nederlander. Het zijn jongeren die worstelen met hun identiteit, gefrustreerd omdat ze gevangenzitten tussen de cultuur van hun thuisland en het land waar ze wonen, angstig omdat er geen werk is na hun schoolopleiding, woedend omdat ze zich altijd gediscrimineerd en achtergesteld voelen.

Als er problemen zijn, bied ik zo'n leerling iets te drinken aan. Ik ga op basis van gelijkwaardigheid even met diegene zitten en spreek de leerling in

kwestie op een redelijke manier op zijn of haar fatsoensnormen aan. We komen er altijd uit. Slechts bij een enkeling werkt het niet. In het begin beschouwde ik dat als een persoonlijk falen, maar dat leerde ik wel af. Je kunt niet de hele wereld verbeteren. Dat is vandaag maar weer gebleken. Ik ben hier op de lerarenopleiding helemaal niet op voorbereid. Daar hadden we het over vakdidactiek en orde handhaven, maar hoe je omgaat met agressie en geweld is nooit aan de orde geweest.

Ik ben al bijna thuis als ik de lege kamers voor me zie. In gedachten loop ik door de stilte, met niemand om mijn verhaal tegen te doen. Ik wil niet alleen thuiszitten. Zal ik naar Raoul gaan?

Ik werp een blik op mijn horloge. Tien over twee. Dat betekent dat hij op dit moment in een vergadering zit. Naar Marlieke dan?

Ik heb geen idee wat er op haar agenda staat, maar het prettige van Marlieke is dat je altijd bij haar terecht kunt. Als ze geen tijd heeft, dan maakt ze wel tijd.

Marlieke is mijn tweelingzus. We zijn een eeneiige tweeling, maar ik ben een kwartier ouder. Misschien is dat de reden waarom ik Marlieke altijd in bescherming heb genomen. Tegen pestkoppen op het schoolplein en later tegen foute vriendjes die de vervelende gewoonte hadden om XTC-pilletjes in je drankje te gooien, of je geld probeerden af te troggelen.

Ik lette op mijn zus, poeierde ongewenste mannelijke aandacht voor ons beiden af en hield onze drankjes in de gaten als we uitgingen. Later, toen Marlieke een eigen fotostudio begon, had ik al snel in de gaten dat een gebrek aan zakelijkheid het succes van mijn zus in de weg stond. Marlieke was te weinig assertief om klanten te werven, stond toe dat de klanten die ze veroverde op de prijs afdongen of gemaakte foto's niet afnamen. Maar veel klanten trok de fotostudio niet. Niet dat dat veel uitmaakt, "Want voor het geld hoeven we geen van beiden te werken. We komen uit een gefortuneerde familie, en we hebben zelfs een stamboom die aantoont dat we uit een oud, adellijk geslacht stammen. Niet dat dat ons erg interesseert, en we hebben het er ook nooit over, maar het is een feit. Net zoals het een feit is dat er geld zit in onze familie en dat onze ouders er met een trustfonds voor gezorgd hebben dat Marlieke en ik nooit financieel tekort zullen komen.

Maar er zijn altijd zaken die je met geld niet kunt kopen, en dan heb ik het over zelfrespect en jezelf een doel in het leven stellen. Mijn ouders hebben ons altijd voorgehouden dat we moesten studeren en werken, en dat

het een geruststellend idee was om over een kapitaal te beschikken, maar dat het niet de leidraad in je leven mocht vormen. We werden ook niet bepaald verwend als kind, kregen net zoveel zakgeld als ieder ander en moesten taarten verkopen bij de HEMA en een krantenwijk nemen als we over meer geld wilden beschikken.

Een opvoeding waar ik mijn ouders alleen maar diep dankbaar voor kan zijn. Ik persoonlijk zou het wel gered hebben met mijn salaris, maar het is een feit dat het bedrijf van mijn man nooit zo'n vliegende start had kunnen maken zonder een flinke financiële injectie van de kant van mijn ouders. En ik vraag me ook zeer af of Marlieke zou kunnen leven van haar fotografie.

Om haar een beetje te helpen laat ik regelmatig een serie portretten van Valerie maken, die Marlieke me elke keer cadeau wil doen. Natuurlijk accepteer ik dat niet en betaal ik wat ieder ander ook betaald zou hebben.

Mijn man heeft nu een goedlopend softwarebedrijf en ik vroeg hem om Marlieke alle reclameopdrachten te geven die hij maar kon bedenken. Het bleek dat hij dat allang deed, wat ik wel had kunnen weten, want Raoul en Marlieke hebben een heel goed contact met elkaar.

Daar ben ik blij om, want Marlieke is even belangrijk voor me als Raoul, misschien nog wel belangrijker. Ik herken de verhalen over eeneiige tweelingen die een speciaal zintuig hebben ontwikkeld waarmee ze elkaar haarscherp aanvoelen. Wij hebben dat zintuig ook, en al zijn we innerlijk heel verschillend, we begrijpen elkaar altijd uitstekend. Er wordt me vaak gevraagd hoe het is om een tweeling te zijn. Een merkwaardige vraag vind ik dat. Ik informeer toch ook niet hoe het is om altijd in je eentje te zijn geweest? Niet dat ik niet beseft dat het best bijzonder is om een identieke tweelingzus te hebben, maar het zijn altijd de reacties van anderen die me erop attent maken hoe overrompelend de gelijkens tussen ons is. Die gelijkens zie ik ook wel, maar ik zie evenveel verschillen als overeenkomsten. Marlieke is bijvoorbeeld een stuk sportiever. Ik draag bijna nooit een broek, haar zie je zelden in een rok. Ik ben heel extravert, druk en spontaan, Marlieke is rustig, bijna teruggetrokken. Ik hou van shoppen en uitgaan, zij maakt liever lange wandelingen door de natuur, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Marliekes fotostudio zit in de Karei Doormanstraat, vlak bij de Coolsingel waar het bedrijf van Raoul gevestigd is. Ik maak altijd gebruik van de parkeerplaats achter Software International, want parkeren in het centrum van Rotterdam is zo goed als onmogelijk. Als ik uit mijn auto stap, kijk ik even langs de brandtrap

omhoog naar de derde verdieping, waar Raouls kantoor zit. Ik verwacht half en half dat zijn gezicht voor het raam verschijnt, alsof hij aanvoelt dat ik hem nodig heb, maar ik zie hem niet. Zal ik hem een sms'je sturen? Misschien is de vergadering al afgelopen, of niet doorgedaan.

Ik aarzel even maar besluit het niet te doen. Ook als Raoul niet in bespreking zit, stelt hij sms'jes, telefoontjes en onverwachte bezoeken op kantoor niet echt op prijs. Hij heeft wel iets anders aan zijn hoofd dan de vraag wat we zullen eten, hoe laat hij thuis denkt te zijn en of hij op de terugweg een pak melk kan meebrengen van de Albert Heijn.

We hebben ooit afspraken gemaakt over de verdeling van huishoudelijke taken en de opvang van Valerie, en daar wijkt hij niet van af. Als het mijn beurt is om de boodschappen te doen en ik vergeet de melk, dan zal ik zelf terug naar de winkel moeten om die te halen en moet ik Raoul daarmee niet lastigvallen. Als het me niet uitkomt om Valerie van school te halen omdat er onverwacht iets aan de hand is op mijn werk, is dat niet zijn probleem. Aan de andere kant kan ik echt op hem rekenen dat Valerie s morgens op tijd op school zit, met gymtas en een pakje drinken met een Kapitein Koek. Ze is net zes geworden en zit in het tweede jaar van de kleuterklas. Twee weken geleden ging ze op schoolreisje met haar klas. Ik had cursus die dag, en dus was het Raoul die nauwkeurig het instructieblad van school doorlas, zorgde dat Valerie genoeg te eten en te drinken in haar rugzakje had zitten, géén snoep en géén geld bij zich had en een plastic zakje voor het geval ze moest spugen in de bus. Hij stond als eerste op het schoolplein om de bus op te wachten en toen ik thuiskwam van cursus, was ze al in bad geweest en stond het eten op tafel. Zo is Raoul. Je weet precies wat je aan hem hebt. En op dit moment wil ik maar één ding: hem mijn verhaal over Bilal en het niss vertellen, me laten troosten en horen of ik er goed aan heb gedaan om geen aangifte te doen.

Het is vreemd, maar toen ik helemaal overstuur in Jans kantoor zat, wist ik heel zeker dat ik naar de politie moest stappen, en op het moment dat ik het stuur omkeerde en naar het politiebureau reed ook. Maar daarna begon ik te twijfelen. Is het echt nodig om de zaak op de spits te drijven? Zou ik alles niet alleen maar erger maken met mijn aangifte? Of is dat juist het verstandigste wat ik kan doen?

Misschien ben ik helemaal niet echt in gevaar geweest. Ik bedoel, wat is er nou helemaal gebeurd. Op het moment dat Bilal dat mes trok, was ik

ervan overtuigd dat hij me zou neersteken maar nu vraag ik me dat ten
zeerste af. Hij is altijd een lastige leerling geweest, maar nooit gewelddadig.

En heb ik het deels niet aan mezelf te wijten? Als ik niet, om hem met
gelijke munt terug te betalen, naar zijn kruis had gekeken was hij nooit zo
kwaad geworden. Ik ben de volwassene, ik had beter moeten weten...

Met een bedrukt gevoel steek ik de Coolsingel over en loop naar de
Karei Doormanstraat. Marlieke heeft de benedenverdieping van een klein,
smal pand gehuurd waar in zwarte, sierlijke letters Fotostudio Marlieke op
het raam geschilderd staat. Een weinig fantasievolle naam voor zo'n creatief
iemand als mijn zus, maar volgens haar voldoet het.

Ik duw de deur open en een belletje klingelt, wat me altijd het gevoel
geeft dat ik een kruidenierszaakje binnenstap dat ik alleen ken uit de
herhalingen van oude kinderprogramma's als Pippi Langkous. Daar
klingelden ook overal belletjes. Marlieke en ik waren vroeger gek op Pippi
Langkous en ik heb zeker een jaar precies hetzelfde soort streken uitgehaald
als Pippi verzon, met Marlieke als een tweede Annika in mijn kielzog. En
nog kan ik bij het horen van de tune van een Pippi-aflevering die kriebel
voelen die me tot recalcitrant gedrag aanzette.

De voorkamer van de studio, waar Marlieke een soort doorlopende
fototentoonstelling heeft ingericht, is leeg. Dat wil zeggen: de wanden
hangen wel vol met foto's maar Marlieke is er niet.

'Lieke?' zeg ik halfluid.

'Ik ben achter!' klinkt de stem van mijn zus.

Ik loop door naar achter, waar ze in haar kantoortje achter haar
computer zit, maar ze komt me al tegemoet. Ze is sportief gekleed, als
altijd, in een legergroene broek en een wit truitje. Haar bruine haar zit
gevangen in een staartje en ze strijkt een ontsnapte krul uit haar gezicht
terwijl ze me onderzoekend aankijkt. 'Hé zus,' zegt ze. 'Moet jij niet
lesgeven? Je bent op maandag toch altijd veel later klaar?'

'Ja,' zeg ik slechts.

Gealarmeerd kijkt mijn tweelingzus me aan. 'Er is iets ergs gebeurd,'
stelt ze bezorgd vast.

Marlieke

6

Na de begrafenis wachtte de leegte. Een verschrikkelijke, apathische leegte. In de eerste weken na haar dood was ik te verbijsterd om tot me door te laten dringen wat er gebeurd was. Het was alsof ik keihard tegen een muur aan was gelopen en stond te zwaaien op mijn benen, te beduusd door de klap om die te kunnen voelen.

Ik herinner me geen woord van de toespraak van mijn vader tijdens de begrafenis, maar ik was me des te meer bewust van zijn krijtwitte gezicht en bevende stem. Ik luisterde, stil van ellende, en leunde tegen mijn moeder aan. Ze hield mijn hand in een krachtige greep vast terwijl ze haar andere arm om Valerie heen geslagen hield. Raoul zat voorovergebogen, zijn gezicht in zijn handen verborgen. De opkomst in de kerk was enorm. Alle banken zaten afgeladen vol. En dan die bloemenzee! Lelies, overal lelies die een zware, zoete geur verspreidden. De rouwstoet na de dienst, op weg naar het graf, voerde over een zonovergoten kerkhof. Begin mei, en al vijftiengraden.

We stonden aan het graf, Raoul in zijn zwarte pak, met Valerie aan zijn hand. Ze huilde niet maar keek om zich heen alsof ze het allemaal maar half begreep. Ze had een lelie in haar hand, Marjoleins lievelingsbloem, maar ze wilde hem uiteindelijk niet bij het graf achterlaten. Dus lieten we het maar zo. Ze had immers al een tekening in de kist meegegeven.

Ik herinner me de warmte, het opgewekte gefluit van de vogels, het jonge groen aan de bomen en het snot dat uit Raouls neus droop toen hij de eerste schep aarde op de kist gooide. Ik keek naar het vertrokken gezicht van mijn vader en naar mijn apathisch uitziende moeder, die onder de valium zat om de dag door te komen.

Ik droeg mijn oranje-roze rok met het bijpassende truitje. Speciaal voor de begrafenis had ik de laarzen aan die Marjolein voor me had gekocht bij Manfield. Zowel in "3e kerk als op het kerkhof was ik me ervan bewust dat ik eruitzag alsof ik naar een feestje ging en ik voelde vele geschokte ogen op me gericht, waardoor ik me toch wel onbehaaglijk voelde. Had ik in het zwart moeten komen? Of in ieder geval in een wat minder uitbundige outfit?

Pas na de begrafenis, toen ik mijn spiegelbeeld opving in de ruit van het restaurant waar we nog even wat gingen eten en drinken, begreep ik de oorzaak van de geschokte gezichten. Ik schrok zelf ook, zo verbluffend veel leek ik op dat moment op Marjolein.

De laatste keer dat ik naar mijn zus keek, was ik me van elke onherroepelijke seconde bewust. Door een mist van tranen keek ik naar haar dode gezicht, dat altijd zo in beweging was geweest. Mijn tweelingzusje.

Ze zeggen wel eens dat mensen eruitzien alsof ze slapen als ze zijn gestorven maar dat was niet waar. Marjolein zager helemaal niet uit alsof ze sliep. Ze zag eruit zoals ze was: dood. Haar ogen waren gesloten, haar handen gevouwen en haar huid had een merkwaardig bleke kleur. Maar wat me het meest schokte, was de starheid waarmee ze tussen dat witte satijn lag.

Opeens drong de betekenis van het woord doodstil tot me door. En van het woord voorgoed. De dag na de begrafenis ontwaakte ik langzaam uit mijn verdoofde toestand en begon de realiteit vorm te krijgen. De radeloosheid die tot dan toe was uitgebleven, overviel me en sleurde me mee in een diepe val.

De eerste weken had ik nauwelijks het gevoel dat ik bestond. De maand mei had ingezet met de belofte van een prachtige zomer, maar ik bracht de hele maand door met op mijn bed liggen en kijken naar het wit van de muren en het plafond. Wit is zo'n rustgevende kleur. Zo kalm, ijl en puur.

Ik bevond me in een toestand die ik slapen noch waken kon noemen. Echt slapen was er trouwens sowieso niet meer bij. De nachten werden door niet meer dan een flinterdun vlies van de dagen gescheiden, zodat ik nu en dan niet wist of ik me in de realiteit bevond of in een droom. Ik luisterde naar de stilte en naar de onbeschrijflijke rust die om me heen hing, veilig in mijn eigen wereldje.

Achteraf bezien heb ik aangevoeld dat er iets te gebeuren stond. Iets ingrijpends, iets wat verstrekkende gevolgen zou hebben voor mijn leven en voor dat van degenen die me lief waren. Iets wat s morgens toen ik wakker werd nog onnoembaar maar evengoed onafwendbaar was.

Op de ochtend dat ik voor het eerst met dat gevoel wakker werd, op die maandag eind april, bleef ik heel stil op mijn rug liggen en weigerde mijn ogen open te doen. Alsof ik met die kinderachtige neiging om de dag niet onder ogen te willen zien, invloed kon uitoefenen op wat te gebeuren stond.

Uiteindelijk moest ik mijn ogen natuurlijk wel openen. Ze gleden eerst naar de wekker - het was nog vroeg, ik kon zeker nog een kwartier blijven liggen en vervolgens naar het plafond. Een kwartier lang lag ik naar het witte vlak te staren en zette ik elk zintuig in mijn geest aan het werk om het gevoel van onbehagen, van angst zelfs, te rationaliseren. Waar kwam het vandaan? Was er iets gebeurd? Had ik gisteren of eerder deze week iets opgevangen dat dit voorgevoel verklaarde?

Dat heeft iedereen wel eens; er staat je een functioneringsgesprek te wachten terwijl je net woorden met je baas hebt gehad, je hebt een aanmaning ontvangen van een rekening die je niet kunt betalen, je leest een artikel over een ongeneeslijke ziekte op het moment dat je je al een tijdje niet zo lekker voelt, dat soort dingen. Dat zijn geen voorgevoelens maar kleine voorvallen die, als je je er niet tegen verzet, een zeker noodlotsgevoel in werking stellen.

Maar als je eigen baas bent is er van een functioneringsgesprek geen sprake. Ik had evenmin geldzorgen en ik voelde me kiplekker. Dus wat was er dan aan de hand?

Marjolein.

Het was de eerste naam die in me opkwam, en niet zonder reden. Als tweeling hadden we een bijzondere intuïtieve band, en mijn telepathische gaven op dat gebied waren nog wat verder ontwikkeld dan normaal is bij tweelingen.

Marjolein. Er ging iets gebeuren met Marjolein.

Het is logisch dat je meteen denkt aan de mensen die je het meest lief zijn als je met zo'n onverklaarbaar angstgevoel wakker wordt, maar wat dat betreft had ik net zo goed aan mijn ouders kunnen denken, of aan Thomas of Raoul. Maar het was ontegenzeggelijk Marjoleins naam die in mijn hoofd brandde, en in een vlaag van paniek greep ik mijn mobieltje van het nachtkastje en belde haar op. Er ging geen beltoon over, ze had haar mobiel niet aan staan.

Natuurlijk, het was kwart over acht, haar eerste lesuur was al begonnen.

Ik gooide mijn mobiel op het dekbed en kwam stijf en onwillig als een bejaarde overeind. Had ik gedroomd dat mijn hoofd zo vol en zwaar was? Dat zou best eens kunnen. Kon ik me die droom maar herinneren, het zou dat onbestemde gevoel van narigheid kunnen verklaren.

Ik slofte naar de badkamer, zette de douche aan en stapte eronder. Als ik mezelf een lange douche toestond, had ik geen tijd om te ontbijten, maar

daar kon ik wel tegen, 's Morgens vroeg kwam ik te moeizaam op gang om een grote eetlust te hebben, terwijl een warme douche, met tot besluit een koude straal, me altijd geweldig opkikkerde. Helaas stond ik meestal zo laat op dat ik ook daar geen tijd meer voor had, zoals vandaag, maar ik gunde mezelf toch nog een paar minuten. »

Met nat haar, gekleed in een legergroene broek en een wit truitje, rende ik even later de trap af naar beneden. Ik griste mijn spullen bijeen die gelukkig al klaarstonden, camera, statief, bouncer, en ik pakte op het laatste moment nog snel mijn spijkerjasje van de kapstok. Even later zat ik in de auto, die niet van mij was, maar van mijn vriendin Sylvie. Eigenlijk heeft ze hem helemaal niet nodig want ze woont en werkt in Rotterdam, en die afstand kan ze zelfs lopend afleggen. Maar ze heeft toch een autootje en leent het regelmatig aan mij uit als ik op pad ga. Die dag moest ik naar Capelle aan den IJssel, waar ik samen met Thomas een bruiloft ging fotograferen. Thomas is ook fotograaf en de bruid, Laurien, was zijn zus.

Als je met fotografie je brood verdient, is er altijd wel een familielid dat iets te vieren heeft en zich jou net op tijd herinnert voor ze een veel duurder fotograaf inhuren. Want natuurlijk reken je niet je vaste tarief, dat doe je niet bij familie, en je zou sowieso uitgenodigd worden dus als je er toch bent kun je net zo goed de foto's voor je rekening nemen, nietwaar?

Met als gevolg dat je nooit meer onbekommerd te gast bent op een feest, want bij elke uitnodiging die je krijgt is het uiteraard wel de bedoeling dat je je camera meeneemt. Wil je je eerste bakje koffie van die dag nemen, moet je het aansnijden van de taart fotograferen. Breng je tijdens het bruiloftsmaal een lepel soep naar je mond, kun je opstaan omdat een van de bruidsmeisjes boven op haar bord in slaap is gevallen, en het zo leuk is als daar een foto van gemaakt wordt.

Ik weet zeker dat een onbekende fotograaf nooit zoveel verzoekjes krijgt voor 'nog een foto met omejeop' en ach, kunnen die vijf vriendinnen van de bruid niet even snel gekickt worden, en hun kinderen die er in hun nieuwe kleren zo aanbiddelijk uitzien. Voor je het weet loop je van de hele familie portretten te maken die ze allemaal tegen een belachelijk laag tarief verwachten te krijgen, of misschien wel gratis.

Een speciaal ingehuurde fotograaf maakt alleen opnamen van de officiële gedeelten, kerk, stadhuis, receptie en een paar geposeerde foto's in het park. Die wordt niet tot één uur 's nachts voor het feest gevraagd, want dat zou veel te duur worden. Maar jij, als geliefd vriend of familielid, kan

niet weg voor iedereen als afsluiter in een kring om het bruidspaar gaat staan en met aanstekers in de lucht ' You never walk alone' galmt, waar je niet aan mee kan doen omdat je er foto's van moet maken.

Ik haat bruiloften en Thomas haat ze ook. Daarom gaan we samen. We hebben de afspraak gemaakt nooit meer alleen naar dergelijke leesten te gaan want je raakt helemaal dolgedraaid op zo'n dag.

Dus die maandag gingen we samen op pad, wat heel prettig was want dat leidde me een beetje af van mijn vervelende voor gevoel.

'Denk jij dat je ooit gaat trouwen?' mompelde Thomas.

We hadden de bruid en de rest van Thomas' familie in zijn ouderlijk huis begroet en zaten met een kop koffie te wachten op de komst van de bruidegom. We zaten een beetje apart en hoefden nauwelijks onze stem te dempen door het aanhoudende gekwek van Thomas' moeder en zijn oma.

'Ik weet het niet,' zei ik.

'Ik zie jou wel voor me in zo'n witte jurk,' zei Thomas met aandoenlijke ernst in zijn bruine ogen.

Met een glimlach wendde ik mijn hoofd af, want dat zag ik juist helemaal niet voor me en om de een of andere reden bracht het onderwerp me in verlegenheid.

'Het zou je heel mooi staan,' hoorde ik Thomas zeggen.

'Ik trouw niet. Nooit!' Mijn stem klonk een beetje te kortaf en de klap waarmee ik mijn koffiekopje op hei schoteltje zette was misschien wat overdreven, maar Thomas was er niet van onder de indruk.

'Dat weet ik,' zei hij rustig. 'Ik zie er ook niet veel in. Ik bedoel, waarom zou je niet gewoon gaan samenwonen en dat zo laten zolang het werkt? Dat is toch veel gemakkelijker?'

'Omdat onze samenleving zo in elkaar zit dat het handiger is om te trouwen,' zei ik. 'Als je samenwoont moet je veel meer regelen en vastleggen.'

Thomas trok een gezicht alsof hij plotseling pijn leed. 'Regelen? Vastleggen? Wat is er gebeurd met romantiek en trouw tot aan de dood?'

'Die bestaan niet. Je hebt alles goed geregeld tot aan de dood, dat is alles.'

Thomas wierp een sombere blik op zijn zus. 'Laurien ziet er anders heel gelukkig uit.'

'Wacht eerst maar eens af of haar aanstaande wel komt opdagen,' zei ik cynisch en daar moest hij om lachen.

Niet dat ik echt dacht dat de bruidegom het zou laten afweten, maar dat is nou eenmaal het soort gesprekken dat Thomas en ik voerden. Maatschappijkritisch, een beetje rebels, schoppend tegen de gevestigde orde. Waarschijnlijk hadden we geen gek figuur geslagen als we jong waren geweest in de jaren zeventig. Ik zag Thomas wel voor me, op weg naar het gemeentehuis, met zijn aanstaande bruid achter op de fiets. Of nog beter: in een bakfiets, slingerend over de grachten. Alleen zag ik mezelf niet als die bruid, terwijl ik al een tijdje vermoedde dat Thomas daar juist heel duidelijke ideeën over had.

We gingen dan ook al jaren met elkaar om want we hadden samen de Kunstacademie in Amsterdam gedaan en ook toen waren we al heel hecht.

'Daar komt Sybrand. Goddank!' Thomas knipoogde naar me en stond op. Hij pakte zijn camera van tafel en liep naar buiten. Ik glimlachte, schoof eveneens mijn stoel naar achteren en begon mijn camera op het statief te monteren.

Thomas is een leuke maar moeilijke vent. Een echte kunstenaar. Ik bedoel, hij is niet alleen een kunstenaar, hij ziet er ook zo uit. Echt knap kun je hem niet noemen, daarvoor staan zijn ogen te dichtbij elkaar en is de vorm van zijn gezicht te lang en smal, maar de donkere kleur van zijn ogen en zijn atletische bouw maken veel goed. Als hij een wat opgewekter karakter had, zou hij echt hot zijn geweest maar helaas. Opgewekt en Thomas zijn twee begrippen die niet bij elkaar passen. Tijdens onze studie was hij al een echte einzanger. Hij had last van depressies en met zijn introverte, bijna norske manier van doen maakte hij moeilijk vrienden. Tijdens zo'n bui, die wekenlang kon aanhouden, trok hij zich helemaal in zichzelf terug en was hij onbereikbaar. Daar kwam ik natuurlijk later pas achter, toen ik hem beter leerde kennen, maar het duurde nog jaren voor hij me vertelde dat zijn vader van precies dezelfde stemmingswisselingen last had gehad. Zijn vader had uiteindelijk zelfmoord gepleegd. Zo erg leek het met Thomas niet te zijn, dankzij uitgebalanceerde medicatie en een intensieve therapie. Die noodgrepen waren voldoende om hem een wat minder zwaarmoedige kijk op het leven te geven, maar een zieltje zonder zorg is Thomas nooit geweest.

Om eerlijk te zijn had ik in het begin ook niet veel met hem op. Ik vond hem maar een stuk chagrijn, een egoïst die zich totaal niet voor een ander interesseerde. Tot hij me een keer te hulp schoot toen ik in een overvolle tram lastiggevallen werd. Een opdringerige vent stond achter me en vond het nodig om me vast te pakken en te betasten. Ik vuurde woedende blikken op hem af, schold hem uit en probeerde buiten zijn bereikte komen maar door de drukte lukte dat niet. Iedereen om me heen zag het gebeuren, maar niemand zei iets of greep in. 'lot Thomas opstond van zijn plekje bij het raam en zich een weg naar ons toe baande. Ik had hem niet eens gezien, maar hij mij blijkbaar wel. Bij de volgende halte drukte hij op de knop zodat de deuren open zoefden, gaf die vent een vuistslag op zijn neus en smeed hem de straat op.

'Ga je moeder lastigvallen, lui!' schreeuwde hij hem na.

In de tram steeg een applausje op, maar Thomas ging met een chagrijnig gezicht weer op zijn plaats zitten. Toen het wat rustiger werd schoof ik

naast hem om hem te bedanken, en die middag op de academie werkten we samen aan een project. Dat was het begin van onze vriendschap.

Een merkwaardig soort vriendschap, want geen van de andere studenten begreep waarom ik zo graag met Thomas optrok. Ik begreep het zelf ook nauwelijks. Waarschijnlijk had ik aanvankelijk medelijden met hem, tot ik de echte Thomas leerde kennen en daarmee een vriend voor het leven maakte.

'Als jij nou de foto's die we vandaag hebben gemaakt alvast gaat bewerken, dan neem ik de receptie en het feest voor mijn rekening,' zei Thomas vroeg in de middag. De lunch was afgelopen, de gasten verlieten het restaurant en de krullen van de bruid waren al uit haar kapsel gezakt.

'Zeker weten? Ik wil je best nog even helpen, hoor. Mijn kaart is ook nog niet vol.' Ik haalde het geheugenkaartje uit mijn toestel en keek Thomas vragend aan.

'Welnee, het is prima zo. Je ziet er een beetje moe uit, voel je je wel lekker?' Thomas' ogen gleden bezorgd over mijn gezicht.

'Niet zo goed geslapen vannacht,' zei ik met een flauw glimlachje.

'Nou, ga dan maar lekker vroeg naar bed vanavond. Ik zie je morgen, oké?' Thomas sloeg zijn arm om mijn schouders en trok me tegen zich aan, iets langer en nadrukkelijker dan ik echt nodig vond. Niet dat het me stoorde, maar ik kon me nooit aan de indruk onttrekken dat hij elke seconde lichamenlijk contact als winst beschouwde.

Ik kende dat gevoel. Ik voelde het alleen niet bij Thomas.

Vermoeider dan ik normaal gesproken was na een dagje werken, reed ik terug naar Rotterdam. Voor ik de stad in reed, gooide ik even de tank vol en daarna zette ik koers naar de Essenburgsingel, waar Sylvie woonde. Met een briefje 'Bedankt!' onder de ruitenwisher liet ik de auto bij haar voor de deur achter en pakte de tram naar de Karei Doormanstraat. Eigenlijk was ik liever naar huis gegaan om een warme douche te nemen en lekker met thee en een zak fudge - daar ben ik aan verslaafd — op de bank te gaan liggen maar ik had Thomas nou eenmaal beloofd om meteen aan de slag te gaan met de foto's.

Ik opende de deur van mijn studio en liep door de expositieruimte naar achteren, waar ik een kantoor en een klein keukentje heb. De keuken geeft toegang tot de slecht onderhouden, met onkruid overwoekerde tuin waar mijn vader zich altijd zo aan loopt te ergeren. Mijn vader is een groot liefhebber van tuinieren en heeft meerdere pogingen gedaan om al die links

en rechts opschietende stengels de baas te worden, maar elke keer als hij poolshoogte kwam nemen kon hij opnieuw beginnen. Dus uiteindelijk heeft hij zich erbij neergelegd dat het met die tuin nooit wat wordt. Niet als het aan hém ligt tenminste, en dat is ook onmogelijk want hij verzorgt ook nog de tuin van mijn huis in Kralingen, en die van Marjolein, die behoorlijke afmetingen heeft. Om zijn eigen tuin nog niet eens te noemen.

Ik keek van de tuin naar mijn computer en zuchtte. Eerst thee, besloot ik.

In de keuken zette ik een pot kamillethee-ik zweer bij kruidentheee als ik me onrustig voel — en liep met de dampende mok de tuin in.

Eigenlijk is het best een leuke tuin. Ik hou niet van die zorgvuldig gestileerde bloembedden en sfeerhoekjes. Geef mij maar een tuin die leeft, ook al is ie zo uitbundig dat ik er zelf bijna niet meer in kan. Bij mij geen verantwoord zithoekje maar een paar krakkemikkige bistrostoeltjes waarbij je je elke keer afvraagt of ze je nog houden als je erop gaat zitten.

Ik wandelde wat door de jungle, trok op volkomen willekeurige wijze aan een paar stengels waarvan ik me serieus afvroeg wat ze moesten voorstellen, en ging uiteindelijk naar binnen om aan het werk te gaan. ,

Digitale fotografie is de mooiste uitvinding van deze eeuw. De foto's zijn onmiddellijk beschikbaar en wat je niet bevalt verwijder je meteen. Maar het grootste voordeel is dat je ermee kunt photo- shoppen.

Ik schoof achter mijn bureau en sloot mijn camera aan op de computer. Vervolgens kopieerde ik de foto's van het fototoestel naar de pc en sloeg ze op in het digitale fotoalbum. Ik bekeek ze een voor °en aandachtig en begon ze te bewerken.

Een tijdlang was ik zo geconcentreerd bezig dat ik alles om me heen vergat. Zelfs mijn vermoeidheid en het sombere, onheilspellende gevoel gleden van me af. Pas toen het belletje van de voordeur klingelde, schrok ik op uit mijn concentratie en was mijn onrust in één keer terug. Ik hoefde niet op te staan om te kijken wie er binnen was gekomen.

'Lieke?' hoorde ik haar met een iets hogere stem dan normaal roepen.

'Ik ben achter!' riep ik.

Marjoleins voetstappen kwamen naar het kantoortje, een beetje slepend, alsof ze een zware dag achter de rug had. Ik draaide me op mijn bureaustoel om. Marjolein verscheen in de deuropening, tot in de puntjes verzorgd als altijd, met een strak zwart rokje en een bijpassend zwart, vrij sexy overslagtruitje.

Ik streek mijn haar uit mijn gezicht en keek haar onderzoekend aan. Ze zag er moe en geagiteerd uit. 'Hé zus,' zei ik voorzichtig. 'Moet jij niet lesgeven? Je bent op maandag toch altijd veel later klaar?'

'Ja,' zei ze slechts.

Toen wist ik het zeker. 'Er is iets ergs gebeurd,' zei ik zacht.

Marjolein 8

Ik kijk er allang niet meer van op dat Marlieke 7.0 weinig uitleg nodig heeft. Eén woord, of één blik op je gezicht is voor haar genoeg om te weten dat je niet voor de gezelligheid langskomt. Nou zal mijn gezicht op dit moment ook niet bijzonder vrolijk staan, maar toch.

'Marjolein?' dringt ze met zachte stem aan. 'Wat is er? Ga even zitten. Hier, neem mijn stoel maar.' Ze staat op, duwt mij op haar plaats en loopt met grote stappen naar het keukentje naast haar kantoor. Binnen een paar seconden is ze terug met een glas koud water, precies waar ik behoefte aan heb. Ik drink lang en dorstig terwijl mijn zus me met haar armen over elkaar geslagen onderzoekend aankijkt.

'Wat is er gebeurd?' herhaalt ze haar vraag, als ik het glas leeg heb.

'Bilal Assrouti,' zeg ik slechts. Alleen mijn ouders - die vroeger beiden aan moeilijk opvoedbare kinderen hebben lesgegeven - kunnen begrijpen hoe het voelt om iets te betekenen voor een ander, om een verschil te maken, wat je daarvoor ook moet doorstaan. Na mijn ouders staan Marlieke en Raoul het dichtst bij me, maar zij hebben nooit begrepen wat mij nou precies drijft om een vak uit te oefenen dat zoveel energie kost en waarvoor je maarzo weinig credits krijgt. Dat is natuurlijk mijn eigen schuld, omdat ik veel te openhartig ben over de probleemsituaties waar ik dagelijks mee te maken heb. Ik vertel ze te weinig over de leuke gebeurtenissen, zoals de bos bloemen die ik op mijn verjaardag van een klas krijg, of hoe ze op vijf mei met de handen op hun rug het volkslied staan te zingen om te bewijzen dat ze heus wel iets opgestoken hebben van mijn lessen.

Ais ik er al over vertel, is het enige wat blijft hangen mijn verhalen over de kaakslag die Vincent te pakken kreeg van een leerling, en het seksistische gesis van sommige allochtone leerlingen als ik een korte rok draag. Ik vrees dat ik de naam Bilal wel vaker heb laten vallen, want Marlieke reageert er onmiddellijk op.

'Bilal? Wat heeft hij gedaan?'

Ik kijk haar enige tijd zwijgend aan en ze zakt op haar knieën naast me.

'Je bent toch niet gewond?'

'Nee,' fluister ik. 'Hij heeft me alleen bedreigd. Met een mes.'

Marlieke pakt mijn hand. Meer hoeft ze niet te doen om me ervan te laten doordringen dat ik er niet alleen voor sta. Ik voel iets van haar levenskracht en energie in me overlopen en ik haal diep adem.

'Vertel,' zegt Marlieke zacht.

Ik vertel. Elk detail, elk klein en groot moment van de dag. Ook mijn onverstandige reactie op Bilals provocerende gedrag laat ik niet onvermeld en Marlieke luistert zonder me in de rede te vallen. Als ik eindelijk uitverteld ben, zegt ze: 'Marjolein, dit is niet jouw schuld. Maak jezelf dat alsjeblieft niet wijs. Ik vraag me alleen af waarom je hier zit en niet bij de politie. Of ben je daar al geweest?'

'Nee, dat zou enorme consequenties hebben voor de school.'

Mijn zus kijkt me niet-begrijpend aan. 'Voor de school? En jij dan? Dit heeft ook enorme consequenties voor jou!'

'Bilal wordt geschorst en naar de dependance gestuurd,' zeg ik. 'Ik hoef hem niet meer tegen te komen.'

'Is dat alles?' zegt Marlieke verbijsterd.

'Hij heeft me niet gestoken,' help ik haar herinneren. 'Hij heeft me alleen bedreigd.'

'Alléén bedreigd! Mijn hemel, ik denk dat je nooit meer voor de klas kan staan zonder bang te zijn voor een of andere idioot met een mes,' roept Marlieke.

'Ach, dat zal wel meevallen. Wij maken wel meer mee op school, hoor,' merk ik op.

'En dus is het normaal? Ik begrijp dit niet.' Marlieke schudt driftig haar hoofd.

Ik zucht en probeer haar uit te leggen waarom ik de zaak niet op de spits wil drijven. 'Ik heb nooit problemen met die jongen gehad, Lieke. Niet van deze omvang, in ieder geval. In zekere zin heb ik dit aan mezelf te danken want als ik niet zo onvolwassen was geweest om naar zijn kruis te kijken, zou hij niet zo geflipt zijn. In de Marokkaanse cultuur is zoiets een enorme provocatie.'

'Nou en? We leven hier in Nederland, en hier is het abnormaal om een docente voor hoer uit te schelden als ze een kort rokje draagt,' merkt Marlieke op.

'Dat weet ik wel, maar intussen werk ik dag in dag uit met jongeren die daar geen boodschap aan hebben. Je zult toch rekening moeten houden met wat hun levensbeeld is.'

Marlieke haalt haar schouders op. 'Ik neem aan dat het gemakkelijker is om jezelf de schuld te geven,' merkt ze fijntjes op. 'Wil je thee?'

Zonder op antwoord te wachten loopt ze door naar de keuken en ik kijk door het raam naar het verwilderde achtertuinje. Ze heeft natuurlijk gelijk, het is inderdaad veel gemakkelijker om mezelf de schuld te geven. Door zelfbeschuldiging lijkt een mens minder machteloos. Als je in zekere mate zelf verantwoordelijk bent, kun je een herhaling van die gebeurtenissen in de toekomst voorkomen en daarmee neem je de controle over je leven weer over.

Marliekes woorden helpen me alles weer helder te zien en brengen me aan het twijfelen of ik wel juist gehandeld heb. Had ik toch aangifte moeten doen?

Marlieke komt terug met twee dampende mokken thee.

'En nu?' vraagt ze. 'Weet Raoul het al?'

'Nee, hij is in vergadering. Ik ga hem hier nu niet mee lastigvallen, dat komt vanavond wel. Hij kan er toch niets mee.'

'Nee,' zegt Marlieke peinzend.

De deurbel klingelt en we kijken allebei tegelijk om.

'Hoi!' Een zachte stem met een wat overdreven uithaaltje erin klinkt in de expositieruimte.

Sylvie, weet ik meteen.

'Hoooi,' imiteer ik haar zachtjes.

'Hou op,' zegt Marlieke, en met wat luidere stem roept ze: 'Ik ben achter!'

Er klinkt geklikklak van hakken op de houten vloer en dan verschijnt Sylvie Roelofs in de deuropening. Sylvie is een vrij goede vriendin van Marlieke, hoewel ik me afvraag waarom. Niet dat Sylvie onaardig is, maar ze is... Ik weet het niet. Het is moeilijk uit te leggen waarom ik moeite heb met haar. Ze is zo onecht, dat is het woord. En in plaats van zelf ook enige afstand te houden, doet ze alleen maar meer haar best om bij mij in de smaak te vallen, wat mij dan weer enorm irriteert.

Bovendien heeft ze geprobeerd om Raoul te versieren waar ik nota bene bij zat. Gelukkig houdt Raoul helemaal niet van het type vrouw dat Sylvie is, een aanstellerige flirt, dus ze had weinig succes bij hem. Sindsdien gedraagt ze zich normaal, maar vriendinnen zullen we nooit worden.

'O,' zegt Sylvie, met een verraste blik op mij. 'Ben jij er ook? Hoe is het met je?'

'Goed hoor.'

Ze neemt me met een kritische blik op. 'Je ziet er anders niet zo geweldig uit.'

'Nou, bedankt,' zeg ik droog.

'Marjolein heeft niet zo'n leuke dag achter de rug,' zegt Marlieke. 'Ze is bedreigd door een van haar leerlingen.'

De uitdrukking op Sylvies gezicht verandert. Geschokt kijkt ze me aan en roept: 'Echt waar? Wat vreselijk! Hoe is dat gebeurd?'

'Hij trok een mes,' zeg ik.

'Jeetje! En hoe reageerde je toen? Ik denk dat ik dood was gegaan van schrik, jij?' zegt Sylvie met een blik van ontsteltenis naar Marlieke.

'Het enige wat ik kon bedenken was de klas uit lopen,' zeg ik.

'Nou, dat was waarschijnlijk ook het beste,' zegt Sylvie met een waarderend knikje. 'Weet je, ik heb zoiets ook eens meegemaakt. Ik zat in de tram en op een gegeven moment kwam er een vent naast me zitten. Je kent dat wel, op een manier waarop je helemaal tegen elkaar aan zit. Ik schoof iets naar her raampje, en onmiddellijk schoof hij ook op zodat ik helemaal klem zat. En toen ging hij met zijn benen wijd zitten, zodat onze knieën elkaar raakten. Ik kon niet ergens anders zitten want de hele tram zat vol, dus ik deed net alsof ik niets merkte en keek wat uit het raam. En toen, ik zweer het, legde hij zijn hand op mijn been.' Ze griezelt zichtbaar.

'O gat,' zegt Marlieke vol afkeer. 'Wat deed je toen?'

'Niets, dat was het stomme. Ik had hem een mep moeten geven maar ik was helemaal overdonderd. Ik was ook een beetje bang, dus ik schoof wat heen en weer op mijn plaats om die hand kwijt te raken. Wat denk je dat hij doet? Gaat hij me heel geil zitten aankijken. "Ik heb nog nooit zo'n mooie vrouw gezien als jij," zei hij. "Je maakt mijn hele dag goed." Ik wist niet hoe ik het had!'

Ze kijkt mij aan met een blik die aangeeft dat we nu een trauma delen dat ons heel dicht bij elkaar brengt.

'Goh,' zeg ik alleen maar, want ik geloof Sylvies verhalen altijd maar half. Op de een of andere manier heeft zij altijd alles al een keer meegemaakt, hoewel de raakvlakken met jouw verhaal meestal ver te zoeken zijn. Bovendien vindt ze het nodig om je daar uitgebreid verslag over te doen, waardoor je zelf natuurlijk helemaal niet meer aan je verhaal toekomt.

Gek word ik van dat soort mensen.

'Ik moet gaan,' zeg ik en kom overeind uit mijn stoel.

'Nee, blijf nog even,' zegt Marlieke meteen. 'We hebben nauwelijks
gepraat.'

'Het is belangrijk om te praten,' houdt Sylvie me voor. 'Dat helpt bij de
verwerking. Ik heb eens gehad...'

'Ander keertje.' Ik pak mijn tas, wuif naar Marlieke en ben vertrokken.

Het is nog iets te vroeg om Valerie van school te halen. Ik loop terug naar Software International en wacht daar, veilig in mijn auto op de bewaakte parkeerplaats van het bedrijf, tot het tijd is. Ik luister wat naar de radio en probeer intussen tot rust te komen. Ik wil niet dat mijn dochter iets merkt van mijn nervositeit.

Om halfvier sta ik op het schoolplein van Valeries school en wacht tot de bel gaat en zij naar buiten komt rennen. Normaal gesproken sta ik wat te kletsen met de andere moeders, en een enkele vader, maar nu houd ik me afzijdig.

Een snerpande bel, de deur klapt open en de eerste kinderen stromen naar buiten. Valerie komt vaak als laatste. Ik weet niet wat dat is. Als haar klasgenootjes allang achter op de fiets zitten bij hun vader of moeder, of in de gordels op de achterbank van de auto zijn geïnstalleerd, komt Valerie op haar dooie gemakje naar buiten slenteren.

Ik kon mijn beker niet vinden, mijn sjaal was weg, ik moest nog naar de wc, ik wilde de juf nog iets vertellen. Vandaag vind ik het niet zo erg, maar als je in de stromende regen moet wachten, sta je er toch een beetje anders bij. En parkeren in de buurt lukt maar zelden.

Ook vandaag komt ze pas om tien over halfvier naar buiten slenteren, een paar tekeningen in haar hand en haar beker in haar jaszak gepropt.

'Hoi mam!' zegt ze en gaat op haar tenen staan om me een zoen te geven.

Ik buk me en kus haar warme, rode schoolwangetje. 'Hoi lieverd, leuke dag gehad?'

'Nee. Wat eten we vandaag?' vraagt ze in één adem terwijl we naar de auto lopen.

'Dat weet ik nog niet. Er ligt van alles in de koelkast, we kijken straks wel even.' Ik ontgrendel op enige afstand de portieren met mijn keycard.

'Ik wil patat.'

'Misschien doen we dat wel.' Ik trek het achterportier open zodat Valerie naar binnen kan klimmen. Ze doet zelf haar gordel om en zegt: 'Ik heb mooie tekeningen gemaakt, mama. Wil je ze zien?' Ze overhandigt me een paar krabbelwerkjes die ik uitgebreid bewonder.

'Ze zijn voor oma,' zegt Valerie en kijkt me onderzoekend aan. 'Vind je dat erg?'

'Nou, ik vind het wel een beetje jammer,' geef ik toe. Ooit heb ik gezegd dat ik het helemaal niet erg vond, en het heeft me een uur gekost om dat gebrek aan belangstelling recht te praten.

'Ik maak thuis wel een andere voor jou. Een hele mooie,' troost Valerie.

Ik open mijn portieren neem plaats achter het stuur. 'Wat heb je allemaal gedaan vandaag op school, meis?'

'In de pokkenhoek gespeeld,' zegt Valerie, zonder haar ogen van haar kunstwerken los te laten.

Ik moet mijn lach inhouden om de verbastering van de poppen- hoek, maar haar tweede mededeling vaagt de lach meteen weer van mijn gezicht. 'En ik heb Christiaan gebeten.'

'Wat?' Ik start de auto en kijk Valerie in de achteruitkijkspiegel verbluft aan. 'Waar was dat goed voor?'

'Hij wilde politie en boefje spelen,'verdedigt Valerie zich. 'Maar dat wilde ik niet. Ik moet altijd de boef zijn en dan prikt hij me met een zwaard, zó.' Ze maakt een steekbeweging en trekt het gezicht dat al te fanatieke jongetjes kunnen opzetten in hun spel. 'En toen wilde hij me vastbinden en toen beet ik hem,' besluit Valerie en ze slaat grimmig haar armen over elkaar.

'Je kunt ook naar de juf gaan,' stel ik voor terwijl ik de straat uitrij.

Valerie gaat niet in op die suggestie. 'Weet je wat ik niet snap, mam?'

'Nou?'

'Ik zit nu al zo lang op school en ik kan nóg niet schrijven.'

'Je zit in groep twee,' zeg ik. 'Je gaat in groep drie pas leren schrijven.'

'Dan pas!' roept Valerie vol afschuw uit.

'Dat is vroeg genoeg,' zeg ik. 'Knippen en plakken is toch ook leuk?'

'Maar dat kan ik allang! Dat kon ik op de crèche al!'

Ik kijk via de spiegel naar het verslagen gezichtje van mijn dochter. Ze is vroeg wijs voor haar leeftijd. Altijd bezig met iets waar ze nog net even te jong voor is. Ik herken dat, ik was vroeger precies zo.

'Zal ik je alvast een paar letters leren schrijven?' stel ik voor.

'Dat kan toch niet,' lacht Valerie. 'Jij bent geen juf!'

'Jawel, voor grote kinderen.'

Valerie kijkt nadenkend voor zich uit. 'O ja,' zegt ze. 'Nou, goed dan. Als we thuiskomen?'

'Als we thuiskomen,' beloof ik en zet de radio aan. Valerie zingt op haar manier mee met de nieuwste hit van Robbie Williams.

'Zingen, mam! Zingen!' roept ze vrolijk.

We zingen samen, tot we de Juliana van Stolberglaan in Hille- gersberg in rijden en de auto voorde deur parkeren. En dan besef ik dat ik Bilal zowaar een kwartiertje ben vergeten. 'Ik heb je toch zo vaak gezegd dat je daar weg moet gaan! Dit móést gewoon een keer gebeuren!' zegt Raoul.

Ik heb geen patat gebakken maar me uitgeleefd op een kerrieschotel. Raoul kwam om halfzes thuis en het kostte me de grootste moeite om niet ogenblikkelijk een woordenvloed over hem uit te storten. In plaats daarvan wachtte ik tot we helemaal uitgegeten waren. Na het eten tafelen we altijd nog even na terwijl Valerie voor de tv schuift en naar Nickelodeon gaat kijken, en dan kunnen we samen ongestoord praten.

Over de lege schalen en borden heen, vertel ik hem wat er vanochtend op school is gebeurd.

'Hoe vaak heb ik je niet gezegd dat je beter een andere school kunt zoeken. Die gasten zijn het niet waard dat je je zo voor ze inspant. Ik hoop dat je dat nu zelf eindelijk inziet. Je hebt zelf ook nog een kind dat je nodig heeft, hoor.' Raoul leunt iets naar achteren, een arm op tafel, een arm om de stoelleuning en kijkt me aan met een mengeling van meewarigheid en ergernis.

'Hallo, wil je soms zeggen dat het mijn schuld is? Dat ik hierom gevraagd heb?' zeg ik verbolgen.

'Nee, natuurlijk niet.' Raoul bindt in en leunt over tafel naar me toe. Hij legt zijn hand op de mijne en begint op overredende toon tegen me te praten. Dat ik niet kan ontkennen dat ik werk in een omgeving waar je dit soort dingen kunt verwachten. Dat hij hier altijd bang voor is geweest en dat hij hoopt dat ik nu eindelijk verstandig word.

'Verstandig?' herhaal ik.

'Ja, je kunt zó bij Software International aan de slag. Geen probleem. Waarom doe je dat niet?' Ik zucht en kijk naar de gestolde kerriesaus op mijn bord en de rijst op het witte tafelkleed, dat ontsierd wordt door gele vlekken rond Valeries bord. Ik heb al zo vaak pogingen gedaan om Raoul uit te leggen wat mij zoveel voldoening geeft aan het onderwijs, maar op de een of andere manier slaag ik er niet in het hem duidelijk te maken. Raoul heeft

alleen oog voor de problemen. 'Water naar de zee dragen' noemt hij mijn werk. Als ik nou nog overstapte naar het Sint Laurenscollege, een witte eliteschool in Hillegersberg, kon hij nog begrijpen dat ik graag voor de klas stond, maar een zwarte school...

In het begin was het ook wel even wennen op het Rotterdams College, en om eerlijk te zijn heb ik weieens op het punt gestaan om naar een witte school over te stappen, maar uiteindelijk gaf ik toch altijd de voorkeur aan de uitdaging van het interculturele onderwijs.

'Het is niet alleen maar ellende op mijn school,' zeg ik. 'Met de meeste leerlingen heb ik het heel gezellig. Ik heb het gevoel dat ik iets kan betekenen voor die leerlingen, en dan bedoel ik niet alleen educatief. Dat weetje toch.'

Raoul zegt niets. Hij ziet er niet uit alsof hij het weet.

'Dus je blijft daar gewoon lesgeven,' concludeert hij. 'Ondanks het feit dat een van die leerlingen waar jij je zo voor uitslooft, je bijna doodsteekt. Morgen ga je gewoon weer en doe je alsof er niets gebeurd is. Vind je het gek dat ik het even niet meer kan volgen?'

'Dat begrijp ik best, maar elk beroep kent toch een zeker risico?' zeg ik. 'Als jij trambestuurder was geweest, of bij de politie had gezeten, had ik er toch ook niet op gehamerd dat je minder gevaarlijk werk moest zoeken?'

'Ik verkoop software,' helpt Raoul me vriendelijk herinneren.

'Maar je had eigenlijk piloot willen worden, als je ogen goed genoeg waren geweest,' zeg ik. 'Ook geen ongevaarlijk beroep.'

Raoul heft zijn handen en laat ze slachtofferig vallen. 'Goed! Prima! Ga dan morgen weer lekker lesgeven aan die halvegaren daar. Doe alsof er niets gebeurd is. Maar zeg me ook alvast hoe ik het Valerie moet vertellen als haar moeder op een dag echt levensgevaarlijk gewond raakt.'

'Overdrijf niet zo, Raoul. Je doet net alsof dit elke dag gebeurt.'

'Eén keer zou voor mij al genoeg zijn,' zegt Raoul grimmig.

Ik ben verbijsterd. Ik had beter helemaal niets kunnen vertellen. In plaats van bezorgd te zijn en me te steunen, gebruikt hij het gebeurde onmiddellijk als een bewijs van zijn gelijk. Begrijp me niet verkeerd, ik hou ontzettend veel van Raoul maar nu en dan heeft hij de gevoeligheid van een grizzlybeer. Ik kan me heel goed voorstellen dat als hij getuige zou zijn van een ongeluk, laten we zeggen dat iemand door rood fietst en door een auto wordt geschept, dat hij de ongelukkige fietser eerst streng wijst op zijn verkeersovertreding voor hij aan het EHBO-en slaat. Ik herinner me nog

goed dat Valerie per se zonder zijwieltjes wilde fietsen en niet het geduld had om te wachten tot iemand haar kwam begeleiden. Raoul had haar zijwieltjes eraf geschroefd en gezegd even te wachten tot hij zijn jas had aangetrokken, dan zou hij met haar meegaan. In plaats daarvan stapte Valerie meteen op, slingerde weg op haar fietsje, viel natuurlijk en lag met een bloedneus en geschaafde knieën op de grond. Het eerste wat Raoul deed was naar haar toe rennen en geërgerd vragen waarom ze niet naar hem geluisterd had. Natuurlijk heeft hij haar daarna wel opgetild en getroost, maar ik zou het in omgekeerde volgorde aangepakt hebben.

Zwijgend sta ik op en stapel de schalen en borden op elkaar. Ik breng alles naar de keuken en zet het in de gootsteen, waarna ik de warme kraan opendraai zodat de etensresten kunnen losweken. Met driftige bewegingen ruim ik de rest van de tafel af, klop het tafelkleed buiten uit en doe de kraan weer dicht. Pas als ik de vaas met pioenrozen weer op tafel zet en de stoelen aanschuif, staat Raoul op en komt achter me staan. Hij slaat zijn armen om me heen en trekt me stevig tegen zich aan. Ik laat toe dat hij me in mijn hals zoent, maar reageer niet op zijn liefkozing.

'Ik ben me doodgeschrokken, dat begrijp je toch wel?' zegt Raoul zacht.

Ik leun met mijn rug tegen hem aan en voel zijn lichaamswarmte door mijn kleding heen.

'Ik ben ook geschrokken,' zeg ik slechts. 'Heel erg geschrokken. Een beetje begrip en steun zou prettig zijn geweest.'

'Sorry,' zegt Raoul met zijn wang tegen de mijne. 'Heeft de politie er al werk van gemaakt?'

Ik haal diep adem. 'Ik heb geen aangifte gedaan.'

'O?'

Ik hoor de verbazing in zijn stem en zet me schrap, maar zijn reactie verrast me.

'Ach nou ja, ik denk dat ze hem ook niet veel kunnen maken.' Raoul trekt me nog steviger tegen zich aan. 'Ais hij werkelijk had gestoken, was hij de gevangenis in gegaan maar ik denk dat ze hem nu een waarschuwing hadden gegeven en dat ze hem dan weer zouden moeten laten lopen.'

Ik kijk zwijgend naar de vrolijke bos pioenrozen op tafel. 'Ja,' zeg ik ten slotte. 'Dat denk ik ook.'

De tv blijft uit, we schenken een glas wijn in en overwegen de mogelijkheid of Bilal me nog een keer zal aanvallen. Ik denk het eigenlijk niet. Op het moment dat het gebeurde voelde ik me uiterst bedreigd, maar achteraf gezien vraag ik me af of hij echt gestoken zou hebben als ik niet was gevlucht. Hij is me immers niet achterna gekomen. Waarschijnlijk is zijn woede even snel gezakt als die is opgekomen.

We gaan laat naar bed. Ik neem een lekker hete douche en terwijl ik me afdroog en mijn nachtcrème aanbreng, hoor ik Raoul met nog meer zorg dan anders de sloten controleren. Ondanks mijn bewering dat Bilal me vast niet nog een keer zal bedreigen, geeft het me toch een veilig gevoel dat Raoul in de buurt is. In bed kruip ik lekker tegen hem aan en sluit mijn ogen met een diep gevoel van geborgenheid.

'Welterusten,' zegt Raoul en kust me op mijn voorhoofd, wat iets vaderlijks heeft dat me op dit moment zeer welkom is.

'Welterusten,' mompel ik.

Ik ben moe, uitgeput, maar na een uur lig ik nog steeds met gesloten ogen tegen Raoul aan te wachten op de slaap. Ik draai me om op mijn andere zij en maak het me gemakkelijk in een andere houding. Raoul snurkt zachtjes. Eigenlijk heb ik daar geen last van, maar ik draai me toch halfom om hem een duwtje te geven voor het geluid harder wordt. Uit ervaring weet ik dat dat zeker gaat gebeuren.

'Wat is er?' mompelt Raoul, slaapdronken.

'Je snurkt,' zeg ik zacht. 'Ga even op je andere zij liggen.'

'Ik snurkte niet.'

'Je snurkte wel, ik hoorde het toch.'

'Ik sliep niet eens,' zegt Raoul.

'Je sliep wél,' zeg ik, licht geïrriteerd.

'Waarom hoorde ik dan niets terwijl ik gewoon wakker was?' informeert Raoul, met dezelfde groeiende irritatie.

'Omdat je niet wakker was! Je sliep en je snurkte! Heel zachtjes, maar ik dacht: ik geef je vast een zetje voor het erger wordt,' zeg ik ongeduldig.

Raoul mompelt nog wat, draait zich om en na een paar minuten slaapt hij weer. En snurkt.

Ik zucht en haal oordopjes uit de la van mijn nachtkastje. Ik verfrommel de gele herriestoppertjes tot propjes, stop ze in mijn oren en voel ze uitzetten in mijn gehoorgangen. Maar tegen de hoeveelheid decibellen die Raoul 's nachts kan produceren, zijn zelfs mijn herriestoppers niet opgewassen. Na een kwartier geef ik het op en neem mijn hoofdkussen mee naar de logeerkamer. Ik zet de wekker die daar op het kastje staat en trek het gordijn, dat nog open is, met een ruk dicht. Terwijl ik dat doe, wordt mijn aandacht getrokken door iets wat mijn onderbewustzijn als vreemd registreert. Ik trek het gordijn voorzichtig een stukje opzij. Tegenover ons huis, aan de overkant van de weg, staat iemand. Een donkere gestalte met een sigaret in zijn hand. Ik neem tenminste aan dat het een man is, want van deze afstand kan ik dat onmogelijk zien. Ik kan me niet voorstellen dat een vrouw midden in de nacht doodkalm buiten een sigaretje staat te roken.

Bilal, schiet het door me heen.

Ik span me tot het uiterste in, maar er is niks herkenbaars te ontdekken dat erop wijst dat het inderdaad Bilal is die daar naar mijn huis staat te staren. Uiteindelijk loopt de gestalte door, met de lange, onverschillige passen die me zo vertrouwd zijn van mijn leerlingen. Ik gluur naar buiten en kijk net zo lang tot hij echt verdwenen is. Besluiteloos blijf ik staan en huiver in de kilte van de nacht. Het heeft geen zin om de politie te bellen over iemand die intussen verdwenen is. En al pakken ze hem op, het is niet verboden om midden in de nacht op straat naar een huis te staan kijken.

Ik sla het dekbed terug en glij in bed, maar de kans dat ik in slaap val is nu helemaal nihil. Het beeld van de scherpe punt van het mes, dreigend op mij gericht, dringt zich aan me op en vergroot zich vele malen in de duisternis.

De volgende ochtend ben ik al vroeg*op en ga ik een halfuur eerder dan gewoonlijk de deur uit. Normaalgesproken staan Raoul en Valerie net op als ik mijn jas aantrek, zodat ik ze nog even een kus kan geven voor ik in mijn auto stap. Nu slapen ze nog, maar ik vind de rust waarin ik vertrek wel prettig. Gedachten en gevoelens razen door mijn lichaam, ik wil naar school en tegelijk zie ik er vreselijk tegenop om het gebouw binnen te stappen. Want wat doe ik als Bilal opeens voor mijn neus staat? Jan mag hem dan geschorst hebben, dat hoeft voor Bilal geen belemmering te zijn om mij met een bezoekje te verrassen.

Met een somber, onheilspellend voorgevoel rij ik mee in de Rotterdamse ochtendspits. Het is een beetje nevelig, zo vroeg op de

ochtend. Ik stop voor het rode stoplicht en meteen stapt er een groezelige figuur voor mijn auto. Met een vragend gezicht houdt hij een spons en emmertje omhoog. Ik knik hem roe en hij begint met lange halen mijn voorruit te wassen. Het kost hem een minuutje. Met medelijden kijk ik naar zijn verlopen uiterlijk met de lange, klittende baard en kapotte legergroene jas. Ik laat mijn raampje een stukje naar beneden zoeven en zeg: 'Hoi Tom!'

Tom kijkt naar binnen, lacht me toe met een mond waarin zeker twee randen ontbreken en hij steekt meteen zijn hand uit. 'Alsjeblieft, Tom. Gebruik het eens voor een goeie maaltijd.' Ik druk hem vijf euro in zijn hand. De ene keer geef ik maar één euro, de andere keer twee en soms zelfs een briefje van tien. Het ligt eraan hoe koud het buiten is en hoe beroerd hij eruitziet.

'Dank u, jongedame,' zegt Tom. 'U heb een goed hart.'

Ik glimlach want dat zegt hij altijd, en volgens mij tegen iedereen.

Tom ziet mijn glimlach. 'Ik meen het,' zegt hij verontwaardigd. 'Er zijn er genoeg die me in mijn gezicht spugen of me proberen aan te rijden. Het is gevaarlijk werk, dame. Gevaarlijk werk, voor die paar eurootjes.'

Voor ik iets kan terugzeggen, loopt hij hardop pratend weg.

Tom staat altijd op hetzelfde kruispunt. Meestal loopt hij gewoon met zijn emmer langs de rij auto's en laat zich wat kleingeld toestoppen zonder er één haal met zijn spons voor te doen. Officieel is dat bedelen, maar sinds het bedelverbod is ingevoerd houdt hij de schijn op door te doen alsof hij ervoor werkt.

Ik weet niet waarom, maar ik kan gewoon niet doorrijden en Tom negeren. In feite kan ik niemand negeren. Als het even kan, stop ik iedereen wel wat toe.

Een tijdje geleden stuitte ik op een campagne van de stuurgroep Rotterdam Centrum Veilig, waarin ze Rotterdammers opriepen om niets meer aan bedelaars te geven. De ochtend nadat ik dat bericht had gelezen, gaf ik "lom tien euro, een zak krentenbollen en Raouls winddichte ski-jack. Ik zie hem er nog mee in zijn handen staan.

'Shit, hé!' riep hij verheugd. 'Nu ben ik meteen klaar voor vandaag!'

De volgende dag zag ik hem terug op het kruispunt, in het rode ski-jack. Ik heb het Raoul nooit durven vertellen, maar hij heeft het jack ook nooit gemist. Hij heeft het niet zo op bedelaars en zwervers.

'Hier in Nederland hoefje niet zo te leven,' zegt hij altijd. 'Ze kunnen toch gewoon een baan zoeken. En als ze dat niet willen, mij best, maar val

daar de mensen die wél werken voor hun brood niet mee lastig.'Het is een terugkerend punt van discussie, en zelfs soms van ruzie, tussen ons. Grappig genoeg hebben we elkaar ook op die manier leren kennen.

Ik was tweeëntwintig en Raoul zesentwintigen in die tijd studeerde ik nog. Ik zat in mijn laatste jaar van de lerarenopleiding in Rotterdam en ik reisde elke dag op en neer vanuit Berkel en Rodenrijs. Ik had het wel naar mijn zin bij mijn ouders en hoefde niet zo nodig op kamers.

De trein die ik dagelijks nam was een echte forensentrein, vol reizigers die als ze het geluk hadden een zitplaats te vinden ongegeneerd in slaap vielen of hun ochtendkrant wijd uitspreidden. De meeste mensen moesten staan en ondergingen de dagelijkse kwelling van het opeengepakt staan terwijl ze onopvallend probeerden mee te lezen met wat hun zittende reisgenoten aan lectuur hadden meegenomen.

Meestal was het nog rustig als ik de trein instapte en was ik zo fortuinlijk om een zitplaats bij het raam te hebben, veilig voor puntige ellebogen en achteloos slingerende rugzakken vanuit het middenpad. Dan was ik verdiept in een boek of studiemateriaal waardoor de reis me niet te lang viel en ik nauwelijks oog had voor mijn reisgenoten.

Maar op die stralende lenteochtend in maart zat ik wat uit het raampje testaren naar de koeien in het weiland, die uit wolken van nevel leken te verrijzen. Ik schrok dan ook hevig van een luid geschreeuw uit het halletje bij de deuren, waar een paar mensen bijeen stonden. Ik kwam iets omhoog van mijn zitplaats en zag twee jongemannen recht tegenover elkaar staan. De ene, een kale knul in een trainingsbroek en voorzien van ringetjes in zijn neus, nam een dreigende houding aan tegen de andere, die er met zijn lange geklede jas en platgekamde haar als het toonbeeld van fatsoen en degelijkheid uitzag. Dat was blijkbaar schijn want de kale vent stelde zich razend tegenover hem op en riep: 'Wat zeg je daar? Mag ik alsjeblieft? Bemoei je met je eigen zaken, oneindige lui!'

Ik keek om me heen maar iedereen in de coupé deed alsof hij de ruzie niet opmerkte.

De goedgeklede man had de euvele moed iets terug te zeggen, waarop de gabber hem naar de keel vloog, hem tegen de wand van het halletje drukte en het hoofd van de man er tegenaan sloeg.

Ik kwam overeind, wrong me langs de lange benen van mijn buurman en vloog door het smalle gangpad van de coupé naar het halletje.

'Hé, ophouden!' riep ik en gooide de glazen deur open. 'Hou op, jullie twee!'

Ze waren intussen met elkaar op de vuist gegaan en smeten elkaar heen en weer in het halletje. Ik sprong ertussen en probeerde de vechtersbazen uit elkaar te houden, waardoor ze even van hun apropos raakten. De gabber wierp een verbaasde, en vervolgens ge-irriteerde blik naar mij en gaf me een onschuldig duwtje. De goedgeklede man keek me aan alsof hij zich afvroeg of ik wel goed wijs was. De gabber wilde me met zijn arm opzijschuiven om de vechtpartij voort te zetten maar ik liet me niet zomaar wegduwen. Ik greep zijn arm beet, keek hem recht in zijn ogen aan en zei: 'Hou op! Alsjeblieft! Kan het niet gewoon uitgesproken worden?'

Hij keek terug met een blik zo vol razernij dat ik even bang was dat hij me zou neerslaan, maar op dat moment hoorde ik voetstappen achter me en een stem die zei: 'Ze heeft gelijk. Kom op jongens, dit is niet de manier.'

Ik keek om en zag de lange, donkere man staan die tegenover me had gezeten in de coupé. Nog drie mannen kwamen overeind en liepen naar ons toe om te kijken of we hulp nodig hadden. De ruzie werd gesust, de twee partijen scheidde zich met een laatste haatdragende blik op elkaar en ik keerde terug naar mijn zitplaats.

De man die me te hulp geschoten was, ging weer tegenover me zitten en keek me aan. 'Dat was dapper van je,' zei hij, 'maar ook een beetje dom.'

'Nee, met z'n allen doen alsof we niets zien is de oplossing,' bitste ik, met de blossen van agitatie nog op mijn wangen.

'Eén van hen had best een mes bij zich kunnen hebben.'

'Kom zeg, niet iedereen loopt met een mes rond.'

De man keek alsof hij dat betwijfelde. 'Veel erger moet het niet worden.'

Zijn woorden bleken profetisch. Destijds was het al erg, maar tegenwoordig weigeren conducteurs nota bene in te grijpen als er ruzies in de trein worden uitgevochten.

Tegenwoordig wordt iedere verdachte figuur die Rotterdam in slentert preventief gefouilleerd, zijn liquidaties midden op straat doodnormaal, worden veel middelbare scholen voorzien van videocamera's en detectiepoortjes, en kunnen kinderen tijdens het spelen worden neergeschoten omdat ze per ongeluk getuige zijn van criminele praktijken. Het geweld rukt op en legt iedereen lam.

Om eerlijk te zijn ben ik er niet zeker van of ik vandaag de dag nog steeds zou ingrijpen als ik getuige was van geweld, en daar schaam ik me

diep voor.

Ik heb me altijd druk gemaakt over de passiviteit van mensen, en geweigerd me aan te sluiten bij die wegstrookende massa. Die ochtend in de trein hoefde ik er niet eens over na te denken of ik durfde erin te grijpen. Ik was al opgesprongen voor ik kon bedenken of ik daar verstandig aan deed. Ik wist zeker dat als ik niets had gedaan, iedereen in de coupé was blijven zitten en zich vol overgave in zijn krant had verdiept.

'Waarom bleef jij dan niet zitten?' vroeg ik koel aan mijn redder in nood.

Hij haalde zijn schouders op. 'Ik kan zoiets toch niet door een meisje laten opknappen en zelf blijven zitten? Ze hadden je wel kunnen neersteken.'

'Ze hadden elkaar ook wel kunnen neersteken,' zei ik.

'Ja,' zei hij, met een stem alsof dat zijn zorg niet was.

Op Rotterdam Hofplein stapten we beiden uit, groetten elkaar en gingen uiteen, maar opeens draaide hij zich om en liep naar me toe.

'Ik loop even een stukje met je mee,' zei hij. 'Voor hetzelfde geld staat een van die twee gasten je ergens op te wachten omdat je je met hun zaken hebt bemoeid.'

Dat was niet het geval, maar ik waardeerde zijn bezorgdheid. Hij bracht me tot aan de tram en ik begon hem van andere motieven te verdenken. Maar nee, hij vroeg niet om mijn telefoonnummer en stelde niet voor om een keer iets te gaan drinken. Hij zette me op de tram, de tram reed weg en dat was dat.

Tenminste, voor die dag. Ik had er niet aan gedacht dat we in dezelfde trein hadden gezeten en dat dat nog wel eens kon voorkomen. Al de volgende dag kwam ik hem weer tegen, op het perron, en ik kreeg een schokje van vreugde. Zodra hij mij in het vizier kreeg kwam hij naar me toe.

'Hé,' zei hij. 'Ik ben het. Weetje nog, van gisteren.'

Ik schoot in de lach. 'Ja, ik weet het nog. Soms, als ik me heel erg inspan, kan ik me zelfs dingen van eergisteren herinneren.'

Hij lachte met me mee en we reisden samen verder. Hij vertelde me dat hij Raoul heette en dat hij net een eigen softwarebedrijf in Rotterdam had opgericht. Uit zijn verhaal maakte ik op dat hij single was.

Op mijn beurt vertelde ik iets over mezelf en mijn studie, en op dat moment kwamen er een paar haveloos uitzijnde muzikanten onze coupé binnen. Ze zetten een opgewekt maar nogal vals nummer op hun gitaren in

terwijl één van hen met een stinkende pet rondging. Raoul schudde kort zijn hoofd maar ik haalde mijn portemonnee te voorschijn en gaf de man wat kleingeld. Ik was een van de weinigen in de coupé die iets voor het gitaarspel van de zwervers over had, en er werden geïrriteerde blikken naar me geworpen.

'Moet je ze zien kijken,' zei ik zacht tegen Raoul.

'Er zijn mensen die het irritant vinden dat ze elke ochtend lastiggevalen worden als ze hun ochtendkrantje lezen,' merkte Raoul op. 'En wie geld geeft, houdt dat gebedel in stand.'

'Ik heb liever dat ze me om geld vragen dan dat ze mijn portemonnee rollen,' reageerde ik.

Raoul keek alsof hij daar wel in kon komen en opeens grijsde hij. 'Jij bent zeker ook zo iemand die op het perron een gulden geeft aan iemand die nét geld te kort komt voor een treinkaartje,' zei hij.

Ik kleurde licht en Raoul schudde meewarig zijn hoofd. 'Je had beter de sociale academie kunnen doen.'

Opeens bleef de trein stilstaan. De conducteur kondigde door de intercom aan dat we tot zijn spijt een vertraging van onbekende duur gingen oplopen. Datspeet mij helemaal niet.

Terwijl we geanimeerd met elkaar praatten, bestudeerde ik Raoul uitgebreid, in een poging iets te vinden wat me niet in hem aantrok. Toen de trein zich weer in beweging zette en uiteindelijk Rotterdam Hofplein binnenrolde, had ik nog steeds niets ontdekt.

In de dagen daarna bleven we op het perron op elkaar wachten zodat we samen een plekje in de trein konden zoeken.

We gingen een paar keer samen uit en tijdens een van die avonden vertelde Raoul me dat hij eigenlijk nooit met de trein naar zijn werk ging. Op de ochtend dat we elkaar hadden leren kennen stond zijn auto met dampende motor voor de deur, zodat hij genoodzaakt was gebruik te maken van het openbaar vervoer. Zijn auto was na een paar dagen gemaakt maar hij bleef met de trein reizen om mij te zien.

Hij vertelde dat hij tijdelijk bij zijn ouders in Berkel en Rodenrijs logeerde omdat hij zijn huis goed had kunnen verkopen en even tussen twee woningen in zat. Hij wilde in Rotterdam gaan wonen, dicht bij zijn werk.

Een paar afspraakjes later investeerde ik mijn gevoelens in hem, en een halfjaar later mijn geld in zijn bedrijf. We gingen samenwonen en tweejaar later trouwden we. Het bedrijf van Raoul liep goed, bijzonder goed zelfs,

zodat we na ons trouwen verhuisden naar het chique Hillegersberg. Daar schijten zelfs de honden kouwe kak, zeggen de Rotterdammers. Een oud grapje met een kern van waarheid, bedacht ik toen ik rondliep aan de Juliana van Stolberglaan in het mooie, ruime huis met de hoge zoldering en de oude, houten vloer.

Ik voelde me er thuis, ik voel me er nog steeds thuis, maar dat wil niet zeggen dat ik ook veel thuis ben. Van Raoul hoef ik niet per se te werken maar voor mij geldt dat als vanzelfsprekend. Ik heb me niet door vier jaar onderwijskunde heen geslagen om nu thuis te gaan zitten. Maar hij is er altijd over blijven zeuren, en dat werd nog erger toen Valerie geboren werd. Ze zat al twee jaar op de crèche, waar ze het heel erg naar haar zin had, toen Raoul 's avonds met een brede grijns thuiskwam en een brief op het aanrechtblad gooide, waarboven ik met veel culinair inzicht een pizza stond te beleggen.

'Kijk eens wat ik hier heb! Een uitnodiging voor een gesprek!' zei hij triomfantelijk.

'Sinds wanneer nodig jij mij schriftelijk uit voor een gesprek? Gaat het zo slecht tussen ons?' vroeg ik.

Hij lachte en kuste me in de hals. 'Nee, gekkie. Er is bij ons een vacature vrijgekomen op Public Relations en volgens mij is die geknipt voor jou.'

'Public Relations?' herhaalde ik verbaasd terwijl ik de pizza in de oven schoof. 'Wat moet ik daar nou?'

'Lijkt het je niets? Volgens mij is het precies iets voor jou,' zei Raoul. 'Het is een gecombineerde parttime baan, je kunt kiezen tussen twee of drie dagen in de week.'

'Raoul, ik heb al een baan,' hielp ik hem herinneren.

'Ja oké, maar laten we eerlijk zijn: je gaat toch niet je hele leven lesgeven,' zei Raoul met zijn handen gespreid, een gebaar dat zijn onbegrip verduidelijkte.

'Waarom niet?' Ik zette de oven op 200 graden en haalde twee paarse stoffen placemats uit de kast. Paars was mijn lievelingskleur; alle accessoires in huis waren paars.

'Kom op, Marjolein! Je wilt toch niet zeggen dat het Rotterdams College je levensdoel is?'

'Wat mij betreft is elke school prima,' zei ik, 'als ik maar het gevoel heb dat ik iets kan betekenen voor de leerlingen. En dan bedoel ik niet alleen

educatief. Snap je?'

Raoul zei niets maar hij zag er niet uit alsof hij het snapte. Hij stond me maar wat aan te staren, zijn handen in zijn broekzakken.

'Dus je komt niet bij Software International?' concludeerde hij.

'Nee,' zei ik. 'Ik weet dat je niet van het Rotterdams College houdt, maar ik vind het er prettig.'

'Ik weet het niet,' zei Raoul. 'Je ziet er altijd zo moe uit. Ik zou liever hebben dat je helemaal niet werkte.'

Ik glimlachte naar hem. 'Schat, ik ben ook altijd moe, net als jij. Maar ik stel toch ook niet voor dat jij je bedrijf verkoopt?'

Daar ging hij niet op in. 'Ik vind het gewoon niet goed voor Valerie dat je zoveel werkt,' zei hij.

Mijn glimlach verdween. 'Dat ik zoveel werk? Waar slaat dat nou weer op! Ik ben toch gewoon thuis als ze van school komt.'

'Maar ze moet wel vier dagen tussen de middag overblijven.'

'Nou en! Ze vindt het hartstikke leuk op de overblijf!' riep ik uit. 'Wat trek je nou voor gezicht? Je wist van tevoren dat ik wilde blijven werken. Ik begrijp niet waarom je daar nu over gaat lopen zeuren, Raoul. Neem zelf ontslag, ga zelf de hele dag thuis zitten!'

Dit soort gesprekken voeren we nog steeds regelmatig. Raoul is best een moderne man die graag een handje helpt in de huishouding en die absoluut voor een eerlijke taakverdeling is. Hij houdt van moderne vrouwen die hun eigen brood verdienen en een bijdrage leveren aan de samenleving, maar hij waardeert dat vooral in andere vrouwen. Van zijn eigen vrouw ziet hij graag dat ze een geolied huishouden voert met fatsoenlijke maaltijden die stipt om zes uur worden opgediend. Daar streef ik ook wel naar. Het lukt me alleen niet.

Om tien voor halfacht rij ik de parkeerplaats van het Rotterdams College op. Het is er nog erg leeg. Ik stap niet meteen uit en kijk eerst eens goed om me heen via de spiegels. Niemand te zien, de hele omgeving is nog rustig.

Het schoolplein is verlaten, waardoor de prachtige blauweregen die de hekken siert en dit jaar al vroeg in bloei staat, nog beter tot zijn recht komt.

Ik loop de parkeerplaats af en steek het schoolplein over. De deur is nog gesloten voor leerlingen, en Daan, de conciërge, opent hem voor me. 'Goeiemorgen,' groet hij met een brede lach. 'Jij bent vroeg!'

'Ik kon gewoon niet meer wachten,' zeg ik met een flauw lachje.

'Dat kan ik me voorstellen,' zegt Daan grinnikend. 'Ik heb ook grote moeite met de stilte op dit tijdstip.'

'Zal wel niet lang meer duren,' zeg ik met een blik op de klok in de hal. 'Zal ik een bakkie voor ons halen, Daan?'

'Lekker. Veel melk en veel suiker.' Daan loopt terug naar de conciërgekamer, waar de telefoon gaat.

Ik kijk hem met genegenheid na. Daan Riemans kon allang met pensioen, maar in plaats daarvan zit hij nog altijd trouw op zijn post. Het is een klein, rond mannetje met lichtblauwe pretogen, dat echter verrassend sterk en vastberaden kan optreden. Meestal vertelt hij moppen, ook aan de leerlingen, die hem graag mogen. Maar als hij kwaad wordt, dondert het in de gangen. Ik wil niet zeggen dat de leerlingen bang voor hem zijn, daarvoor zijn ze Daan in lichaamslengte en kracht de baas, maar ze mogen hem te graag om ruzie te schoppen. Uitzonderingen daargelaten, natuurlijk. Ik weet dat Daan ook zo zijn moeilijke momenten heeft gekend in zijn lange schoolloopbaan.

Ik haal koffie in de personeelskamer, die helemaal verlaten is, en loop ermee naar de conciërgekamer.

'Als je wilt spijbelen zul je toch echt een betere imitatie van je moeders stem moeten geven, Aïscha,' hoor ik hem zeggen. 'Ik verwacht je hier stipt om vijf over acht. Dag Aïscha, tot straks!'

Hij hangt op en grijnst me toe. Ik lach terug en zet de beker koffie op zijn bureau.

'Dank je, meid,' zegt Daan. 'Ga zitten, en vertel me eens wat dat gisteren nou allemaal was.'

Ik ga op het puntje van zijn bureau zitten. 'Weet je daar al van?'

'Natuurlijk, het gonsde door de school. Er waren vierentwintig getuigen bij die actie van Bilal, en die houden echt hun mond niet.' Daan laat zich zakken in zijn comfortabele bureaustoel, waarin hij met één simpele draai zowel het schoolplein als de hal kan overzien.

Ik zucht diep en blaas in mijn beker koffie. Blijkbaar kent Daan het verhaal al, maar voor ik het weet stromen de woorden uit mijn mond en geef ik hem een gedetailleerd verslag van wat zich gisteren in lokaal 209 heeft afgespeeld. Daan luistert zwijgend en schudt af en toe moedeloos zijn hoofd. Ook mijn gesprek met Jan verzwijg ik niet. Als ik vertel over ons meningsverschil over wel of niet aangifte doen, kijkt Daan met een ruk op.

'En? Heb je aangifte gedaan?'

Ik schud mijn hoofd en meen iets van opluchting te zien in Daans ogen.

We drinken onze koffie en kijken naar het schoolplein, waar de eerste leerlingen bellend en roepend aan komen fietsen.

'Assrouti komt er hier niet meer in, wees maar niet bang,' zegt Daan.

Ik kijk hem hoopvol aan. 'Heeft Jan je daar instructies voor gegeven?'

'Ja, heel nadrukkelijk. Jij gaat straks gewoon lesgeven, meisje, en ik zorg er persoonlijk voor dat Bilal Assrouti hier geen stap meer binnen de school zet,' zegt Daan grimmig.

Ik glimlach hem dankbaar toe. Daan heeft zelf eens een opgefokte leerling met een mes tegenover zich gehad, en ik weet dat dat er diep inhakte bij hem. Ik weet ook dat Bilal al zijn vindingrijkheid nodig zal hebben als hij deze school binnen zou willen dringen.

Om kwart voor acht zie ik Jasmijn aan komen lopen. Ik drink mijn beker leeg en kom van het bureau af. Met de lege stenen beker in mijn hand loop ik naar de deur, en op de drempel draai ik me om. 'Daan?' 'Hmm?'

'Vind jij dat ik beter wel aangifte had kunnen doen?'

Daan kijkt naar me op. Ik verwacht dat hij 'nee' zal zeggen, maar dat doet hij niet. 'Wat jou persoonlijk betreft, misschien wel,' hij pauzeert even, 'maar als ik aan de school en aan mijn eigen belang denk, dan ben ik blij dat je het niet hebt gedaan.'

Ik wacht op Jasmijn in de hal en terwijl we samen naar de persoonskamer lopen, begin ik er weer over. Ik heb eens gelezen dat mensen die iets schokkends hebben meegemaakt, ieder detail van het gebeurde naar

boven willen halen en voor alles een verklaring zoeken. Door antwoorden te vinden op het hoe en waarom, verwerken ze wat hun is overkomen. Ze willen een verklaring vinden om grip te houden op hun leven. Hoe waar dat is, ervaar ik nu zelf.

'Ik durfde nauwelijks uit te stappen toen ik mijn auto geparkeerd had,' vertel ik haar. 'Dat is toch érg? En ik hou ook de hele tijd het schoolplein in de gaten. Denk je dat Bilal het lef heeft om gewoon op school te verschijnen, alsof er niets gebeurd is?'

'Ik denk het niet,' zegt Jasmijn. 'Jan heeft: hem gisteren per direct geschorst. Nee, die zien we niet meer terug, Marjolein. Wees maar niet bang.'

Ik ben ook niet bang, dat wil zeggen, niet in de personeelskamer te midden van mijn collega's, waar een grote gebaksdoos op tafel staat. Er hangt een feestelijke stemming en we komen net op tijd binnen om te zien hoe Hans, een wat oudere collega, gefeliciteerd wordt met zijn verjaardag. Ik feliciteer hem ook, maar terwijl Hans de taart nog in stukken staat te snijden, begin ik mijn verhaal over Bilal al te vertellen.

'Joh, kan dat niet even wachten?' zegt Jasmijn zacht, maar ik ben niet te stuiten. Het zit me zo hoog, het moet eruit.

De sfeer slaat meteen om. Nog niet iedereen is op de hoogte en de ontsteltenis onder mijn collega's is groot. Iedereen heeft het erover. Hans zit achter zijn bordje met taarten kijkt me nors aan. Hij behoort tot de oudere garde van het docentenkorps en geeft scheikunde. Normaalgesproken is hij al niet de vrolijkste maar nu zit hij helemaal te kijken alsof er een reageerbuis is ontploft en hij de volle laag heeft gekregen van een of ander zuur dat je goede humeur wegvreet.

Ik besef dat ik zijn verjaardag loop te verpesten, maar ik kan het niet helpen. Het is belangrijk dat mijn collega's op de hoogte zijn van wat er is gebeurd. Belangrijker dan het toezingen en feliciteren van een collega.

'Dat had ik toch niet verwacht van Bilal,' zegt Nora, de sectieleidster Nederlands, geschokt. 'Oké, het is geen lieverdje, maar dit...'

'Als ik het me goed herinner heeft hij jou eens een stoel naar je hoofd geslingerd,' merkt Luuk op.

'Dat was Bilal niet, dat was Ali. Die spoort niet helemaal. Mikken kan hij trouwens ook niet; die stoel ging mijlenver naast,' zegt Nora. 'Een prestatie op zich,' zeg ik en pas als ik Luuks bestraffende gezicht zie, besef ik hoe tactloos die opmerking is want Nora is nogal dik. Ze schenkt

me dan ook een koele blik. Ik doe mijn mond open om sorry te zeggen, maar daar krijg ik geen gelegenheid voor omdat er een paar collega's binnenkomen, die meteen door de anderen op de hoogte worden gesteld van het gedoe met Bilal.

Luuk schuift wat dichterbij naar me toe en grijnst zachtjes: 'Au.

'Het flapte eruit,' zeg ik zachtjes. 'Ik zal het straks wel goedmaken met Nora. Ze is boos, hè?'

'Maak je niet druk, zo tactvol is ze zelf ook niet,' zegt Luuk. 'Even wat anders: waarom ben je vandaag niet lekker thuisgebleven? Denk je dat het zal gaan vandaag?'

'Wat moet ik thuis nou doen,' zeg ik. 'Dan wordt de tegenzin om weer naar school te gaan alleen maar groter. Als je van een paard valt, is het ook het beste om er meteen weer op te klimmen.'

Luuk knikt toegevend. Hij geeft ook Nederlands en is halverwege het vorige schooljaar hier op school gekomen, als vervanger van een collega met een zware burn-out. Ook Luuk heeft zijn portie beledigingen en toestanden wel gehad, maar daar heeft hij zich op bewonderenswaardige wijze doorheen geslagen. In het begin schatte ik hem met zijn tengere gestalte en fijne blonde haar zeker tien jaar jonger dan de tweeëndertig jaar die hij telt, en ik vroeg me serieus af of de leerlingen zijn gezag zouden accepteren. Tot mijn verrassing had hij helemaal geen last van ordeproblemen en kon hij zelfs mij wat nuttige tips geven om de rust in de klas te bewaren.

Behalve een heel aantrekkelijke vent is Luuk homo, wat hij me gelukkig in een vroeg stadium van onze vriendschap al heeft verteld. Het gooide resoluut een paar deurtjes stevig dicht en dat was maar goed ook, maar zijn geaardheid is beslist een verlies voor het vrouwelijk geslacht. Vroeger stelde ik me bij een homo altijd een of ander extreem type voor dat met een roze veer in zijn kont op boten danst in de Amsterdamse grachten. Van dat idee ben ik nu wel genezen. Als Luuk me niet over zijn geaardheid had verteld, zou ik het nooit ontdekt hebben en volgens mij weet ook verder niemand het. Dat houdt hij liever zo. Op andere scholen heeft hij steeds om onduidelijke redenen zijn ontslag gekregen en al komt hij er liever gewoon voor uit dat hij een vriend heeft, het lijkt hem beter om het deze keer te verzwijgen tot hij een vast dienstverband heeft gekregen. Ons geheimpje smeedde snel een band, ik heb zijn vriend Sven een paar keer ontmoet, en ik heb het ook nooit aan iemand doorverteld. Nou ja, wel aan

Jasmijn, maar dat telt niet mee. Jasmijn is mijn beste vriendin en ik weet dat ze kan zwijgen.

'Als je problemen hebt, kom maar naar me toe. We zitten bijna de hele dag in dezelfde gang,' zegt Luuk.

Ik glimlach hem warm toe en prijs de dag dat deze man op school is gekomen.

Marlieke 13

De hal van de school is veranderd in één grote bloemenzee. Er is een soort altaar ingericht, waar Marjoleins foto te midden van bloemen en kaarsjes is neergezet, en alle leerlingen en docenten hebben een minuut stilte voor haar gehouden.

Het politieonderzoek is nog steeds in volle gang. Bilal Assrouti is verhoord en weer vrijgelaten. Iedereen die Marjolein heeft gekend is verhoord, ik ook. De eerste dagen houden de kranten niet op te schrijven over de brute moord en is mijn zusters gezicht regelmatig te zien op her journaal.

Na Marjoleins dood kwam rechercheur Noorda van het hoofdbureau voortdurend langs. Dikwijls hoorde ik hem aanbellen maar weigerde ik open te doen. Ik nam de telefoon niet op en negeerde zijn geklop op de ramen. Uiteindelijk liet ik hem binnen en stond hem te woord. Hij stelde me allerlei vragen en verzekerde me dat ze de moordenaar wel zouden vinden. Hij had het over kruitsporen, ballistisch onderzoek en hulzen. In het begin bleef hij lang zitten om met me te praten, maar nu stapt hij steeds sneller op en de pauzes tussen zijn bezoeken worden langer.

Het zijn Sylvie en Thomas die me uit het zwarte gat trekken. Ze komen elke dag langs met boodschappen, en praten tegen me, ook al reageer ik nergens op. Ze koken voor me en gooien af en toe een raam open zodat de frisse lentelucht de muffe geur in mijn huis kan verdrijven.

Vandaag is het Thomas die poolshoogte komt nemen.

'Heb je de laatste tijd nog iets gedaan?' vraagt hij met de vriendelijkheid van iemand die vooral niet pusherig wil zijn.

Ik vertel hem dat ik mezelf wel bezighoud en dat ik heus niet de hele dag op bed lig. Dat ik een collage heb gemaakt van foto's van Marjolein en mij. Een collage die de hele wand van mijn slaapkamer bedekt, met recente foto's maar ook met kinderfotootjes zodat ons hele leven samen zich aan me openbaart zodra ik 's morgens mijn ogen opsla.

Thomas loopt meteen mijn slaapkamer in en kijkt sprakeloos naar de muur.

Vastbesloten zegt hij dat we vanavond buiten de deur gaan eten en aan de barse klank van zijn stem hoor ik dat het geen zin heeft om te weigeren.

Dus ga ik mee uit eten, zonnig gekleed in mijn rok met roze- oranje dessin en het bijpassende roze truitje. Thomas neemt me verrast op als hij me komt halen maar hij zegt alleen: 'Wat zie je er... anders uit.'

Pas als we in het restaurant tegenover elkaar zitten, zegt hij: 'Dit had je ook op Marjoleins begrafenis aan.'

Ik knik zonder van de menukaart op te kijken. Thomas kijkt me een beetje somber aan, alsof hij me voor zijn ogen ziet transformeren in een heel andere persoon dan die hij altijd gekend heeft.

'Ga je nu opeens rokjes dragen, alleen omdat Marjolein die graag droeg?'

Ik vouw de menukaart dicht en leg hem op tafel. 'Nee, natuurlijk niet. Waar slaat dat nou weer op?'

'Omdat je het aan hebt! Dit zijn toch die kleren die je met Marjolein hebt gekocht? De laatste keer dat jullie samen gingen winkelen?' houdt Thomas aan.

Ik zucht en kijk over mijn schouder of de ober er al aan komt. Ik had Thomas helemaal niet moeten vertellen over dat winkelen. Het was een gezellige middag, waar ik heel dierbare herinneringen aan heb, en het is op z'n zachtst gezegd vervelend dat hij die ene wanklank naar voren haalt. Wat maakt het uit dat Marjolein me een metamorfose wilde geven? Zonder haar had ik dit inderdaad nooit gekocht want eigenlijk voel ik me helemaal niet op mijn gemak in die flodderige rokjes in snoepkleurtjes. Maar wat geeft het dat ze geen nee van mij accepteerde en me dwong die kleren te kopen? Ze bedoelde het goed. En ik draag die kleren nu best vaak.

Thomas' gezicht was vertrokken van verbazing toen hij die avond, nadat ik met Marjolein had gewinkeld, bij me langskwam en die kleren op de bank zag liggen. "

'Wat is dat nou?' Met opgetrokken wenkbrauwen hield hij de rok en het truitje aan de hangertjes in de lucht.

'Nieuwe kleren,' zei ik schaapachtig. 'Met Marjolein gekocht.'

'Aha,' zei Thomas.

Dat was alles, maar het klonk alsof ik een onmondige bejaarde was die op stap was geweest met haar verpleegster en zich van alles had laten aansmeren.

'Ik vind het best leuk,' zei ik op verdedigende toon. 'Ik ben het niet gewend om rokken te dragen, maar het stond best leuk. Ik hoef toch niet mijn hele leven broeken te dragen?'

'Nee,' zei Thomas effen. 'Maar je hoeft ook niet precies te dragen wat Marjolein leuk vindt.'

Thomas kon wel vaker van dat soort opmerkingen maken. Natuurlijk was ik er niet blind voor dat het niet echt klikte tussen Marjolein en hem. Zoiets is jammer, maar geen ramp. Thomas en Sylvie - die ook al Marjoleins goedkeuring niet kreeg - waren mijn vrienden en ik vond het niet van wereldbelang dat Marjolein hen aardig vond.

'Wat moet je eigenlijk met die Thomas?' vroeg Marjolein eens, toen we bij haar in de achtertuin zaten. 'Hij hangt als een klit aan je. Ik zou daar niet goed van worden.'

Het was vorig jaar, op een warme dag. Valerie zat in een opblaas- badje en ik vertelde hoe ik Thomas had geholpen met het fotograferen van een gecompromitteerd politicus voor het Rotterdams Dagblad, waar hij wel eens opdrachten van kreeg. Dat wil zeggen, ik was van plan om daar uitgebreid over te vertellen maar Marjolein gaf me de kans niet.

'Hij hangt helemaal niet als een klit aan me,' zei ik op verdedigende toon. 'Hij mag misschien een beetje apart zijn, maar hij is ook een heel goede vriend.'

'Een béétje apart?' Marjolein rimpelde haar neus en wendde haar gezicht af op een onnavolgbaar afkeurende manier. 'Hij is een weirdo, een echte weirdo. Ik snap niet dat je met zo iemand bevriend kunt zijn. Hij kijkt je niet aan maar loert naar je en als hij lacht is het net alsof hij een zenuwtrekje bij zijn mond heeft.'

Ze overdreef natuurlijk verschrikkelijk, maar de kern van waarheid in haar woorden gaf me een onbehaaglijk gevoel. In plaats van Thomas te verdedigen of Marjolein te zeggen hoe vervelend ik het vond dat ze hem aanviel, deed ik er het zwijgen toe. Ik wendde slechts mijn hoofd van haar af, op precies dezelfde manier als zij altijd deed, zag ik in het spiegelende raam van het huis. Marjolein zag het ook. Je kon veel van haar zeggen, maar niet dat ze geen signalen oppikte.

'Nou ja, ik kan me wel voorstellen dat het een band scheidt als je elkaar al zo lang kent,' zei ze. 'En jij hebt nooit veel vrienden gehad.'

Alsof ik contactgestoord was. Maar ik had geen zin in een woordenwisseling dus ik liet niets merken van mijn irritatie. In plaats daarvan keek ik naar Valerie, die languit op haar buik in het badje lag, en deed alsof ik schrok toen ze me met één hand nat spetterde. Ik keek weer voor me, en zag dat Marjolein me onderzoekend zat aan te kijken.

'Lieke,' zei ze bezorgd. 'Je bent toch niet verliefd op hem?'

Ik keek haar verbaasd aan en schudde mijn hoofd. 'Welnee, we zijn gewoon vrienden. Hoezo?'

Ze haalde haar schouders op. 'Ik was er even bang voor. Ik denk niet dat Thomas goed is voor jou, zelfs niet als vriend.'

Ik fronste mijn wenkbrauwen en wilde, tegen mijn gewoonte in, een scherp antwoord geven maar ze veranderde snel van onderwerp.

'Hoe vind je Valeries nieuwe bikini?' zei ze met opgewekte, luide stem, zodat Valerie het hoorde en trots overeind kwam. 'Mooi hè? Ze heeft hem zelf uitgezocht!'

Marjolein zou Thomas nu eens moeten zien, denk ik. Een warm gevoel van genegenheid stroomt door me heen. Iedereen die ooit iemand heeft verloren weet op wat voor ongelukkige wijze sommige mensen je proberen te troosten. Hoe ze quasi-opgewekte verhalen tegen je afsteken om je 'uit de put te halen', en hoe ze je verdriet trachten weg te praten of proberen te negeren. Met holle frasen als 'het leven gaat door' en 'je hebt nog zoveel om dankbaar voor te zijn' isoleren ze je alleen maar verder van de onbezorgd verder draaien de buitenwereld.

Thomas en Sylvie hebben die fout nooit gemaakt. Nou ja, Sylvie nu en dan wel, maar ik heb ook zoveel steun aan haar dat ik haar dat graag vergeef. Thomas daarentegen past zich altijd aan mijn stemming aan. Als ik geen zin heb om te praten, zwijgt hij ook. Als ik een luchtige toon aansla, doet hij met me mee. En als ik er behoefte aan heb om te huilen, slaat hij zijn arm om me heen en zie ik zijn ogen eveneens vochtig worden.

Met enig medelijden kijk ik naar de rusteloze manier waarop Thomas een bierviltje uit elkaar pulkt en zijn hersens pijnigt op zoek naar een geschikter gespreksonderwerp. Hij moet wel begrijpen dat welk onderwerp hij ook aansnijdt, ze me allemaal totaal koud laten en dwars door mijn eigen verdriet heen vind ik dat zielig voor hem. Het is voor het eerst dat ik me druk maak over wat een ander voelt. Misschien is dat een goed teken. Met de grootste moeite begin ik zelf over wat onnozele onderwerpen te babbelen, maar uiteindelijk valt toch de onvermijdelijke stilte.

Thomas veegt zijn lange haar naar achteren en kijkt me aan met de hulpeloze blik van iemand die het goed bedoelt maar het verder ook niet meer weet. Ik kijk op, recht in zijn ogen. Warme bruine ogen met een zweempje goudgeel in het midden.

'Hoe gaat het met het politieonderzoek?' vraagt hij.

Ik werp hem een snelle, verraste blik toe, want met die vraag zijn we weer terug bij het onderwerp dat hij juist wilde vermijden. 'Volgens mij is de politie nog geen stap verder dan in het begin. Eerst hebben ze Raoul aan de tand gevoeld, en mij, mijn ouders, Marjoleins collega's en haar leerlingen, maar wat ze nu doen? Ik heb geen flauw idee. Bilal Assrouti was de belangrijkste verdachte maar hij bleek een alibi te hebben.'

'Ja, hij zou met een groepje vrienden in een nachtclub gezeten hebben,' zegt Thomas, met een stem alsof hij daar grote vraagtekens bij zet. 'Houdt de politie je niet op de hoogte van hun vorderingen?'

'Jawel, maar dan moeten er wel vorderingen zijn. De laatste tijd valt er blijkbaar niet veel te melden want het is al een tijdje stil.'

'Misschien zoeken ze verkeerd en was het gewoon een roofmoord,' zegt Thomas.

'Onzin,' zeg ik meteen. 'Marjolein werd bedreigd, ze kan geen toevallig slachtoffer zijn geweest. Iemand heeft haar opgewacht. Iemand die wist dat ze die avond laat thuis zou komen, iemand die zijn kans heeft afgewacht en...' Mijn stem hapert en Thomas kijkt me bezorgd aan.

Ik slik, neem een slokje water en doe mijn uiterste best om mijn emoties onder controle te krijgen.

"Weet je,' zeg ik na een tijdje.

Thomas kijkt me vragend aan.

'Soms heb ik het gevoel...' Ik val even stil maar na een tijdje praat ik langzaam en bedachtzaam verder. 'Heb jij ook wel eens het gevoel dat iemand niet echt weg kan zijn? Het klinkt misschien vreemd maar af en toe voel ik heel sterk Marjoleins aanwezigheid. Net alsof ze achter me staat en over mijn schouder meekijkt.'

Onwillekeurig kijkt Thomas naar de plek achter me. 'Nee,' zegt hij. 'Dat heb ik nog nooit gehad.'

Ik neem een hapje entrecote, kauw, slik en neem een slokje wijn. 'Ik wel. Als kind al, toen mijn opa overleed. Ik droomde heel intens over hem en ik had helemaal niet het idee dat hij voorgoed verdwenen was. Integendeel, ik had het gevoel dat hij me regelmatig opzocht als ik in mijn kamertje zat.'

'Echt waar?' zegt Thomas geschrokken.

Ik weet wat hij denkt. Thomas is van de nuchtere soort en heeft weinig op met zweverige verhalen.

'Daar geloof jij niet in, hè,' zeg ik mismoedig.

'Nee,' zegt Thomas aarzelend, en onwillekeurig moet ik even lachen. Daarom mag ik Thomas zo graag. Hij zal nooit met je meepraten omdat hij bang is je gevoelens te kwetsen, hij blijft altijd zichzelf. Als ik ergens geen behoefte aan heb is het aan vrienden die zich ineens anders gaan gedragen.

Thomas leunt voorover en neemt een slok van zijn bier. 'Er gaan zoveel van die indianenverhalen rond. Mensen die in regressie gaan en erachter komen dat ze in de tijd van de farao's ook al leefden, mensen die beweren dat ze geesten zien en met ze communiceren... ik weet het niet.'

'Heb je dat programma van Char wel eens gezien?' vraag ik. 'Het is toch best opmerkelijk wat die vrouw allemaal weet.'

Char is een Amerikaans medium dat beweert dat ze in contact staat met overledenen. Ik kijk altijd als ze op tv is, maar Thomas is blijkbaar minder onder de indruk van haar paranormale gaven. Hij trekt een gezicht en geeft een treffende imitatie van Char, door zich naar mij toe te buigen, mijn hand te pakken en met een ernstig gezicht alle letters uit het alfabet op te zeggen. Daarna doet hij de klant na die een sessie van Char krijgt, door in tranen uit te barsten en te snikken: 'Ja, M! Mijn moeder heet Johanna maar haar vijfde naam is Maria!'

Ik kan het niet helpen dat ik moet lachen.

'Allemaal gokwerk,' zegt Thomas, met zijn normale stem. 'Is het je nooit opgevallen dat die mensen allemaal dezelfde vage berichten krijgen? En de rest heeft ze van het RTL4-team, want dat heeft zijn huiswerk vast wel gedaan. Ze zéggen wel dat ze dat niet doen maar waarom zou je dat geloven? Het blijft commerciële televisie.'

'Ja...' Ik kijk stilletjes naar het laatste stuk entrecote op mijn bord. Na een lange stilte kijk ik op en zeg: 'Toch geloof ik erin.'

Thomas kijkt me enige tijd zwijgend, bijna schuldig, aan. 'Nou ja,' zegt hij ten slotte, 'als het goed voor jou is om dat te geloven... Het kan natuurlijk best zijn dat ik het helemaal mis heb.'

Eigenlijk is Raoul op dit moment de enige bij wie ik me echt op mijn gemak voel. Hoe goed iedereen het ook bedoelt, hij is de enige die weer wat het is. En mijn ouders natuurlijk, maar hun verdriet is te groot om ruimte te laten voor dat van mij.

We maken een wandelingetje door het Bergse Bos, praten over ditjes en datjes, en gaan uiteindelijk koffie drinken op het terras van een restaurant. Valerie is een dagje bij opa en oma, wat in dit geval Raouls ouders betekent.

'Hoe gaat het nu met je?' vraag ik. 'Red je het een beetje?'

Eigenlijk stel ik die vraag met tegenzin, omdat ik die zelf zo vaak te horen krijg dat ik er doodziek van word. Ik bedoel, hoe verwachten mensen dat het met je gaat? En natuurlijk red je je, het zal wel moeten. Je kunt moeilijk ophouden met ademen. Maar mijn eigen verdriet geeft me het recht om zo'n clichématige vraag te stellen. Ik kan het niet laten want Raoul ziet er slecht uit. Zo slecht dat mijn maag ervan samentrekt. Raoul klemt zijn handen om de mok koffie die voor hem op tafel staat en staart naar het zwarte vocht alsof hij zich afvraagt hoe hij daar nog behoefte aan kan hebben. Waarom hij blijft eten, drinken, naar de wc gaan en al die triviale handelingen blijft verrichten terwijl zoveel emoties en pijn door zijn lichaam razen.

'Weet je waar ik zo dood- en doodziek van word,' zegt hij zacht, 'van al die mensen die zeggen dat het "wel slijt" en dat ik "dankbaar" moet zijn dat ik zoveel mooie herinneringen heb aan Marjolein en dat ze nu op "een betere plek" is. Ze ligt verdomme in de koude aarde! Wat is daar zoveel beter aan?'

Ik zwijg, niet in het minst uit het veld geslagen door zijn uitbarsting. 'Ik weet het niet,' zeg ik na een tijdje. 'Misschien hebben ze wel gelijk. Ik heb aldoor het gevoel dat Marjolein heel dicht in de buurt is.'

Op het moment dat ik dat zeg voel ik een tochtvlaag langs me strijken en automatisch kijk ik opzij. Er staat geen wind op het terras, we zitten in de luwte van het restaurant. Ik kijk om me heen en wacht of de tochtvlaag zich herhaalt maar dat gebeurt niet.

'Ik droom aldoor over haar,' ga ik verder. 'Over vroeger, toen we klein waren, en over hoe we opgroeiden. We maakten zoveel ruzie...'

Raoul kijkt op van zijn koffie. 'Dat is normaal. Ik maakte ook altijd ruzie met mijn zus.'

ik weet het, maar nu heb ik er spijt van. Van elk lelijk woord dat ik tegen haar heb gezegd, en van elke lelijke gedachte,' zeg ik met bevende stem.

Raoul steekt zijn hand uit en legt hem over die van mij.

'Marlieke, kom op. Zo moet je niet beginnen want daar ga je aan onderdoor. Denk je dat ik nergens spijt van heb?' Hij kijkt me indringend aan maar ik ontwijk zijn blik.

Voorzichtig trek ik mijn hand onder de zijne vandaan en haal een pakje zakdoekjes uit mijn tas, vouw er een open, snuit mijn neus en blijf ermee in mijn hand zitten. Als ik opkijk, kijkt Raoul me recht aan en een paar adembenemende seconden houden onze ogen elkaar vast. 'We hebben allemaal wel iets wat we onszelf kunnen verwijten,' zegt hij. 'Ik zat altijd maar tegen haar te zeuren. Dat ze zo weinig t huis was, dat ze zich helemaal liet opslokken door die school en de problemen van haar leerlingen. Dat er maar weinig aandacht over- bleef voor mij.' Hij lacht korten vreugdeloos.

'Nou, dat was toch ook zo,' zeg ik. 'Als ik eens bij jullie kwam logeren toen ik nog in Amsterdam woonde, moest ze 's avonds altijd nog even weg of ze moest écht even een leerling of ouder opbellen... Dat vond ik irritant, maar aan de andere kant bewonderde ik haar erom. Ik bedoel, Marjolein had echt bezieling voor wat ze deed. En ze kon niets half doen, als kind al niet. Als ze zich ergens voor inzette deed ze dat met hart en ziel.'

Raouls hand balt zich tot een vuist. 'En dan te bedenken dat een van haar geliefde leerlingen haar een kogel door het hoofd heeft gejaagd. Die klootzak van een Bilal, waar ze zich zo voor heeft inge- zet.'

'Dat weet je niet,' zeg ik. 'Het kan ook wel een junk geweest zijn.'

'Dat weet ik wél!' barst Raoul los. 'Ik weet zeker dat het die Marokkaan was, en anders een van die andere rotzakken waar ze les aan gaf.'

Verdomme, had ik haar nou maar niet alleen de straat op laten gaan, was ik nou maar bij haar gebleven. Ik had haar geen seconde meer alleen mogen laten! Verdomme, verdomme, verdomme!' Vol machteloze woede laat Raoul zijn vuist een paar keer achter elkaar op tafel neerkomen, wat een paar mensen op het terras verschrikt doet omkijken. Hij verbergt zijn gezicht in zijn handen en maakt verstikte geluiden.

Ik schuif mijn stoel tegen die van hem aan en sla mijn arm om hem heen.

Ik kan me nog goed de dag herinneren dat Marjolein voor het eerst met Raoul thuiskwam. Marjolein en ik waren tweeëntwintig. Zij woonde nog thuis en ik in Amsterdam, waar ik studeerde. Het was op een zondag en we hadden afgesproken om bij mijn ouders te gaan eten.

Marjolein was met haar nieuwe vriend, Raoul, een dagje weg geweest. Ik kwam alleen en wachtte samen met mijn ouders tot ze terugkwamen.

We zaten in de tuin aan een koel drankje. Het was een warme lentedag en in de uitgestrekte parkachtige tuin van mijn ouders was het heel wat beter uit te houden dan in het kleine, stikhete appartement dat ik bewoonde.

'Wat is het hier toch eigenlijk mooi,' zei ik, terwijl ik bewonderend om me heen keek. 'Het is zo groen. En pa, wat staan je bloembedden er mooi bij! Alles op kleur, geweldig.'

Mijn vader nam vergenoegd een slok van zijn biertje en keek tevreden naar zijn tuin, zijn grote liefde. 'Dank je, meisje,' zei hij. 'Als je nog stekjes nodig hebt voor je balkon, dan moet je het maar zeggen.'

'Ik kan er bijna niets kwijt,' zei ik. 'Maar op een dag koop ik een huis meteen tuintje en dan mag jij je er op uitleven, goed?'

'Afgesproken,' zei mijn vader met een brede glimlach. 'Graag!'

'Heb jij die vriend van Marjolein al eens ontmoet, Lieke?' vroeg mijn moeder.

'Nee,' zei ik. 'Volgens mij kent ze hem nog maar net.'

'Wat is net?'

'Hooguit een paar weken,' zei ik. 'Ze hebben elkaar in de trein ontmoet, geloof ik.'

'Ik ben benieuwd,' zei mijn moeder.

Ik was ook benieuwd. Ondanks het feit dat Marjolein en ik een tweeling waren, vielen we bepaald niet op hetzelfde type mannen en maar al te vaak hadden we eikaars keuze vol onbegrip bekritiseerd. Of liever gezegd, zij de mijne.

Maar op het moment dat Marjolein met Raoul langs de zijkant van het huis de tuin in wandelde, wist ik dat het deze keer anders was. En toen hij me de hand drukte en me diep in de ogen keek, wist ik dat ik een probleem had.

Aanvankelijk bemoedigde ik mezelf met de gedachte dat Raoul Salentijn eruit mocht zien als de Nederlandse Pierce Brosnan, maar dat hij onder dat knappe uiterlijk misschien een ontzettende zak was.

Dat was hij niet. Raoul was niet alleen een stuk, hij bleek ook heel voorkomend, geestig, hartelijk en warmvoelend te zijn. Ik ontliet hem zoveel mogelijk en dat betekende dat ik mijn zus ook niet zoveel meer te zien kreeg. Ik sprak met Marjolein af als ik zeker wist dat Raoul er niet was, maar op verjaardagen was er geen ontkomen aan. Dan zat ik een beetje teruggetrokken in een hoekje en luisterde naar het vrolijke geratel en drukke gedoe van mijn zus. Marjolein is altijd de meest uitbundige van ons tweeën geweest en stilaan kreeg ik de indruk dat Raoul zich daar wel eens aan ergerde. Marjoleins impulsieve, levendige karakter bracht met zich mee dat ze anderen onbedoeld de mond kon snoeren en dat ze erg haar stempel drukte op het gezelschap waarin ze verkeerde. Soms zag ik Raoul naar haar kijken met een blik die me te denken gaf, en eens dwaalden zijn ogen op zo'n moment naar mij toe en bleven secondelang op me rusten.

Bij het afscheid sloeg hij zijn armen om me heen en trok me even dicht tegen zich aan. Ik kon het niet helpen dat ik me koesterde in die omhelzing. Ik rook zijn geur, hoorde zijn hartslag en probeerde elke seconde in mijn geheugen te prenten zodat ik ze later, als ik alleen in mijn bed lag, kon oproepen.

Zou Marjolein het ooit gemerkt hebben? Heeft ze gezien hoe ik naar Raoul kon kijken als ik me onbespied waande? Is het haar ooit opgevallen dat Raoul en ik wel erg naar elkaar toe trokken in de drukte van verjaardagen en avondjes met vrienden? Heeft ze iets vermoed toen Raoul mij opdracht na opdracht gaf toen ik als fotografe aan de slag ging?

Ik heb nooit iets met mijn gevoelens gedaan maar vluchtte in een reeks relaties die geen van alle stand hielden, die geen stand kónden houden. Ik heb me nooit tegenover Raoul uitgesproken en hij zich niet tegen mij. Maar die gevoelens zijn er. Nog altijd.

Of ik nog even met hem mee naar huis ga. We zouden samen kunnen eten, misschien wel een restaurantje opzoeken. Het huis is zo stil en er is niemand om mee te praten.

Het lijkt me niet verstandig om dat te doen. Ik kan Raoul niet helpen met zijn eenzaamheid en ik wil dat ook niet. Zelfben ik niet bang voor de stilte van mijn huis, waarschijnlijk omdat ik niet beter weet, maar ook omdat ik helemaal niet het gevoel heb dat ik alleen ben. Marjoleins stem geeft me advies en raadt me van alles af en aan. Bij alles wat ik doe of nalaat, weet ik wat ze daarvan gezegd zou hebben en negen van de tien keer hoor ik het haar ook zeggen. Zo bemoeit ze zich over de grenzen van leven en dood nog even intensief met me. Tweelingzussen hebben een speciaal begripsniveau. Op een gegeven moment is het bijna alsof je met jezelf praat. Nu pas realiseer ik me hoe hecht Marjolein en ik met elkaar verbonden waren, terwijl we er ons hele leven juist naar gestreefd hebben om niet als een eenheid maar als een individu te worden beschouwd. Onze verschillende karakters hielpen daarbij maar vanaf de puberteit heb ik me uitgesloofd om me zoveel mogelijk van mijn tweelingzus te distantiëren.

Hield Marjolein van rokken en sieraden? Dan kleepte ik me sportief en weigerde zelfs gaatjes in mijn oren te laten prikken. Wilde Marjolein graag op vakantie naar een zonnig, warm land, dan zeurde ik bij mijn ouders om reisbrochures voor Scandinavië. Op een keer, ik geloof dat we veertien waren, liet ik mijn haar zo kort knippen dat mijn hoofdhuid tussen de stoppels door schemerde. Zowel mijn ouders als Marjolein vonden het verschrikkelijk, en achteraf gezien hadden ze gelijk, maar toen vond ik het geweldig.

Hoezeer ik de verschillen tussen ons ook benadrukte, er waren dubbel zoveel overeenkomsten. Ik hield ook best van rokjes en strandvakanties, maar op een gegeven moment bleek ik vast te zitten in een rollenpatroon dat ik mezelf had toebedeeld en waaruit geen ontsnappen meer mogelijk was.

We waren tien toen Marjolein blindedarmontsteking kreeg. Ze werd in het ziekenhuis opgenomen en na de operatie thuisgebracht door mijn vader. Het regende hard en hij tilde haar uit de auto en droeg haar met grote tederheid en bezorgdheid naar binnen, toegedekt met zijn nieuwe suède jasje.

Die avond kreeg ik ook buikpijn. Mijn ouders lieten de dokter komen, maar er bleek niets aan de hand te zijn. Volgens de dokter was het solidariteitspijn, dat komt wel vaker voor bij tweelingen, en ik huilde toen de dokter wegging zonder me te laten opnemen.

'Waarom huil je nou?' vroeg mijn vader.

'Waarschijnlijk van opluchting,' zei mijn moeder en streelde me over mijn hoofd. 'Ze was natuurlijk bang dat ze ook geopereerd moest worden.'

Ik liet me troosten, trok mijn vaders suède jasje aan en weigerde de hele avond het uit te doen.

Maar mijn vader aaide me over mijn bol: 'Hou jij dat jasje maar.' Van jongs af aan was het Marjolein die me op sleeptouw nam. Ik herinner me dat we in de straat waar we woonden tussen de geparkeerde auto's stonden te stoepen met een bal. Uiteindelijk kregen we er genoeg van. Ik stond aan de overkant van de straat en wilde oversteken, maar kon door de geparkeerde auto's niet goed zien of er verkeer aan kwam. Marjolein evenmin, maar toch gebaarde ze me dat ik kon oversteken. In blind vertrouwen rende ik de weg op, en belandde vlak voor de gierende banden van een auto die werkelijk een noodstop moest maken om mij niet overhoop te rijden. De remsporen bleven nog zeker een jaar op de weg staan.

Hevig geschrokken rende ik naar huis en stortte me huilend in de armen van mijn vader.

'Waarom kék je dan ook niet eerst!' riep hij, minstens zo geschrokken, want de gierende banden hadden de aandacht van iedereen in de straat getrokken.

'Marjolein zei dat het kon,' snikte ik.

Mijn vader zuchtte diep en streelde me over mijn haar. 'Je moet eens leren om voor jezelf te denken.'

We hielden beiden van muziek. Ik kreeg pianolessen en Marjolein speelde viool. Ik was talentvol en genoot van de muziekkuitvoeringen waarin ik mijn spel met anderen kon delen. Maar nooit was het applaus van mijn ouders en vrienden voor mij alleen, want Marjolein speelde minstens zo goed viool en het applaus en de trots van onze ouders waren ook voor haar bedoeld.

Ik fantaseerde soms dat ik enig kind was. Met jaloezie keek ik naar mijn vriendinnen die niet hoefden te concurreren met een even oude, identieke zus, maar volkomen zichzelf konden zijn.

Uiteindelijk heb ik mijn zin gekregen. Ik ben nu alleen.

Marjolein 16

Natuurlijk komt er nauwelijks iets van lesgeven. Het voorval tussen Bilal en mij gonst door de school en het eerste uur, als ik 2A heb, wil iedereen zo graag zijn mening geven dat ik daar maar wat tijd voor vrij maak. Hafid en Jeffrey schreeuwen om het hardst, Yoessef maakt een paar wijsgerige opmerkingen, en Niels springt op en doet alsof hij Bilal in elkaar slaat. Alleen Abdel zit met afgewend hoofd naar buiten te kijken en doet alsof de zaak hem niet aangaat. Wat me niet verbaast, want Bilal is zijn neef. Daarom wil ik er ook liever niet te veel woorden aan vuil maken, maar de meiden in de klas willen de zaak wel graag even bespreken.

'Bilal is een rotzak,' vertrouwt Elvan me toe. 'Hij is geen goede moslim, mevrouw. Hij doet altijd verkeerde dingen, met drugs en zo.' Haar vriendinnen, en een paar van de jongens, vallen haar bij.

Abdel werpt hun een vuile blik toe.

'Laten we het er maar niet meer over hebben, jongens,' zeg ik.

'Het is gebeurd, het is opgelost en we gaan gewoon door met de les.'

'Ah, mevrouw!' kermt de klas.

'We willen weten hoe het met u gaat! We vinden het erg voor u!' roept Funda met grote, trouwhartige ogen.

Daar ben ik van overtuigd, maar ik weet ook dat deze kinderen alles aangrijpen om een saaie Nederlandse les om te buigen in een sappig gesprek, dat ze tot in de kleinste details de school zullen laten doorgaan. Ik begin op besliste toon met de les.

'Overeen paar weken komen een paar schrijvers bij ons op school om te vertellen over hun werk,' zeg ik. 'Jullie gaan in ieder geval één boek van hen lezen, waar verschillende opdrachten aan vastzitten. Ik heb een kist met boeken uit de bibliotheek laten komen waaruit jullie kunnen kiezen.' Ik haal een dik boek uit de kist en hou het omhoog. Bloedgeld, staat er met dreigende rode letters op het omslag.

Abdel knijpt zijn ogen samen en doet alsof hij geïnteresseerd de titel leest. 'Bloedgeil? Cool, die wil ik lezen.'

Ik negeer hem. 'Die schrijvers komen pas over een paar weken, maar jullie kunnen beter zo snel mogelijk beginnen met lezen. Het zijn vrij dikke boeken.'

'Moet dat echt?' klaagt Roos. ik haat lezen.'

'Het moet echt,' zeg ik.

'Zo'n dik boek?' valt Funda haar vriendin bij. 'Dat red ik nooit. En moeten we daar ook nog opdrachten bij maken?'

'Ja, maar we beginnen rustig. De eerste opdracht die jullie krijgen is: bezoek de website van een Nederlandstalige auteur en stel hem of haar één vraag. Een zinvolle vraag, welteverstaan. En zorg dat je hem beleefd opstelt, dus geen sms-taal en geen emoticons achter elk woord.' Ik kijk mijn leerlingen indringend aan. 'Vóór je je vraag stelt, lees je eerst aandachtig de website van die auteur door, zodat je niet naar de bekende weg vraagt. Vervolgens bedenk je zelf een originele, goede vraag. Oké? Begrepen?'

De klas knikt.

'Ik neem Anne Frank,' zegt Abdel. Het volgende uur heb ik Bilals klas, 6 vwo. Die leerlingen zijn ouder en minder onstuimig. Ze lijken ook niet zoveel behoefte te hebben om over het incident te praten.

Slechts een paar leerlingen, vooral meisjes, willen het erover hebben.

'Bilal voelt zich altijd beledigd, mevrouw,' zegt Naima met rustige, bijna volwassen stem. 'Daar kunt u niets aan doen. Als je met je ogen knippert denk hij al dat je hem belachelijk maakt.'

'Dat is waar.' Mohammed is een zwijgzame leerling en zijn diepe, bijna mannelijke stem klinkt zo onverwacht door de klas dat ik verrast in zijn richting kijk. 'Het was niet uw fout, mevrouw. We hebben er allemaal bewondering voor dat u zo rustig bleef.'

De rest van de klas valt hem bij en ik ben ontroerd. 'Dank je, Mohammed. Ik vind het heel fijn dat je dat zegt. Allemaal bedankt, jongens. Zullen we dan nu maar aan het werk gaan?'

We gaan aan het werk en ik bedenk hoe goed het is dat ik niet een paar dagen vrij heb genomen maar meteen weer voor de klas ben gaan staan. De steun van mijn collega's en leerlingen doet me oneindig veel goed.

Ik schrijf van alles op het bord wat overgenomen moet worden. Alen toe kijk ik over mijn schouder naar de gebogen hoofden achter me en ik voel me warm worden vanbinnen. Dit is de reden waarom ik lesgeef: omdat het me niet alleen energie kost, maar ook energie geeft. Ik hou van mijn leerlingen. Goed, soms kunnen ze me irriteren met hun getetter, gevraag en verongelijkte gedrag maar meestal hou ik van ze. Ik leef met ze mee als het ramadan is en ze klagen over honger en dorst. Ik span me tot het uiterste in om ze aan goede cijfers te helpen, en zo aan een goed rapport en uiteindelijk een diploma. De vreugde die ik voel als ik een schijnbaar

kansloze leerling zo heb gemotiveerd dat hij of zij een goede toekomst tegemoet gaat, kan niemand me afnemen. Zelfs Bilal niet.

In de gang, op weg naar de personeelskamer voor de kleine pauze, kom ik Jan tegen. Hij vraagt niet hoe het met me gaat. Wel merkt hij op dat ik voor veel onrust zorg met mijn verhaal. Of ik me wat discreter wil opstellen. Ik negeer hem. Door er keer op keer over te vertellen, ontstaat er orde in mijn hoofd. Het reconstrueren van de aanleiding en de volgorde van gebeurtenissen zorgt ervoor dat alles geleidelijk aan een plaats krijgt, waardoor ik er wat meer afstand van kan nemen. Maar in de grote pauze heb ik toch even behoefte aan wat rust.

'Ik ga even een ommetje maken,' zeg ik tegen Jasmijn. 'Ga je mee?'

Ze schudt haar hoofd en wijst naar een stapel proefwerken. 'Die moeten nog nagekeken worden.'

'Kan dat niet wachten? Je hebt pauze,' zeg ik.

'Ach, weet je, ze zouden ze eigenlijk donderdag al teruggekregen hebben maar ik heb gewoon geen tijd gehad om ze na te kijken. Ik moet er nog vijf doen en dan is het klaar, dus ik maak het nu maar even af.'

'Oké.' Ik trek mijn jas aan en haal een appel uit mijn tas. 'Wil jij op mijn tas letten, dan hoef ik hem niet mee te zeulen.'

'Tuurlijk,' zegt Jasmijn en trekt mijn tas binnen haar bereik. Ze buigt zich al weer over de proefwerken, maar onverwacht kijkt ze naar me op en zegt: 'Pas je wel op?'

De bezorgde klank in haar stem treft me. We kijken elkaar even aan. 'Ja, ik loop alleen een rondje om de school.'

Jasmijn knikt en na een wederzijds glimlachje loop ik de gang in, duw de zware deur van de hoofdingang open en stap het schoolplein op.

Hè, lekker om even buiten te zijn. In de pauzes wordt het altijd zo vol en bedompt in de personeelskamer. Het is sowieso goed om af en toe even een frisse neus te halen, anders zit je de hele dag maar in dat mufte schoolgebouw.

Ik schud mijn haar naar achteren en bijt in mijn appel terwijl ik het schoolplein afloop. Hier en daar knikken leerlingen schuchter naar me of steken juist vrolijk hun hand op en komen naar me toe.

'Mevrouw, mevrouw! Heeft u de toetsen al nagekeken?'

'Mevrouw, ik kan vanmiddag mijn spreekbeurt niet doen. Ik heb slecht geslapen, ik zit niet goed in mijn vel.'

Ik hou de gesprekjes kort, belooft dat ze hun toetsen vanmiddag terugkrijgen en vertel Fatima dat ze gewoon haar spreekbeurt moet houden, of ze nou ongesteld is of niet. Ik versnel mijn pas en loop een rondje om de school. De zon is doorgebroken en ik geniet van het mooie weer, het frisse groen en de leerlingen die me in het voorbijgaan groeten.

En dan zie ik hem. Bilal.

Hij staat aan de overkant van de straat, zijn handen in de zakken van zijn trainingsjack, omringd door duistere types met petjes en een loerende blik. De schrik is fel en onverwacht, vooral als ik zie dat Bilals blik onophoudelijk op mij gericht is. Mijn hart hamert in mijn borst en ik vertraag mijn pas. Wat nu? Omkeren en teruggaan, of gewoon doorlopen? Laten merken dat ik hem wel heb gezien maar dat ik niet bang voor hem ben.

Dat is onzin, ik sta bijna stil en kan alleen maar in zijn richting staren. Het is overduidelijk dat ik me rot geschrokken ben.

Hij ziet het inderdaad. Er glijdt een grijns over zijn gezicht die niets vrolijks heeft. Ik zie dat hij zijn vrienden aanstoot en ze attent maakt op mij. Vier gezichten draaien zich in mijn richting. Eén van hen praat in een mobiele telefoon maar beëindigt meteen het gesprek.

Ik kijk nonchalant op mijn horloge en doe alsof ik schrik en nodig terug naar binnen moet. Met een ruk draai ik me om, en bots tegen iemand op. Ik word vastgepakt bij mijn armen en gil het uit.

'Rustig, Marjolein! Ik ben het maar. Niet schrikken!' Luuk staat tegenover me en kijkt me indringend aan.

Ik haal diep adem en lach hem beverig toe. 'Luuk, idioot! Ik schrik me dood.'

'Dat was niet de bedoeling. Kom, de bel gaat zo.' Hij slaat zijn arm om me heen en voert me terug naar het schoolgebouw.

'Maakte je ook toevallig een ommetje, of...?' Ik maak mijn zin niet af maar kijk Luuk vragend aan.

'Nee,' zegt hij. 'Ik hoorde dat Bilal in de buurt gesignaleerd was, en toen zei Jasmijn dat jij buiten was. Dus ik besloot dat ik ook even naar buiten wilde.'

Ik kijk hem dankbaar aan. 'Je benteen schat, echt waar. Ik vraag me af wat Bilal en zijn vriendjes gedaan zouden hebben als jij daar niet opeens had gestaan.'

'Om eerlijk te zijn denk ik niet dat ze zich door mij hadden laten weerhouden als ze iets van plan waren geweest,' merkt Luuk op. 'Dus ik vermoed dat ze daar alleen maar stonden om te provoceren.'

'Misschien wel, maar ik hoop dat ze daar geen gewoonte van gaan maken. Je schrikt toch als die gasten opeens opduiken.'

'Absoluut,' zegt Luuk. 'Misschien is het beter om er voorlopig niet meer alleen op uit te trekken. Zorg dat je altijd iemand bij je hebt of dat je in een groot gezelschap bevindt. Gewoon, voor de zekerheid.'

Ik kijk hem van opzij aan. 'Denk je echt dat het zo erg is?'

'Bilal Assrouti is slecht nieuws,' zegt Luuk ernstig. 'Toen ik hem eens voor straf het klaslokaal liet schoonmaken, werd er een week lang bij mij thuis elke avond een steen door de ruit gesmeten.'

'Echt waar?' zeg ik geschokt. 'Waarom heb je me dat nooit verteld?'

'Ach, jij had je eigen problemen.' '*We hebben allemaal zo onze problemen, en ik wist immers niet zeker of het Bilal was.'

'Nou, dat lijkt mij wel duidelijk! Heb je aangifte gedaan?' vraag ik.

Luuk haalt zijn hand door zijn blonde haar en zucht. 'Nee, ik wilde het niet nog erger maken. Maar het heeft geen zin om zoiets te negeren want het enige wat ze ervan meekrijgen is dat ze overal mee weggkomen. Daarom

denk ik dat het beter is als jij wél aangifte doet. Hoe meer aangiften er over Bilal binnenkomen, hoe meer de politie heeft om hem eens aan te pakken. Ik zou het alleen voor mezelf houden als ik naar de politie stapte.'

Ik knik somber en vertel hem dat ik absoluut niet weet wat nou het beste is om te doen.

Luuk geeft me een zacht klapje op mijn schouder en zegt dat ik altijd bij hem langs kan komen als ik er eens rustig met hem over wil praten. Ik glimlach hem dankbaar toe.

We lopen het schoolgebouw weer in, waar het zoals altijd een complete chaos is van rondslingerende tassen, omgevallen stoelen en leerlingen die elkaar lopen te duwen of in groepjes de doorgang versperren. Op het moment dat de bel gaat, stap ik de personeels- kamer binnen.

'Lekker opgefrist?' Jasmijn stopt een stapel nagekeken proefwerken in haar tas en kijkt me glimlachend aan.

'Bilal was er,' zeg ik. 'Hij stond een eindje verderop, aan de overkant van de straat.' Ik knik in de richting van waar ik hem ben tegengekomen, alsof dat er iets toe doet.

'Nee!' Jasmijn kijkt me geschokt aan. 'En toen? Wat deed hij?'

'Niets. Beetje dreigend kijken met z'n handen in z'n zakken. Hij wilde net de straat oversteken toen Luuk opeens naast me stond.' Ik aai Luuk, die vlak naast me in zijn postbakje staat te rommelen, over zijn arm.

'Per ongeluk expres,' zegt hij.

Jasmijn fronst licht haar wenkbrauwen, ik weet niet, Marjolein, maar misschien moet je ervoor zorgen dat je voorlopig even niet meer alleen bent. Dit bevalt me niets.'

'Mij ook niet,' zegt Luuk.

'Wat bevalt jou niet?' Nora komt net voorbij stappen en houdt haar pas in. Hans, die een vakblad staat door te bladeren, draait zich om en volgt met de gebruikelijke frons op zijn gezicht het gesprek.

'Bilal stond me buiten op te wachten,' zeg ik, al is dat misschien wat overdreven gesteld.

Nora kijkt me ongerust aan.

'Er is niets gebeurd,' zeg ik, nogal overbodig. 'Maar het zit me niet lekker dat hij hier rondhangt.'

Nora knikt ernstig. 'Dat kan ik me wel voorstellen. Ik zal eens met hem praten.'

'Ik heb nooit problemen gehad met die jongen,' reageert Hans.

Het klinkt als een verwijt en ik draai me met een ruk naar hem toe. 'En? Wat wil je daarmee zeggen? Dat het allemaal wel meevalt?' zeg ik agressief, ik heb ook nooit problemen gehad met Bilal, tot afgelopen maandag. En dat kan ons allemaal overkomen, Hans. Jou ook!'

ik zou hem nooit geprovoceerd hebben,' zegt Hans.

Tot tien tellen. Gewoon tot tien tellen voor ik mijn nagels in zijn gezicht sla. Ik haal diep adem om een zeer kwetsende opmerking te maken, maar Jasmijn is me voor.

'Doe niet zo idioot, Hans. Je weet best dat die jongens zich tegenwoordig om ieder wissewasje geprovoceerd voelen,' zegt ze op redelijke toon. 'Als ik het me goed herinner heeft Bilal jou een tijdje geleden nog uitgescholden voor racist, omdat je hem die eentiende punt er niet bij wilde geven voor zijn proefwerk.'

'Toen heb ik hem rustig uitgelegd dat proefwerkbeoordeling niets met racisme heeft te maken. Je moet gewoon weten hoe je die jongens moet benaderen, dat is alles.'

'O, en dat weet ik niet!' stuif ik op.

Hans werpt me een geringschattende blik toe. 'Naar iemands kruis kijken is niet bepaald de benadering die ik zou aanraden.'

Nora trekt een bedenkelijk gezicht en ik voel dat ik langzaam rood word. Hoe weet Hans dat? Wie heeft dat praatje de wereld in geholpen? Waarschijnlijk de leerlingen. Dit is een scholengemeenschap met 1350 leerlingen, er blijft maar weinig geheim.

Hans haalt zijn post uit het postbakje en loopt de kamer uit. In de deuropening kijkt hij nog eens naar mij om, meteen chagrijnige blik die ik moeilijk kan plaatsen. Alsof ik verantwoordelijk ben voor al die toestanden, in plaats van Bilal.

Op weg naar mijn lokaal voel ik me verre van vrolijk. Het idee dat Bilal Assrouti en die onpure vrienden van hem om de school heen sluipen, geeft me een zeer onbehaaglijk gevoel. Straks staan ze me aan het eind van de dag nog op te wachten bij mijn auto.

'Wat kijk je zorgelijk?' zegt Luuk en ik schrik op uit mijn gedachten. Ik was even vergeten hoe opmerkzaam hij altijd is.

We lopen langzaam naar onze lokalen, die in dezelfde gang liggen, en ik vertel hem waar ik over loop te piekeren.

'Ik breng je wel naar je auto,' belooft Luuk. 'Geen probleem. Vanaf vandaag vergezel ik je overal naartoe als het nodig is, oké?'

Ik aarzel maar heel even. Ik ben geen type dat snel bang is, of gemakkelijk hulp van anderen aanneemt. Hulp aanbieden vind ik geen probleem, maar hulp aannemen ervaar ik als een afgang. Ik ben gewend om mijn eigen zaakjes op te knappen maar de roofoedie- renblik van Bilal achtervolgt me bij elke stap die ik doe.

'Oké?' herhaalt Luuk, die me wel zo'n beetje kent.

Ik knik nauwelijks merkbaar.

Ik ga mijn klaslokaal binnen en wacht tot mijn leerlingen komen, 's Middags heb ik 1F, een leuke maar vrij onrustige brugklas. Zoals altijd ga ik bij de deuropening staan om de kinderen te verwelkomen, even toe te spreken en aan te sporen door te lopen als ze aan het einde van de gang komen aansjokken. Elke les wacht ik mijn leerlingen bij de deur op, maak een opmerking, een grapje of ik waarschuw iemand om zich goed te gedragen.

'Hé, Saida, sinds wanneer draag jij een hoofddoek?' zeg ik verrast als een van mijn leerlingen langs me het lokaal in loopt.

Ze blijft onwillig staan. 'Sinds nu,' klinkt het defensief.

Ik kijk haar onderzoekend aan. 'Is dat je eigen beslissing of moest je het van je ouders?'

'Nee, dat heb ik zelf besloten!' zegt ze snel, te snel.

'Oké,' zeg ik rustig. 'Als dat dan maar zo is.'

'Gelooft u me niet of zo?' vraagt Saida geërgerd. Ze pakt haar mobiel en bekijkt haar nieuwe uiterlijk in het spiegeltje op haar telefoon.

'Natuurlijk, als jij het zegt. Doe je die telefoon even terug in je tas, en laat je hem uitstaan?' vraag ik.

Saida rolt met haar ogen, toetst een nummer in en loopt bellend naar haar plaats.

'Ja, hói! Ik heb nu Nederlands. Ja, van haar. Zal ik een foto doorsturen?' Uit haar ooghoeken houdt ze mijn reactie onopvallend in de gaten.

Ik tik op het bord, waar de strafregels van de vorige klas nog genoteerd staan, en Saida hangt op. Niet al te snel, maar toch: ze hangt op.

Met Saida heb ik een wat moeizame verhouding. Het is een vroegrijp, zeer assertief meisje. Niet echt brutaal maar de stille minachting waarmee ze me tijdens de les altijd zit aan te kijken werkt veel dieper door dan een ongepaste opmerking. Ze maakt deel uit van een groepje meisjes dat er de voorkeur aan geeft zich in hun eigen taal uit te drukken en zo een blok tegen mij te vormen.

Ik begin met de les terwijl Saida druk in het Turks zit te kletsen met haar vriendinnen, waarbij ze mij geringschattend aankijkt. Ze barsten alle vier in een luid gegiechel los.

'Saida, herhaal eens in het Nederlands wat je daarnet zei,' zeg ik.

'U zou niet willen weten wat ze zei, mevrouw,' zegt Zahra trouwhartig. 'U kunt het beter negeren.'

Dat komt haar op een giftige blik van Saida te staan, die ze meteen terugkrijgt van Zahra en haar vriendinnen. Ik zucht onhoorbaar. Op dit soort momenten ben ik het lesgeven wel beu. Op sommige dagen heeft wat ik sta te doen niets meer te maken met lesgeven. Dan ben ik beurtelings aanklager of beklagde, opvoeder, scheidsrechter, vertrouwenspersoon of vijand.

'Oké,' zeg ik, geïrriteerder dan ik normaal gesproken reageer. 'De eerste die het nodig vindt om iets in zijn of haar eigen taal te zeggen, of die zit te lachen ofte kletsen, heeft vijftig strafregels te pakken. Ik heb een barstende koppijn, dus houd daar even rekening mee.'

Iets in mijn stem vertelt de klas dat het menens is. De hele les hoor ik niemand meer. Ik geef ze een leesopdracht met een stel opgaven erbij zodat ze een tijdje zelfstandig aan het werk kunnen en ik haal verlicht adem. Even rust, heerlijk.

Ik loop wat door de klas om te controleren of iedereen echt werkt en om hier en daar hulp te bieden. Ik kijk naar hun gebogen hoofden en voel me al weer vertederd. Zelfs Saida is hard aan het werk en af en toe kijkt een leerling me met een peilende, bijna bezorgde blik aan. Het zijn ook geen vervelende kinderen, je moet ze alleen weten te bereiken. Het dreigement met de strafregels was misschien niet eens nodig geweest.

Het vervult me altijd weer met een intense voldoening als ik mijn leerlingen, zonder zelf mijn stem te verheffen, stil krijg. Vroeger was het een puinhoop in mijn lessen, ik geef het eerlijk toe. Als ik de klas al eens rustig kreeg, werd nog geen tien minuten later de rust weer verstoord door de laatkomers. Die stuurde ik stevast het lokaal uit om een briefje te gaan halen, wat ze met veel commentaar deden, waarna ze nog eens tien minuten later opnieuw de les kwamen verstoren. Op de een of andere manier kreeg ik nooit voldoende grip op de klas om het volkomen stil te laten zijn, maar ik raakte gewend aan de lichte ruis die altijd in het lokaal hing en die op de meest onverwachte momenten tot een storm kon aanwakkeren. Het was de kunst om die storm te omzeilen en anders hem zo snel mogelijk tot bedaren te brengen. Het eerste jaar in het onderwijs heb ik nauwelijks lesgegeven maar al mijn energie gestoken in orde houden. Als ik het lokaal binnenkwam zaten er hoogstens vijf leerlingen, de rest kwam tien minuten later met veel lawaai aanzetten. Ze schreeuwden naar elkaar, gooiden hun tassen op hun tafels en gingen een stripboek zitten lezen of in eikaars

agenda zitten kliederen. Ik stond voor het bord en probeerde schreeuwend boven het lawaai uit te komen maar ze negeerden me compleet.

Mijn vader zorgde voor de grote ommekeer. Op een dag ging ik doodmoe en volkomen opgebrand bij mijn ouders eten en stortte ik mijn hart uit over de problemen op school. Als er iemand was die me begreep, waren zij het wel.

Ik vertelde hun verslagen dat ik niet meer wist wat ik aan moest met mijn leerlingen. En gaf toe dat ik twijfelde of het onderwijs wel wat voor mij was.

Mijn vader schrok van die opmerking en vroeg me wat voor straffen ik uitdeelde.

Ik vertelde hem dat ik ze eruit stuurde, en dat ze dan een briefje bij de conrector moesten halen. Van hem kregen ze vervolgens hun strafte horen, wat over het algemeen neerkwam op vloeren vegen, papier prikken op het schoolplein en dat soort dingen.

Mijn vader zei dat dat geen goed idee was.

Ik keek hem niet-begrijpend aan maar mijn moeder viel hem bij. 'Corveestrafpen zijn stoer. Zo'n leerling staat daar als rebel te pronken en krijgt van zijn vrienden alle eer en respect die hij voor ogen had met zijn gedrag. Je kunt hem, of haar natuurlijk, beter straffen met wat hem het dierbaarst is: zijn vrije tijd.'

'Nakomen?' zei ik weinig enthousiast. 'Dat kost me ook mijn vrije tijd. Veel vrije tijd!'

'Strafregels,' zei mijn moeder. 'Véél strafregels.'

Ik trok een neutraal gezicht want ik waardeerde de betrokkenheid van mijn ouders, en wilde niet ondankbaar zijn door te zeggen dat de maatregelen die zij vroeger toepasten, in deze tijd behoorlijk stoffig en achterhaald waren geraakt. Mijn vader zag mijn gezicht wel. Hij zei niets maar gaf me een boekje mee, dat bij nadere beschouwing niet uit de jaren vijftig stamde maar net uitgekomen was. De titel luidde Wie is de baas? en het pleitte voor een terugkeer naar de gezaghebbende leraar. Geen onderhandelingen meer, geen eindeloze discussies met veel te mondige leerlingen, geen gelijkheid tussen leerling en leerkracht maar grenzen stellen. Duidelijke grenzen.

Wat ouderwets, dacht ik terwijl ik het boekje doorlas. Als kind van mijn tijd was ik vroeger op de middelbare school gewend om leerkrachten bij de voornaam aan te spreken, en ze te tutoyeren. Mijn leerlingen doen dat niet,

maar wat ze allemaal wel durven te zeggen, slaat me af en toe met stomheid. Een groot aantal kinderen vertoont gedrag dat echt niet kan maar waar ouders én leerkrachten machteloos tegenover staan. Meestal gaat het om kinderen uit probleemgezinnen, kinderen die te vroeg volwassen zijn geworden, die over een sterk ontwikkeld zelfvertrouwen beschikken en zich maar al te bewust zijn van hun macht. Want wie doet ze wat? Wie denkt nog de baas over hen te kunnen spelen? Dus ze spijbelen, misdragen zich in de klas en noemen je 'kankerhoer' als je het waagt er iets van te zeggen.

Doordringen tot dat soort kinderen heb ik van het begin af aan als een uitdaging beschouwd. Soms faal ik, maar al die kinderen die ik ervan weerhoud af te glijden, die ik aan een diploma help, maken het voor mij de moeite waard om er elk schooljaar weer vol voor te gaan.

Ik las het boek dat mijn vader me had gegeven en liet mijn leerlingen strafregels schrijven. Na een paar weken was ik overtuigd van de kracht van die maatregel. Weg met de softe aanpak en het psychologisch geleuter dat straffen de relatie met kinderen verstoort en dat het belonen van goed gedrag meer resultaat geeft dan het bestraffen van ongewenst gedrag. Strafregels! Vijftig keer 'Ik mag iemand geen kankerhoer noemen want dat is onnodig grof en kwetsend, en zo n opmerking leidt tot niets' werkte als een soort mantra waarvan ik hoopte dat de boodschap bleef hangen.

Het werkte. Leerlingen vinden strafregels schrijven zo zonde van hun tijd dat ze op een gegeven moment eieren voor hun geld kozen en stil werden. Daarnaast bepaalde ik waar iedereen zat in de klas, in plaats van ze hun eigen plaats te laten kiezen. Dat scheelde sowieso al flink wat geklets.

En nog slaag ik er lang niet altijd in om mijn programma af te werken. In Rotterdam is altijd wel iets aan de hand wat betrekking heeft op mijn allochtone leerlingen en als het niet in Rotterdam is, dan wel in Amsterdam of ergens anders in het land. Een rel waar Marokkaanse jongeren bij betrokken zijn, een tasjesdief die aangereden wordt, de moord op Theo van Gogh, er is altijd wel iets wat onrust veroorzaakt en besproken moet worden. En ik ga die intensieve gesprekken niet uit de weg, integendeel. Ze zijn de reden dat ik het onderwijs ben ingegaan.

De middag sleept zich voort, vult zich met lessen en pauzes en als toegift een langdradige sectievergadering. Alsof het afgesproken is, heeft niemand het over het incident met Bilal. Ik begin er een paar keer over, zeg dat ik toch wel erg geschrokken ben en dat ik me niet op mijn gemak voel als Bilal in de omgeving van de school gaat rondhangen. Nora, de sectieleidster snoert me meteen de mond en zegt dat we daar weinig aan kunnen doen, dat we Bilal moeilijk een straatverbod kunnen opleggen.

'Waarom niet?' bemoeit Luuk zich ermee. 'De politie zal misschien niet zover gaan, maar wij als school kunnen hem daar toch op aanspreken?'

Nora kijkt hem over het randje van haar bril aan en zegt geduldig: 'Ik denk dat het verstandig is om Bilal Assrouti zoveel mogelijk te negeren. Het was een incident, het is opgelost, laten we overgaan tot de orde van de dag. Het heeft absoluut geen zin om er meer van te maken dan het was.'

Mijn mond valt open. 'Meer van te maken dan het was? En als ik je nou eens vertelde dat hij vannacht voor mijn huis heeft staan posten?'

'Heeft hij dat gedaan?' vraagt Nora. 'Hoe weet je dat het Bilal was?'

Iedereen kijkt naar me. 'Hij had dezelfde lengte en bouw als Bilal,' zeg ik. 'En hij stond daar zo onbeweeglijk te staren... Ik weet niet, toen ik hem zag wist ik gewoon dat het Bilal was.'

Nora trekt licht haar wenkbrauwen op, nauwelijks merkbaar, maar mijn antenne staat vandaag extra gevoelig afgesteld op dat soort signalen.

Ik wil al scherp uitvallen als Luuk me te hulp schiet. 'Het staat niet vast dat het Bilal was, maar jullie moeten toegeven dat het ook niet onaannemelijk is,' brengt hij rustig in het midden. 'Vanochtend hing hij beslist niet toevallig bij de school rond, dat kan ik je verzekeren. Ik ben Marjolein speciaal achternagelopen omdat ik het zaakje niet helemaal vertrouwde.'

Nora legt haar papieren neer en schuift haar bril recht op haar neus. 'En? Heeft hij iets gedaan? Bedreigingen geuit?'

Het is idioot, maar ik vind het bijna jammer dat we niet kunnen zeggen dat Bilal me met een mes stond op te wachten. Het feit dat hij daar met een groepje duistere vrienden naar me stond te staren maakt geen enkele indruk op mijn collega's, dat is duidelijk.

Ik kijk naar Jasmijn, die licht met haar schouders trekt, om duidelijk te maken dat ze mij steunt maar er verder ook niets aan kan doen. Het valt me op dat ze er ook geen poging toe doet.

Nora tikt met een pen op haar papieren en kondigt aan dat we overgaan tot de officiële agenda. Voor ik het weet hebben we het over allerlei andere problemen binnen de sectie die mijn aandacht nauwelijks kunnen vasthouden.

Om kwart over drie schuif ik mijn stoel naar achteren, pak mijn tas in en zeg dat ik nu echt mijn dochter van school moet halen.

'Nog heel even. Marjolein. We zijn bijna klaar, nog vijf minuutjes,' zegt Nora met opgestoken hand.

'Sorry, we hadden een uur uitgetrokken voor deze vergadering, het duurt nu al anderhalf uur en ik heb niet het gevoel dat er in de komende vijf minuten rigoureuze beslissingen worden genomen, dus ik ga. Tot morgen allemaal!' Met gedecideerde stappen verlaat ik de vergaderkamer, begeleid door wat flauw gemompel.

'Wacht even, Marjolein. Ik zou met je meelopen naar je auto, weet je nog wel?' Luuks stem klinkt er rustig en vastberaden bovenuit. Hij kijkt de kring rond en zegt met een vragend gezicht, maar zonder dat het als een vraag klinkt: 'Jullie redden het verder wel zonder ons, hè? Ik wil even zeker weten dat er geen ongewenste figuren op de parkeerplaats rondhangen.'

Tot mijn verrassing knikt Nora hem toe en gebaart naar de deur.

'Toe maar,' mompel ik als we door de gang lopen. 'Geen commentaar?'

'Waarschijnlijk denkt ze dat het beter is om onze overspannen reactie te negeren,' zegt Luuk.

'Wat ik niet begrijp is waarom de anderen daarin meegaan.' Ik hoor zelf de teleurgestelde klank in mijn stem. 'Je zou toch zeggen dat dit ons allemaal aangaat. We hebben allemaal met geweld van leerlingen te maken, we zouden één lijn moeten trekken.' Luuk zucht en kijkt peinzend voor zich uit. 'Het gaat niet goed met her Rotterdams College, Marjo. We hebben weer minder aanmeldingen gekregen dan vorig jaar, en via via heb ik gehoord dat er leerkrachten afmoeten vloeien. Een aantal van ons geeft hier dit jaar voor het laatst les en niemand is van plan om daarbij te horen.'

'Hoe kom je daar nou bij?' vraag ik.

'Van Daan. Hij heeft een gesprek tussen Jan en Harry opgevangen.'

Harry van Zuylen is de adjunct-directeur. Een aardige vent, en met zijn n achtendertig jaar een stuk jonger dan Jan, maar helaas met dezelfde

vastgeroeste ideeën.

'Weten de anderen dat er ontslagen gaan vallen?'

'Wat denk je zelf? Ik geloof nooit dat Daan alleen met mij een "vertrouwelijk" gesprek heeft gevoerd.'

'Mij heeft hij niets verteld,' zeg ik, lichtelijk gepikeerd.

'Omdat jij niet in de gevarenzone zat, tot dit incident dan. De docenten die er het laatst bij zijn gekomen en de leerkrachten die geen orde kunnen houden vliegen er het eerst uit.' Luuk opent de

deur naar de garderobe en laat mij hoffelijk voorgaan.

'Nora dus,' zeg ik. 'En Hans, en jij.'

'En jijzelf, als je door blijft gaan met aandacht vragen voor dat gedoe met Bilal,' zegt Luuk.

Ik haal mijn jas van het hangertje en trek hem aan. 'Maar wat moet ik dan?' vraag ik mismoedig, terwijl ik mijn jas dichtknoop. 'Het zomaar over mijn kant laten gaan? Doen alsof het doodnormaal is?'

'Heb het er maar gewoon niet meer over,' raadt Luuk me aan. 'Als je tenminste hier wilt blijven werken.'

Ik pak mijn tas en loop zwijgend de gang in. Terwijl ik op Luuk wacht, die nog even het toilet in loopt, ga ik voor het raam staan en vraag me af wat het me waard is om hier les te blijven geven.

Mijn ogen glijden over het schoolplein en blijven rusten op een groepje leerlingen uit vier vwo. Eén van hen ziet me staan en steekt spontaan zijn hand op. Ik glimlach en zwaai terug. Daarmee heb ik meteen mijn antwoord.

Deze Tarik is een Turkse jongen die ik drie jaar geleden als ongemotiveerde brugklasser in mijn klas kreeg. Een zeer intelligente jongen die op school echter geen barst uitvoerde en in de klas in slaap viel. Op een dag kwam ik hem tegen in de stad, waar hij in de stromende regen op een muurtje zat. Hij zag er zo verloren uit dat ik hem uitnodigde voor een kop koffie in een cafeetje, en daar kreeg ik langzaam maar zeker inzicht in wat er in de jongen omging. Je hoeft geen groot psycholoog te zijn om erachter te komen dat hij het thuis niet gemakkelijk had. Dat bewezen de vele blauwe plekken en zijn schrikachtige houding wel.

Ik heb veel tijd in Tarik geïnvesteerd. Natuurlijk was het het gemakkelijkst om hem door te verwijzen naar hulpverlenende instanties, maar ik koos ervoor om het gesprek aan te gaan met zijn vader. De man bleek emotioneel hopeloos in de knoei te zitten. Zijn vrouw was een paar

jaar eerder overleden, hij kon moeilijk aarden in Nederland en al zijn verdriet en frustraties reageerde hij af op zijn zoon. Meneer Kaplan kwam bij het RIAGG terecht en stukje bij beetje ging het beter met Tarik. Sinds die tijd heb ik een speciaal contact met hem en heb ik die jongen van hopeloze brugpieper zien opgroeien tot een leuke jongen die het ontzettend goed doet op het vwo.

En zo zijn er meer.

Ik draai me om naar Luuk, die de gang in komt en me vragend aankijkt: 'Klaar?'

'Ja, laten we gaan,' zeg ik.

We verlaten de school en passeren Tarik en zijn vrienden op het schoolplein.

'Mevrouw!' roept Tarik als hij ons ziet.

Ik hou mijn pas in en kijk over mijn schouder. Tarik komt op me aflopen, zijn handen in zijn zakken, petje over zijn ogen, en zegt: 'Mevrouw, ik wilde even zeggen dat ik het heel erg vind wat er is gebeurd. Ik bedoel, wat Bilal geflikt heeft. Dat kan echt niet, man! Die gast is gestoord!'

'Dank je, Tarik,' zeg ik met een glimlach. 'Gelukkig is niet iedereen zo, zullen we maar zeggen.'

'Echt niet!' zegt Tarik vol overtuiging, iedereen vindt het gestoord, hoor. Echt waar! De hele school heeft het erover.'

'Geweldig,' zeg ik.

'Mevrouw, ik zou maar oppassen als ik u was,' zegt Tarik met een bezorgd gezicht. 'Bilal is erg kwaad. Hij zegt dat u hem in zijn eer heeft aangetast en dat hij wraak gaat nemen.'

Zijn vriend Ali maakt zich los van het groepje en knikt bevestigend. 'Die gast is geflipt, man. En hij meent wat hij zegt.'

Ik heb geen idee hoe ik op deze waarschuwing moet reageren en ik kijk de jongens een paar seconden sprakeloos aan. Maar ze wachten mijn reactie niet af en wenden zich weer tot hun vrienden. Luuk en ik kijken elkaar aan.

'Bangmakerij,' stelt Luuk me gerust. 'Die jongen heeft een grote bek opgezet tegenover zijn vrienden om zijn gezicht te redden.'

Dat is precies wat ik denk, en toch raast het bloed door mijn aderen. Wat als we de situatie verkeerd inschatten? Stel dat Bilal wél op serieuze wraak uit is?

'Hé, je wordt helemaal wit om je neus,' zegt Luuk bezorgd. 'Zon klootzak ook, die je dat allemaal aandoet! Misschien moet je dit toch maar melden bij de politie.'

'En dan? Toekijken hoe een arrestatieteam uitrukt om Bilal te arresteren? Je weet toch dat ze er helemaal niets tegen doen. Ik moet eerst een mes in mijn donder krijgen voor ze in actie komen. En dan laten ze Bilal na een tijdje papiertjes prikken in de gemeentelantsoenen gewoon weer gaan. Nee, het is het beste als ik hem gewoon neger. Hopelijk krijgt hij er dan genoeg van en laat hij me met rust.'

Terwijl we praten steken we het schoolplein over en lopen de parkeerplaats op, die er in de middagzon verlaten bij ligt. Er staan nog maar een paar auto's en ik zie die van mij meteen. Niet om de opvallende rode kleur of de mooie gestroomlijnde vorm die een Audi A2 eigen is, maar om iets wat totaal afwijkt van wat ik verwacht te zien.

De afgebroken antenne.

Het ingeslagen zijraampje.

De krassen in de vanochtend nog volkomen onbeschadigde lak.

Ik hou mijn adem met een ontzet geluid in en blijf roerloos staan. Iets aanschouwen is één ding, het tot je door laten dringen een tweede. Mijn brein heeft moeite om de informatie die het binnenkrijgt te ontcijferen en in emoties om te zetten.

'Shit,' zegt Luuk zacht.

Hij loopt voor me uit naar mijn auto toe, en met zware, houterige stappen volg ik hem. Zwijgend laat ik mijn blik over de schade glijden. De lak van mijn wagen is rondom met iets scherp bewerkt en de spiegels zijn afgebroken. En alsof dat nog niet genoeg was, staat op de motorkap met grote letters HOER te lezen.

Het korre ritje naar huis is een verschrikking. Al zijn de letters op de motorkap waarschijnlijk niet eens te lezen, ik heb het gevoel dat dat ene woord neonverlicht, knipperend als een kerstboomverlichting, de aandacht van alle automobilisten, fietsers en voetgangers trekt.

Pas als ik mijn auto voor de deur inparkeer, realiseer ik me dat ik zo helemaal niet had mogen rijden. En dat ik vergeten ben Valerie van school te halen.

Kreunend laat ik mijn voorhoofd op het stuur zakken. Het is al halfvier geweest, de school is uit. Ik kan natuurlijk lopend gaan, maar dan kom ik nog later. Er zit niets anders op; ik moet Valerie wel met deze auto ophalen.

Met grote tegenzin start ik de motor en draai de parkeerplaats uit. Tien minuten later stop ik langs het schoolplein, waar Valerie bij de ingang van de school naast de juf staat te wachten. Ik druk op de claxon, laat het raampje naar beneden zoeven en zwaai. De juf zwaait niet terug, Valerie wel. Met haar jas los, en uitgezakte paardenstaartjes rent ze het schoolplein over naar mij toe. De juf kijkt geïrriteerd in mijn richting. Ik probeer het meteen vriendelijk opgestoken hand, maar ze draait me de rug toe en verdwijnt het gebouw in.

'Chagrijn,' mompel ik.

Ik heb het niet zo op Valeries juf. Ze heet Yvette, is halverwege de vijftig, en aan haar korzelige manier van doen en strakke gezicht te merken verlangt ze erg naar haar pensioen. Vreemd genoeg is Valerie dol op haar, dus ik neem aan dat ze zich tegenover kinderen heel anders opstelt dan tegenover ouders. Of tegenover mij. Dat ligt waarschijnlijk aan het feit dat ik mijn dochter vier dagen per week op de overblijf 'parkeer', zoals Yvette het noemt, en ook nog het lef heb om mezelf nooit op te geven als knutselmoeder of begeleider voor de avondvierdaagse.

Op een ouderavond vond Yvette het nodig om in haar toespraakje wat steken onder water te geven aan ouders die gedrag vertoonden 'waaruit een zorgwekkend gebrek aan betrokkenheid en interesse in de ontwikkeling van hun kind' sprak.

De woede vlamde door me heen. Ik stond op en vertelde haar wat ik van dergelijke ongenueanceerde opmerkingen vond. Het is beter om tot tien te tellen en later, op de redelijke toon van volwassenen onder elkaar, te

vertellen dat je het niet eens bent met wat de ander daarnet zei, en de beschuldigingen rustig te weerleggen.

Zo zou Marlieke het hebben aangepakt, maar ik ben bang dat ik Yvette een zeer primaire reactie in het gezicht heb geslingerd want er viel een doodse stilte toen ik was uitgesproken.

Naderhand kwamen er natuurlijk van die lafbekken van ouders naar me toe die me verzekerden dat ze het róérend met me eens waren.

'Had dat dan gezegd,' zei ik.

Sindsdien ben ik in de meeste groepjes van de schoolpleinmafia niet zo welkom meer. Niet dat ik daarmee zit. Ik kom toch vaak als allerlaatste aanracen, toeter naar Valerie die aan het klimrek hangt of bij de juf staat, en dan gaan wc ervandoor. Valerie trekt zelf het portier open terwijl ik nog achter het stuur zit.

'Hoi mam!' zegt ze opgewekt en klimt op haar autostoeltje. 'Wat is er met de auto gebeurd?'

'Die is een beetje beschadigd,' geef ik toe. 'Maak je vast, dan gaan we.'

Valerie doet haar autogordel om en kijkt door het raampje om naar de juf te zwaaien.

'O, ze is al binnen,' zegt ze. 'Hoe komt dat?'

'Wat? Dat juf Yvette al binnen is?'

'Neehee, dat van de auto!'

'Dat heeft een heel vervelende leerling van mama gedaan,' zeg ik luchtig en breek me alvast het hoofd over wat ik moet zeggen als ze doorvraagt. Maar nee, zo interessant is de auto ook weer niet.

'Ik heb een toneelstukje gedaan,' zegt Valerie vergenoegd. 'Weet je wat ik moest zijn? Een poes!'

'O, wat leuk,' zeg ik opgelucht. 'Vertel eens?'

Dat doet ze in geuren en kleuren en tot het moment dat we de Juliana van Stolberglaan in rijden, is ze aan één stuk door aan het woord. Miauwend komt ze de auto uit en, nog helemaal in haar rol, kruipt ze de gang in als ik de voordeur opendoe.

'Sta eens op,' zeg ik, want ik weet wat me te wachten staat. Valerie heeft een levendige fantasie. Zo speelde ze na het zien van de Aristocats tot vervelens toe een poes, en wel een die schoteltjes melk wilde oplikken in plaats van aan tafel te zitten om haar bord bietjes leeg te eten. En inderdaad krijgen we die fase opnieuw te verduren. Terwijl ik de post van de deurmat pak, kruipt Valerie op handen en voeten de kamer in en als ik een glaasje

limonade voor haar wil inschenken, schudt ze mauwend haar hoofd en wijst naar het pak melk.

Ik rol met mijn ogen, schenk een glas melk in en zet het op tafel. De poes kan daar wel bij en steekt er behendig haar tong in. Natuurlijk duurt het precies vijf seconden voor het glas omvalt en de melk over tafel stroomt. 'O, Valerie, alsjeblieft!' val ik uit en trek haar aan haar arm naar achteren als ze de melk van tafel wil likken. 'Ik heb hier helemaal geen zin in. Het was een zware dag, de auto is stuk, ik heb hoofdpijn, dus doe alsjeblieft even normaal. Pak een doekje en help me met opruimen.'

De poes haalt gedwee een doekje, helpt gehoorzaam de melk op te deppen en zegt klaaglijk: 'Miauw!'

Ik geef het op. Als Raoul thuiskomt heb ik de tafel gedekt en staan de aardappelen en bloemkool op het vuur. Ik braad het vlees, keer het om en wacht gelaten op de uitbarsting waarmee Raoul ongetwijfeld binnen zal komen als hij mijn auto heeft gezien. Maar nee, de deur gaat open, de deur gaat dicht, hij hangt zijn jas op en stapt rustig de kamer in.

Valerie kruipt miauwend om zijn benen.

'Dag pop,' zegt Raoul hartelijk. 'Is het weer zover?'

'Ze was poes in een toneelstuk,' roep ik vanuit de keuken. Met de vleesspatel in mijn hand loop ik de kamer in en kijk door het raam naar mijn arme, gehavende autootje.

'Heb je het gezien?'

Raoul zet Valerie, die hij van de grond heeft getild, op haar voeten en kijkt me vragend aan. 'Wat?'

'Mijn auto. Heb je niet gezien wat ermee gebeurd is?'

Raoul kijkt gealarmeerd naar buiten. 'Heb je er weer een deuk in gereden?'

'Hoezo, wéér?' vraag ik snibbig van de spanning. 'Ik rij nooit schade, dat weet je best. Er is iets heel anders gebeurd. Ik dacht dat je dat meteen wel zou zien.'

'Ik heb niet op je auto gelet.' Raoul loopt naar het raam, werpt een blik naar buiten en roept: 'Jezus! Wat is er nou gebeurd!' Hij beent de kamer door, naar buiten.

Ik draai het gas lager, leg de vleesspatel neer en volg hem met mijn schort nog voor. In de deuropening kijk ik toe hoe Raoul met steeds grotere stappen om mijn auto heen loopt. 'Moet je dat zien, hij is totaal onder gekrast! En die spiegels! Helemaal afgebroken! Wie heeft dat gedaan?'

Ik haal mijn schouders op. 'Het is op school gebeurd.'

Raoul haalt diep adem. Hij lijkt iets te willen zeggen maar bedenkt zich en laat zijn adem weer ontsnappen.

'En jij hebt gewoon zo rondgereden?' informeert hij.

'Wat moest ik anders?' zeg ik op verdedigende toon.

'De ANWB bellen, natuurlijk. Als de politie je had gesnapt was je mooi zuur geweest. Je kan niet eens in je spiegels kijken.'

'Ik moest Valerie ophalen, weet je nog? En het was maar een klein stukje,' zeg ik.

Raoul zegt niets. Hij heeft de weinig vleierende tekst op de motorkap nog niet gezien, maar nu staat hij met een ruk stil.

'Jezus,' zegt hij weer.

We kijken elkaar aan en ik voel mijn keel dik worden. Raoul loopt naar me toe en slaat zijn arm om me heen.

'Was het die Bilal?' vraagt hij.

Ik haal mijn schouders op.

'Daar zijn we mooi klaar mee,' zegt Raoul bezorgd.

'Ja,' fluister ik.

'Dit moet echt ophouden, Marjolein,' zegt Raoul verbeterd. 'Het kost zo een paar duizend euro om dat over te laten spuiten.'

Totaal verbijsterd kijk ik hem aan. 'Wat is dat nou voor reactie!' zeg ik verontwaardigd. 'Is dat echt het enige waar je je druk over kunt maken?'

Raoul zwijgt. Dat doet hij altijd als ik iets ter sprake breng waar hij over na moet denken. Het enige wat ik dan kan doen is wachten tot mijn opmerking bij hem is doorgedrongen zodat we het erover kunnen hebben. Het komt voor dat hij helemaal niet reageert, zoals op mijn vraag of hij niet eens wat vroeger thuis kan zijn, en of hij echt twee avonden per week in de sportschool moet doorbrengen, maar dergelijke vragen kun je ook als retorisch opvatten. Meestal gaat hij daar dan ook niet op in en ook nu blijft hij zwijgen.

Strikt genomen heb ik hem geen vraag gesteld en ik weet dat hij dat als reden voor zijn zwijgen zal aanvoeren als ik geïrriteerd raak. Dus raak ik niet geïrriteerd, maar blijf hem wel strak aankijken.

Raoul draait zich om en loopt naar binnen. Ik volg hem op de voet en sluit de deur achter ons.

'Vind je het zelf ook niet zonde? Die auto is net een jaar oud!' zegt Raoul.

'Die auto is op het moment mijn minste zorg,' zeg ik kortaf. 'Ik ben allang blij dat ik niet zelf bewerkt ben met dat mes.' Met nijdige passen loop ik door naar de keuken en til de deksels van de pannen om te controleren of alles goed gaat.

Raoul leunt tegen de ingebouwde oven en kijkt me aan.

'Luistereens, Marjolein,' zegt hij. 'Al sinds jij op die school werkt maak ik me zorgen over je, en dat weet je best. We hebben het er vaak genoeg over gehad. Je bent regelmatig met verhalen thuisgekomen waarbij ik dacht: dat gaat nog eens helemaal mis. Ik heb je aangeraden om daar weg te gaan, om een veiliger school op te zoeken, om bij Software International te komen werken, maar nee. Jij had het daar naar je zin en het was allemaal niet zo erg als het leek. Nu blijkt het toch wat erger te zijn dan je zelf dacht en ben je kwaad omdat ik niet handenwringend rondloop. Natuurlijk ben ik blij dat jou niets is overkomen, wat dacht je dan! Maar als ik vertel wat ik graag wil dat je doet, word je kwaad. Dan ben ik opeens een ego-ist die jou geen eigen carrière gunt. Dus, als je het weten wilt: ja, ik ben doodongerust, ik ben héél blij dat je hier veilig voor me staat maar ik baal ook als een stekker dat die auto naar de kloten is geholpen.'

Nu is het mijn beurt om een tijdje te zwijgen.

'Ik weet niet zeker of het Bilal was,' zeg ik ten slotte.

'Maakt dat wat uit? Als het een andere leerling was maakt dat het probleem niet minder groot. Integendeel, dan heb je twee van die gasten om voor uit te kijken,' zegt Raoul meteen.

Ik vertel hem maar niet dat Bilal vandaag bij de school rondhing, maar doe uitgebreid verslag van de lieve reacties van de andere leerlingen. Ik vertel hem over hun steunbetuigingen en hoeveel rustiger en meegaander ze vandaag waren in de les, maar midden in mijn betoog valt Raoul me in de rede.

Hij begrijpt heus wel dat het niet alleen maar ellende is en hij wil best geloven dat ik veel terugkrijg van wat ik voor die kinderen doe, maar persoonlijk vindt hij dat de schoolleiding eens wat meer aan de docenten zou mogen denken. Worden er niet regelmatig wapens aangetroffen in de kluisjes en in de zakken van leerlingen? Waarom worden daar geen maatregelen tegen getroffen? Waarom worden er geen detectiepoortjes geplaatst? Het wordt die kinderen veel te gemakkelijk gemaakt, en daar zijn de docenten het slachtoffer van. Het is toch belachelijk dat je als docent niet eens het recht hebt om een wapen in beslag te nemen? Dat je dat aan

het eind van de les weer moet teruggeven? Waar gaat dit over! Het is geen mobieltje of een petje dat je even afpakt!

Hij foetert maar door.

Ik speel met een pannenlap en zeg niets, om de doodeenvoudige reden dat hij gelijk heeft. Het fs belachelijk.

'En dan die reactie van je baas. Je moet toch wel een ontzettende zak zijn om een van je docenten zo te laten barsten. Dat je nog voor die man wilt werken!' vuurt Raoul als extra pijl af.

'Ik blijf niet voor hém, ik blijf voor mijn leerlingen,' zeg ik.

'Nou, dat is dan opgelost! Prachtig toch? Jij slooft je uit, je brengt je leven in gevaar, je beschermt de goede naam van de school, je laat je auto vernielen, iedereen tevreden. Maar ik zou wel eens willen weten wat Jan van Osnabrugge zou doen als hij een mes op zijn keel kreeg, of als zijn dierbare Mercedes verbouwd werd. Dan had je zo snel politie op school dat de dader niet eens tijd kreeg om zijn wapen te verstoppen,' zegt Raoul verbeterd.

Dat is niet waar, want nog geen halfjaar geleden kreeg Jan zelf een pistool tegen zijn hoofd gedrukt. Een of andere ouder was kwaad omdat Jan zijn dochter niet van het vmbo naar de havo wilde laten gaan. Van die bedreiging heeft hij evenmin aangifte gedaan, maar ik herinner Raoul daar niet aan. Hij zou Jan toch alleen een oetlul noemen.

'Weet je, in de meeste gevallen proberen ze je gewoon te intimideren. Als je het negeert, houdt het vanzelf op,' zeg ik.

'Hoe bedoel je, als je het negeert? Hoe ben je van plan die gast te negeren als hij straks weer met een mes voor je staat? En hoe lang ben je precies van plan te negeren dat hij je auto beschadigt? Of ga je hem een paar keer per week laten overspuiten?' zegt Raoul op verachtelijke toon.

'Doe niet zo neerbuigend,' zeg ik geërgerd. 'Weet ik veel wat ik moet doen! Ik weet alleen dat ik mijn baan niet kwijt wil. Ik vind het heus wel eng maar ik probeer het een beetje te relativieren, dat begrijp je toch wel? En het zou fijn zijn als ik wat steun kreeg in plaats van verwijten.' Ik was het niet van plan, maar ik barst toch in tranen uit. Natuurlijk is Raoul daar niet tegen bestand. Hij lijkt wel een harde maar daar prik je zo doorheen. Hij trekt me tegen zich aan en slaat troostend zijn armen om me heen.

Zo blijven we lange tijd staan.

Tijdens het eten, als we zijn gekalmeerd, doe ik Raoul verslag van mijn ruzie met Nora en de snelheid waarmee de actie van Bilal tijdens de sectievergadering van tafel werd geveegd. Raoul schudt vol ongeloof zijn hoofd maar zegt niets meer.

Ik vertel hem over mijn wandelingetje in de pauze en Bilals dreigende aanwezigheid aan de overkant van de straat.

'Misschien heb je wel gelijk wat die aangifte betreft. Als hij me nou met rust liet zou ik het er wel bij laten zitten, maar als hij van plan is om continu overal op te duiken..zeg ik tussen twee happen door. 'Het was echt eng. Hij keek dreigend maar ik weet niet wat hij van plan was, en óf hij iets van plan was. Misschien stond hij daar wel toevallig. Hij heeft natuurlijk veel vrienden op school, dus zo vreemd is het ook weer niet dat hij daar stond. Maar de manier waarop hij naar me keek... Ik weet het niet. Gelukkig kwam Luuk net aanlopen.' Raoul steekt met een verbeterd gezicht een stuk vlees in zijn mond. 'Maar ondertussen heeft die kleine etter wel voor een paar duizend euro schade aangericht.'

'Wat is een kleine etter?' vraagt Valerie.

We kijken allebei tegelijk in haar richting.

'Niets,' zegt Raoul, want Valerie heeft de gewoonte om elk verklaard woord onmiddellijk in praktijk te brengen. Het liefst op school, in het kringgesprek met juf Yvette.

ik ben geen kleine etter, hè?' zegt Valerie. ik ben een grote etter.'

Onze lachbui klaart de lucht enorm op.

's Avonds, als Valerie in bed ligt, zitten Raoul en ik bij elkaar. We drinken een glaasje wijn en kijken naar een film op tv maar ik ben er met mijn gedachten niet helemaal bij. Bilal blijft me bezighouden en de onzekerheid over wat me morgen op school te wachten staat, geeft me een nerveus gevoel.

Halverwege de film sta ik op. Laat maar zitten die Nicholas Gage, ik ga een lekker bad nemen en dan vroeg naar bed. Ik loop de hal in en zie Raouls jas op de plavuizen onder de kapstok liggen. En passant buk ik me, raap hem op en hang hem netjes terug. Ik wil net de trap opgaan als mijn oog op een klein doosje valt. Ik raap het op en bekijk het. Het doosje is langwerpige, donkerblauw en onmiskenbaar afkomstig van een juwelier. Een zilveren

zwaantje en sierlijke lettertjes kondigen aan dat hier een sieraad van Swarovski in zit.

Verwonderd open ik het en kijk naar een fonkelende, kristallen armband. Op dat moment komt Raoul de hal in.

Hij houdt abrupt zijn pas in en er glijdt een geschrokken uitdrukking over zijn gezicht, die overgaat in spijt. 'Ach, nu heb je hem gevonden,' zegt hij teleurgesteld. 'Ik had hem je op onze trouwdag willen geven.'

'Die is pas over twee maanden,' merk ik op.

'Dat weet ik, maar ik liep ertegenaan en ik dacht: dat is net iets voor Marjolein.' Raoul neemt het doosje van me over. Hij haalt de vonkenschietende armband eruit en met een teder, bijna plechtig gebaar bevestigt hij hem om mijn pols.

'Nu je hem toch gevonden hebt, kan ik je 'm net zo goed meteen geven,' zegt hij met een glimlach. Ik bewonder de kleuren die de kristalletjes bij elke beweging van mijn pols te voorschijn toveren. 'Hij is prachtig,' zeg ik. 'Dank je wel.'

We wisselen een lange kus uit, waarbij Raouls hand van mijn gezicht naar mijn borsten glijdt.

'Als we nu toch onze trouwdag vieren, kunnen we het beter goed doen,' fluistert hij.

Ik aarzel, maar het zou flauw zijn om nu alleen naar bed te gaan, met die prachtige armband om mijn pols.

'Champagne?' stelt Raoul voor met zijn lippen tegen mijn oor.

Wel ja, champagne. Waarom niet. Raoul gaat naar de keuken en ontkurkt een fles terwijl ik me op de bank laat zakken, de armband bekijk en met heel mijn hart wens dat hij inderdaad voor mij bestemd is. Het sieraad om mijn pols is echter net zo broos als mijn vertrouwen.

Zouden vrouwen bedrog aanvoelen? Is het mogelijk dat ik er een extra zintuig voor heb, dat sinds enige tijd geactiveerd is?

Ik weet gewoon dat Raoul niet altijd eerlijk tegen me is. Dat hij tegen me liegt, om precies te zijn. Het probleem is dat ik nooit weet wanneer hij liegt. Al die vergaderingen en afspraken buiten de deur, al die zakelijke etentjes en reisjes...

Ik ben niet wantrouwig van aard maar wel realistisch, en ik weet dat een man met zoveel aantrekkingskracht op vrouwen aan veel verleidingen blootstaat.

Dat extra zin tuig vertelt me dat de ene vergadering de andere niet is, net zo min als het ene telefoongesprek het andere is. Mijn wantrouwen komt voort uit een combinatie van allerlei signalen die ik meen op te pikken. Sinds een paar weken staat Raoul regelmatig 's avonds mobiel te bellen als hij buiten een sigaretje gaat roken.

En in februari kreeg hij een geheimzinnige Valentijnskaart, zonder afzender. Het had me niet met zoveel vragen hoeven te vervullen als hij zijn verbazing niet net even te ver had doorgevoerd, en hij verzekerde me net even te heftig dat hij geen idee had van wie die kaart afkomstig was.

Raoul komt terug met de champagne en reikt me met een zwierig gebaar een glas aan, maar daar ben ik nog niet klaar voor. 'Waarom heb je die armband nu al gekocht?' vraag ik volhardend. 'Meestal zoeken we samen toch iets uit?'

'Maar deze keer niet,' zegt Raoul en klinkt zachtjes zijn glas tegen het mijne. Hij zit heel dichtbij, maar trekt opeens zijn hoofd iets terug en kijkt me onderzoekend aan. 'Hoezo? Vind je 'm niet mooi?'

'Jawel,' haast ik me te zeggen. 'Hij is prachtig.'

Maar ik zou hem zelf niet hebben uitgekozen. De armband is te delicaat, niet praktisch. Ik hou van sieraden die tegen een stootje kunnen, die je elke dag kunt dragen. Ik hou niet van zoveel bling bling. Raoul weet dat. Ik heb het hem vaak genoeg gezegd.

Ik doe net alsof ik niet merk dat Raoul steeds aanhaliger wordt. Hij zit met zijn arm om me heen en streelt mijn bovenarm.

Het is zeker een maand geleden dat we gevreeën hebben, en even lang dat we zo knus bij elkaar gezeten hebben. Voor mannen schijnt dat het teken te zijn dat er een goede kans is op seks, terwijl ik er eigenlijk al helemaal tevreden mee ben om lekker tegen hem aan te hangen. Om eerlijk te zijn moet ik er even niet aan denken om nu uitgebreid gestreeld en in de stemming gebracht te worden. Het enige wat ik wil is een warme douche en dan met Raouls armen om me heen in slaap vallen. Maar één blik op zijn gezicht en ik weet dat ik het hem niet kan aandoen om alleen maar een beetje te knuffelen. Voor Raoul is knuffelen een synoniem van voorspel.

Als hij, veel te vroeg voor zijn doen, opstaat en aankondigt dat hij naar boven gaat, weet ik wel hoe laat het is. Hij brengt zijn lege champagneglas naar de keuken, loopt terug naar de kamer en kijkt me vragend aan. 'Ga je mee?'

'Nog even tv kijken.' Ik zet de tv aan en hou mijn blik vol interesse op het scherm gericht, alsof de onderliggende bedoeling van zijn vraag me totaal ontgaat.

Raoul kijkt naar het tv-scherm, waar twee politici met elkaar argumenteren in Nova.

'Novaï zegt hij. ik dacht dat je daar altijd van in slaap viel.'

'Niet altijd.' Ik zet het geluid wat harder en blijf belangstellend naar de tv kijken.

'Dus je komt zo?' zegt Raoul. 'Hoe lang duurt het nog?'

Ik kijk op de klok. 'Nog een kwartiertje.'

'Ga ik me vast scheren,' neemt Raoul zich voor.

Ik knik. 'Oké.'

Raoul laat zijn blik op me rusten, dan loopt hij de kamer uit. Als Nova afgelopen is, ruim ik de kamer zo keurig op dat er niets meer op aan te merken valt. Ik haal de afwasmachine leeg, berg alles op en dek de tafel voor het ontbijt.

Uiteindelijk ga ik langzaam de trapop naar boven. Eersteven bij Valerie kijken en haar dekbed rechtekken. Dan naar de badkamer om mijn make-up te verwijderen. Haren borstelen, tanden poetsen, lichten uit. Op de overloop dringt Raouls gesnurk al tot me door. Dat is het probleem als ik later dan hij naar bed ga, wat zelden gebeurt. Ik ben een geboren ochtendmens en strompel meestal om tien uur 's avonds al de trap op. Als Raoul naar bed gaat, ver na middernacht, ben ik in mijn diepe slaap en heb ik geen last van zijn gesnurk. Als ik er wel last van heb, vertrek ik naar de logeerkamer. Dar is precies wat ik nu doe, maar het duurt lang voor ik in slaap val.

Er was een tijd, en dat is eigenlijk nog niet eens zo langgeleden, dat Raoul en ik dicht tegen elkaar aan sliepen. We slaagden er zelfs in om in een éénpersoonsbed comfortabel de nacht door te komen. Mijn zwangerschap maakte daar een einde aan en Valeries komst luidde helemaal het begin van een nieuw tijdperk in. De eerste twee jaar was slapen een luxe die alleen kinderloze mensen kenden, maar niet langer voor ons was weggelegd.

Valerie was een slechte slaper. Als baby huilde ze nachtenlang, maar we sloegen ons er doorheen met de gedachte dat alle baby's huilen en dat daar vanzelf een einde aan zou komen. Dat gebeurde niet. Toen ze twee was waren we nog steeds tot 's avonds laat bezig haar in bed te krijgen, en

meerdere keren per nacht werden we uit ons echtelijk bed gehouden. In her begin lieten we haar wel tussen ons in kruipen, maar de ongegeneerde manier waarop ze overdwers ging liggen en ons naar de rand van het bed dreef, bevorderde onze nachtrust niet echt. Dus besloten we dat ze in haar eigen bed moest blijven, wat betekende dat we haar letterlijk met armen en benen op afstand moesten houden en met onze ellebogen opzij gingen liggen om te voorkomen dat ze toch stiekem naast ons glipte. Het bezorgde me een gevoel alsof er zuur over mijn hart werd uitgegoten, maar mijn behoefte aan slaap was toch sterker dan mijn moederliefde.

En het werkte. Uiteindelijk probeerde Valerie het niet meer en bleef ze in haar eigen bed liggen, maar toen was ze ruim twee jaar. En al die tijd elke vierkante centimeter van je bed verdedigen heeft zo zijn gevolgen voor je relatie. We sliepen allang niet meer lepeltjelepeltje maar duwden, als een soort reflex, de een opzij zodra die het waagde om met een stukje bil of een elleboog het matras van de ander in te lijven.

Ik weet niet wanneer de klad kwam in onze seksuele relatie. Natuurlijk komt er een moment dat je niet meer van opwinding het behang van de muren krabt als je je geliefde ziet thuiskomen, maar ik ben bepaald niet op mijn man uitgekeken. Integendeel, hij ziet er goed uit en ook al kan het stevig onweten tussen ons, ik vind het nog steeds heerlijk om seks met hem te hebben. Alleen niet 's avonds laat, als ik de hele avond proefwerken heb zitten corrigeren en na een wijntje als beloning bijna bewusteloos naar mijn bed wankel.

Nee, de behoefte overvalt me meestal op heel ongelegen momenten. Als we hand in hand door de Efteling lopen, terwijl onze dochter voor ons uit rent door het sprookjesbos. Of als we op zaterdagmiddag de stad ingaan en ik de blikken van andere vrouwen op mijn man gericht zie. En zoals laatst, toen we op een warme lentedag in de auto zaten en Raoul de mouwen van zijn overhemd oprolde zodat zijn bruine, gespierde armen goed zichtbaar werden. Op zo'n moment zou ik het liefste ruk aan het stuur geven om op de vluchtstrook even aan wat primitieve behoeften te voldoen. Het had gekund, want we hadden Valerie op dat moment niet bij ons, maar in plaats van het gewoon voor te stellen, fantaseerde ik er alleen maar over. Waarschijnlijk ook omdat we eerst het kinderzitje hadden moeten loskoppelen en alle rondslingerende barbies en andere troep hadden moeten verzamelen.

En zo gebeurt er met name het laatste jaar niet veel bijzonders meer.
Maar dat is niet alleen mijn schuld.

Marlieke 22

Onder in een la, veilig weggestopt in een mooie envelop, ligt een foto. Een uitvergroting, waarop Raoul en ik samen een heel speciaal moment delen. Tenminste, voor mij was het bijzonder. Op die foto turen we elkaar niet diepzinnig in de ogen en we staan ook niet hand in hand aan het strand, beschenen door de ondergaande zon. Nee, de foto is gemaakt tijdens een bedrijfsuitstapje van Software International. In het kader van teambuilding gingen ze een weekendje op survival in de Ardennen en aangezien ik regelmatig reclamefoto's maakte voor het bedrijf, had ik ook een uitnodiging ontvangen. Natuurlijk ging ik mee.

Ik had verwacht dat Marjolein er ook bij zou zijn, maar toen bleek dat ze verkoos om thuis te blijven was ik niet verbaasd. Survival was nou eenmaal niets voor haar. Ik genoot van dat weekend, niet in de laatste plaats omdat Raoul elke minuut van de dag in mijn buurt was. Het was een verademing om onbekommerd naar hem te kijken zonder de ogen van Marjolein in mijn rug te voelen.

Ik trek de la van mijn bureau open en zoek tussen alle rommel naar de envelop. Hij is vrij groot dus het kost me niet zoveel moeite om hem te vinden. Ik leun terug in mijn bureaustoel en haal de foto langzaam uit de envelop tevoorschijn.

Het is echt een goede foto. We zitten zo uitgelaten en zorgeloos in die kano, midden in een stroomversnelling. Het schuim spat om ons heen en we dreigen elk moment te kapseizen, maar in plaats van dat moment te vrezen zitten we allebei met een brede lach en onze peddels in de hand. Ik zit voorop, Raoul vlak achter me. Hij ziet er gebruind en stoer uit, helemaal in zijn element. Hij zit een beetje scheef en lacht over mijn schouder heen, zijn gezicht vlak naast het mijne, naar degene die op de kant staat en de foto maakt.

De eerste keer dat ik die foto zag viel me meteen op hoe we op precies dezelfde manier lachen. Ik bedoel, als Marjolein op mijn plaats had gezeten zou er hoogstwaarschijnlijk een flauw aftreksel van een glimlach, overheerst door een angstige uitdrukking, op haar gezicht hebben gelegen. Maar wij genoten van het avontuur en het gevaar.

De foto is me zo dierbaar, ik zou hem het liefst in een mooie lijst ophangen, maar dat kan ik natuurlijk niet maken.

Ik bestudeer onze gezichten nog een tijdje, tot de telefoon gaat. Automatisch schuif ik de foto weer in de envelop en neem de telefoon op. Het is het dierenasiel, waarvoor ik een serie foto's heb gemaakt voor de website. Ze hadden geen afdrucken nodig, dus ik heb ze de foto's via e-mail toegestuurd.

'Ik krijg allemaal rare meldingen,' zegt Lia Verhoef van het dierenasiel.

'Wat voor meldingen?' vraag ik.

'Als ik op "openen" klik, staat er: Voor het uitvoeren van deze actie is geen programma gekoppeld aan het bestand,' leest Lia voor.

'Dan moet u de foto's naar het bureaublad slepen,' zeg ik.

Stilte.

'Weet u hoe dat moet?' vraag ik. 'Eerst maakt u de pagina met het e-mailbericht klein, en dan klikt u de mailbox weg met het platte streepje. Vervolgens kunt u de foto naar het bureaublad slepen.'

'Slepen?' herhaalt Lia.

Het kost me een kwartier om Lia duidelijk te maken hoe ze dit probleem moet oplossen. Digitale fotografie is nog lang niet voor iedereen gesneden koek.

Ik hang op en rek me uit. Tegenwoordig dwing ik mezelf om nu en dan weer in mijn studio te verschijnen en wat werk te doen, maar het is allemaal achterstallig werk. Nieuwe opdrachten neem ik niet aan. Voor het geld hoef ik het niet te doen en ik kan gewoon de concentratie niet opbrengen om me met zoiets banaals als foto's bezig te houden. Zou die oude tinteling van plezier als ik met mijnwerk bezig was ooit nog terugkomen? Zal ik überhaupt ooit nog ergens plezier aan beleven?

Ik laat mijn armen zakken en kijk mismoedig naar het beeldscherm voor me. Zonlicht valt door het raam, precies op mijn computer, en doet de kleuren en tekst vervagen. Daarentegen springt de laag stof er des te opvallender uit. Met mijn wijsvinger trek ik er een streep door, gevolgd door een boogje naar beneden, en nog één, zodat er een grote M op het scherm verschijnt.

'Marjolein,' fluister ik. 'Waar ben je?'

Midden in de nacht word ik wakker. Tussen slapen en waken in hoor ik een stem in mijn hoofd fluisteren.

'Weet je nog,' hoor ik de stem zeggen. 'Weet je nog dat we vroeger samen op vakantie gingen? Weet je nog van Salou? Al die dronken idioten daar. En jij maar foto's van ze nemen en zij zich uitsloven... Wat hebben we gelachen. Wat waren we toen gelukkig, hè?'

Ik droom, ik moet wel dromen want we zijn opeens in Salou en zwemmen in zee. De zon omringt ons met een stralend warm licht en elke avond eten we op het terras van een klein restaurantje, waar een dak van druivenranken zich over ons uitstrekt en de intieme sfeer vasthoudt. We brengen hele dagen door aan zee, zwemmen, zonnen op het strand en praten.

Wat brachten we veel vakanties samen door. Ondanks het feit dat Marjolein was getrouwd en een kind had gekregen, gingen we altijd één keer per jaar samen. Naar de Malediven, de Canarische Eilanden, Kreta, Curaçao...

'Dit is zo heerlijk,' zeg ik terwijl ik op mijn rug in het warme zeewater dobber. 'Waarom kan het niet zo blijven?'

Marjolein zwemt rondjes om me heen. Ik voel hoe ze met haar armslag het water verplaatst, ik hoor haar ademhaling.

'Op een dag zal het altijd zo zijn,' belooft ze. 'Niets kan ons scheiden. Niets!'

Ze zegt nog meer, maar haar stem vervaagt. Ik span me in om de woorden op te vangen, maar ze drijven langzaam van me weg. Op dat moment word ik echt goed wakker.

Slaperig kijk ik op mijn digitale wekker. Het is 01:20 uur. Ik huiver en wrijf over mijn blote arm, waar kippenvel op verschijnt.

Het is koud. Het dekbed, dat me te warm leek toen ik er vanavond onder kroop, is nu niet warm genoeg meer. Het lijkt wel alsof het vriest, zo koud heb ik het.

Ik knip het licht op mijn nachtkastje aan, kom bibberend uit bed en trek een warme flanel pyjama aan over mijn dunne nachthemd. Ik doe zelfs een paar sokken aan en kruip weer onder het dekbed, maar nog heb ik het niet warm. Zou ik griep krijgen?

Ik steek mijn arm uit naar de lamp, knip hem uit en sluit mijn ogen. Ik doezel een beetje maar kan de slaap niet vatten. Ik zie het 02:00 uur worden, en 02:45uur-

Rusteloos beweeg ik me van mijn ene zij op de andere terwijl ik wanhopig probeer in slaap te komen. Als ik ergens een hekel aan heb is het

wel aan 's nachts wakker liggen! Ik heb mijn slaap hard nodig als ik niet met wallen onder mijn ogen de dag wil beginnen. Maar je doet er niets aan. Hoe meer je je opwindt, hoe minder slaperig je je voelt.

Ik probeer uit alle macht niet aan Marjolein te denken, dan slaap ik helemaal niet meer. Mijn gedachten moet ik ergens anders op richten, maar op wat? Raoul. Wandelen door het Bergse Bos. Appeltaart met slagroom bij het restaurantje. De troostende wisselwerking tussen ons.

Maar dan voel ik zijn hand weer op de mijne en kijkt Marjoleins gezicht me verwijtend aan.

Ik kom overeind, neem een slokje water uit de beker die op mijn nachtkastje staat en ga weer liggen. Ik probeer het met een ontspanningsoefening. Daar heb ik eens over gelezen in een blad en meestal werkt dat erg goed. Ik draai op mijn rug, leg mijn armen naast mijn lichaam en adem rustig in en uit. Geconcentreerd denk ik aan mijn rechterarm, verbeeld me dat hij van lood is en dat hij steeds zwaarder en zwaarder wordt. Het merkwaardige is dat mijn arm na een tijdje inderdaad heel zwaar aanvoelt. Vervolgens denk ik aan mijn linkerarm, en aan mijn rechterbeen. Niet aan Marjolein. Langzaam doezel ik weg, maar opeens is alle slaap verdwenen. Eén geluid dat onverwacht en indringend opklinkt in de nacht doet me mijn ogen wijd opensperren. Mijn hersenen zijn even in de war, kunnen het geluid wel registreren maar niet begrijpen.

Er gaat heel langzaam, met luid gepiep, een deur open.

Even blijf ik doodstil liggen, maar dan begint mijn hart zo hevig te bonken dat ik de stof van mijn pyjama op en neer zie gaan. Terwijl het kippenvel in één keer over mijn huid vliegt, verzamel ik al mijn moed en kom overeind, doe het lampje aan en stap uit bed. Een beetje beverig loop ik naar de badkamer. Intussen doe ik alle lichten aan die ik tegenkom, de staande lamp in de slaapkamer, het grote licht op de overloop en daarna het licht in de badkamer.

Mijn vertrouwde huis doemt geruststellend op uit de duisternis en ik haal diep en opgelucht adem. Ik neem een slokje koud water uit de kraan, ga naar de wc en loop terug naar de slaapkamer. En dan staat er iemand voor me.

Marjolein.

Ik gil het uit, mijn hand voor mijn mond, tot ik mijn eigen beeltenis zie meegillen.

De deur naar de logeerkamer staat open en wat ik voor een persoon hield, is niet meer dan mijn schimmige reflectie in het donkere raam.

Trillend op mijn benen ga ik de trap af naar beneden. De deur naar de huiskamer staat halfopen, maar ik meen me te herinneren dat ik die ook niet dichtgedaan had. Boven stonden eveneens alle deuren open, dus welke deur heb ik dan open horen gaan? Heb ik het wel echt gehoord, of droomde ik?

Weifelend sta ik in mijn pyjama onder aan de trap en na een tijdje loop ik terug naar mijn slaapkamer. Als ik naar binnen stap, komt er een merkwaardig gevoel over me. Alsof iemand daar op me zit te wachten.

'Marjo ....fluister ik. 'Ben jij dat?'

Mijn slaapkamer is stil en vertrouwd. Er klinkt geen geluid, niets roert zich.

Met minder slaap dan ooit stap ik terug in bed, kruip diep onder het dekbed en laat alle lichten branden. Er zijn vele soorten eenzaamheid, maar helemaal alleen angstig wakker liggen in de nacht is wat mij betreft de ergste.

Als ik weer wakker word, is het buiten nog steeds donker. Even begrijp ik niet waarom het licht in mijn slaapkamer en in de gang aan is, maar dan

herinner ik me het voorval van vannacht. Het komt me nu een beetje ongelooftwaardig voor.

Ik kijk hoe laar her is, 05:33, en gooi het dekbed van me af. Goeie genade, wat heb ik een dikke pyjama aan. Hij is helemaal klam van het zweet.

Ik breng mijn hand naar mijn voorhoofd maar het voelt niet bijzonder warm. Geen koorts dus. Ik gooi de warme pyjama uit en probeer nog wat te slapen, maar na een uurtje woelen is het echt gebeurd.

Klaarwakker loop ik naar de badkamer en zet de douche vast aan. Ik loop terug naar de slaapkamer om mijn kleding uit te zoeken. Als ik terugkom controleer ik met één hand de temperatuur van het water en als het warm genoeg is stap ik eronder. De warme stralen ruisen troostrijk over me heen. Met gesloten ogen en opgeheven gezicht vang ik ze op en spoel de nacht van me af.

Langzaam vult de badkamer zich met stoom, die zich aan de spiegel en de wanden van de douchecabine hecht. Ik had de badkamerdeur open moeten laten want het wordt een beetje benauwd.

Ik pak een spons, spuit er wat douchegel op en laat hem over mijn lichaam glijden. Met één hand hou ik me vast aan de kraan en was ik langzaam mijn voeten. Als ik klaar ben, blijf ik nog heel even onder de neervallende warmte staan maar dan doe ik de kraan uit. Ik draai me om naar de deurtjes van de douchecabine en trek ze open. En in die beweging zie ik iets in de wolk stoom die in de badkamer hangt. Een donkere vorm, vlak bij de wastafel. Ik schrik zo dat ik bij na uitglij. Snel grijp ik me vast aan het deurtje en kijk angstig de badkamer in. De donkere vorm is verdwenen. Maar hij was er wel.

Onzeker stap ik op de dikke, zachte mat op de vloer en duw de badkamerdeur wagenwijd open. Frisse lucht stroomt binnen en verdrijft de stoom.

Ik loop naar de slaapkamer, droog me snel af en trek een spijkerbroek en wit vestje aan. Op de trap naar beneden meen ik iets achter me te horen en ik kijk over mijn schouder, maar zie niets. In de keuken, als ik me buk om de broodrooster te pakken, voel ik iets langs mijn rug strijken.

Op dat moment weet ik zeker dat ik niet alleen in huis ben.

Sylvie is met stomheid geslagen.

'Wat?' zegt ze, alsof ze het niet goed verstaan heeft.

'Marjolein is hier,' herhaal ik. 'Ik voel haar steeds achter me, als een schaduw, en als ik omkijk is ze weer weg. Het klinkt misschien een beetje raar, maar ik weet dat ze er is.'

We staan in de keuken op te ruimen nadat ze vanavond bij mij heeft gegeten. Sylvie kijkt me ongerust aan en laat haar ogen door de keuken glijden. 'Waarom denk je dat?'

'Dat zeg ik toch! Omdat ik het voel!'

'O...' Sylvie veegt met een doekje het aanrecht schoon. 'En voel je het nu ook?'

'Nee. Dat wil zeggen, niet hier in de keuken. Maar ik weet dat ze in de buurt is. Ik hoor ook steeds geluiden.'

Er valt een stilte waarin Sylvie mijn ogen ontwijkt. 'Geluiden?' herhaalt ze. 'Wat voor geluiden?'

Ik kan het haar niet kwalijk nemen dat ze me niet gelooft. Ik geloof zelf nauwelijks wat me overkomt maar de behoefte om het met iemand te delen is groter dan mijn angst om mezelf belachelijk te maken. 'Alsof er iemand rondloopt,' zeg ik zacht, ik voel iets om me heen en vannacht hoorde ik een deur opengaan maar toen ik ging kijken was er helemaal niemand.'

'En de deur was open?'

'Ja, maar ik weet niet zeker meer of ik hem wel dicht had gedaan.'

Sylvie haalt diep adem, bolt haar wangen op en blaast weer uit. 'Weet je, ik vind dat je de politie moet bellen. Als jij denkt dat er iemand in je huis is, laat ze dan maar eens goed rondkijken.'

'Er is hier niemand! Ik kan de politie toch niet voor niets laten komen? Het was Marjolein! Ik kan haar niet zien, maar ze is bij me. Ik weet wel dat het gek klinkt en ik neem het je niet kwalijk als je er niets van gelooft, maar...' Ik breek mijn zin af, laat de gootsteen met het sopje leeglopen en aarzel of ik verder zal gaan.

'Ben jij paranormaal begaafd of zo?' vraagt Sylvie.

Ik schud mijn hoofd. 'Nee, dat niet. Tenminste, ik geloof van niet. Ik hoor geen geesten, ik zie geen geesten en ik zit daar ook niet op te wachten. Maar mijn moeder heeft altijd gezegd dat ik wel heel intuïtief ben.'

'O, dat ben ik ook,' zegt Sylvie onmiddellijk. 'Soms praat ik met iemand en dan weet ik intuïtief dat diegene liegt, of iets voor me verbergt. Ik bedoel, dat zie je gewoon. Dan zitten ze te friemelen aan hun kleding of ze ontwijken je blik.'

Dat is niet helemaal wat ik bedoel. 'Op zo'n moment zie je dat aan hun gedrag, maar ik heb het ook als ik met mensen aan de telefoon ben,' leg ik uit.

Sylvie knikt instemmend. 'Ja, als ze een afspraak willen afzeggen. Dan gaan ze een beetje stotteren of uitvluchten verzinnen. Vooral mannen zijn op zulke momenten zó doorzichtig.'

'Ja maar, ik heb het al als ik opneem en mijn naam noem,' zeg ik. 'Vaak weet ik al wie ik aan de lijn heb voor er iets gezegd is.'

'O ja, dat weet je vaak al voor je zelfs opgenomen hebt,' reageert Sylvie lachend. 'Een vriendin van me belde altijd klokslag halfne- gen, als het journaal was afgelopen. Dan nam ik op en zei ik meteen: "Hoi Manon!" Ze begreep maar niet hoe ik kon weten dat zij het was.' Ze grinnikt. 'Nu heb ik nummerherkenning, maar toen nog niet.'

Ik zwijg en begrijp opeens een beetje waarom mensen als Marjolein zich zo kunnen ergeren aan Sylvie.

Ik heb er geen last van, want ik weet meer van Sylvie dan wie dan ook. Niet dat ze me zoveel over zichzelf heeft verteld, maar een goed verstaander heeft niet veel woorden nodig. Haar verhaal komt al duidelijk naar voren in wat ze niet vertelt. Zo weet ik dat ze geen gemakkelijke jeugd heeft gehad en nog steeds helemaal alleen in het leven staat.

Ik merk dat ik mijn vriendin peinzend sta op te nemen, want ze kijkt me verwonderd aan en zegt: 'Is er iets?'

'Ik stond testaren, hè?' zeg ik met een verontschuldigend lachje. 'Sorry, hoor, maar eigenlijk weet ik heel weinig van je. Ik weet wel dat jij het niet gemakkelijk hebt gehad en dat je geen contact meer hebt met je familie, maar je hebt me nooit verteld waarom.' Ik vul het koffiezetapparaat met water en doe een filterzakje in de houder. 'Sinds Marjolein dood is kan ik me goed voorstellen hoe eenzaam je moet zijn. Terwijl ik mijn ouders nog heb, en Raoul en Valerie.'

'Ja.' De lach is uit Sylvies ogen verdwenen en haar stem klinkt een beetje mat. 'Ik ben altijd best jaloers geweest op jou. Ik ben altijd jaloers op mensen die familie hebben.'

Ik schep de juiste hoeveelheid koffie in het filterzakje. 'Heb je echt niemand? Helemaal niemand?'

'Jawel, maar ik zie ze niet meer,' zegt Sylvie. 'Ik ben enig kind en mijn vader liep bij ons weg toen ik zes jaar oud was. Je zou zeggen dat ik te jong was om veel herinneringen aan hem te hebben, maar dat is nietwaar. Ik kan me juist heel veel herinneren, en dat doet pijn. Ik heb nooit begrepen waarom hij ons verliet, maar als hij het een keer had uitgelegd had ik in ieder geval een poging kunnen doen om het te begrijpen. Voor hij vertrok was hij zo'n leuke vader. Hij speelde altijd met me. Zodra hij uit zijn werk kwam rende ik op hem af en had ik zijn volle aandacht. Ik heb hem zo verschrikkelijk gemist. En nog.'

Haar stem hapert en ik steek mijn hand uit en raak troostend haar arm aan.

'Sorry.' Sylvie lacht flauwtjes, ik was hier om j ou te helpen.'

'Misschien helpt het mij veel beter als ik zie dat ik niet de enige ben die het moeilijk heeft,' zeg ik. 'Niet dat ik jou verdriet toewens, maar ik raak het wel eens zat om altijd maar met medelijdende blikken te worden aangekeken. Ik kan ook heel goed luisteren, weetje. Er is nog altijd ruimte om een ander te helpen. Vertel eens, leeft je moeder nog?'

'Ja, maar we hebben geen contact meer. Nadat mijn vader was vertrokken waren mijn moeder en ik jarenlang samen tot ze Bert ontmoette. Hij trok bij ons in toen ik dertien was. In het begin kon ik hem niet uitstaan. Alleen het idee al dat hij dacht dat hij mijn vaders plaats in kon nemen, maakte me woedend. Maar dat was Bert helemaal niet van plan. Hij liet mijn opvoeding aan mijn moeder over en ging heel vriendschappelijk met mij om. We werden eigenlijk best wel close.'

Sylvie zwijgt even, zakt neer op een keukenstoel en gaat op zachte toon verder: 'Een beetje te close. Hij kwam op een nacht mijn slaapkamer binnen en probeerde bij me in bed te kruipen. Ik heb hem van me afgetrapt en gedreigd aangifte te doen. Daar schrok hij wel van. Hij heeft het nooit meer geprobeerd maar hij zat altijd heel irritant naar me te staren als ik in mijn nachthemd rondliep, of als ik in bikini in de tuin lag. Probeer je dat even voor te stellen bij een opgroeiend meisje. Getver, wat een engerd was het!'

Ik schenk de koffie in en kijk Sylvie vol afschuw aan. 'En je moeder? Kon je er niet met haar over praten?'

'Ze geloofde me niet,' zegt Sylvie eenvoudig. 'Ze dacht dat ik me maar wat verbeeldde, en zei dat het haar nooit was opgevallen. Als ik er last van

had dat hij naar me keek, moest ik niet in bikini in de tuin gaan liggen en niet in van die korte rokjes door het huis lopen paraderen. Paraderen! Dat was echt het woord dat ze gebruikte. Alsof ik het zelf uitlokte dat die viezerik er op de een of andere manier altijd in slaagde om terloops mijn borsten aan te raken of langs me te schuren als we elkaar passeerden in de gang.'

Sylvie kijkt zwijgend voor zich uit en ik voel een diep medelijden met haar. Geen wonder dat ze nooit zoveel losliet over haar jeugd.

'Wat een ongelooflijke smeerlap,' zeg ik vol ingehouden woede in mijn stem. 'Hoe lang heeft dat geduurd?'

'Tot mijn zestiende. Ik ben van school gegaan, zocht een baantje en ben op mezelf gaan wonen. Veel te jong natuurlijk, maar ze deden geen enkele moeite om me tegen te houden,' zegt Sylvie gelaten. 'Dus je begrijpt dat ik niet veel behoefte heb om nog bij ze langs te gaan.'

Met ieder een kop koffie in de hand lopen we naar de kamer en ploffen op de bank.

'Heb je je echte vader ooit nog gezien?' vraag ik.

Sylvie schudt haar hoofd. 'Nooit meer, en wat mij betreft mag hij nu ook wel wegblijven. Ik heb het al die tijd zonder hem gered, de rest van mijn leven zal het ook wel lukken.' Ze recht haar schouders en glimlacht.

'Genoeg over mij! Laten we het over iets anders hebben.'

Ik knik maar de stilte die valt is veelzeggend.

'Hoe gaat het met je fotostudio?*Het is onmogelijk om opeens op een luchthartig onderwerp over te schakelen maar Sylvie lijkt vastbesloten het er niet meer over te hebben.

'Wel goed,' zeg ik. 'Al ligt het nu helemaal op z'n kont. Maar ik kan het me veroorloven om een tijdje niets te doen.'

'Dat scheelt,' geeft Sylvie toe. 'Het lijkt me wel handig hoor, om zoveel geld te hebben. Alleen al vanwege de rente hoef jij je volgens mij financieel geen zorgen meer te maken. Maar jullie zijn allebei toch gewoon gaan werken, hè?'

'Ja, wat moet je anders? Dat geld heeft eigenlijk nooit zo'n grote rol gespeeld,' zeg ik. 'Het maakte het makkelijker om te studeren, dat wel. We hoefden geen bijbaantjes te nemen en we konden ons ook een goede kamer veroorloven, maar Marjolein en ik zijn nooit van plan geweest om een beetje rond te lummelen. Ik heb een groot deel van mijn geld in mijn studio gestoken. En in mijn huis, natuurlijk.'

'En Marjolein?' vraagt Sylvie.

'Marjolein heeft haar geld in Raouls bedrijf geïnvesteerd. Ze heeft geloof ik de helft van de aandelen in haar bezit. Geen verkeerde beslissing. Volgens mij wordt Software International op een dag een heel groot bedrijf.'

Ik merk dat ik in de tegenwoordige tijd over mijn zus praat, de harde realiteit komt met zo'n klap aan dat ik naar adem hap.

Ik sluit mijn ogen in een poging de pijn de baas te worden en veeg er met mijn vingers over.

'Gaat het?' Sylvies stem klinkt zacht en meelevend.

Ik bijt hard op mijn lip en knik, al gaat het helemaal niet. 'Als ik het over Marjolein heb, vergeet ik gewoon dat ze er niet meer is. Dan dringt het opeens weer tot me door dat ze dood is. Dat ik haar nooit meer zal zien.'

Ik kan mezelf niet meer in de hand houden en onmiddellijk omhelst Sylvie me. Met haar arm om me heen laat ze me huilen tot ik gekalmeerd ben, wat een hele tijd duurt. Ik voel me opgelaten door mijn huilbui, maar Sylvie schijnt er geen problemen mee te hebben. Ze aait me over mijn rug, maakt troostende geluidjes en zegt van alles wat nauwelijks tot me doordringt.

Uiteindelijk veeg ik de tranen van mijn gezicht en zeg schor: 'Hoe kan ze zomaar dood zijn, Sylvie? Het ene moment is er niets aan de hand, en het volgende moment is ze weg. Ze kan niet weg zijn, dat kan gewoon niet. Hoe kun je nou zomaar ophouden met bestaan?'

Sylvie kijkt me hulpeloos aan. ik weet het niet.'

Ik kijk stilletjes voor me uit en Sylvie heeft evenmin veel te zeggen. Op een gegeven moment strijk ik mijn haar uit mijn gezicht, kijk haar aan en vraag zacht: 'Geloof jij dat er meer is na de dood?'

Sylvie aarzelt zichtbaar. 'Ik sluit het niet helemaal uit, maar echt geloven doe ik het ook niet. Ik heb nooit redenen gehad om te geloven dat er meer is.'

Ik sta op en haal een pakje zakdoekjes uit de kast. Ik vis er een uit en snuit mijn neus. Met het verfrommelde stukje tissue in mijn hand staar ik wat voor me uit. 'Vroeger gingen Marjolein en ik in de herfst altijd kastanjes zoeken op het kerkhof,' zeg ik.

Sylvie kijkt me afwachtend aan.

'Daar stonden enorme kastanjabomen. Eind september regenden die dingen eraf en dan fietsten wij er met grote plastic tassen naartoe.'

Sylvie trekt een gezicht. 'Vonden jullie dat niet eng?'

Ik schud mijn hoofd. 'Nee, helemaal niet. Marjolein zeker niet, die was nergens bang voor, en ik had meer respect voor al die graven dan dat ik er bang voor was. Ik zag het kerkhof ook niet als een plek waar allemaal doden lagen, maar als een soort... schimmenrijk. Niet dat ik iets bijzonders zag, maar ik kon de aanwezigheid van al die zielen voelen.'

'Echt waar?' Sylvie huivert. 'Getver.'

'Ik was maar een kind, dus ik dacht er niet echt over na, maar ik wist precies waar we de kastanjes van de graven konden halen en waar we beter weg konden blijven.'

Sylvie zit met haar handen om haar koffiekopje en kijkt me aarzelend aan. 'En nu denk je dat Marjolein je opzoekt,' zegt ze na een tijdje voorzichtig. 'Nou ja, misschien is dat ook wel zo. Dat ik zo'n extra zintuig niet heb, wil niet zeggen dat het niet bestaat. Jij hebt blijkbaar een antenne voor paranormale zaken, dus is het best mogelijk dat Marjolein in de buurt is. neemt een slokje van haar koffie en voegt eraan toe: 'Ik ben blij dat ik dat niet heb, het lijkt me doodeng.'

Mijn ogen dwalen door de kamer en ze blijven rusten op de stoel waar Marjolein het liefst zat en die ze zich altijd meteen toe-eigende als ze bij me was. Ik kan haar zo zien zitten, één been over het andere geslagen, haar armen op de leuning terwijl ze druk zit te praten.

Het beeld is zo sterk dat ik me serieus afvraag of het mijn n verbeeldingskracht is, of dat ik haar echt zie. 'Het is niet eng, het is geruststellend,' zeg ik zacht. 'Het betekent dat ze niet helemaal weg is.'

Ze is ook niet weg. Het grootste deel van de tijd is ze bij me. Ze is weg als ik slaap, werk of even afgeleid ben van mijn verdriet om haar. Ik voel het meteen als ze er niet is en dan probeer ik haar met de kracht van mijn gedachten terug te roepen.

Op een zonnige maar winderige dag stap ik in de trein naar Berkel en Rodenrijs. Ik weet dat mijn ouders er niet zijn, daarom ga ik juist vandaag. Ik ben nog niet thuis geweest sinds Marjoleins dood, bang voor de herinneringen. Mijn ouders spreek ik bij mij thuis, of bij Raoul.

Als ik op de stoep sta en naar het statige, witte herenhuis kijk, ziet het er zo vertrouwd uit, zo onveranderd - terwijl alles aan scherven ligt - dat ik het bijna niet kan geloven. Ergens verwachtte ik dat de bomen hun takken zouden hebben laten hangen, dat het groen zou zijn verdord en de zon geen aanspraak meer zou maken op dat plekje waar ik zo gelukkig ben geweest.

Lange tijd sta ik daar op het trottoir, mijn handen diep in de zakken van mijn jack, en op een gegeven moment voeren mijn voeten me het tuinpad op. Ik volg het paadje langs het huis en weer voel ik hoe een schaduw zich bij me voegt en naast me stilstaat als de uitgestrekte achtertuin in zicht komt.

'Die picknicktafel heeft papa nog gemaakt zodat we 's zomers buiten konden eten,' hoor ik een stem in mijn hoofd zeggen.

'Ja,' zeg ik zacht. 'En wij maakten er een hut van.'

'Weet je nog dat we er 's nachts in wilden slapen?'

'Dat mocht niet,' zeg ik met een glimlach.

'Nee. Wat vonden we dat jammer, hè?'

'We waren razend!'

Ik loop verder de tuin in en voel Marjolein heel dicht bij me. Ze beweegt in elke windvlaag die langs mijn gezicht strijkt en omhult me in het zonlicht dat over het gras danst. Samen halen we herinneringen op aan elk plekje en elk hoekje.

Hier hebben we... daar zaten we... weet je nog...

Pas als de schaduwen langer worden en de zon achter de schutting wegzakt, loop ik de tuin uit. Met tegenzin laat ik mijn ouderlijk huis achter

me, bang dat ik daarmee ook Marjolein weer kwijt ben. Maar dat ben ik niet. In de trein naar Rotterdam vult ze elke hoek met haar aanwezigheid.

Als ik thuiskom zit Thomas in mijn achtertuin op me te wachten. Ik zie hem niet direct, pas als ik naar de keuken loop om de koelkast te inspecteren op mogelijke ingrediënten voor een avondmaaltijd, zie ik hem met een krant en een sigaret op het tuinbankje zitten.

Ik onderdruk de impuls om op het raam te kloppen en sla hem enige tijd peinzend gade. Hoe lang zou hij daar al zitten? Hij moet over de poort zijn geklommen om in de tuin te komen, maar waarom is hij niet gewoon weggegaan toen hij merkte dat ik niet thuis was?

Omdat Thomas kan wachten, weet ik. Hij is de geduldigste, meest relaxte persoon die ik ken. Is Marlieke niet thuis? Dan wachten we net zo lang tot ze er is.

Wat Thomas in zijn hoofd heeft, heeft hij niet in zijn kont, zou mijn vaderzeggen.

En wat hij niet wil zien, dat is er niet, maar dat is mijn eigen toevoeging. Ik heb dat ervaren tijdens onze studietijd, als ik een vriendje had. In die tijd heb ik een paar keer verkering gehad en tijdens zo'n verliefde periode deed Thomas net alsof hij me niet kende. Hij behandelde me als een volslagen vreemde, liep me straal voorbij in de gang en zat naast me in het fotolab zonder een woord met me te wisselen. Hij keek me alleen maar aan als ik iets tegen hem zei, met een blik die ik moeilijk kon peilen.

Ik weet niet of Thomas zijn zinnen had gezet op meer dan vriendschap. Nog steeds twijfel ik of hij verliefd op me is. Hij heeft zich nooit uitgesproken, nooit een versierpoging ondernomen, nooit iets dubbelzinnigs gezegd waaruit ik conclusies zou kunnen trekken.

Na al die jaren begrijp ik eigenlijk nog steeds maar heel weinig van zijn gedrag. Misschien dat Marjolein hem daarom niet mocht. Mensenkennis en psychologisch inzicht waren voor haar zo'n beetje een eerste levensbehoefte om haar werk te kunnen doen, maar op Thomas heeft ze nooit vat gekregen. Vanaf het eerste begin raadde ze me aan hem te ontlopen. Wat voor mij een goede reden was om hem op mijn verjaardag uit te blijven nodigen en hem vaker te zien.

Opeens kijkt Thomas mijn richting op en onze ogen ontmoeten elkaar. Ik maak een gebaar alsof ik nét op het raam wilde kloppen maar ik weet dat hij heelt gezien dat ik naar hem stond te staren.

Ik draai de sleutel in het slot om en open met een brede glimlach de deur. 'Hoi, zit je hier al lang?'

'Een uurtje.' Thomas legt de krant weg, trapt zijn sigaret uit en stapt naar binnen. Hij gaat met het koffiezetapparaat in de weer alsof hij hier volkomen thuis is. 'Jij ook?' biedt hij aan.

ik wilde eigenlijk net iets te eten gaan maken,' zeg ik.

'Eerst koffie.' Thomas schept de koffie in het filterzakje en vult de waterhouder. 'Wat wilde je gaan eten?'

'Pasta of zo.' Ik leun tegen het aanrecht en bekijk Thomas' geredder. 'Blijf je eten?'

'Best.'

'Dan ga ik meteen beginnen want ik heb honger.' Ik trek een la open en haal een pak macaroni en een pot saus te voorschijn. 'Eerst koffie.' Thomas kijkt hoe het water langzaam, pruttelend als een moeizaam startende motor, begint te lopen. Hij blijft netzo lang staan tot de laatste druppel is gevallen en schenkt dan traag een mok vol. Intussen heb ik al een pan water op het vuur staan en bak ik een mengsel van gehakt, kruiden en uien in de braadpan.

'Waarom deed je niet meteen open?' vraagt Thomas zonder me aan te kijken.

Zo is Thomas, to the point, geen gedraai. Zo zijn we altijd met elkaar omgegaan en dus geef ik hem openhartig antwoord.

'Ik vond het een beetje raar dat je daar zo zat. Ik vroeg me af waarom je zat te wachten.'

'Omdat je er niet was,' zegt Thomas nuchter. Hij neemt achterelkaar een paar grote slokken koffie. Het moet gloeiend heet zijn, maar hij drinkt alsof hij een glas bier in zijn hand heeft. Intussen kijkt hij me vragend aan en zegt: 'Je stond ergens over na te denken, hè?'

Ik knik. 'Over jou en Marjolein.'

'Mij en Marjolein? Hoezo?'

'Ach, ik vind het gewoon jammer dat ze je nooit heeft leren kennen zoals ik jou ken.'

Thomas haalt zijn schouders op. 'Daar moet je je niet druk over maken. Het is helemaal niet belangrijk wat andere mensen vinden.'

'Ze is, was, wel mijn tweelingzus. Dat maakt een verschil.'

We staan dicht tegenover elkaar, Thomas met zijn mok koffie in de hand en ik met een roerspaan. De keuken is gevuld met een lucht van cafeïne,

kruiden en gebakken vlees. En met Marjoleins aanwezigheid, die ik opeens zo sterk voel dat ik ervan schrik. Ik weet dat het geschift klinkt, maar het is alsof ze zich tussen Thomas en mij in wurmt. Onwillekeurig doe ik een stap naar achteren.

'Wat is er?' vraagt Thomas meteen.

'Ik... niets. Er is niets. Wil jij de tafel even dekken?' Ik draai me om naar het aanrecht en pak een blikopener om het deksel van de sauspot open te wippen. Waarschijnlijk staat de verwarring op mijn gezicht te lezen want Thomas kijkt me bezorgd aan.

'Je keek opeens heel raar. Wat is er? Had je weer het gevoel dat Marjolein in de buurt was?' Het klinkt niet alsof hij denkt dat ik geflipt ben, maar toch knik ik met enige schroom.

'Ze ging tussen ons in staan. Dat klinkt zeker idioot?'

Thomas gaat aan de eettafel zitten en klopt op het tafelblad. Gehoorzaam ga ik tegenover hem zitten en hij kijkt me ernstig aan. 'Marlieke, ik begrijp datje het nodig hebt om te denken dat Marjolein bij je in de buurt is. Ik begrijp ook datje dat het liefst de rest van je leven zou geloven, maar vind je niet dat het tijd wordt om de werkelijkheid onder ogen te zien?'

Met een leeg, koud gevoel van teleurstelling kijk ik Thomas aan. 'Wat wil je daarmee zeggen?'

'Ik wil zeggen...' Thomas begint aan een behoedzame formulering maar ik laat hem niet uitpraten.

'Jij gelooft dat met de dood alles ophoudt. Dat de wereld alleen maar van de levenden is, en dat je op een dag gewoon ophoudt te bestaan.' Mijn stem klinkt een beetje schril, alsof ik Thomas wil uitdagen om zoiets bouds te beweren.

'Ja,' zegt hij hard. 'Als je dood bent stroomt er geen bloed meer naar je hersenen en houdt alles inderdaad op. Dood is dood. Marjolein is er niet meer, Lieke. Je moet doorgaan met je leven.'

'Dat dóé ik ook. Ik ga ook door met mijn leven! Ik...'

'Je loopt rond in een droomwereld,' valt Thomas me in de rede. ik begrijp wel dat dat een overlevingsstrategie is, maar er moet ooit een einde aan komen. Toen je zus nog leefde had ze al veel te veel invloed op je, ik kan niet aanzien dat ze na haar dood nog steeds jouw leven regelt.'

'Hoe kom je daar nou bij? Ze regelt helemaal niets, ze troost me!'

Thomas bindt meteen in. Over de tafel heen buigt hij zich naar me toe en legt zijn hand op de mijne. 'Het is heel normaal om te ontkennen dat je iemand voorgoed verloren hebt. Geloof me, ik weet wat het is. Ik heb hetzelfde doorgemaakt toen mijn vader zelfmoord pleegde. Het is ook helemaal niet erg om jezelf iets wijs te maken, anders zou je gek worden van verdriet, maar jij gaat wel erg ver. Weet je wat volgens mij het probleem is? Dat je er zo aan gewend bent dat Marjolein je vertelde wat je wel en niet moest doen, dat je nu geen raad weet met die vrijheid.'

Ik word niet kwaad. Ik barst niet uit in een stroom van verontwaardigde ontkenningen. Alles wat ik voel is teleurstelling. Diep in mijn hart had ik toch de hoop dat Thomas open zou staan voor dit soort zaken.

'Ik beeld me niets in, ze is er echt.' Mijn stem hapert licht en omdat Thomas me zo vermoeid en met medelijden aankijkt, laat ik het daarbij. Ik had het gewoon voor mezelf moeten houden.

'Ben je nu boos?' vraagt Thomas zacht.

Ik kijk naar hem op, naar de warme bruine ogen van een vriend die her ook alleen maargoed bedoelt.

'Nee,' zeg ik moeizaam.

'Ik moest het wel zeggen. 'Thomas spreidt meteen hulpeloos gebaar zijn handen.

Ik knik alleen maar.

'Dus we zijn nog steeds goede vrienden?' Thomas pakt mijn beide handen en kijkt me smekend aan!

Ik knik weer en hij glimlacht opgelucht.

'Eén vraagje,' zeg ik zacht en hij kijkt me vragend aan. 'Vind je echt dat Marjolein me zo overheerste?'

Thomas kijkt me recht in de ogen. 'Vind jij van niet dan?'

Natuurlijk heeft hij gelijk. Ik hoor dit niet voor het eerst, en ik weet ook wel dat mijn zus behoorlijk dominant kon zijn, maar eigenlijk had ik er niet -zoveel last van. Het was allemaal goed bedoeld en als het erop aankwam deed ik toch wat ik zelf wilde. Ik denk dat veel mensen mijn zwijgzaamheid voor volgzaamheid hebben aangezien, maar ik kan je verzekeren dat dat wel meeviel.

Ik nam mijn eigen beslissingen. Marjolein mocht Thomas en Sylvie niet, en hoewel ik vond dat dat haar probleem was, deed ik toch mijn uiterste best om haar ervan te overtuigen dat ze het verkeerd zag. In plaats van de situatie te laten zoals die was, wrong ik me in de vreemdste bochten

om ze niet in eikaars buurt te zetten op mijn verjaardag. Ik verdedigde de een tegenover de ander en maakte me druk over ieders welzijn behalve over het mijne. Dat is waar. Maar ik bleef bevriend met Thomas en Sylvie.

Wat zei Thomas net ook al weer? Dat ik er zo aan gewend was geraakt om rekening te houden met Marjolein, dat ik me nu geen raad meer wist met mijn vrijheid?

Dat was een rotopmerking. En ontzettend overdreven.

Marjolein 26

'Heb je zin om de stad in te gaan?'

Het is zaterdagochtend, nog geen tien uur, en ik loop nog in mijn duster rond als Marlieke belt.

'Nu? Ik ben nog niet eens aangekleed, gek,' zeg ik gaperig.

'Niet nu meteen, vanmiddag of zo,' zegt Marlieke. 'Heb je al naar buiten gekeken? Het is hartstikke lekker weer. Terrasjesweer. Volgens mij kun je dat wel gebruiken.'

Ik kijk naar buiten en moet haar gelijk geven. De zon schijnt uitbundig.

'Raoul en ik moeten ook eerst nog boodschappen doen. Zullen we om één uur afspreken?' stel ik voor.

'Voor De Bijenkorf,' zegt Marlieke.

'Oké, tot vanmiddag, zus!' Ik hang op en loop neuriënd naar boven om te douchen en me aan te kleden.

Op de overloop kom ik Raoul tegen, die al gewassen en geschoren rondloopt.

'Wie was dat?' vraagt hij met opgetrokken wenkbrauwen.

'Marlieke. We gaan vanmiddag even shoppen.' Ik loop langs hem heen de badkamer in en zet de douche aan.

Raoul fronst zijn wenkbrauwen. 'Shoppen? Maar ik moet vanmiddag weg.'

'Waarnaartoe? Daar heb je niets over gezegd.' Ik stap onder de warme stralen en hef genietend mijn gezicht op.

Raoul komt in de deuropening van de badkamer staan. 'Naar de sportschool. Ik ga toch elke zaterdag trainen?'

'De laatste tijd toch niet meer? Ik dacht datje voortaan 's avonds ging,' roep ik boven het geluid van het neerkletterende water uit.

'Ook, ja. Maar ik wilde in het weekend ook weer gaan.'

Ik voel de bui al komen en begin een beetje chagrijnig te worden. 'Ga dan als ik terug ben.'

'Dat kan niet, ik heb met iemand afgesproken.'

'Ik ook, en ik heb het eerder gezegd dus jij blijft bij Valerie.'

'Ze kan toch wel met Marlieke en jou mee,' zegt Raoul.

Ik schiet honend in de lach. 'Dat meen je toch niet serieus, hè? Heb je wel eens geprobeerd om gezellig te winkelen met een kind van zes? Dan

ben je zo weer thuis. Weet je wat, jij gaat nu met Valerie boodschappen doen, zodat ik de stad in kan. Ik bel Marlieke wel even. Hoe laat wil je gaan sporten?'

'Om drie uur,' zegt Raoul.

'Dan zijn we wel weer terug. Afgesproken?'

'Dat gaat niet, ik moet zo nog even naar een klant,' zegt Raoul.

Ik draai de douche uit en schuif met een ongelovig gezicht de deuren van de cabine open. 'Op zaterdag?'

'Het kon niet anders. Het is een buitenlandse klant. Hij is gisteravond laat aangekomen en gaat vanmiddag weer terug naar Duitsland. Als ik hem in de tussentijd niet even spreek, loop ik waarschijnlijk een heel goede deal mis.'

Ik sla een handdoek om me heen en neem Raoul zwijgend op. 'Hoe heet die klant? Ken ik hem?'

'Nee, het is een nieuwe. Ernst Riebe, eigenaar van een groot levensmiddelenconcern. Het zou echt mooi zijn als we hem konden binnenhalen, Marjolein.'

Ik droog me af en borstel mijn haar, poedelnaakt. In plaats van begeerte zie ik slechts iets zorgelijks in Raouls ogen.

'Je kijkt alsof Software International failliet gaat als je die deal misloopt,' merk ik op.

'Zover wil ik niet gaan, maar we kunnen 'm goed gebruiken. Heel goed, zelfs. Het gaat de laatste tijd niet zo goed met het bedrijf, Marjolein,' zegt Raoul.

Ongerust kijk ik hem aan. 'Is dat zo? Hoe slecht gaat het dan?'

'Het gaat niet slecht, maar de IT-branche heeft betere tijden gekend. We zingen het nog wel een tijdje uit, maar dan hebben we echt weer een paar klappers nodig,' zegt Raoul met een zucht.

'Waarom heb je me dat niet eerder verteld?'

'Ik vertel het je nu toch? Bovendien had je de laatste dagen wel iets anders om je druk over te maken,' zegt Raoul.

Meteen zit Bilal weer in mijn gedachten. De rest van de week is gelukkig zonder incidenten verlopen. Hij heeft zich niet meer laten zien, mijn auto staat in de garage en nu is het eindelijk weekend. Het is voorbij, het ligt achter me. Waarschijnlijk wilde hij me alleen maar even terugpakken. Hopelijk heeft nu zijn gram gehaald en laat hij me verder met rust. Ik ga vanmiddag lekker winkelen en ik ben niet van plan me dat te

laten afnemen, door Bilal noch Raoul. Aan de andere kant, als het niet goed gaat met Software International... Ik heb Raoul nog nooit zo zorgelijk zien kijken.

'Zal ik eens met mijn vader praten? Ik weet zeker dat hij Software International wel een financiële injectie wil geven als de nood aan de man komt,' stel ik voor.

'Nee,' zegt Raoul kortaf.

'Nou, dan niet.' Ik stap langs Raoul heen en loop naar de slaapkamer, waar een fleurige rode rok met bijpassend truitje al op het bed klaarliggen.

'Ga jij dan maar naar die klant,' zeg ik terwijl ik me aankleed. 'Wij nemen Valerie wel mee. Ze heeft toch nog nieuwe kleren nodig.'

Raouls gezicht klaart op. Hij trekt me naar zich toe en kust me dankbaar. 'Waar heb ik toch zo'n begripvolle vrouw aan te danken?'

'Als je dat maar goed beseft. En beseft je ook dat ik nu in mijn eentje boodschappen moet doen?'

'Vanavond kook ik,' zegt Raoul meteen. 'Ik kook de hele week!'

'Deal,' zeg ik snel, want ik heb een bloedhekel aan koken. 'Zeg, heb je nog tijd voor een kop koffie?'

'Een heel snel bakkie dan. Ik moet over een kwartier weg.'

'In je spijkerbroek?' Ik neem verbaasd zijn sportieve outfit op. 'Moet je geen pak aan?'

'Niet op zaterdag,' zegt Raoul. 'Ernst Riebe is ook niet zo formeel.'

Pas na ons gezamenlijke kopje koffie, als Raoul de deur al uit is, beseft ik dat Ernst Riebe informeel mag zijn, maar dat dat voor Raoul nooit een reden was om in een spijkerbroek naar zijn werk te gaan.

Samen met Valerie sleep ik de wekelijkse boodschappen uit de supermarkt, we eten snel een broodje en iets te laat pakken we de tram naar De Bijenkorf, waar Marlieke al staat te wachten. Vanuit de tram zie ik haar staan in haar donkergroene camouflagebroek en dito shirt. Alsof ze elk moment opgeroepen kan worden om het land te verdedigen.

Met een licht hoofdschudden pak ik mijn tas, neem Valeries hand in de mijne en baan me een weg door de staande mensen naar de uitgang. We stappen uit, steken de Coolsingel over en zwaaien naar Marlieke. We zijn er net getuige van dat ze wordt aangesproken door een zwerver die zijn broekspijp optrekt om haar een onsmakelijk verband te laten zien.

'Ik wil u niet lastigvallen, mevrouw, en ik wil u ook niet aan het schrikken maken,' hoor ik de bedelaar zich verontschuldigen, 'maar ik kan niet werken en nu wilde ik u vragen

Marlieke kijkt mij hulpzoekend aan. Ik kom naast haar staan en werp een misprijzende blik op het nebloed dat het verband rood kleurt. 'Als je niemand wilt lastigvallen, doe dat dan ook niet, man! Je ziet toch dat ze schrikt!' Ik duw hem twee euro in zijn hand en steek mijn arm door die van Marlieke, hou Valerie stevig bij haar hand en draai me om, zodat we met een paar stappen in de draaideuren van De Bijenkorf belanden. We lopen door en maken onze entree in de luxe wereld van geraffineerde parfums en veel te dure zonnebrillen.

'Dat was toch geen echt bloed?' zegt Marlieke twijfelend.

'Natuurlijk niet, dat zag je zo. Hoi zus!' Ik lach en we staan stil om elkaar een zoen te geven. 'Vind je het niet erg dat Valerie mee is? Het kon niet anders, Raoul moest weg.'

'Welnee, wat maakt dat nou uit.' Marlieke kijkt glimlachend op Valeries blonde hoofd neer. 'Hoi puk! Wat heb je een mooie staartjes in,' zegt ze en Valerie glimlacht terug.

'Ze zal het wel snel zat zijn in die winkels,' zeg ik.

'Ik ook,' zegt Marlieke. 'Ik kan jouw tempo ook maar met moeite bijhouden, dus het komt goed uit dat Valerie mee is.'

Ze knipoogt naar Valerie, die natuurlijk elk woord gehoord heeft en haar een knipoog probeert terug te geven, wat erop neerkomt dat ze haar beide ogen dichtknijpt.

'Ik heb nieuwe kleren nodig, Marlieke,' zegt Valerie. 'Jij ook?'

'Niet echt, dus we gaan lekker voor jou shoppen,' antwoordt Marlieke.

'En voor mama,' zegt Valerie.

'Mama heeft ook niets nodig, ze heeft kasten vol met kleren,' merkt Marlieke op. 'Zijn we lekker snel klaar! Zullen we meteen maar een terrasje uitzoeken?'

'Jaaa!' roept Valerie maar ik kom streng tussenbeide.

'Helemaal niet, we gaan eerst winkelen. En hoe kóm je erbij dat je niets nodig hebt, Lieke. Je hebt geen draad aan je lijf! Ik zie je altijd maar in die vreselijke legerbroek rondlopen.'

Marlieke haalt luchthartig haar schouders op. 'Hij zit lekker.'

Ik zucht diep en ga mijn zus en dochter voor De Bijenkorf door. We nemen meteen de roltrap en terwijl we naar boven zoeven draai ik me om naar mijn zus. En plotseling, in een flits, meen ik beneden, tussen de winkelende mensen, Bilal te zien. Een verbeterd gezicht met donkere ogen die strak in mijn richting kijken. Ik schrik zo dat ik me moet vasthouden aan de leuning, maar als ik beter wil kijken, is hij verdwenen.

'Wat is er?' Marlieke draait haar hoofd om en volgt mijn blik naar beneden.

'Niets.' Ik herstel me snel. Perslot van rekening is er geen enkele reden waarom Bilal niet in De Bijenkorf zou kunnen zijn. Het hoeft niets te betekenen.

Ik kijk weer voor me en laat mijn blik rusten op twee allochtone meisjes, van top tot teen bedekt. De een draagt een witte, linnen harembroek die tot op haar voeten valt, gecombineerd met een lichtblauwe blouse met lange mouwen en bijpassende hoofddoek. De ander heeft een lange, roze strokenrok aan met een roze jasje met lange mouwen, een wit tasje van Guess en natuurlijk de bijpassende roze hoofddoek. Ze zien er frisser, moderner en aantrekkelijker uit dan mijn eigen zus.

Ik kijk naar Marlieke en stoot haar aan. 'Zullen we voor een leuke rok voor jou gaan kijken?' stel ik voor. 'Hè ja, koop eens een rok, Lieke? Weet je wat, we gaan je een metamorfose geven! Nieuwe make-up, ander kapsel, een heel nieuwe look!'

Enthousiast kijk ik mijn zus aan, maar aan haar gezicht te zien werkt mijn geestdrift niet aanstekelijk. Maar zo gemakkelijk komt ze niet van me af. Het is al een unicum dat ik met haar de stad in ga want ze houdt helemaal niet van shoppen. De enige reden dat ze me vanochtend heeft

gebeld is om me wat afleiding te bezorgen, wat ik zeer waardeer, maar waar ik ook schaamteloos misbruik van ga maken.

Zodra we bij de afdeling damesmode zijn beland, zet ik koers naar een rek met een collectie waar ik persoonlijk een moord voor zou doen. Ik trek van alles te voorschijn en houd het mezelf voor, zodat Marlieke kan zien hoe leuk ook haar dat zou staan. Dat is het voordeel van een identieke wederhelft hebben.

ik weet het niet, hoor.' Marlieke kijkt aarzelend naar het rokje met roze-oranje dessin. 'Dat soort dingen draag ik nooit.' 'Dan begin je er nu maar mee. Vooruit, daar zijn de pashokjes!' Ik trek een bijpassend truitje uit het rek en duw haar naar de pasruimte.

'Marjolein!' sribbelt Marlieke tegen.

'Je kunt het toch in ieder geval even aantrekken?' zeg ik op mijn redelijkste toon. 'Probéér het nou even!'

Marlieke verdwijnt zuchtend het pashokje in. 'Dat truitje zit veel te strak!' hoor ik haar klagen.

Ik leun tegen de wand naast het gordijn, vastbesloten haar niet te laten ontsnappen. 'Dat komt omdat jij alleen maar wijde kleding draagt, god mag weten waarom. Laat jezelf toch een keer zien!'

Marlieke komt naar buiten. Ze ziet er zo zonnig en vrouwelijk uit dat zelfs Valerie verrukt in haar handen klapt. 'Ik vind roze en oranje mooi,' vertrouwt Valerie ons toe en streelt met één vingertje over de zachte stof.

'Zo, vind jij dat, puk?' vraagt Marlieke. 'Om eerlijk te zijn voel ik me net een van jouw barbies.'

'Je bent gek, het staat je geweldig,' zeg ik beslist. 'Kom, we gaan afrekenen. Haal die kaartjes er maar af, dan kun je het gelijk aanhouden.'

Marlieke maakt aanstalten om de paskamer in te gaan en alles weer uit te trekken, maar ik buk meen trek met een paar snelle rukken de kaartjes van elk kledingstuk, waarna ik me naar de kassa haast.

'Marjolein!' roept Marlieke verschrikt.

Ik kijk lachend over mijn schouder, met een blik van 'doe er maar eens iets aan'. Natuurlijk verdwijnt Marlieke toch in het pashok en komt ze even later weer in haar camouflagebroek te voorschijn, maar dan heb ik al afgerekend.

'Het is een cadeautje,' zeg ik tevreden terwijl we naar de roltrap lopen, 'dus kijk niet zo lelijk. Je zag er onwijs flitsend uit.'

'Mama, ik moet plassen,' zegt Valerie.

'Even wachten, anders moeten we helemaal naar boven.' Ik help mijn dochter de roltrap weer af. 'Bij de McDonald's kun je naar de wc.'

'Gaan we naar McDonald's?' zegt Valerie blij verrast.

'Alleen om te plassen. We gaan nu kleren voor jou kopen.' Ik voer haar De Bijenkorf door, naar de uitgang. Marlieke volgt met een chagrijnig gezicht, de tas met nieuwe outfit in haar hand.

'Mag ik een ijsje?' vraagt Valerie.

Ik beloof haar dat als we klaar zijn we lekker op het terrasje bij de Italiaanse ijssalon gaan zitten en dat ze dan iets heel groots mag uitkiezen, maar dat voldoet natuurlijk niet. Valerie staat erop dat ze nu onmiddellijk een ijsje krijgt. Ik negeer haar en hou mijn pas in tot Marlieke weer naast ons loopt. 'Heb je nog schoenen nodig?' vraag ik haar.

Het is een retorische vraag want natuurlijk heeft ze schoenen nodig voor bij die nieuwe rok. Open schoentjes voor mooi weer en laarzen voor als het wat frisser is.

'We kunnen wel even bij Manfield kijken,' stel ik voor. 'Daar zag ik laatst heel mooie oranjebruine laarzen in de etalage. Die zouden hier geweldig bij staan! Ik heb ze al gepast, dus je hoeft ze alleen nog maar af te rekenen.'

'En mooi te vinden, misschien?' zegt Marlieke met een sarcastische ondertoon.

'Ze zijn mooi,' verzeker ik haar.

Bij Manfield aangekomen wijs ik naar de etalage waar een droom van een paar lichtbruine laarzen staat. Zacht glad leer, fijn hakje eronder, mooi afgewerkt... Ik zou het wel weten in Marliekes plaats.

'Kijk, daar staan ze. Vind je ze niet geweldig?' zeg ik verwachtingsvol.

'Ze zijn mooi,' geeft Marlieke toe. 'Echt iets voor jou. Ik hou niet van hakken, daar kan ik niet op lopen.'

'Ze hebben maar zó'n klein hakje!' Ik wijs met mijn vingers een minuscuul formaat aan. 'Dat kan toch wel? Je moet er gewoon even aan wennen.' Ik sleur Marlieke mee de winkel in.

Het jonge verkoopstertje, dat ons bescheiden gadeslaat, doet een stap in mijn richting. 'Kan ik u helpen?'

'Ja, zij wil graag dat paar laarzen in maat negenendertig,' zeg ik. 'Ze hoeft ze niet te passen want ik heb ze laatst al aangehad.'

Ik zet koers richting de kassa, gevolgd door Marlieke die me drif- tig toe sist dat ze die laarzen helemaal niet wil, en dat ze niet van plan is ze te

kopen.

'Relax,' zeg ik uit de hoogte. 'Dan koop ik ze voor mezelf.'

De verkoopster komt met de doos aanlopen waar de laarzen in zitten en slaat het bedrag aan op de kassa. Ik haal mijn pinpas door de automaat, pak de tas met de doos op, groet vriendelijk en loop de winkel uit.

'Zo,' zeg ik tevreden. 'Als je ze een keer wilt lenen, dan zeg je het maar. En als je je bedenkt, dan kun je ze nog van me overnemen. En je gaat je zeker bedenken als je die gympen onder dat rokje ziet.'

Natuurlijk ben ik helemaal niet van plan die laarzen te houden. De eerste de beste gelegenheid laat ik ze gewoon bij Marlieke thuis achter, waarschijnlijk vanmiddag al.

Marlieke schudt half vermoeid, half lachend haar hoofd. 'Zullen we iets gaan drinken?'

'Eerst even naar Bambino,' zeg ik. 'Dat is hier vlakbij, anders moeten we weer helemaal teruglopen.'

Zodra Valerie de naam Bambino hoort, begint ze te klagen dat ze 'moeie benen' heeft en dat ze moet plassen. Ik beloof haar dat we maar één winkel in gaan en dat we dan klaar zijn, maar Valerie schudt koppig haar hoofd zodat haar blonde staartjes in het rond zwiepen. Pas als ik haar heb omgekocht met Cali Girl, de nieuwste barbie die Valerie altijd gillend aanwijst bij de tv-reclame, is ze bereid om vrijwillig mee te lopen naar de kledingzaak.

Achteraf gezien hadden we natuurlijk beter meteen dat terrasje kunnen pakken, ten zesjarige in nieuwe kleren steken is lastig. Een zesjarige die sowieso niet van kleren passen houdt en mijn eigen irritatie over Marliekes gedrag haarfijn aanvoelt. Maar ik ben nu in de stad met Valerie en als we snel een nieuwe garderobe voor haar aanschaffen ben ik voorlopig weer klaar, hou ik mezelf voor. Dus gaan we Bambino binnen.

Samen met Marlieke zoek ik het een en ander voor mijn dochter uit, en daarna verdwijnen we in het pashokje. Ondanks de belofte dat Cali Girl straks haar eigendom wordt, doet Valerie ontzettend moeilijk. Ze wil dat kriebeltruitje niet, ze wil een topje dat haar navel bloot laat. 'Je krijgt geen topje. Je bent zes, geen zestien. Je krijgt een paar T-shirtjes en je hebt ook een trui nodig voor als het wat kouder is.' Met een besliste beweging trek ik Valerie een T-shirt over haar hoofd. 'Kijk eens wat een mooie kleur. Roze, dat is toch je lievelingskleur?'

'Niet, ik haat roze!' zegt Valerie gesmoord, met het shirtje al half over haar hoofd.

'Steek je armen eens in de mouwen,' moedig ik aan.

'Hij prikt!' jammert Valerie.

'Dat kan niet, er zit helemaal geen wol in. Het is honderd procent katoen.' Ik grabbel tussen de kleren op het krukje naar de bijpassende gele zomerbroek en hou Valerie die voor. 'Stap er eens in.'

'Mama, ik moet plassen,' jammert Valerie.

Ik ken dat verhaal. Het is altijd weer dé methode om een einde te maken aan de bezoeking die kleren kopen heet. Helaas voor Valerie ben ik niet van plan om daarin te trappen. Wat volgt is een worsteling met een kleuter die steeds roder en narriger wordt, terwijl ik mijn best doe om mijn geduld te bewaren en haar been in een gele broekspijp te krijgen.

'Gaat het?' Marlieke steekt haar hoofd om de hoek van het krappe pashokje.

'Ik moet zo nodig!' huilt Valerie.

'Volgens mij moet ze echt,' zegt Marlieke bezorgd.

Verhit door al dat gedoe in die kleine ruimte werp ik een blik op Valerie, en haar benauwde gezicht vertelt me dat we inderdaad beter een wc kunnen opzoeken. Ik trek haar been weer uit de gele broek, laat haar in haar rokje

stappen en probeer haar ervan te overtuigen dat het niet erg is dat ze even zonder maillot naar het toilet gaat.

Met een huilende Valerie kom ik het pashok uit en haast me met haar naar de kassa.

'Sorry dat ik even tussenbeide kom,' zeg ik verontschuldigend tegen zowel de verkoopster als een klant, 'maar kan zij hier even naar de wc?'

De verkoopster kijkt naar Valerie, die rood ziet van het ophouden van haar plas.

'Nee, sorry, het toilet is niet bedoeld voor klanten, daar kunnen we niet aan beginnen,' zegt ze.

Ik kijk haar ongelovig aan. 'Dus u bedoelt dat er wel een wc is, maar dat mijn dochter daar niet even gebruik van mag maken? U ziet toch hoe nodig ze moet!'

'Het spijt me,' zegt de verkoopster, al ziet ze er helemaal niet uit alsof het haar spijt. 'Bij de HEMA en McDonald's kunt u naar de wc.'

'Ik koop hier elk seizoen voor honderden euro's aan kleding, net als vele anderen, maar als een kind even naar de wc moet dan is dat een probleem?! Wat een geweldige service!' snauw ik haar toe. 'Kom op, Valerie. Dat wordt rennen.'

Even heb ik de stille hoop dat Valerie alles hier, voor de kassa, laat lopen maar daar is mijn dochter veel te braaf voor. Ze gaat nog liever dood dan dat ze één druppel lekt. Snel een zijstraatje in rennen en haar in een stil hoekje laten wildplassen is ook geen optie, dan schreeuwt ze moord en brand dat ze op een 'echte wc' wil.

'We zijn zo terug,' zeg ik gejaagd tegen Marlieke en hol met Valerie de winkel uit. Wat is dichterbij de HEMA of McDonald's? Het maakt niet uit, het is allebei ver weg. Mijn oog valt op een eetca- feetje en zonder op het personeel achter de bar te letten, neem ik Valerie mee naar achteren en zet haar op de wc. Op de deur staat een groot bord waarop te lezen valt: toiletgebruik 1 euro. Betalende klanten gratis.

'Eén euro, zijn ze hier helemaal gek geworden?' mompel ik.

Valerie zit op de wc, haar benen bungelend boven de vloer. Ik hoor niet veel gebeuren dus ik vraag: 'Ben je klaar?'

'Ik hoef opeens niet meer, mama.'

'Hoe bedoel je, ik hoef opeens niet meer? Net moest je zo nodig!'

'Ja, maar nu is de plas weg.'

'Heb je in je broek geplast?' Ik check haar onderbroekje en haar schoenen, maar die zijn droog.

'Nee, het is weg. Gek hè?' zegt Valerie vrolijk.

'Ja, dat is heel gek. Heb jij mama soms een beetje voor de gek gehouden?' informeer ik argwanend.

Valerie schudt haar hoofd en kijkt niet-begrijpend tussen haar benen, alsof ze verwacht dat ze zelf voor de gek gehouden wordt. Met een onzeker lachje kijkt ze me aan, want ze kan aan mijn gezicht wel zien wat dit soort acties voor mijn humeur betekenen.

'Nou ja, kom er dan maar weer af,' zucht ik. 'Weet je zeker dat je niet moet? Ik ga straks niet weer naar een wc rennen, hoor.'

Valerie wipt van de wc af en trekt haar onderbroek omhoog. 'Ik hoef echt niet meer,' zegt ze.

Hand in hand verlaten we het eetcafé.

'Toiletgebruik kost een euro, mevrouw,' wijst een ober me terecht.

'Ze heeft niets gedaan,' antwoord ik en loop door.

Marlieke staat met een gelaten uitdrukking op haar gezicht op ons te wachten in Bambino.

'Gelukt?' zegt ze, en ik trek een gezicht. De kleren liggen nog op een stapel in het pashokje, dus we gaan weer naar binnen. De verkoopster komt hulpvaardig naar ons toe en zegt op opgewekte toon: 'Kan ik u ergens mee van dienst zijn?'

'Nee, bedankt. U heeft genoeg gedaan,' zeg ik en schuif het gordijn voor haar neus dicht.

Ik hijs Valerie in de gele zomerbroek en draai haar keurend rond. 'Hij zit prima. Vind je hem mooi, Val?'

Valerie knikt met neergeslagen ogen. 'Mama.

'Wat is er? Trek die broek maar uit, die is goed. Zullen we dat rokje nog even passen?'

Opeens worden Valeries ogen groot van schrik, ze drukt haar knieën tegen elkaar en slaat haar hand voor haar mond. We kijken allebei tegelijk naar beneden.

'Wat doe je nou!' roep ik verschrikt.

Valerie durft me nauwelijks aan te kijken. Met hoogrode wangen blijft ze met haar knieën tegen elkaar aan staan, haar handen voor de grote natte plek.

Ik kan er niets aan doen, ik proest het uit. 'Trek maar snel uit,' fluister ik tussen twee lachbuien door. 'Gooi maar in het hoekje en trek je eigen kleren maar weer aan.'

Valerie doet haastig wat haar gezegd wordt en ik loop alvast met een paar andere kledingstukken naar de kassa.

'Zo, toch nog geslaagd?' zegt de verkoopster allervriendelijkst.

'Helemaal,' bevestig ik en haal mijn pinpas door de automaat. 'Wat ik niet wilde hebben, ligt nog in de paskamer.'

Dat is wel prima, mevrouw, zegt de verkoopster. Dat hangen we straks wel terug in de rekken.

Slap van het lachen lopen we over straat, in de richting van de terrassen aan de Karei Doormanstraat. We installeren ons, zetten de plastic tasjes op de grond, grabbelen een zonnebril uit onze handtas en giechelen nog een beetje na.

Onze bestelling wordt opgenomen, tweemaal citroenthee met appelgebak en een vruchtensorbet voor het kleine mevrouwtje, en dan heffen we ons gezicht naar de aprilzon en zeggen een hele tijd niets meer. Ik heb me in geen tijden zo lekker gevoeld, met mijn zus en dochter op een terras in het zonnetje. Een groepje allochtone meisjes flaneert voorbij, hun haren gevangen in een flatteuze hoofddoek die oren en voorhoofd vrijhouden. Een paar andere meisjes in hun gezelschap dragen het haar lang en los, schudden er nonchalant mee terwijl ze met hun blote buiken draaien, waar navelpiercings in glinsteren.

Het is alsof ik op het schoolplein van het Rotterdams College zit.

'Zeg, moeten we nog iets meenemen voor de barbecue morgen?' vraagt Marlieke opeens.

Ik schiet verschrikt overeind. 'De barbecue! Dat is ook zo! We zouden morgen gaan barbecuen bij pap en mam. Shit, dat was ik helemaal vergeten met al die toestanden. Goed dat je het zegt.'

'Waaruit ik opmaak dat je nog niets gemaakt hebt,' concludeert Marlieke. 'Volgens mij zou jij een quiche bakken.'

Ik kreun. 'Kan ik wéér boodschappen doen.'

'Welnee, we lopen straks even langs de traiteur. Die hebben de heerlijkste dingen.'

Ik zak weer wat onderuit en besluit dat Marlieke gelijk heeft. Ik moet er niet aan denken om weer de supermarkt in te gaan, ik haal straks wel even wat bij de traiteur. Waarschijnlijk heeft mijn moeder precies hetzelfde gedaan. Ik heb haar in ieder geval van alle exquisite dingen die ze ons doorgaans voorschotelte nooit zelf iets zien maken. "

Onze bestelling wordt gebracht en Valerie gaat met een juichkreet rechtop zitten. 'Wat een grote ijs! Moet je zien, mam, Marlieke!'

'Lekker, hè? Als je het niet op kunt, waarschuw je me maar,' plaagt Marlieke, en Valerie schudt heftig haar hoofd.

'Ik eet alles zelf op!'

We drinken onze thee en nemen een paar hapjes appelgebak.

'Gezellig, lekker barbecuen,' zeg ik. 'Ze voorspellen morgen ook mooi weer.'

'Ga je pap en mam vertellen over die jongen van school?' vraagt Marlieke.

Ik verdeel de slagroom over mijn gebakje en denk even na. 'Ik weet het niet. Waarschijnlijk niet. Dan worden ze ongerust en ze kunnen er toch niets aan doen.'

'Dat weet je niet. Ze hebben heel wat ervaring op dat gebied.'

'Met moeilijk opvoedbare kinderen, niet met geweld,' zeg ik. 'Zullen we het over iets anders hebben, Marlieke? Ik was er net in geslaagd het een beetje van me af te zetten.'

'Sorry,' zegt mijn zus. 'Waar wil je het over hebben?'

'Thomas. Jullie hebben toch geen relatie, hè?' vraag ik. Marlieke zucht diep en zet haar kop thee terug op tafel. 'Marjolein, kun je daar niet eens mee ophouden? Je zanikt al jaren over mijn vrienden zonder ook maar iets van ze te weten. Jij mag Thomas dan een rare snuiter vinden, maar hij heeft ook het nodige meegemaakt vroeger.'

'Wat dan?' vraag ik maar dat krijg ik natuurlijk niet te horen want Marlieke is overdreven discreet als het om haar vrienden gaat. Een eigenschap die ik op zich wel kan waarderen, maar waar ik me ook altijd een beetje beledigd door voel. Alsof ik iets zou doorvertellen. Alsof het een ander zou interesseren! Het interesseert mij niet eens echt wat Thomas allemaal heeft doorstaan als bokkig kind of norske puber. Ik kan me niet voorstellen dat hij van een zonnestraaltje in zo'n stuk chagrijn is veranderd.

'Heeft hij wel eens een vriendin gehad?' Belangstellend kijk ik Marlieke aan, in de verwachting dat ze ontkennend zal antwoorden. Maar ze haalt haar schouders op dat ze het niet weet, en zegt opeens: 'Sylvie is gek op hem.'

'Sylvie? Op Thomas?'

'Ja. Dat vermoedde ik al een tijdje en laatst gaf ze het toe.'

'Vreemd.' Ik denk aan de popperige, tot in de puntjes verzorgde Sylvie en heb moeite me haar met de wat slordige, langharige Thomas voor te stellen.

'Ja, ik was ook verrast maar ze heeft het echt van hem te pakken.'

'En Thomas ziet alleen jou staan. Arme Sylvie. Ze is het vast niet gewend dat ze een man niet kan krijgen.' Ik voel iets van genoegdoening na

al dat geflirt van Sylvie met Raoul. Helaas voor haar is ze bij hem aan het verkeerde adres want Raoul houdt helemaal niet van dat soort popperige types. Voor de zekerheid vroeg ik hem wel even wat hij van Sylvie vond. 'Geef toe dat je haar best aantrekkelijk vindt,' daagde ik hem uit.

'Als je van implantaten houdt,' zei hij, en ik weet zeker dat Sylvie dat hoorde want ze keek meteen ruk om. Het was met de feestelijke opening van Marliekes fotostudio, en de rest van de avond heeft Sylvie ons met een heel merkwaardige blik aan zitten kijken. Echt goed is het sindsdien niet meer gekomen. Maar daar zit ik niet mee.

Het is warm op het terras. Beschut door plexiglazen wanden soes ik een beetje weg. Ik luister naar Marlieke en Valerie, die met elkaar over school en Valeries vriendjes zitten te praten, en heb af en toe mijn ogen even dicht, genietend van het warme zonlicht. Nu en dan trekt een zwarte schaduw aan mijn gezichtsveld voorbij als iemand ons passeert en dan kijk ik even op. Het zonlicht tovert rode en gele vlekken op mijn netvlies en ik moet telkens even knipperen om weer scherp te zien.

Ik open mijn ogen. De wereld legt zijn donkere tonen af en kleurt helder en licht. Iets trekt mijn aandacht. Het zijn niet de voorbijgangers, want er wandelen voortdurend mensen voorbij. Het zit hem niet zozeer in de beweging als wel in de roerloosheid waarmee één schaduw hardnekkig in mijn gezichtsveld blijft hangen. Aan de overkant van de weg, voor bioscoop Pathé, staat iemand. Ik kan hem in die paar seconden onmogelijk goed gezien hebben maar mijn onderbewustzijn zendt noodsignalen uit naar mijn lichaam, dat totaal verstart. "

Bilal.Marlieke 30

'Mijn mama is dood,' zegt Valerie. Ze zit te kleuren aan de keukentafel en kijkt naar me op. Het is woensdagmiddag tegen vijven, mijn ouders passen op haar en ik ben even langsgefietst.

Het is vreemd om in het huis van mijn zus te zitten en mijn moeder met koffie te zien redderen zonder dat Marjolein bij ons is en het gesprek bepaalt. Haar afwezigheid vult elke nis en hoek.

'Mama is in de wolkjes,' zegt Valerie.

'Ja,' zeg ik zacht, 'en dat vind ik heel erg voor je.'

'Waarom?' vraagt Valerie. 'Papa zegt dat het daar fijn is. En mama komt heel vaak even terug.'

'Ach, lieverdje toch,' zegt mijn moeder met vreemde stem, en tegen mij voegt ze er op gedempte toon aan toe: 'Ze praat aldor in de tegenwoordige tijd over Marjolein, hoor je dat?'

'Echt waar, hoor.' Valerie kleurt rustig door. 'Ze komt me opzoeken, en dan gaat ze weer weg.'

Haar handje beweegt zich aarzelend boven de kleurpotloden, in tweestrijd welke kleur ze het dak van het huis zal geven.

Ik rommel in de bak met kleurpotloden. 'Rood?' stel ik voor.

Valerie schudt haar hoofd, pakt een paars kleurpotlood en gaat ijverig aan de slag. Ze gaat helemaal op in haar werk, maakt het gras blauw, de zon rood, de lucht lichtgroen en het dak paars. Mijn vader blijft bij de keukentafel staan, buigt zich over zijn kleindochter heen en bewondert haar werk.

'Mooi hoor, Valerie,' prijst hij. 'Wat een vrolijke kleurtjes gebruik jij, zeg. Wat een mooi dak. Waarom is het paars?'

'Dat vindt mama het mooist,' zegt Valerie zonder van het vel papier op te kijken.

Over haar hoofd heen vinden mijn ogen die van mijn vader. Mijn moeder komt met de koffiekopjes binnen, die licht trillen in haar handen.

Ik ben bang dat mijn ouders nooit>ver de dood van Marjolein heen zullen komen. Vooral mijn moeder niet. Ze schrijft Marjolein elke dag

brieven waarin ze herinneringen aan haar kindertijd ophaalt en de belevenissen van die dag vertelt.

Ik denk niet dat Marjolein zich er ooit bewust van is geweest dat zij het lievelingetje van mijn moeder was. Dat schijnen lievelingetjes zich nooit te realiseren. In hun beleving krijgen ze de aandacht waar ze recht op hebben zonder erover na te denken dat een ander misschien benadeeld wordt. Niet dat ik het haar kwalijk neem dat ze zo'n innige vertrouwensband met mijn moeder had. Het was eigenlijk wel logisch als je zag hoeveel ze gemeen hadden. Allebei hielden ze van mooie kleren, sieraden en winkelen. Ze maakten ook zelf sieraden. Ik zie ze nog zitten aan de eettafel, met al die dozen kraaltjes en sluitinkjes. Ik had geen enkele behoefte om mee te doen, maar ik voelde me toch buitengesloten als ze zo samen bezig waren, en zaten te praten en te lachen.

In plaats daarvan richtte ik me op mijn vader, maar dat was toch een ander contact dan Marjolein en mijn moeder hadden. Mijn vader en ik zijn geen van beiden echte praters maar we gingen graag samen foto's maken of op de racefiets een eind rijden.

Nu zitten we bij elkaar en heb ik geen idee hoe ik mijn vader en moeder kan bereiken. We praten maar wat, over dagelijkse beslommeringen, zoals mijn fotostudio. Ik vertel dat ik daar niet zo vaak meer kom.

'Dat is niet goed,' zegt mijn vader. 'Je moet weer aan het werk gaan, dat zal je goed doen.'

Ik haal mijn schouders op en slijp een paar kleurpotloden voor Valerie.

'Alles op z'n tijd, Maarten,' zegt mijn moeder. 'Op een gegeven moment zal ze het heus wel weer oppakken.'

'Ik hoop het.' Mijn vader haalt zorgelijk een hand door zijn weerbarstige witte haar en kijkt op. Hij knikt naar het erkerraam en zegt: 'Er komt iemand aan. Het lijkt die rechercheur van politie wel.'

We gaan alle drie rechtop zitten en kijken elkaar aan. Pas als de bel door de hal klingelt komen we op het idee om open te gaan doen. Mijn moeder staat als eerste op, veegt nerveus haar handen aan haar spijkerbroek af en zegt: 'Wat zou hij willen? Zou er nieuws zijn?'

Alleen al het idee dat de moordenaar van Marjolein nog steeds vrij rondloopt, is te frustrerend om mee te leven. Een arrestatie brengt mijn zus niet bij ons terug, maar ik weet zeker dat het verwerken van haar dood heel wat beter zou gaan als we wisten dat de dader zat te boeten achter de tralies.

De voordeur gaat open en de zware stem van Noorda vult de hal. Even later komt hij achter mijn moeder aan de woonkamer in. Hij werpt een blik om zich heen en loopt naar achteren, waar wij om de eettafel zitten.

'Een goedemiddag,' groet hij vriendelijk. Hij geeft Valerie een aai over haar bol.

'Goedemiddag, rechercheur,' zegt mijn vader, en ik prevel iets soortgelijks.

'Is er nieuws?' Mijn moeder speurt het neutrale gezicht van de rechercheur af, alsof ze daarop hoopt af te lezen dat de moordenaar is gearresteerd en gevierendeeld.

'We hebben inderdaad een nieuw spoor te pakken,' bevestigt Noorda. 'Het is maar een klein spoor, maar zeer de moeite waard om te volgen. Vandaar dat ik meteen gekomen ben om u een paar vragen te stellen. Ik had begrepen dat meneer Salentijn op woensdag altijd vroeg thuis is.'

'Vandaag niet,' zegt mijn vader, 'wij passen op onze kleindochter zodat hij wat langer kan doorwerken.'

'Het geeft niet, ik wilde u ook even spreken. Het komt zelfs wel goed uit dat ik u allemaal aantref.' Noorda knikt naar de tafel. 'Mag ik gaan zitten?'

'Ja, natuurlijk!' Mijn moeder trekt haastig een stoel naar achteren en draait zich meteen om naar de keuken. 'Wilt u koffie?'

'Dat zou heel lekker zijn,' reageert Noorda.

Terwijl mijn moeder naar de keuken loopt, richt de rechercheur zijn ogen op mij en kijkt me doordringend aan. Ik voel me onbehaaglijk onder die blik en vraag me af waar hij aan denkt. Tot mijn ergernis word ik zelfs een beetje rood, wat helemaal nergens op slaat. "

'U heeft in Amsterdam gestudeerd, nietwaar?' zegt Noorda onverwacht.

'Ja,' zeg ik, verwonderd over deze opening van het gesprek.

'Op de Korte Prinsengracht, als ik me niet vergis,' zegt Noorda terwijl hij zijn aantekeningenboekje raadpleegt.

'Ja.' Ik kijk de rechercheur vragend aan.

'Dat is niet ver van het wijkteam op de Prinsengracht,' zegt Noorda peinzend.

Ik wissel een niet-begrijpende blik met mijn vader.

'Waarom wilt u dat weten, rechercheur?' informeert hij.

'O, het is niets bijzonders. Ik vraag me gewoon een paar dingen af,' zegt Noorda. 'Ziet u, ik ben op zoek naar ene Hubert Ykema. U kent niet

toevallig iemand met die naam?'

'Nee,' zeg ik zonder een moment na te denken.

'Weet u dat zeker?'

'Ja, heel zeker. Ik heb een goed geheugen. Ik ken zelfs alle namen van mijn klasgenoten van de basisschool nog uit mijn hoofd.'

Mijn moeder komt binnen meteen kop koffie en zet die voor de rechercheur neer.

'Dank u, mevrouw.' Noorda kijkt naar haar op en knikt haar met een glimlach toe. 'Ik wilde u dezelfde vraag stellen.'

'Wat?' vraagt mijn moeder.

'Of we iemand kennen die Hubert Ykema heet,' zeg ik.

'Hubert Ykema? Nee, nooit van gehoord,' zegt mijn moeder verwonderd. 'Jij, Maarten?'

Mijn vader schudt zijn hoofd en roert peinzend in zijn koffie. 'Of het moet een oud-leerling zijn geweest... Mijn vrouw en ik hebben beiden in het onderwijs gezeten, ziet u. Ik ben bang dat de meeste namen van leerlingen me intussen ontschoten zijn.'

'Aha, dus u zat ook in het onderwijs,' zegt Noorda geïnteresseerd.

'Ja, op een school voor moeilijk opvoedbare kinderen,' zegt mijn moeder. 'Zwaar maar mooi werk. Dankbaar werk.'

'Hmm,' zegt Noorda peinzend.

Er valt een stilte waarin we onze koffie drinken en Valerie triomfantelijk haar tekening omhooghoudt. 'Klaar!'

We bewonderen haar werk met gepaste ernst, en zelfs Noorda besteedt even aandacht aan haar, wat ik heel sympathiek van hem vind. Het blijft stil aan tafel en ik vraag me af wie Hubert Ykema is en wat wij met hem te maken hebben.

'Hoe komt u aan de naam Hubert Ykema?' vraag ik als het me te lang stil blijft.

Noorda kijkt peinzend van me wég de kamer in en als hij begint te praten, klinkt hij bijna achteloos, alsof hij een terloopse mededeling doet. Maar dat is het niet.

'Hubert Ykema is een politieagent die op het wijkbureau op de Prinsengracht in Amsterdam werkt,' hoor ik hem zeggen. 'Hij heeft jaren geleden aangifte gedaan van de vermissing van zijn dienstwapen; een Walther P5. Het wapen is nooit gevonden maar ballistisch onderzoek heeft

uitgewezen dat de kogels die Marjolein hebben gedood, afkomstig zijn uit dat wapen. De Walther P5 van Hubert Ykema.

Er valt een verbaasde stilte.

'Dus u begrijpt,' gaat Noorda verder, 'dat ik probeer uit te vinden wat de link is tussen een politieagent uit Amsterdam en Marjolein Salentijn.'

'Moet die er dan zijn?' zeg ik. 'Als dat wapen gestolen is, kan iedereen het in handen hebben gekregen.'

'Dat is zo,' geeft Noorda toe. 'Ik geloof ook niet dat er een direct verband met uw zuster bestaat, vooral omdat het wapen al jaren geleden verdwenen is. Waarschijnlijk is het op de zwarte markt terechtgekomen en verpatst. Maar we moeten de zaak natuurlijk toch onderzoeken. Zo is daar de mogelijkheid dat meneer Ykema ten onrechte zijn wapen als vermist heeft opgegeven. Die dingen gebeuren, maar dan nog kunnen we geen reden aanvoeren waarom hij dat gedaan zou hebben. We hebben hem verhoord, maar op de avond van de moord had hij dienst. Verschillende collega's kunnen bevestigen dat Ykema het politiebureau in Amsterdam niet heeft verlaten. Hij beweerde Marjolein niet te kennen, en ook zijn collega's kwam haar naam niet bekend voor. Wat niet wegneemt dat ze elkaar gekend kunnen hebben.'

Hij kijkt het kringetje rond en vraagt, aan niemand in het bijzonder: 'Weet u of Marjolein iemand bij de politie kende?'

We kijken elkaar aan.

'Ik zou het niet weten,' zeg ik.

'Een vriend, of ex-vriend, misschien,' oppert Noorda. 'Of iemand die ze kort geleden had ontmoet?'

'Ik heb geen flauw idee,' zegt mijn vader, en ook mijn moeder schudt ontkennend haar hoofd.

'U zou het mijn schoonzoon moeten vragen,' zegt ze.

Noorda knikt instemmend. 'Als ik hier op hem mag wachten...'

'Natuurlijk,' zegt mijn moeder. 'Wilt u nog koffie?'

Noorda knikt haar vriendelijk toe en richt zijn blik weer op mij. 'Om op het begin van ons gesprek terug te komen: het enige verband dat ik tot nu toe heb gevonden, bent u.' Hij kijkt mij bijna verontschuldigend aan. Wat ook wel mag, want de suggestieve lading van die opmerking bevalt me helemaal niet.

'Omdat ik in Amsterdam gewoond heb?' zeg ik met opgetrokken wenkbrauwen.

Noorda haalt zijn schouders op. 'Het is niet veel, dat geef ik toe, maar tot nu toe is dat het enige wat ik heb kunnen vinden. U heeft in Amsterdam gewoond, op de Korte Prinsengracht gestudeerd. Hubert Ykema werkt op het wijkbureau op de Prinsengracht. Dat is niet ver uit de buurt.'

Ik kijk de rechercheur aan met een blik alsof ik zowel aan zijn verstand als aan zijn bevoegdheden twijfel.

'En dus?'vraag ik.

'Bent u wel eens op dat wijkbureau geweest?'

Ik denk na. 'Eén keer. Ik heb er een keer aangifte gedaan toen mijn portemonnee gerold was.'

'En bij die gelegenheid heeft u meneer Ykema ontmoet?' Noorda kijkt me vragend aan.

Ik kijk hem verbaasd aan. 'Welnee. Tenminste, niet dat ik weet.

Zoals ik al zei ken ik die man helemaal niet.'

Noorda zucht. Elke rimpel en groef in zijn doorleefde gezicht drukt vertwijfeling uit.

'Toch moet er een verband zijn,' zegt hij terwijl hij ritmisch met zijn notitieboekje op zijn knie tikt. Hij kijkt me peinzend aan en zegt: 'Uw zuster en u lijken erg veel op elkaar.'

'Ja,' zeg ik effen. 'Dat is wel vaker het geval bij eeneiige tweelingen.'

'En ongetwijfeld zijn jullie vaak door elkaar gehaald,' neemt Noorda aan.

Ik knik. 'Heel vaak.'

'Ik had vroeger twee vriendjes die een tweeling waren,' vertelt Noorda op vertrouwelijke toon, alsof hij me een groot geheim toevertrouwt. 'We hadden de grootste lol met elkaar, vooral als ze op school wisselden van klas. Ze zaten niet in dezelfde klas, weet u. De een was goed in wiskunde, de ander in Engels. Bij proefwerken namen ze eikaars plaats in. Prachtig was dat!'

Ik glimlach toegeeflijk. 'Dat deden Marjolein en ik ook wel eens.'

'Alleen als kind, neem ik aan,' zegt Noorda. 'Of ook als volwassenen?'

'Nee, toen niet meer.'

'Nooit?'

'Nooit.'

Noorda kijkt alsof dat antwoord hem zwaar teleurstelt. 'Dus het is niet mogelijk dat iemand de een voor de ander heeft aangezien.'

'Nou ja, dat is natuurlijk wel mogelijk. Alleen hebben wij daar niet aan meegewerkt.' Ik kijk naar mijn ouders en zie dat hen hetzelfde onbehaaglijke gevoel bekruipt als mij. Met een iets hardere klap dan noodzakelijk is zet mijn vader zijn kopje op tafel.

'Denkt u dat iemand Marlieke had willen doodschieten in plaats van Marjolein, rechercheur?' vraagt hij met gefronste wenkbrauwen.

Noorda haalt zijn schouders op. 'We moeten wel met die mogelijkheid rekening houden. Ik zou graag willen dat u daar ook eens over nadacht, mevrouw Van Woerkom.'

Ik knik, maar ik vermoed dat mijn gezicht nogal ongelovig staat. Wie zou mij nou willen vermoorden! Aan de andere kant, wie had ooit kunnen denken dat iemand Marjolein zou willen vermoorden...

Raoul weet evenmin wie Hubert Ykema is, hij heeft nog nooit van de man gehoord, en dus vertrekt Noorda zonder iets wijzer te zijn geworden. Ik vraag me af of hij dat verwacht had. Volgens mij is dat wapen inderdaad op de zwarte markt verkocht en vervolgens van hand tot hand gegaan. Probeer dan de dader nog maar eens te vinden. Maar het sterkt me wel in mijn overtuiging dat iemand uit een crimineel circuit met Marjolein afgerekend heeft, en dan leidt het spoor naar één persoon: Bilal.

Wanneer ik Noorda uitlaat vraag ik niet-begrijpend waarom ze Bilal Assrouti hebben laten gaan en waarom het zo moeilijk is een zaak tegen hem op te bouwen. We staan in de voortuin, in de zon en ik steek een sigaretje op. Het is een mooie avond begin juni en een licht briesje strijkt door het zware loof van de grote bomen die de straat sieren. Binnen verwisselt Raoul zijn pak voor vrijetijds- kleding en leest mijn vader Valerie een verhaaltje voor, terwijl mijn moeder aan het eten is begonnen.

Tot mijn verrassing steekt Noorda eveneens op zijn gemakje een sigaret op.

Als je iemand voorleidt aan de officier van justitie moet je voldoende bewijs hebben om tot een veroordeling te kunnen komen,' zegt hij. 'Zoveel bewijs hadden we niet. In feite hebben we helemaal geen bewijs, alleen maar verdenkingen. Assrouti zou beslist vrijgesproken zijn en in dat geval kunnen we hem geen tweede keer aanklagen mocht er toch nog bewijs opduiken, mevrouw Van Woerkom.'

'Marlieke,' zeg ik. 'Zeg maar Marlieke. Denkt u dat Bilal het wapen van die Hubert Ykema in handen heeft gekregen?'

'Ik hou alle mogelijkheden open.'

Ik zucht en tik de as van mijn sigaret. 'Volgen jullie die Bilal? Ik bedoel, misschien heeft hij het niet gedaan maar heeft hij vriendjes die dat klusje voor hem opgeknapt hebben.'

Noorda schudt zijn hoofd. 'Ik. zou niets liever willen dan hem permanent in de gaten houden, maar daar heb ik gewoon niet genoeg mensen voor.'

'En nu?' dring ik aan. 'Wat gaat er nu gebeuren?'

Noorda zegt niets. Hij kijkt wat voor zich uit, de zonnige straat in, en hij blijft zo lang stil dat hij me eigenlijk geen antwoord meer hoeft te geven. Woede en onmacht laaien als een steekvlam in me op.

'Weet u, ik snap hier helemaal geen bal van!' barst ik uit. 'Die jongen heeft mijn zus bedreigd met een mes, waardoor hij zich niet alleen schuldig maakt aan bedreiging maar ook aan illegaal wapenbezit, en de politie doet helemaal niets. Ze krijgt een anonieme brief en er is nog altijd geen mens die een flauw idee heeft wie 'm gestuurd heeft.'

'We kunnen niet zomaar...' begint Noorda, maar heel onbeleefd laat ik hem niet uitpraten.

'Als er wat minder aandacht was voor alle regeltjes waar jullie je tijdens het verhoor aan moeten houden, dan zou de waarheid er misschien uitkomen. Maar nee, de verdachte heeft ook rechten, hij mag niet langer dan zes uur worden vastgehouden, ze mogen niet zomaar huiszoeking doen en dat soort slap geouwehoer. We zouden eens wat beter moeten kijken naar de rechten van de slachtoffers!'

Driftig gooi ik mijn sigaret op de grond en als Noorda niet reageert, draai ik me geërgerd om en loop naar de voordeur.

'Mevrouw Van Woerkom,' zegt Noorda, en ik kijk hem over mijn schouder aan. 'Ik ben het helemaal met u eens hoor, maar is het wel eens bij u opgekomen dat Bilal Assrouti onschuldig zou kunnen zijn? Dat iemand handig gebruik heeft gemaakt van zijn ruzie met uw zuster?''*** 32

Noordas woorden spoken de hele avond door mijn hoofd maar elke keer als ik zijn theorie serieus overweeg, verwerp ik hem weer. Ik kan me niet voorstellen, wi'1 me ook niet voorstellen, dat het iemand anders dan Bilal is geweest.

Zaterdag loop ik met Raoul en Valerie door Blijdorp. We hebben al zoveel mooie dagen gehad, maar wij hebben uitgerekend die ene frisse, bewolkte dag uitgekozen om een middagje weg te gaan. Valerie rent voor ons uit met een haast alsof ze maar een kwartier de tijd heeft om alles te zien, al gaat haar interesse vooral uit naar de ronde witte steentjes langs het pad, en wij lopen een eindje achter haar aan.

'Er is laatst iets heel vreemds gebeurd,' zeg ik tegen Raoul.

Hij kijkt me van opzij aan en vraagt: 'Wat dan?'

Ik aarzel.

'Hé!' Raoul geeft me een bemoedigend duwtje tegen mijn arm.')c kunt me alles vertellen, dat weet je toch.'

'Ik weet zeker dat je me niet gelooft.'

Raoul kijkt me van opzij aan en trekt veelbetekenend één wenkbrauw op. 'Misschien verras ik je.'

Op dat moment komt Valerie aanrennen. 'Papa! Papa! Kijk eens, wat mooi!' Ze opent haar hand en toont een ovaal, glad steentje.

'Prachtig,' zegt Raoul automatisch. 'Wil je niet naar de beren kijken, lieverd? Kijk daar eens! Ijsberen!'

Valerie luistert niet eens. Ze draait zich om en rent weer voor ons uit, op zoek naar nog meer steentjes. Wij lopen langzaam achter haar aan.

'Kijk haar nou met die steentjes,' zeg ik vertederd.

'Ja, daar betaal je nou twaalf euro entree voor,' merkt Raoul droog op.

Ik glimlach. De geconcentreerde aandacht waarmee mijn nichtje de grond afspeurt, doet me denken aan het fanatisme dat Marjolein en mij naar het kerkhof dreef om kastanjes te zoeken.

'Wat wilde je nou vertellen?' vraagt Raoul. 'Er was iets vreemds gebeurd.'

Ik werp een snelle blik op zijn knappe, krachtige gezicht en vraag me af wat me bezielde om over mijn gevoel dat Marjolein me opzoekt te willen beginnen. Raoul is zo evenwichtig en aards als de grond waarop ik loop. Hoe kan ik van hem verwachten dat hij me serieus neemt?

Raoul loopt rustig naast me voort, zijn tempo aanpassend aan dat van mij.

'Ik heb steeds het gevoel,' begin ik aarzelend, 'dat Marjolein bij me is. Er gaan op onverklaarbare wijze deuren open en dicht, en ik voel steeds zo'n merkwaardige tocht om me heen...'

Raoul kijkt me aan met de peilende blik van een hulpverlener die wil inschatten hoe ernstig de toestand van de patiënt is. Ondanks alles moet ik even lachen om zijn gezicht.

'Ik ben niet gek,' zeg ik. 'Het klinkt alleen maar gek.'

'Och...' zegt Raoul behoedzaam, en dat sterkt me in mijn wil om hem te overtuigen.

'Ze is hier, Raoul. Ik voel haar aanwezigheid nu ook. Ze loopt achter ons, dan weer naast ons en dan weer voor ons.'

Raoul kijkt automatisch om zich heen en laat die mededeling op zich inwerken. We lopen enige tijd in stilte voort, zo dicht naast elkaar dat onze handen elkaar voortdurend raken, zodat het bijna lijkt alsof we hand in hand lopen. Ik vraag me af wat Marjolein daarvan vindt en doe behoedzaam een stapje opzij.

'Het is schuldgevoel,' zegt Raoul opeens. 'Schuldgevoel, omdat wij nog leven en zij niet. Omdat we niets hebben gedaan om haar dood te voorkomen, niets kónden doen. Schuldgevoel omdat...' Hij breekt zijn zin abrupt af en loopt zwijgend door, zijn blik gericht op het pad.

Hij heeft gelijk, natuurlijk voelen we ons schuldig. Omdat we, ondanks alle pijn en verdriet, blij zijn dat we zelf nog leven. Maar dat is niet de reden dat ik Marjolein om me heen voel. Ik zwijg er verder maar over.

Valerie rent langs de apenkooi naar het speel tuintje, waar ook ijs en patat wordt verkocht.

'Papa! Marlieke! Kijk eens!' roept ze, terwijl ze op een wipkip klimt. 'Ik kan heel hard! Mag ik wat lekkers?'

We kijken elkaar aan.

'Zullen we even gaan zitten?' stelt Raoul voor.

Ik knik en zoek een tafeltje uit terwijl Raoul in de rij aansluit. Het is koud, zo in de wind, en ik ben blij als hij snel aankomt met drie bakjes patat. Hij brengt er een naar Valerie, die niet van plan lijkt te zijn om van de wipkip af te komen, en neemt de andere twee mee naar ons tafeltje.

Een tijdlang zeggen we niets. Nu en dan kijk ik naar Raouls gezicht en de gesloten manier waarop hij in de verte staart. Als hij zich opeens tot me wendt, heb ik mijn patat al bijna op en schrik ik van zijn stem.

'Het ging niet zo goed tussen Marjolein en mij,' zegt hij zacht. 'Volgens mij wist ze dat ik al heel lang verliefd was op een andere vrouw.'

Mijn hart gaat als een razende tekeer en ik durf Raoul nauwelijks aan te kijken. Ik zit doodstil en voel een rilling over mijn rug gaan.

'O,' zeg ik ten slotte. 'Dat wist ik niet.'

'Nee?' Hij kijkt me met opgetrokken wenkbrauwen aan. 'Echt niet?'

Ik staar naar het kleverige tafelblad en probeer mijn emoties onder controle te krijgen. Rusteloze gedachteflarden en lang onderdrukte gevoelens tolleren in mijn hoofd rond, afgewisseld door een plotseling gevoel van immense vreugde. Zie je wel! Ik heb het me niet verbeeld! Ik onderdruk die blijdschap en sla mijn ogen neer. 'Wist Marjolein ervan?'

'Ik weet het niet,' zegt Raoul. 'Ik denk van wel. Vrouwen hebben daar een speciaal zintuig voor.'

'Hoe reageerde ze dan?'

'Ze zei er niet zoveel over. Ik denk dat ze het niet wilde weten. Soms dreigde ze met een scheiding als ik ooit vreemd zou gaan. Ze zei dat ze haar geld uit het bedrijf zou halen en dat ik Valerie nooit meer te zien zou krijgen. Het klonk alsof ze een grapje maakte, maar dat was het niet. Ze zou het gedaan hebben als ze zeker wist dat ik haar bedroog. Maar ze wist het niet zeker.'

'Je bent niet vreemdgegaan,' zeg ik zacht. 'Je hebt niet gelogen, je hoeft je niet schuldig te voelen.'

'Geestelijke ontrouw is ook ontrouw,' merkt Raoul op. 'Misschien wel een bedreigender vorm dan lichamelijke ontrouw.'

Een nieuwe golf van schuldgevoelens welt in me op want hij heeft zó gelijk. Ik worstel ertegen, maar ik weet dat ik niet tegen de kracht van mijn geweten op kan. Hoe kunnen we iets opbouwen in zo'n puinhoop?

Verslagen kijk ik naar Raoul op. 'En nu? Hoe moet het nu verder?'

Raoul kijkt zwijgend in de verte.

'Ik denk dat het het beste is om even afstand te nemen,' zegt hij zachtjes.

Eenmaal thuis, in de rust van mijn eigen vertrouwde omgeving, herstel ik langzaam van de schok van Raouls verkapte liefdesverklaring. Oké, ik hou van hem maar ik heb nooit iets met die gevoelens gedaan, dus ik hoef me nergens schuldig over te voelen. Behalve over het feit dat ik die gevoelens überhaupt heb, maar daar kan ik ook niets aan doen. Ofwel? Had ik ze krachtiger kunnen onderdrukken? Had ik serieuzer in een van de relaties moeten stappen die in de afgelopen jaren op mijn weg zijn gekomen? Misschien was dat de oplossing geweest, in plaats van me beschikbaar te houden en zo het huwelijk van mijn zus in het drijfzand te laten zakken.

Die gedachte maakt me down en een snel groeiende hoofdpijn beneemt me elke lust om eten te koken, wasjes te draaien of een van de vele klusjes te doen die nog op me liggen te wachten.

Ik gooi mijn tas op een stoel en pak een foto van een bijzettafeltje. Mijn zus en ik, op een zomerse dag aan het strand. We liggen op onze buik in het zand en kijken naar de vreemde die we gevraagd hebben een foto van ons te maken. Twee lachende, identieke gezichten die met de wangen tegen elkaar aan in de lens kijken.

Ik kijk naar het stralende gezicht van mijn zus. 'Het spijt me,' fluister ik. 'Het spijt me zo!' Dan leg ik de foto neer, met onze gezichten naar beneden.

Zondag bezoek ik Marjoleins graf op de Algemene Begraafplaats Crooswijk. Ik neem witte lelies mee en zet ze in lange glazen flesjes op het graf. Ik trek wat onkruid weg en hurk lange tijd neer.

'Marjo,' zeg ik zacht. 'Zeg me wat ik moet doen. Help me! Als je wilt dat ik Raoul laat gaan, zal ik het doen, maar zeg het me! Ik hou van hem, maar ik hou meer van jou.'

Ik buig mijn hoofd en vecht tegen mijn tranen. Boven me ruist de wind in de groene toppen, strijkt langs mijn wang en brengt de lelies in beweging. Heel even, maar onmiskenbaar.

Ik zou er iets in kunnen zien, mezelf wijsmaken dat Marjolein me een teken geeft maar ik weet dat dat niet zo is. Deze keer was het gewoon de wind.

Ik heb morgenavond een date.' De woorden dansen uit Sylvies mond en haar voeten maken een paar sierlijke pasjes.

'Wat leuk!' Ik draai mijn bureaustoel in haar richting, weg van het beeldscherm van mijn computer. 'Met wie? Vertel op!'

Ze lacht plagerig tegen me. 'Dat zou je wel willen weten, hè?'

'Met wie?' dring ik aan. 'Met Thomas?'

Ze lacht weer en maakt nog een danspasje. 'Hij heeft me laten beloven dat ik er niets over zou zeggen, dus dat doe ik ook niet.'

'Waarom mag je er niets over zeggen?' vraag ik verbaasd.

'Omdat het geheim is.' Sylvie lacht plagerig en gaat op de rand van de tafel zitten en vouwt haar armen over elkaar, maar nog geen halve minuut later dreuntelt ze alweer door de kamer. Ze lijkt wel statisch geladen, zoveel positieve energie heeft ze opeens.

Ik ben blij voor haar. Ze is mijn vriendin en ik gun haar dit geluk waar ze al zo lang naar verlangt. Ik bedoel, het is overduidelijk dat ze eindelijk een date met Thomas voor elkaar heeft gekregen. En toch voel ik ergens, diep vanbinnen, ook een pijnlijke steek. Ik begrijp wel waarom Thomas liever niet heeft dat ik ervan weet. We zijn al zo lang vrienden...

'Waarom vertel je het me dan, als hij dat niet wilde?' vraag ik, met een lichte terechtwijzing in mijn stem.

Sylvie kijkt me verwonderd aan. 'Omdat je mijn vriendin bent! Ik zou het ook willen weten als jij de date van je leven had. Mannen begrijpen niet hoe belangrijk het is voor vrouwen om daar met elkaar over te praten. Trouwens, ik vind het een beetje onzin. Waarom zou jij je buitengesloten voelen? Er verandert toch niets?'

'Nee,' geef ik toe.

'Zeg er toch maar niets over. Weet je, ik móést je dit gewoon vertellen! Ik was gisteravond, toen ik hem tegenkwam en hij me mee uit vroeg, zo opgewonden dat ik nauwelijks kon slapen.' Sylvie straalt bij de herinnering.

'Hebben jullie... zijn jullie...' begin ik moeizaam.

'We hebben gezoend.' Ze lacht weer en knipoogt naar me.

Gezoend, ze hebben alleen maar gezoend. De voorstelling van Sylvie en Thomas, met verstrengelde lichamen onder de lakens, schiet weg van mijn

netvlies. Tot mijn verbazing ben ik opgelucht, maar toch steekt die ene zoen een beetje.

'Gezoend? Goh, nou, zolang je het maar veilig gedaan hebt,' zeg ik een beetje stekelig en ik draai mijn stoel terug naar mijn computer. Zonder nog een woord te zeggen ga ik verder met photoshop- pen.

'Je bent weer aan het werk!' realiseert Sylvie zich opeens. 'Wat goed van je!'

Over mijn schouder kijkt ze mee naar de foto die ik aan het bewerken ben. Het is een stilleven van een halve schaal fruit, op een net zichtbare hoek van een tafel. Door een boogvenster valt zonlicht naar binnen dat een gouden gloed werpt op een sierlijk gedrapeerd gordijn en een vloermozaïek.

'Mooi,' zegt Sylvie.

'Hmm,' brom ik. 'Dat zonlicht is niet goed. Te kunstmatig.'

'Het is wel fel,' geeft Sylvie toe.

'Dat komt omdat het geen echt zonlicht is maar een laserbeam.'

'Een wat?'

'Kunstlicht. Ik heb een lamp achter dat venster gezet maar nu is het licht een beetje te fel in verhouding met de rest van de foto. Zie je, hier is het veel te donker. Nou ja, met photoshoppen maak ik dat wel in orde. Een baan met stofdeeltjes lijkt me wel mooi.' Ik hou mijn hoofd schuin en kijk peinzend naar het beeldscherm.

'Is er nog nieuws?' vraagt Sylvie, alsof er een logisch verband bestaat tussen de schaal fruit en het politieonderzoek. Ik begrijp onmiddellijk wat ze bedoelt maar ik geef niet meteen antwoord.

'Nee,' zeg ik na een tijdje. 'Niet veel. Het onderzoek is vastgelopen, dat is wel duidelijk. Hoe dat mogelijk is begrijp ik niet want de zaak lijkt me zo klaar als een klontje. In een land als Nederland zal de dader waarschijnlijk wel weer meer rechten hebben dan het slachtoffer, en zullen procedurefouten, onrechtmatig verkregen bewijs en dat soort gelul Bilal Assrouti #el op vrije voeten houden.'

'Hmm,' zegt Sylvie peinzend. 'Weet je, ik heb zitten denken. We zijn er tot nu toe steeds van uitgegaan dat die Marokkaanse leerling van Marjolein haar heeft doodgeschoten. Maar ais de politie die jongen niets kan maken, misschien was hij het dan wel niet.'

Ik draai me weer naar haar toe. 'En wie zou het dan geweest moeten zijn?'

Sylvie haalt haar schouders op.

'Precies.' Ik draai me weer terug en richt mijn blik op het beeldscherm.

'Jij bent er echt van overtuigd dat Bilal het heeft gedaan, hè?' zegt Sylvie. 'Jij denkt: hij had problemen met Marjolein, hij is een Marokkaan en dus is hij de dader.'

'Dat heeft niets met zijn nationaliteit te maken,' zeg ik fel, 'maar wel met het feit dat hij problemen had met mijn zus en haar zelfs bedreigd heeft. Een en een is nog altijd twee, en ik begrijp niet waarom de politie hem niets kan maken. Het is overduidelijk! Trouwens, Bilal hoeft niet eens zélf de trekker te hebben overgehaald.'

Vanaf het randje van het bureau kijkt Sylvie ernstig op me neer. 'Denk je dat hij hulp heeft gehad?'

'Wie weet. Hij heeft twee oudere broers die de familie-eer hoog opnemen. Ze ontkenden dat ze iets met Marjoleins dood te maken hadden en de politie kon ze niets maken. Maar Bilal heeft ook een aantal van die onfrisse vriendjes die hem misschien wel een dienst wilden bewijzen. Daar is nauwelijks onderzoek naar verricht. Ze hebben alleen gekeken of hij een alibi heeft.' Ik zwijg maar ik weet dat mijn ogen fonkelen. 'Weet je, de laatste dagen krijg ik steeds sterker de behoefte om zelf eens een gesprekje aan te knopen met die Bilal.'

'Wat?' Sylvie duikelt van schrik bijna van het bureau af. 'Dat meen je toch hopelijk niet serieus!'

'Waarom niet? Ik weet in welke buurt die jongen woont, ik weet waar hij uitgaat. Ik zou hem wel eens willen spreken, dat meen ik.' Tot nu toe was dit niet meer dan een vage gedachte, maar nu ik het uitgesproken heb, verandert het opeens in een concreet voornemen. Ja, waarom niet? Ik hoef Bilal Assrouti alleen maar een keer goed aan te kijken en zijn stem te horen als hij de naam van mijn zus uitspreekt, en ik weet of hij de waarheid spreekt.

'Marlieke, dat doe je niet echt, hoor. Het lijkt me erg riskant,' zegt Sylvie ongerust. 'Als hij écht is wat jij denkt, en jij steekt je neus in zijn zaken...'

'Ik wil alleen maar een gesprekje met hem aanknopen,' zeg ik. 'Ik doe net alsof ik in zijn onschuld geloof. Ik stel me voor, vraag hoe het met hem gaat en of hij goed behandeld is door de politie, waar ik niet aan twijfel. Dat kan toch geen kwaad? Ik zou niet weten waarom hij me niet te woord wil staan. Tenzij hij iets met de dood van Marjolein te maken heeft, natuurlijk. Dan zal hij me niet eens recht in de ogen willen kijken. Er zijn allerlei manieren om jezelf te verraden, zelfs als je niets zegt.'

'En dan?' vraagt Sylvie weinig enthousiast. 'Stel dat zijn lichaamstaal hem verradt, wat doe je dan met die kennis?'

Daar heb ik nog niet over nagedacht. Maar hoe sceptischer Sylvie kijkt, hoe meer ik ervoor voel om hem vanmiddag nog op te zoeken. Alles is beter dan lijdzaam in mijn fotostudio rondhangen en doen alsof het leven weer normaal is.

'Nou?' dringt Sylvie aan. 'Wat ga je dan doen?'

'Dat zie ik dan wel weer,' antwoord ik.

Tussendijken is lange tijd een probleemwijk geweest, maar sinds Stadstoezicht er surveilleert, de politie illegale hennepkwekerijen heeft geruimd en overlast gevende drugsverslaafden zijn opgepakt, is het hier een stuk leefbaarder geworden. Desondanks voel ik me slecht op mijn gemak als ik de straat in loop waar Bilal zou moeten wonen.

Het zal wel aan de hoge, sombere huizenblokken liggen dat ik me ingesloten en begluurd voel. Een zwartgesluerde vrouw passeert me, een kleuter aan haar hand. Verderop staat een groep jongeren bijeen, de capuchons van hun sweaters over hun hoofden getrokken, boven hun leren jasjes uit.

Ik heb gehoord dat Bilal in deze straat woont, maar ik weet niet op welk nummer. Het leek me niet zo'n probleem om het huis te vinden; ik had bedacht dat ik gewoon op de naambordjes van de deuren kon kijken maar er zijn maar een paar huizen meteen bordje waarop staat wie er achter die deur woont.

Op de hoek van de straat is een tabakszaak en ik steek schuin over, recht op de winkel af. Het is een klein, donker zaakje dat volgepropt staat met tijdschriften, kranten, snoep en rookartikelen. Een gedrongen man van middelbare leeftijd, met een krans van zwart haar om zijn verder kale schedel, staat achter de toonbank en kijkt me zonder iets te zeggen aan.

'Goedemiddag,' zeg ik vriendelijk. 'Verkoopt u strippenkaarten?'

De man knikt. 'Een grote of een kleine?'

'Een kleine,' zeg ik en haal mijn portemonnee uit mijn tas.

De man legt een kleine strippenkaart op de toonbank en ik betaal.

'Goh, je ziet niet veel van die buurtwinkeltjes meer,' zeg ik op vriendelijke conversatietoon.

De man haalt zijn schouders op. 'Ik ben een van de laatste,' broemt hij. 'Winkeldiefstal, overvallen... vind je het gek dat iedereen ermee ophoudt.'

'Ja, het schijnt dat in deze straat nogal wat figuren wonen die niet zo best bekendstaan,' zeg ik losjes.

'Zo erg is het ook weer niet,' zegt de man op verdedigende toon. 'Er zitten er hier zat met wie heel goed valt te leven. Vorig jaar hebben we hier met z'n allen een buurtbarbecue gehouden en dat was één groot feest.'

Eigenlijk zijn het er maar een paar die de zaak verstieren. Zoals dat altijd gaat, nietwaar.'

'Ja,' stem ik in. 'Er zitten er altijd een paar tussen die de rest een slechte naam bezorgen. Die Bilal Assrouti woont hier ook in de buurt, nietwaar? Weet u misschien waar?'

De man kijkt met een ruk op en even houden onze ogen elkaar vast. 'Nee,' zegt hij dan kortaf. 'Geen idee.'

Drie jongens van een jaar of elf, twaalf, spelen tussen de geparkeerde auto's en bekijken me nieuwsgierig als ik de winkel verlaat en hen passeer. Als ik mijn ogen over de naambordjes op de deuren laat glijden, komen ze achter me aan.

'Zoek je iemand?' vraagt een van de jongens vrijmoedig.

'Ja, ik zoek de familie Assrouti. Weten jullie waar die woont?' vraag ik. De jongens knikken.

'Bilal is er niet, hoor,' zegt een van hen. 'Hij is met zijn vader en broer naar de moskee. Alleen zijn moeder en zus zijn thuis.'

'O,' zeg ik. 'Dus Bilal is er niet. Nou ja, dat is niet erg. Willen jullie me aanwijzen waar hij woont?'

Een van de jongens houdt een groezelig plastic zakje omhoog. 'Wil je een sjekkie?' vraagt hij met een brutaal soort openhartigheid. 'Tien eurocent!'

Ik kijk naar de zak tabak die ze hebben verzameld uit van straat geraapte sigarettenpeuken. 'Nee, bedankt.'

Als één blok draaien ze zich om.

'Weet je, eigenlijk heb ik toch best zin in een sigaret,' zeg ik luid.

Ze draaien zich weer terug en kijken me peilend aan. Een van de jongens houdt het zakje omhoog en kijkt er met een schattende blik naar. 'Ik denk dat er wel tien uit gaan,' zegt hij.

'Ik koop ze allemaal,' beloof ik. "

'Te gek,' zegt de jongen en overhandigt me het zakje. Ik haal een tweeuromunt uit mijn jaszak en druk die in zijn hand. 'Zo is het wel goed.'

Hij kijkt me zwijgend aan en ik kijk rustig terug.

'Wat moet u van Bilal?' vraagt een ander jongetje een beetje wantrouwig.

'Niets bijzonders,' probeer ik zo vriendelijk mogelijk, om hem niet tegen me in het harnas te jagen.

Zijn vriend stoot hem met zijn elleboog in de zij. 'Joh, zij is niet van de politie, dat zie je toch zo.' Hij knikt naar de overkant en zegt: 'Daar, op nummer 14.'

'Bedankt,' zeg ik en steek de straat over.

De jongens kijken me na.

Bij nummer 14 blijf ik staan voor een groen geverfde deur. Ik probeer door het raam te kijken maar de vitrage maakt me dat onmogelijk. Een beetje aarzelend blijf ik staan. En nu?

Het komt wel goed uit dat Bilal niet thuis is. Misschien kan ik zijn moeder of zijn zus te spreken krijgen, maar hoe moet ik dat aanpakken? Aanbellen en zeggen: hallo, ik ben Marlieke van Woer- kom en ik wilde vragen of jullie iets met de dood van mijn zus te maken hebben. Mag ik even binnenkomen?

Ik kan ook naar heel iemand anders vragen, alsof ik het verkeerde adres heb. Dan kan ik in ieder geval een blik op een van de bewoners werpen. Ik heb geen idee hoe me dat verder kan helpen, maar ik bel toch aan.

In het huis hoor ik een deur open- en dichtgaan. Ik wacht maar er verschijnt niemand in de gang. Ik bel nog een keer aan.

De vitrage voor het raam wordt een klein stukje opzijgeschoven en een vrouwengezicht kijkt me aan. Ze maakt een hulpeloos gebaar met haar handen en doet het gordijn weer dicht.

Niet-begrijpend blijf ik staan wachten.

'Ze doet niet open, hoor,' klinkt een stem achter me.

Ik draai me om en zie dat de drie jongens me naar de overkant zijn gevolgd.

'Ze mag de deur niet opendoen als ze alleen thuis is,' zegt een van hen.

Ik geef het op. Ik werp een laatste blik op het huis, knik de jongetjes vriendelijk toe en loop teleurgesteld naar de bushalte.*** 35

In de bus bel ik Sylvie op mijn mobiel. Het duurt een tijdje voor ze opneemt maar zodra ik haar stem hoor, vraag ik of ze zin heeft om vanavond mee te gaan naar Nighttown.

'Nighttown?' herhaalt Sylvie verbaasd. 'Wat moet je daar nou?'

Ik vertel haar dat Marjolein me eens heeft verteld dat veel van haar leerlingen, onder wie Bilal, in Nighttown komen en dan wordt het even stil.

Uiteindelijk zegt Sylvie dat ik niet goed bij mijn hoofd ben.

'Dus je gaat niet mee,' concludeer ik.

Nee, ze gaat zeker niet mee en ze vindt dat ik ook niet moet gaan want het lijkt haar niet zonder risico. Ze was van plan om de sportschool weer eens te bezoeken en ik zou beter met haar mee kunnen gaan.

'Hmm,' zeg ik.

'Marlieke, je gaat vanavond niet hoor!' dringt Sylvie aan. 'Waarom niet? Ik mag toch uitgaan waar ik wil,' zeg ik. 'Hoe gaat het trouwens met je? En met de liefde?'

Sylvie lacht, zacht en gelukkig. 'Het gaat uitstekend met de liefde, lief dat je eraan denkt. Al begrijp ik heus wel dat je van onderwerp verandert. Maar nu we het er toch over hebben, ik hoop datje er niet mee zit.'

'Waarmee?' vraag ik, al begrijp ik drommels goed wat ze bedoelt.

'Met mijn nieuwe liefde. Ik bedoel, het moet toch een raar idee zijn voor jou.'

'Ik zit er helemaal niet mee,' zeg ik. 'AI ben ik wel een beetje verbaasd.'

'Hoezo?'

'Nou, jullie zijn niet bepaald een voor de hand liggende combinatie.'

Sylvie lacht weer. 'Tegenpolen, hè? Die trekken elkaar aan. Zeg, we moeten snel weer eens afspreken.'

'Daar was ik mee bezig,' zeg ik droog.

'Niét in Nighttown,' zegt Sylvie. 'Ik kom vanavond wel even bij je langs, oké? Zorg dat je je sportoutfit aanhebt.'

'Kom morgen maar,' zeg ik. 'Vanavond heb ik al iets.' En ik hang op-

Thomas is evenmin te porren voor een avondje uit. Hij houdt niet zo van stappen, zeker niet op een doordeweekse dag en helemaal niet om te dansen. Dat had ik kunnen weten.

Met mijn mobiel in mijn hand kijk ik naar de bushaltes, fietsers en voetgangers die aan me voorbijtrekken. Ik weet wel dat Thomas niet van dansen houdt, maar hij had het toch voor mij kunnen doen? Vroeger zou hij dat beslist gedaan hebben.

'Dan niet,' zeg ik in mezelf. 'Ik ga wel alleen.'

Nighttown is een pop- en danszaal die zich op allochtone bezoekers richt, met onder andere Turkse, Kaapverdische en Hindoestaanse avonden, maar er komen ook veel autochtonen over de vloer. Ik ben er nog nooit geweest. Eigenlijk hou ik er ook niet zo van om te stappen. Met een paar vriendinnen lekker uit eten of naar de film vind ik heel gezellig, maar ik heb er nooit de lol van ingezien om om drie uur 's nachts met een glas bier in je

hand, in een oorverdovend lawaai, in iemands oor te staan tetteren. Liever huurde ik met Marjolein en een paar vriendinnen een paar goeie films, om die met onze voeten op tafel en een fles wijn binnen handbereik met z'n allen te kijken.

Maar nu wil ik naar Nighttown, vanavond nog.

's Avonds kijk ik nog een beetje tv, drink een glaasje wijn en trek vervolgens een strakke broek en een zilverkleurig topje aan.

Nighttown bevindt zich vlak bij het Centraal Station, aan de Westkruiskade. Ik ga er met de tram naartoe zodat ik vanavond laat een taxi terug kan nemen.

Bij de ingang van Nighttown krijg ik een programmaoverzicht in mijn handen gedrukt dat ik vluchtig bekijk. Het aanbod is niet verkeerd; er treden ook bands op als Kane en De Dijk, maar vanavond is er een groep die zich Zuco 103 noemt. Ik geef mijn jas af bij de garderobe en ga naar binnen. Het"bptreden is al begonnen en er wordt druk gedanst en geklapt.

Ik beweeg maar wat op de dansvloer, waar een rookmachine de menigte in rode en blauwe nevelen hult. Het lawaai is werkelijk oorverdovend en iedereen danst uitgelaten. Het merendeel van het publiek is allochtoon. Ik trek de aandacht, al ben ik beslist niet de enige blanke.

Na een tijdje vind ik aansluiting bij een groepje feestvierders van gemengde etnische herkomst. Daartussen bevindt zich een Nederlands meisje met heel kortgeknipt en roodgeverfd haar, die in extase met een Marokkaanse jongen danst. Hij probeert ondertussen ook met mij te sjansen.

Ondanks de herrie raken we in gesprek, waarbij we heel dicht bij elkaar moeten staan om ons verstaanbaar te maken.

'Ben je hier alleen?' schreeuwt de jongen in mijn oor.

Ik knik, maar maak hem meteen duidelijk dat ik op zoek ben naar iemand.

'Naar wie dan?' schreeuwt de jongen weer.

'Bilal!' schreeuw ik terug. 'Bilal Assrouti! Ken je hem?'

Hij geeft geen antwoord maar zegt iets tegen het roodharige meisje. Ze werpen een blik op me, steken hun hand op en weg zijn ze. Verbaasd kijk ik hen na.

Zo gaat het de hele avond. Iedere keer als ik contact leg met mensen en naar Bilal vraag, gaan ze ervandoor. Ten slotte geef ik het op. Het was ook

een belachelijk idee om te veronderstellen dat ik op zo'n enorme dansvloer een volslagen onbekende zou kunnen vinden.

Ik blijf tussen de deinende menigte staan, klap met mijn handen hoog boven mijn hoofd mee op het ritme van de muziek, beweeg mijn heupen heen en weer en hou intussen iedereen in mijn omgeving scherp in de gaten. Onverwacht laat iemand zijn arm losjes om mijn blote middel glijden. Een knap, donker gezicht kijkt me een moment lang intens aan, en loopt dan door.

Ik draai me met een ruk om, maar de jongen is al in de menigte verdwenen. Op hetzelfde moment zie ik echter iemand strak in mijn richting kijken. Het is een lange, donkere jongeman, die snel oogcontact zoekt met een ander en een soort teken geeft.

Dwars door de menigte heen probeert hij naar me toe te komen. Uit mijn ooghoek zie ik dat zijn vriend zich eveneens een weg naar mij toe baant. In een flits slaat de paniek toe.

Haastig wring ik me door het dansende publiek in de richting van de uitgang. Mijn achtervolgers werken zich met hun ellebogen over de dansvloer maar omdat de menigte eerder geneigd is om voor een meisje opzij te gaan dan voor twee duwende kerels, blijf ik ze voor.

Ik kijk angstig over mijn schouder en zie dat de jongemannen van alle kanten worden tegengewerkt. Opgelucht bereik ik de rand van de dansvloeren ren naar de garderobe. Ongeduldig wacht ik op mijn jas, maar de onrust zakt een beetje weg. Niet ver bij me vandaan staan twee stevige uitsmijters en ik zal niet aarzelen om hulp in te roepen als mijn achtervolgers opduiken.

Met één oog hou ik de deur in de gaten terwijl ik wacht op mijn jasje. Ik krijg het aangereikt, gris het naar me toe en haast me naar buiten. De koele nachtlucht verwelkomt me, de stilte doet mijn oren piepen. Terwijl ik over straat loop trek ik mijn jas aan en kijk af en toe over mijn schouder om te checken of ik niet achtervolgd word. De straat is zo goed als verlaten, waardoor ik me wel wat kwetsbaar voel, maar mijn achtervolgers zijn in ieder geval ook nergens te bekennen.

Marjolein 36

Verstard zit ik in mijn stoel op het terras en hou mijn ogen gericht op de wat gebogen figuur aan de overkant van de straat. Het is echt Bilal die daar staat. Hij heeft zijn handen in zijn zakken gestoken, een muts tot over zijn wenkbrauwen getrokken en hij houdt zijn blik strak op mij gericht. Het is hem en ik weet meteen dat dit foute boel is.

Ik verroer me niet maar sla elke beweging van hem gade. Bilal haalt een hand uit zijn zak en een paar hartslagen lang ben ik ervan overtuigd dat hij een pistool trekt. Maar hij maakt alleen een gebaar met zijn hand en onmiddellijk word ik me bewust van een paar figuren die aan de rand van mijn blikveld opdoemen.

'Marlieke,' zeg ik hees.

'Ja?' Marlieke zit boter, kaas en eieren te spelen met Valerie achter op de rekening en kijkt vragend op.

Het verbaast me hoe rustig en beheerst ik blijf, en hoe snel ik een plan trek.

'Niet meteen kijken, maar Bilal staat voor Pathé. En er komen nu een paar onguere types naar het terras toe. Neem Valerie alsjeblieft nu mee. Doe het snel maar rustig, alsof er niets aan de hand is.

Je kunt veel van Marlieke zeggen, maar niet dat ze overbodige vragen stelt of niet adequaat reageert. Ze staat op, pakt rustig haar spullen, neemt Valerie bij de hand en loopt onmiddellijk met haar het café in. Ik sta eveneens op maar ik volg hen niet. Ik ben niet echt bang maar voor het geval Bilal toch de kolder in zijn kop krijgt, heb ik Valerie graag een eind uitzijn buurt.

Ik verlaat het terras en loop vlug het trottoir op. Een nonchalante blik over mijn schouder vertelt me dat de duistere figuren een eindje achter me lopen. Horen ze bij Bilal? Was het toeval dat die jongens in beweging kwamen toen Bilal een gebaar met zijn hand maakte? Wie weet. Misschien slaat mijn verbeelding een beetje op hol, maar ik kan het risico niet nemen.

Ik sluit me aan bij een groepje scholieren dat net passeert en zorg ervoor dat ik in hun midden terechtkom. Enige tijd blijf ik zo voortlopen en negeerde verbaasde en enigszins geïrriteerde blikken van de pubers tot ik de

bus zie aankomen. Ik trek een sprintje naar de halte, duik weg achter deabri en steek mijn hand op. Snel kijk ik over mijn schouder. Bilals vrienden komen met grote stappen dichterbij.

De bus stopt en ze versnellen hun pas. Ik help een ouder echtpaar met instappen en zorg ervoor dat ze tussen mij en de jongens in blijven. Ze doen geen moeite om de bus in te komen maar blijven staan en overleggen.

'Ziet u dat groepje daar?' zeg ik tegen de buschauffeur. 'Laat u die jongens alstublieft in geen geval instappen.'

De buschauffeur heeft aan één blik genoeg om onmiddellijk de deuren te sluiten. De jongens beginnen alsnog te rennen en slaan met hun vuisten op de deur.

'Hé! Opendoen!' schreeuwen ze.

De buschauffeur geeft gas en laat ze in een flinke dieselwolk achter. Slap van schrik kijk ik door de achterraut hoe ze de bus nakijken en zich opwinden. Ze hebben allemaal hun handen uit de zakken, maar ik zie geen wapens. Het is heel vreemd, maar op het moment dat ik weet dat ik veilig ben, slaat de twijfel toe. Stel ik me niet vreselijk aan? Hoorden die jongens wel bij Bilal of waren het gewoon een paar jongens, op weg naar de bushalte?

Vertwijfeld zak ik op een stoel, pak mijn mobieltje en bel Marlie-ke.

'Marlieke? Is alles goed?' vraag ik ongerust.

'Ja hoor, er is niets aan de hand,' hoor ik mijn zus tot mijn intense opluchting zeggen. 'Wat mankeerde je nou opeens?'

'Waar is Bilal?' val ik haar in de rede.

'Gewoon, die staat nog voor de bios. Hij rookt een sigaretje. O, nu komt er een meisje aanlopen. Ze gaan samen naar binnen.'

'Naar binnen?' herhaal ik. 'Echt waar?'

'Ja. Ik denk dat je voor niets zo in paniek raakte. Maar ik begrijp het wel, hoor. Je schrok je natuurlijk lam.' Marliekes stem klinkt lief en begripvol.

Ik laat mijn hoofd tegen de koele ruit rusten en kijk vermoeid naar buiten. 'Ja, ik dacht echt even dat hij het op mij gemunt had. Liek, ik ga meteen door naar huis. Wil jij Valerie thuisbrengen?'

'Natuurlijk. Ik zie je zo.'

De blanco envelop op de mat valt me meteen op als ik de deur opendoe. Ik geef mezelf nog net de tijd om de deur achter me te sluiten en het stapeltje post op te rapen. Met mijn jas nog aan, de huissleutel in mijn hand,

rits ik met mijn wijsvinger de envelop open en haal een slordig velletje papier te voorschijn. Een verzameling uit tijdschriften geknipte letters schreeuwt me een boodschap toe die in schril contrast staat met de vrolijke kleurtjes waarin ze naast elkaar geplakt staan.

je bent een hoer. ik maak je dood

Een beetje daas staar ik op de letters neer. Mijn hersenen zoemen als een overbelast netwerk en mijn lichaam zet alle alarmfuncties in werking. Ik ren naar de voordeur en doe de knippen erop, vervolgens hol ik de woonkamer in en laat de jaloezieën zakken. Het wordt meteen ongezellig donker in huis. De zon schijnt tevergeefs op de ramen en het gezang van een vogel in de boom voor het huis klinkt als een protest.

Beverig laat ik me op de bank zakken en kijk vol afschuw op de brief neer. Ik moet hiermee naar de politie. Als ik ze alles vertel en ook dit nog laat zien, zullen ze begrijpen dat Bilal een bedreiging vormt, zeker na wat er vanmiddag is gebeurd. De politie kan de brief onderzoeken op vingerafdrukken en actie ondernemen.

Met tv-programma's als csi in mijn gedachten, loop ik met de brief tussen duim en wijsvinger naar de keuken en laat hem in een plastic zakje vallen. Bewijsstuk A.

Vervolgens bel ik mijn zus op.

'Marlieke van Woerkom,' hoor ik haar zeggen en haar vertrouwde, lieve stem brengt mijn zelfbeheersing aan het wankelen.

'Marlieke, met mij. Moet je horen, ik heb net een dreigbrief gekregen,' zeg ik op overspannen toon.

'Een dreigbrief? Van wie?' reageert Marlieke verbaasd.

'Dat weet ik niet, dat stond er niet bij. Gebeurt wel vaker met zulke brieven,' zeg ik, snibbig van de zenuwen.

'Bilal,' zegt Marlieke na een korte stilte. 'Misschien was het toch geen toeval dat hij daar stond. Ik vind dat je nu naar de politie moet gaan. Nu meteen.'

'Ja,' zeg ik nerveus. 'Dat denk ik ook. Wil jij Valerie mee naar jouw huis nemen, dan haal ik haar later wel op. Nee, ik vraag wel aan Raoul of hij haar wil halen.'

'Wacht tot hij thuis is en doe samen met hem aangifte.' Marliekes stem klinkt rustig, maar heeft een onmiskenbaar waarschuwend klank.

'Ja,' zeg ik gespannen. 'Ja, dat doe ik. En dan zullen ze Bilal wel oppakken, toch?'

'Dat lijkt me wel. Zeg, ik neem Valerie mee en dan ga jij Raoul nu bellen. Zie maar wanneer je haar weer op komt halen. Ze kan ook bij mij blijven eten, neem de tijd.'

'Oké, dankjewel. Ik ga hem nu bellen. Dag...'Ik hang op, kijk een beetje wezenloos naar de telefoon in mijn hand en toets Raouls nummer in. Het is halfvier, dus hij zal nu wel in de sportschool zijn.

Ik bel hem op zijn mobiel maar zoals ik verwacht had, krijg ik zijn voicemail. Ik probeer niet al te overspannen te klinken als ik een boodschap inspreek maar daar slaag ik niet helemaal in. Vooral

mijn 'Je moet nu naar huis komen!' getuigt niet van veel emotionele stabiliteit, maar is wel duidelijk. Als hij dit hoort, komt hij meteen. Daar ben ik van overtuigd.

Raoul komt niet thuis. Het wordt halfvijf en vijf uur, en geen teken van Raoul. Ik probeer om de tien minuten zijn mobiel, maar niets, nada, niente. Wat is hij verdomme aan het doen? Zich bewusteloos aan het sporten?

Ik spreek nog een bericht in op zijn voicemail, ijsbeer door de kamer en hou door een kier in de jaloezieën iedere voorbijganger in de straat scherp in de gaten. Herkan Raoul zijn. Of Bilal.

Het onverwachte gerinkel van de telefoon klinkt zo luid in het stille huis dat het lijkt alsof het alarm afgaat. Ik schrik er zo van dat ik me met een ruk omdraai en mijn heup stoot tegen de punt van een kastje. Kreunend, met de ene verwensing na de andere op mijn lippen, zoek ik steun bij het schuldige kastje. De telefoon zwijgt, maar even later begint hij weer vrolijk te rinkelen. Zoveel vasthoudendheid kan alleen van mijn moeder afkomstig zijn.

Ik loop naar het toestel en zie bij de nummerherkenning dat het inderdaad het nummer van mijn ouders is. Nu rustig en opgewekt klinken, anders heeft ze door dat er iets aan de hand is.

'Met Marjolein Salentijn.'

Ik krijg mijn moeders stem te horen. 'Dag meis, met mij. Hoe is het?'

'Prima, en met jou? En papa?'

'Uitstekend. Je vader is bezig met de barbecue maar ik geloof dat het niet erg wil lukken. Er staat nogal veel wind.'

Belangstelling tonen. Prietpraat houden. Als ze erachter komt wat erop het moment allemaal speelt in mijn leven, is ze in staat om onmiddellijk hiernaartoe te komen en de eerste weken niet meer weg te gaan. Lief bedoeld, maar daar zit ik toch niet op te wachten.

'Hoe is het mogelijk dat we zo vroeg in het jaar al kunnen barbecuen, hè? Ik kan me niet herinneren dat we daar al vaker in april mee zijn begonnen. Hebben jullie trouwens een nieuwe barbecue gekocht?' vraag ik, terwijl ik door de Jaloezieën blijf gluren.

'Ja, niet dat dat nodig was, hoor. We hadden een prima barbecue maar je vader vond er niets aan omdat hij op gas werkte. Dus nu wilde hij er per se een die ouderwets op houtskool werkt. Het zal mij benieuwen morgen. Hij kan maar beter vroeg beginnen met stoken als we voor tien iets te eten willen hebben,' zegt mijn moeder droog.

'Dat zal toch wel meevallen,' zeg ik.

'We zullen zien. Zeg, jij zou een quiche bakken, hè? Is dat nog gelukt?'
Shit, de quiche.

'O,' zeg ik. 'Ik ga 'm vanavond maken.'

'Was je het vergeten?' vraagt mijn moeder, met een stem alsof haar dat niets verbaast.

'Nee, nee, ik maak de quiche,' zeg ik snel. Buiten, achter de jaloezieën, duikt een schaduw op en ik schrik zo dat ik de telefoon uit mijn hand laat vallen. Ik vang hem nog net op en breng hem weer naar mijn oor. Intussen hou ik het raam in de gaten. De schaduw verdwijnt en het geluid van een sleutel klinkt in het slot.

'Wat doe je?' informeert mijn moeder.

'Niets, ik liet de telefoon glippen. Luister mam, Raoul komt thuis dus ik ga ophangen. Ik zie je morgen, oké?'

'O,' zegt mijn moeder, een beetje beledigd. 'Nou ja, als je geen tijd hebt... Ik wilde alleen vragen of het gelukt was met de quiche.'

'Komt goed,' beloof ik. 'Ik ga hangen, hoor. Tot morgen!'

Ik leg de telefoon neer met de zekerheid dat mijn moeder nu weet dat er iets aan de hand is. Normaal gesproken zitten we uren aan de telefoon, of Raoul er nou wel of niet is.

Ik pak het zakje met de anonieme brief, loop snel naar de hal en bots daar tegen Raoul op. Hij ziet er gejaagd uit. 'Ik heb je bericht net pas gehoord,' zegt hij gespannen. 'Waar is die brief?'

Zonder een woord te zeggen overhandig ik hem het kwaadaardige epistel. Hij laat het in het zakje zitten terwijl hij het leest en de uitdrukking op zijn gezicht verandert in woede.

'Wil je met me mee naar de politie om aangifte te doen?' Ik begin zacht te huilen.

Hij knikt, slaat zijn arm om me heen en voert me mee de deur uit.

De politie neemt de zaak serieus op. Als de dienstdoende agente hoort wat er eerder deze week is voorgevallen, roept ze er meteen een meerdere bij. De brigadier die op ons af stapt stelt zich voor als David Winsemius.

'Eigenlijk hoort u een afspraak te maken om aangifte te doen,' zegt hij. 'Maar komt u maar even mee.'

Hij gaat ons voor naar een kamertje en biedt ons een stoel aan. En daar doe ik mijn verhaal. Ik vertel de brigadier over de bedreiging op school, over het vernielen van mijn auto en laat hem uiteindelijk de brief zien.

Winsemius neemt hem van me aan en bestudeert het velletje papier enige tijd in stilzwijgen. Ten slotte kijkt hij op en zegt: 'Ik zie dat u de brief in een plastic zakje hebt gestopt. Dat is heel goed. Wat heeft u er precies mee gedaan toen u de envelop opende?'

Ik denk even na. 'Ik heb hem met mijn vinger opengescheurd en de brief eruit gehaald. Toen ik die uitgeknipte letters zag, heb ik hem meteen in een plastic zakje laten vallen.'

Winsemius knikt en vertelt dat de technische afdeling op het bu- i eau de brief met een speciale vloeistof zal bewerken waarmee even- tuele vingerafdrukken zichtbaar worden. Vervolgens pakt hij de brief weer op en kijkt er aandachtig naar.

'Mag ik u vragen waarom u niet meteen op de dag dat u op school bedreigd werd aangifte heeft gedaan, mevrouw Salentijn?'

Ik ervaar zijn woorden als een verwijt, hoewel ze misschien niet zo bedoeld zijn. 'Omdat ik er geen ruchtbaarheid aan wilde geven,' zeg ik op verdedigende toon. 'En omdat ik niet wilde dat er politie op school kwam. De naam van de school, begrijpt u...'

Winsemius knikt dat hij het begrijpt. 'Zijn er getuigen dat deze Bilal Assrouti u heeft bedreigd?'

'Dat zou ik wel zeggen. De hele klas zat erbij,' zegt Raoul.

Winsemius kijkt mij vragend aan en ik knik dat dat klopt.

'Kunt u mij een paar namen geven?' De brigadier pakt een pen en trekt een blocnote naar zich toe.

Ik aarzel. 'Ik weet niet of dat wel Verstandig is. Het zijn allemaal vrienden van Bilal en zoals ik net al zei wil ik liever niet dat ze er op school achter komen dat ik aangifte heb gedaan.'

David Winsemius kijkt verbaasd naar me op. 'Maar wat verwacht u dan van mij? Ik kan niemand aanhouden en verhoren zonder enig houvast.'

'Dat is waar, Marjolein,' zegt Raoul. 'Geef die namen nou gewoon, dan pakken ze die gast op. Een nachtje in de cel zal hem goed doen.'

'Daar ben ik niet zo zeker van,' zeg ik meteen.' Erg lang zal u hem niet kunnen vasthouden, en zo gauw hij weer op straat staat, is zijn eerste gang naar mijn huis.'

'Wat wilt u dan?' vraagt Winsemius opnieuw.

'Ik wil weten of er vingerafdrukken op die brief zitten,' zeg ik. 'En als dat het geval is, wil ik weten of ze van Bilal zijn.'

'Dan zullen ze hem toch moeten aanhouden om zijn vingerafdrukken te nemen,' merkt Raoul op.

'Niet per se. Ik heb een hele stapel proefwerken thuis liggen, waar er ook een van Bilal tussen zit.'

'Dat is indirect bewijs,' zegt Winsemius. 'Uw man heeft gelijk; we zouden de jongeman moeten aanhouden om zijn vingerafdrukken te nemen.'

Ik kijk op de anonieme brief neer en zucht. 'Dus u moet Bilal hoe dan ook aanhouden.'

'Ja, als we iets voor u willen doen wel,' zegt Winsemius.

Ik sluit mijn ogen en denk na. Wat is wijsheid? Bilal laten oppakken en hopen dat hij mij daarna met rust laat, of wachten tot hij er genoeg van krijgt mij te intimideren?

'Mevrouw,' zegt Winsemius, en ik kijk naar hem op. 'De jongeman in kwestie heeft u nog niets gedaan, maar hij heeft wel degelijk een strafbaar feit gepleegd. Op grond daarvan kunnen we hem aanhouden, maar niet langer dan zes uur. Daarna zullen we hem moeten laten gaan. Wat u ook kunt doen is alleen melding maken van wat er is gebeurd. Wij kunnen dan een oogje in het zeil houden en ingrijpen zodra u onze hulp nodig heeft.'

'Dat lijkt me geen goed idee,' komt Raoul tussenbeide. 'Straks steekt hij ons huis in brand, weet jij water in het hoofd van zo'n jongen omgaat? Voor hetzelfde geld krijg je niet eens de gelegenheid om om hulp te vragen. Marjolein, je moet aangifte doen en die klootzak laten oppakken. Dan laat hij dit soort acties voortaan wel uitzijn hoofd.'

Ik schud mijn hoofd. 'Dat weet je niet. Volgens mij wordt hij dan nóg kwader. Nee, hij wil gewoon zijn woede en frustratie afreageren. Als ik niet reageer houdt hij er vanzelf wel mee op. Maar ik vind het wel een prettig idee dat u op de hoogte bent van deze zaak, brigadier.'

Winsemius knikt me toe en geeft me zijn kaartje. 'Als er problemen zijn, bel dan dit rechtstreekse nummer.'

Heb ik er goed aan gedaan om alleen melding te doen? Ik weet het niet. De anonieme brief bevalt me niet, maar na de eerste schrik neem ik hem niet meer zo serieus. Typisch de kinderachtige reactie van een gepikeerde puber.

'Toch vind ik het dom van je om geen aangifte te doen,' zegt Raoul in de auto. 'Je laat die jongen er wel erg makkelijk mee wegkomen.'

'Ik wil het gewoon niet erger maken dan het is.'

'Nee, je laat je indoctrineren door de school. Je weet dat ze het je kwalijk nemen als je aangifte doet, terwijl ze daar juist als één man achter je zouden moeten staan. Echt, Marjolein, ik vraag me af waar je mee bezig bent.' Raoul draait met een geërgerde frons tussen zijn wenkbrauwen onze straat in. 'Ik heb er toch melding van gemaakt? De politie is op de hoogte, ze houden Bilal in de gaten en op school denken ze dat ik netjes mijn mond heb gehouden. Prima toch?' zeg ik.

'Ik hoop het,' zegt Raoul slechts.

De zondag brengt gelukkig wat afleiding. Het is mooi weer, dus niets staat een geslaagde barbecue met mijn familie in de weg. Ik ben vast van plan om het niet over Bilal te gaan hebben. School, Bilal en alle problemen van de afgelopen week komen me mijn neus uit. Ik wil er niet eens meer aan denken.

Ik kleed me lekker zomers in een roze rokje met bijpassend, mouwloos truitje en Valerie steek ik in een allerliefst citroengeel zomerjurkje. Voor de zekerheid stop ik haar blauwe jurk in een tasje want ze wil nog wel eens misselijk worden in de auto. Eigenlijk komt het op langere ritten zelden voor dat ze niét de achterbank onderspuugt.

Met de grootste moeite weet ik 's middags voor we vertrekken een pilletje tegen wagenziekte bij haar naar binnen te wurmen zonder dat ze met veel drama doet alsof ze erin stikt.

'Als je misselijk wordt, zeg je het, hè?' waarschuw ik, als we in de auto zitten.

Ze knikt. 'Ik ben geloof ik nu al een beetje misselijk, mama.'

Raoul laat Valeries raampje een stukje naar beneden glijden en ze leunt met haar wang tegen de onderkant van het raam om zoveel mogelijk frisse lucht in te ademen. We zitten net op de snelweg als het feest begint.

'Mama!' klinkt het benauwd en gealarmeerd kijk ik om. Valerie leunt met een lijkbleek gezichtje tegen de hoofdsteen en houdt haar hand voor haar mond.

'Moet je spugen?' roep ik.

Ze knikt met een groeiende paniek in haar ogen.

'Pak de slabak dan. Waar is de slabak?' roep ik.

'Op de hoedenplank,' zegt Raoul met een blik in de achteruitkijkspiegel. Hij manoeuvreert de wagen van de derde naar de eerste baan en rijdt de vluchtstrook op maar het is al te laat. Verontrustende geluiden en een onheilspellend zure lucht vullen de beperkte ruimte van de auto zodat ik zelf bijna over mijn nek ga. Haastig laat ik het raampje naar beneden zoeven en ik gooi de deur open zodra wc stilstaan. Ik open het portier van de achterbank en durf nauwelijks een blik op de schade te werpen, maar ik moet wel. En het is nog erger dan ik dacht. Die knuffels kunnen thuis in de kookwas en de mp3-speler krijgen we vast nooit meer aan de praat. Goddank dat ik een schone jurk voor Valerie bij me heb. En een fles water om haar af te spoelen en een slokje drinken te geven.

Ik neem een diepe teug frisse lucht, buig me over Valerie heen en bevrijd haar uit haar gordel, waar de klonten aan kleven.

'Mijn keel doet pijn!' huilt Valerie.

Raoul neemt met vertrokken gezicht de onfrisse boel op de achterbank op en draait zich dan om naar mij. 'Waarom liet je haar clan ook die Liga eten voor we weggingen? Je weet toch dat dat er allemaal weer uitkomt!'

'Als je dat zo goed wist, had je de slabak niet op de hoedenplank moeten zetten maar op haar schoot,' snauw ik. 'En misschien moet je er eens aan denken om wat rustiger te rijden. Van dat optrekken en remmen van jou zou een autocoureur nog wagenziek worden. Ik voel me ook helemaal niet lekker en dat heb ik nooit als ik zelf rij.'

In een gezellig stilzwijgen rijden we verder. Goddank dat mijn ouders zo dichtbij wonen.

We rijden Berkelen Rodenrijs in en doorkruisen de wijk waar ik ben opgegroeid. Mijn oude buurt ligt ineens waas van jong groen te suffen in de zon. Ooit was dit een wijk die drukbevolkt was met kinderen maar tegenwoordig is het een rustige buurt met voornamelijk oudere bewoners.

We rijden de straat in van mijn ouderlijk huis en zoals altijd moet ik even slikken van ontroering als ik het statige witte pand zie staan. De aanblik ervan roept dierbare herinneringen bij me op. Hier ben ik

opgegroeid, hier heb ik gespeeld, geknikkerd, met krijt op de stoep getekend en samen met Marlieke achter de poppenwagen gelopen.

Ik stap uit en kijk meteen glimlach in het rond.

'Mama!' Valerie klopt ongeduldig op het raampje en ik haast me het portier te openen en haar naar buiten te helpen.

'Ik heb dorst,' zegt Valerie klaaglijk, maar opeens klaart haar gezicht op. 'Opa! Opa!' Ze begint uitbundig te zwaaien in de richting van de voordeur.

Ik draai me om en zie mijn vader staan. Maarten van Woerkom is een rijzige gestalte met een volle bos grijs haar en er gaat een scheut van liefde en trots door me heen.

'Hallo, hallo!' roept mijn vader uitbundig. Hij vangt Valerie, die op hem afvliegt, in zijn armen op en loopt met zijn kleindochter op de arm naar ons toe.

We begroeten elkaar uitgebreid en met Valerie op zijn arm loopt mijn vader het tuinpad op.

'Waar is mam?' vraag ik.

'In de tuin. Wat is het een lekker weer hè?' zegt mijn vader zonder omkijken.

'Nou, prima barbecueweertje,' vindt Raoul.

Hij heeft er een bloedhekel aan om ergens op visite te gaan, maar een beetje klooien met de barbecue en in de tuin zitten met een glas bier vindt hij wel leuk.

In de parkachtige achtertuin is het inderdaad heerlijk onder de schaduwrijke bomen. Een tuin waar ik als kind met Marlieke in bomen klom, hutten bouwde en eindeloos met een kleed op het gras met barbies speelde. In de winter speelden we er met onze slee en in de zomer lagen we aan het kleine zwembad dat mijn ouders achter in de tuin hadden laten aanleggen. Een heerlijke jeugd, maar ik geef toe dat we wel een beetje verwend waren. Dat realiseerden we ons pas toen we het huis uitgingen, op eigen benen moesten staan en ons eigen geld gingen verdienen.

Ik kus mijn moeder, en zoals altijd heb ik de neiging om haar heel voorzichtig vast te pakken. Mijn moeder, Rosalie van Woerkom, is een knappe vrouw van in de vijftig. Een zeer verzorgde, elegante verschijning die door iedereen veel jonger wordt geschat dan ze is.

'Dag meisje, hoe gaat het met je? Je ziet een beetje pips.' Ze neemt me meteen snelle, bezorgde blik op.

'Ach ja,' zeg ik luchtig maar mijn moeder blijft me vorsend aankijken.
'Wat is er gebeurd?' vraagt ze streng.

Ik zweer het, soms heb ik het gevoel dat ik niet de helft ben van een eeneiige tweeling maar éénderde van een drieling. Mijn moeder beschikt over datzelfde telepathische vermogen om dwars door me heen te kijken als Marlieke. Maar waar Marlieke rustig en redelijk blijft, slaat mijn moeder meteen op tilt bij het minste vermoeden dat een van haar dochters iets zou kunnen overkomen. Ik weet zeker dat ze geen oog meer dichtdoet als ik haar vertel wat me dwars zit en de hele dag bezorgd aan de telefoon hangt. Sterker nog, dat ze bij ons intrekt om persoonlijk het gevaar uit mijn leven te bannen.

Het is beter om niets te zeggen, dus ik ontken dat er iets is. Gelukkig neemt het inschenken van drankjes en het klaarzetten van borrelhapjes haar voor het moment genoeg in beslag om niet aan te dringen, want ik weet niet of ik het anders vol zou houden om erover te zwijgen.

Even later zitten we in opperbeste stemming met elkaar te praten en te drinken. Raoul is op zijn best. Hij kan echt heel charmant en gezellig zijn als hij wil maar ik vraag me zeer af of hij er ook zo relaxed bij had gezeten als ik besloten had om aan de wijn te gaan en niet terug te rijden.

'Zeg, hoe laat komt Marlieke?' Hij kijkt een beetje verbaasd om zich heen, alsof hij verwacht dat mijn zus opeens achter een boom vandaan zal springen. 'Ik dacht dat wij al laat waren.'

'Ze zal zo wel komen. Ze had nog een fotosessie met een acteur en die man kon alleen vandaag,' zegt mijn moeder.

'Een acteur? Wie?' vraagt Raoul belangstellend.

'O, dat weet ik niet, hoor. Ze heeft het wel gezegd maar ik ont- hou die namen nooit,' zegt mam. 'Het was iemand uiteen of andere soap.'

'Zitten jullie over mij te roddelen?' klinkt een vrolijke stem bij het huis.

Ik draai mijn hoofd in de richting van het geluid en zie mijn tweelingzus over het paadje langs het huis in onze richting komen. Het is perfect weer voor de nieuwe outfit die we gisteren voor haar hebben gekocht, maar mijn tweelingzuster, hoe is het mógelijk dat we dat echt zijn, heeft de voorkeur gegeven aan een donkerblauwe workerbroek met een wit truitje en zware schoenen. Ze ziet eruit alsof ze bijbeunt als bouwvakker. Het staat haar wel, daar niet van, maar het is verdorie lente! Ik sta op, strijk mijn roze

zommerrokje glad en loop op Marlieke af. Halverwege de tuin omhelzen we elkaar.

'Hoi, hoi, hoe gaat het?' zeg ik en zoen haar op de wang.

'Met mij is het prima.' Marlieke beantwoordt mijn zoen en voegt er op gedempte toon aan toe: 'Dat kan ik beter aan jou vragen. Is er nog iets gebeurd?'

Ik schud mijn hoofd terwijl we langzaam naar de anderen lopen. 'Ik heb pap en mam niets verteld, hoor. Dus begin er niet over.'

'Waarom niet?' Marlieke glimlacht en zwaait naar onze ouders.

'Je kent ze toch, dan worden ze alleen maar ongerust. En ze kunnen er toch niets tegen doen.'

'Wel, ze kunnen advies geven. Ze hebben zelf ook met dit bijltje gehakt,' zegt Marlieke.

'Met bedreigingen? Dacht het niet. Dat was een heel andere lijd. Liek.' We zijn bij het zithoekje onder de bomen angekommen en Marlieke verdwijnt beurtelings in de armen van pap en mam, en daarna in die van Raoul. Ze bukt zich om Valerie een knuffel te geven en zegt 'Een biertje, pap', als haar gevraagd wordt wat ze wil drinken.

'Sinds wanneer drink jij bier?' vraagt mam.

'Ik drink al eeuwen bier,' antwoordt Marlieke. 'Maar niet de hele dag door.'

Raoul grinnikt en neemt een slok uit zijn eigen flesje. 'Gelijk heb je, Lieke. Niets heerlijker dan een koud biertje op een warme dag.'

'Ben je met de trein?' vraagt mam bezorgd.

'Nee, ik heb Thomas' auto geleend. Maar één biertje kan echt wel, hoor,' zegt Marlieke.

Mam haalt haar schouders op met de gespeelde nonchalance van iemand die het liefst zijn afkeuring had uitgesproken. Pap haalteen biertje uit de keuken en zet het flesje en het omgespoelde glas op tafel.

'Zo meis, hoe gaat het? Nog mooie foto's gemaakt de laatste tijd?' vraagt hij.

'Net nog,' zegt Marlieke. 'Ik moest die nieuwe acteur uit Goede Tijden fotograferen voor een tv-gids. Jong gastje, veel praatjes. Dacht dat hij her met dat rolletje helemaal gemaakt had. Zijn mond stónd niet stil.'

'Zo krijg je vaak wel de beste foto's. Beter dan mensen die verstijfd op de flits zitten te wachten,' merkt Raoul op en neemt een teug bier.

'Ja, dat is waar maar in dit geval was die jongen echt aan het poseren. Hij praatte wel, maar hij was zich zeer bewust van hoe hij zat en keek, begrijp je?' Marlieke plaatst haar elleboog op de leuning van de tuinstoel, zet haar wijsvinger onder haar kin en kijkt mysterieus naar één punt, alsof daar een camera is. 'Willen jullie ze eens zien?'

Ze haalt haar camera uit haar tas en prutst wat aan het apparaat. Op dat moment schiet me iets te binnen en ik grijp mijn tas. 'Dat is ook zo, ik heb ook foto's bij me! We hebben eindelijk onze foto's van de wintersport ontwikkeld.'

Pap en mam schuiven meteen hun stoel naar me toe en er verschijnt een glimlach op hun gezicht, want op bijna elke foto staat Valerie. Valerie in haar roze skipak op de piste, Valerie in het plaatselijke restaurant, Valerie op het balkon van het chalet.

'Waren Raoul en jij ook mee?' vraagt mijn vader lachend. 'Zeg, dat is een mooie opname! Die wil ik ook hebben. Kun je 'm voor me uitvergroten?'

'Natuurlijk.' Ik wend me tot mijn zus en geef haar de foto's die pap en mam al hebben bekeken. Marlieke zit roerloos in haar stoel en kijkt me een paar seconden zwijgend aan. Net als ik wil vragen wat er aan de hand is, bergt ze haar camera op in haar tas en pakt ze de foto's aan.

Marlieke 40

Gerustgesteld loop ik in een wat kalmer tempo van Nighttown naar het Centraal Station. Het is pas halftwaalf, dus er rijden nog trams. De avondlucht hangt koel om me heen, in een stukje Rotterdam waar ik nooit kom en waar ik me ook niet erg thuis voel. Maar dat heeft waarschijnlijk meer met het tijdstip dan met de plek te maken.

Een taxi glijdt de straat in. Ik steek mijn hand op en hij stopt. Een allochtone, vrij jonge taxichauffeur draait zijn raampje open en kijkt me vragend aan.

'Kunt u me naar Kralingen brengen?' vraag ik.

Hij knikt en ik open het portier en ga achterin zitten. Ik vertel hem waar ik naartoe wil en hij rijdt weg. Enige tijd zit ik gedachteloos uit het raampje te kijken naar het donkere Rotterdam. We rijden op het Hofplein af, over het Pompenburg naar de Goudse singel. Mijn gedachten dwalen af terwijl de taxi door nachtelijk Rotterdam rijdt. Na een tijdje kijk ik wat bewuster uit het raampje en ik beseft dat de straten me vreemd voorkomen. Waar zitten we in s hemelsnaam? Hadden we niet allang in Kralingen moeten zijn?

Ik frons mijn wenkbrauwen en tuur door het raampje in een poging me te oriënteren. Al die donkere straatjes... Waarom rijdt hij binnendoor, terwijl hij ook de grote, goed verlichte doorgaande straten kan nemen?

Ik buig me wat naar voren. 'Zeg, rijden we niet een beetje om?'

De chauffeur geeft geen antwoord. Onverstoorbaar mindert hij vaart voor een drempel. Hij schakelt door naar z'n drie, slaat een donkere zijstraat in en rijdt rustig verder. Wantrouwig probeer ik zijn gezichtstrekken te onderscheiden in de achteruitkijkspiegel, maar daar is het te donker voor. Maar dat er iets helemaal mis is, is duidelijk en mijn angst groeit met iedere meter die we rijden.

Alsof ik niet besta rijdt de chauffeur voort, de Maasboulevard over, langs Kralingen. Met een beetje beverige stem probeer ik het nog een keer: 'Als je nou daar afslaat, dan zijn we er zo. Waarom sla je niet af? Ik zeg toch dat het daar vlakbij is!'

Er komt geen enkele reactie en mijn paniek groeit. Een angstig vermoeden komt bij me op, maar in het donker kan ik de chauffeur niet

goed zien. Zweterig leun ik achterover tegen de rugleuning van de achterbank en kijk uit het raampje. Waar gaan we naartoe? Wat wil hij van me?

Het hoge vierkante gebouw van de Erasmus Universiteit steekt tegen de donkere hemel af. We slaan de Burgemeester Oudlaan in en rijden in een tergend rustig tempo door. De taxichauffeur stopt bij de 's-Gravenweg en kijkt naar links en naar rechts.

Links, denk ik koortsachtig. Sla alsjeblieft linksaf!

Hij trekt op en rijdt rechtdoor, op het Kralingse Bos af. Mijn handen zijn ijskoud en ik kan mijn angstzweet ruiken. Mijn ogen schieten van links naar rechts, in de hoop dat ik ergens een automobilist zie. Dan kan ik het portier opengooien, uit de auto springen en om hulp schreeuwen. Maar aan de donkere rand van het bos rijdt niemand behalve wij. Waar is de politie als je ze nodig hebt? Ze hebben toch weet ik veel hoeveel man extra ingezet om te patrouilleren en de misdaad te bestrijden? Waarom zijn ze dan niet hier, op afgelegen plekken als het Kralingse Bos?

We rijden heel langzaam, niet harder dan dertig, langs het bos. Nu kan ik eruit springen. Zal ik dat doen? Als ik heel hard het bos in ren, kan ik me daar verstoppen. Maar dan moet ik wel eerst mijn schoenen uittrekken want op die hakken kom ik niet ver.

Heel voorzichtig buig ik me iets naar voren en trek mijn rechterschoen uit. De chauffeur werpt een snelle blik op me via het achteruitkijkspiegeltje. Ik negeer hem, doe alsof ik aan mijn enkel krab en leun weer naar achteren met het verbeterde gezicht van iemand die nog steeds gelooft dat ze alleen maar opgelicht wordt. De schoen met de punthak hou ik onopvallend in mijn hand. Eigenlijk kan ik niet goed lopen op zulke hakken, maar als ik uitga heb ik dat ervoor over. Iets waar ik nu diep dankbaar voor ben. Voorzichtig werk ik met mijn blote voet de schoen van mijn linkervoet.

Oké, nu het portier openmaken. Heel voorzichtig of in één keer opengooien?

Ik kies voor heel voorzichtig en kijk de ene kant op terwijl ik aan de andere kant het portier aftast. Mijn trillende vingers vinden de greep en ik druk hem in. Een zachte klik klinkt door de taxi maar de deur gaat niet open. Ik probeer het nog een keer en het zweet breekt me uit; de deur zit op slot. Op slot! Die hufter heeft de centrale vergrendeling in werking gezet! O god, ik heb een probleem. Dit is echt foute boel! Het enige wat ik nu nog kan doen is hem op zijn hoofd timmeren met mijn naaldhak, maar ik twijfel

of ik daartoe in staat ben. Ik tril over mijn hele lijf en mijn benen, waarmee ik net nog wilde rennen voor mijn leven, voelen aan alsof ze van deeg zijn.

Behoedzaam vis ik mijn mobieltje uit mijn tas. Eén sms'je naar de politie en die griezel krijgt het hele politieapparaat van Rotterdam achter zich aan. Verdomme, waarom heb ik dat niet eerder bedacht!

Ik kuch wat om het geklik van de toetsjes van mijn mobiel te overstemmen. Veel tekst heb ik niet nodig: help! ontvoerd! k.bos!

Ik ben al bij de O van ontvoerd, diep dankbaar dat ik precies weet waar alle lettertekens zitten. Razendsnel typ ik het woord ontvoerd in, en dan komt de taxi abrupt tot stilstand. Verschrikt kijk ik op.

De chauffeur heeft zich omgedraaid en kijkt me aan. Donkere ogen meteen donkere blik. Ik kijk terug, met de schrikachtige ogen van een vluchtend hert. Mijn mobiel moffel ik weg tussen mijn benen.

'Geef dat eens hier,' zegt hij rustig. Hij steekt zijn hand uit maar in plaats van mijn mobiel pak ik mijn schoen, die ik naast me op de bank heb gelegd, en val naar hem uit. Moeiteloos grijpt hij me bij de pols en draait hem zo gemeen om dat ik de schoen met een kreet van pijn laat vallen. Met zijn andere hand graait hij tussen mijn benen en ik slaak een gil. Hij pakt mijn mobiel, opent het dashboardkastje en gooit hem erin. Vervolgens keert hij zich weer naar mij toe en kijkt me aan.

'Zo,' zegt hij rustig. 'Ik hoorde dat je me zocht.'

Het is hem. Bilal Assrouti.

Verstijfd van angst kijk ik hem aan. Ik kan alleen maar staren, slikken en wensen dat ik naar Sylvie had geluisterd.

'Ik neem aan dat ik me niet hoeft voor te stellen,' zegt Bilal rustig. 'En jij hoeft ook niet te zeggen wie je bent. Ik weet waarom je me achtervolgt. Dus het lijkt me beter om dat allemaal over te slaan en af te spreken dat dat hier eindigt.'

Ik knik stom. Er schiet van alles door mijn hoofd om te zeggen, uit te leggen, terug te krabbelen, te verontschuldigen, maar elk woord lijkt te veel als ik in Bilals kille ogen kijk.

'Het... het spijt me,' zeg ik met haperende stem.

'Dat zal best.' Bilal laat zijn ogen onverschillig over me heen glijden.

Ik probeer koortsachtig iets te bedenken om te zeggen maar ik kan echt niets verzinnen, dus ik besluit dat het beter is om mijn mond te houden.

Bilal draait me de rug toe, steekt een sigaret op en inhaleert. 'Jij bent haar zus,' constateert hij.

Dat valt moeilijk te ontkennen, dus ik knik behoedzaam.

Bilal slaat me gade via de achteruitkijkspiegel. 'Jullie lijken wel op elkaar, zeg,' merkt hij op. 'Tweeling zeker?'

'Ja. Eeneiig.'

Het blijft een tijdje stil. Bilal zit rustig te roken en ik bestudeer hem behoedzaam via de spiegel. Het licht van een straatlantaarn valt in de auto en onthult net genoeg van zijn gezicht om me iets meer op mijn gemak testellen.

Onverwacht ontmoeten onze ogen elkaar, de mijne schichtig, de zijne hard en beschuldigend.

'Je loopt me te zoeken en vragen over me te stellen,' zegt hij koel. 'Daar hou ik niet van.'

Ik veeg mijn vochtige handpalmen af aan mijn broeken zwijg.

Bilal draait zich half naar me toe en legt zijn arm om de rugleuning van de stoel naast hem.

'Heb je enig idee hoe pissed ik werd toen ik hoorde dat jij mensen uithoorde over mij? Heb je enig idee hoe het voelt om overvallen te worden door zes politiemannen als je nietsvermoedend over straat loopt? Hoe het voelt om je foto in de krant en op het journaal te zien en vanaf dat moment overal met de nek te worden aangekeken? Om je examen te verknallen en vervolgens nergens werk te krijgen? Nou, weet je hoe dat voelt?' Hij spuwt de woorden naar me toe.

Ik druk mijn rug tegen de leuning van de bank.

'Nou?' schreeuwt hij me in het gezicht. 'Weet je hoe dat voelt? Om als Marokkaan überhaupt geen kans op werk te hebben, in horecagelegenheden te worden geweigerd, om je leven lang te worden gediscrimineerd in dit kutland, dat doet alsof het zo tolerant is? Weet je hoe het voelt om zo op te groeien?'

'Nee,' fluister ik.

Hij draait zich met een ruk om en blaast de sigarettenrook door de auto. Ik krijg het er benauwd van en adem met kleine teugjes in.

'Nee,' zegt hij grimmig. 'Dat weet jij niet. Daar heb jij geen idee van. Geen ene fucking idee.'

Daar zou ik heel wat tegenin kunnen brengen maar daar zie ik wijselijk van af.

'Het... het spijt me,' zeg ik laf.

Bilal kijkt over zijn schouderen neemt me peilend op.

'Mooi.' Zijn stem klinkt vriendelijk. Bedrieglijk vriendelijk want hij reikt naar het dashboardkastje en pakt er een donker voorwerp uit. Vervolgens ontsluit hij de centrale vergrendeling, knikt naar het portier naast me en zegt: 'Uitstappen dan maar.'

Volkomen verstijfd zit ik op de achterbank. Bilal gooit zijn portier open, stapt uit, loopt om de taxi heen en trekt mijn portier eveneens open. Met een bevelend gebaar van zijn duim gebaart hij me uit de taxi te komen. Ik stap met stijve, onwillige benen uit. Wat nu? Wat is hij van plan? Wat heeft hij daar in zijn hand?

Ik sta op mijn blote voeten in het gras van de berm. Bilal staat op enkele passen afstand. De seconden die ik nodig zou hebben om hem een mep te geven, zou hij al benut hebben om me neer te schieten.

We kijken elkaar aan, in een stilte die alleen verbroken wordt door het ruisen van de bomen.

'Draai je om en loop in de richting van het bos.' Hij wijst naar de bomen die zachtjes bewegen in de wind.

Ik slik en kijk hem smekend aan. 'Alsjeblieft... Ik bedoelde er niets mee. Ik wilde je alleen iets vragen over...'

'Draai je om,' valt hij me zonder stemverheffing in de reden.

Ik zie dat hij zijn hand in zijn zak steekt. Trillend op mijn benen draai ik me om en loop om de taxi heen. Als het bos voor me opdoemt realiseer ik me pas dat ik in de taxi had moeten springen en de centrale vergrendeling erop had moeten doen. Maar daar is het nu te laat voor.

Er klinken zachte voetstappen achter me. Bilal volgt me op afstand, dwingt me met zijn ogen in mijn rug naar de rand van het bos. Dwingt me waarschijnlijk met nog iets heel anders, dat hij in zijn hand heeft.

Ik overweeg een sprintje te trekken, naar de duistere beschutting die op enkele meters afstand op me wacht. Heeft Marjolein hetzelfde doorstaan, kort voor ze werd neergeschoten? Dat lamgeslagen, passieve wachten op het schot? Nee, Marjolein zou er nu vandoor zijn gegaan. Marjolein wel, die zou allang achter het stuur zijn gekropen en zijn weggescheurd. Ik kan rennen wat ik wil, maar één goedgericht schot zal daar een einde aan maken.

O, dit lopen, dit martelende wachten op een explosie van geluid, een explosie in mijn lichaam. Ik struikel en klap voorover, als een slappe pop, en blij languit liggen, maar niet voor lang. Op het moment dat ik gedempte voetstappen in het gras achter me hoor, tigger ik over de grond in de richting van het struikgewas.

De voetstappen houden halt en er wordt iets achter me neergegooid. Een granaat! Alle krantenartikelen over terroristische aanslagen, compleet met bommen en handgranaten, verschijnen levendig voor mijn ogen.

Ik spring overeind en ren struikelend weg. Naar het bos, vlug!

Een luide knal verscheurt de stilte. Ik struikel en val plat op de grond. Maar ik voel geen pijn en als ik me probeer te bewegen functioneert alles nog.

Het geluid van een motor dringt tot me door, gevolgd door slippende banden.

Ik draai me om, zodat ik op mijn kont in het gras zit en ik zie Bi- lal Assrouti de Kralingseweg oprijden met zijn taxi. Hij scheurt weg, met brullende motor en ik kijk de wagen na tot hij niet meer dan een geel vlekje is, ver weg van mij. Het is midden in de nachten ik zit in het pikkedonker aan de rand van het bos, en ik huil van op- I lichtung dat ik weer alleen ben, dat ik nog leef.

Ik zit daar maar, het ene moment sniklachend van blijdschap, en dan weer huilend en totaal in war. Uiteindelijk kom ik overeind en strompel in de richting van de weg. In het gras glinstert een lichtje. Ik loop ernaartoe en kijk ongeloofig naar het lichtgevende display dat daar op de grond ligt.

Ik buk me, raap mijn mobiel op, stop hem in mijn zaken loop op mijn blote voeten de Kralingseweg af.

Het lukt me nauwelijks om de deur van mijn huis te openen. Ik heb geen energie meer over na die wandeltocht waar geen eind aan leek te komen. Met trillende vingers probeer ik de sleutel in het slot te krijgen, maar ik krijg mijn bewegingen niet onder controle. Uiteindelijk geef ik het voor een moment op, laat mijn armen slap langs mijn lichaam hangen en adem diep in en uit. Pas als ik tot mezelf ben gekomen, probeer ik het nogmaals en deze keer glijdt de sleutel soepel het slot in.

Ik open de deur en stap het kleine gangetje in. Mijn gangetje. Mijn huis. Ik doe de voordeur op slot en draai zorgvuldig de knippen omhoog.

Als ik zeker weet dat niemand binnen kan komen, open ik de glas-inlooddeur van de woonkamer, knip het licht aan en leun, doodmoe, tegen de deurpost. Ik ben thuis. Ik leef nog. Ik lig niet dood langs de Kralingseweg, ik ben in mijn eigen, veilige huis.

Ik loop de huiskamer in en kijk naar het halfvolle glas wijn dat nog op de salontafel staat. Ernaast liggen de afstandsbediening en de tv-gids. Heb ik tv gekeken voor ik naar Nighttown ging? Heb ik een glaasje wijn

gedronken? Ik kan het me maar vaag herinneren, alsof het zich in een ander leven heeft afgespeeld. Niets is meer hetzelfde; ik dacht dat ik zou sterven en nu ben ik gewoon weer terug in mijn vertrouwde wereldje.

Ik laat me op het randje van de bank zakken en drink de lauwe witte wijn op. Drinken is eigenlijk niet het goede woord; ik klok het naar binnen en voel een sterke behoefte aan meer. Aan iets sterkers, zelfs. Met kracht onderdruk ik die behoefte en tuur in het lege wijnglas. Wat bezielde Bilal Assrouti om me zo de stuipen op het lijf te jagen? Was het zijn bedoeling om me alleen flink bang te maken, of wilde hij me in eerste instantie werkelijk doodschieten? Maar waarom bedacht hij zich dan opeens?

Met zware, vermoeide benen sta ik op, breng het lege wijnglas naar de keuken en controleer de sloten op de keukendeur. Ik doe het licht in de huiskamer uit en ga de trap op naar boven. Achter me beweegt iets.

Ik kijk om maar de trap onder me is leeg. De jassen in de gang hangen roerloos aan de kapstok. Toch is mijn gevoel van eenzaamheid opeens verdwenen.

Langzaam loop ik naar boven, doe alle lichten aan en kleed me uit in mijn slaapkamer. Zonder de moeite te nemen om me te wassen of mijn make-up te verwijderen kruip ik onder mijn dekbed en trek het ver over me heen.

'Hij heeft het gedaan,' zeg ik. 'Dat moet haast wel. Ik weet niet waarom hij mij niet heeft doodgeschoten, maar hij heeft me wel de stuipen op het lijf gejaagd. En waarom? Waar was dat goed voor?'

Het is alweer twee dagen na mijn avontuur met Bilal, vijf uur 's middags, en ik zit met Sylvie en Thomas aan een tafeltje in een grand café. Thomas regelt, net als ik, zijn eigen werktijden en Sylvie is een uurtje eerder van haar werk weggegaan om mijn verhaal te horen.

Ze zitten nadrukkelijk niet naast elkaar en gedragen zich opvallend gewoon, ik voel dat ze dat hebben afgesproken. Eigenlijk vind ik het wel prettig. Ik weet niet of ik er tegen zou kunnen als ze als twee tortelduifjes tegenover me zouden zitten.

Nu zit Thomas naast mij, Sylvie tegenover me en kijken ze me geïntrigeerd en tegelijk vol afschuw aan. 'Ik kan me nog steeds niet voorstellen dat je hem opgezocht hebt.' Sylvie schudt verbijsterd haar hoofd. 'Dat is toch vragen om problemen! Ik heb je gewaarschuwd, Marlieke.'

'En waarom heb je mij niet verteld wat je van plan was?' informeert Thomas terwijl hij een sigaret opsteekt. 'Je hebt alleen gevraagd of ik meeding naar die club, niet waarom je daarnaartoe wilde.'

'Dan had je ook geprobeerd om me tegen te houden,' zeg ik.

'Nou en of,' zegt Thomas grimmig. 'Sterker nog, het was je nooit gelukt om de deur uit te komen.'

'Waarschijnlijk was je gewoon met haar meegegaan,' zegt Sylvie en we schieten alle drie in de lach. Maar het valt even snel weer stil.

Ik draai een bierviltje om en om in mijn hand en leg het uiteindelijk met een zucht neer. 'En toch vind ik het vreemd dat Bilal mij niet heeft neergeschoten. Alles in mij zegt dat hij de dader is, maar ik kan niet plaatsen waarom hij me dan heeft laten gaan.'

'Waarom niet?' zegt Thomas nuchter. 'Je vormde geen gevaar voor hem, hij wilde je alleen even waarschuwen dat je uitzijn buurt moest blijven.'

'Hij was er nooit mee weggekomen als hij jou had neergeschoten,' voegt Sylvie aan zijn argument toe. 'Je hebt bij zoveel mensen naar hem lopen informeren.'

Ik kijk zwijgend voor me uit. Ja, dat is waarschijnlijk de reden dat ik nog gezond en wel rondloop. Er was geen speciale reden voor Bilal

Assrouti om mij uit de weg te ruimen. Ik kan niet bewijzen dat hij Marjoleins moordenaar is. Ik was alleen maar de bekende irritante vlieg die om zijn hoofd zoemde en die hij even weg moest meppen.

'Hij moet het wel gedaan hebben,' zeg ik, diep in gedachten. 'Ik bedoel, wie anders zou Marjolein hebben willen vermoorden?'

We kijken elkaar aan.

'Ze was er wel heel goed in om mensen tegen zich in het harnas te jagen, maar of dat nou een reden is om iemand te vermoorden...' antwoordt Thomas bedachtzaam.

'Ik was ook niet bepaald dol op haar maar dat lijkt mij ook wel sterk.' Sylvie kijkt me verontschuldigend aan maar ik knik dat ik wel weet hoe zij over Marjolein dacht. 'Toch kun je dat niet zomaar van de hand wijzen,' zegt Thomas. 'Wat wij als onvoldoende motief beschouwen, kan voor een ander een heel goede reden zijn om iemand te vermoorden. Er lopen genoeg gekken rond.'

'Haar collega's?' oppert Sylvie. 'Er speelde heel wat op die school.'

'Daar heb ik ook aan gedacht, en de politie eveneens,' zeg ik. 'Ze hebben al haar collega's verhoord, maar er is niets uitgekomen.'

'Dat wil nog niet zeggen dat ze geen motieven hadden,' weerlegt Thomas rustig. 'De politie kon er gewoon niet achter komen. Je zou beter eens met die collega's van haar kunnen praten in plaats van in nachtclubs rond te hangen en midden in de nacht met vreemde mannen rond te rijden, Lieke.'

We lachen weer en kijken rond waar onze bestelling blijft, want intussen staat er nog niets op tafel.

'Eigenlijk is dat best een goed idee,' zeg ik. 'Ik ga wel een keer naar het Rotterdams College toe. Of nee, ik zal Jasmijn eens thuis opzoeken. Het lijkt me beter om op een rustig tijdstip met haar te praten dan even snel in een drukke personeelskamer. Zeg, waar blijven die drankjes?'

'Ik ga wel informeren of ze het vandaag nog voor elkaar denken te krijgen.' Thomas staat op en loopt in de richting van de bar.

Sylvie volgt met haar ogen elke beweging van zijn lichaam.

'Halló,' zeg ik plagerig.

Ze kijkt me aan en lacht betrapt. 'Hij is echt leuk, hè?'

Ik kijk over mijn schouder naar Thomas die breedgeschouderd, zijn donkere haar tot op zijn schouders, heel stoer in zijn leren jasje aan de bar staat.

'Ja,' beaam ik.

Thomas komt terug met de drankjes en rolt met zijn ogen. 'Ik heb ze zelf maar even meegenomen voor we uitdrogen. Hier, een jus voor de dames en een biertje voor meneer.'

Met zwierige gebaren zet hij de drankjes voor ons neer en gaar zitten.

Ik wil net een slok nemen als mijn mobiel afgaat. Ik haal hem uit mijn tas en klap hem open.

'Met Marlieke.'

Het is een tamelijk wanhopige Raoul die belt. Hij heeft het sterfensdruk op de zaak en de naschoolse opvang is niet genoeg om zijn problemen op te lossen want hij gaat laat thuiskomen. Of ik bij kan springen.

'Natuurlijk,' zeg ik met een blik op mijn horloge. 'Wat waren jullie van plan te eten? Heb je wel boodschappen in huis?'

'Ach, we eten wel een boterhammetje.'

'Dat dacht ik niet. Ik ga wel even boodschappen doen met Val, en dan kook ik. Ik zie je wel verschijnen.' Ik smoor Raouls hartgrondige bedankjes door op te hangen.

'Moeten de hulptroepen weer uitrukken?' zegt Thomas.

'Zo vaak roept hij mijn hulp niet in,' wijs ik hem terecht. 'Raoul heeft zijn zaakjes uitstekend op orde.'

'Ik zie de laatste tijd anders steeds vaker iemand in zijn huis rondlopen als ik daar langsfiets,' merkt Thomas op.

Ik trek mijn jas aan en werp hem een niet-begrijpende blik toe. 'Waarom fiets jij daar dan zo vaak langs?'

Bij wijze van antwoord neemt Thomas een slok bier en ontwijkt hij mijn blik. En ik begrijp het. Ondanks het feit dat hij nu iets met Sylvie heeft, is hij nog steeds niet helemaal los van mij. Al heb ik hem dat nooit verteld, Thomas weet ongetwijfeld dat ik op z'n zachtst gezegd een zwak heb voor Raoul. Is hij bang dat ik een relatie met Raoul zal beginnen nu de weg vrij is? Is dat de reden dat hij eindelijk op Sylvies avances ingaat?

Terwijl ik naar Valeries school fiets denk ik daarover na en met een brede glimlach op mijn gezicht arriveer ik op het schoolplein. Een glimlach waar ik me meteen schuldig over voel, want waarom zou ik Sylvie Thomas niet gunnen als ikzelf toch niets met hem wil?

Ik zet mijn fiets op slot en loop de school in, naar het overblijflokaal. Raoul heeft de overblijfmoeder gebeld dat ik Valerie kom halen en mijn

nichtje vliegt me in mijn armen.

'Marlieke!'

Ze slaat haar armen stijf om me heen en drukt haar gezichtje zo stevig tegen me aan dat het me ontroert. En me een schuldgevoel bezorgt. Heb ik de laatste tijd wel genoeg aandacht aan haar besteed?

'Waar is papa? Blijf je bij ons eten?' Valerie kijkt naar me op en stelt haar vragen in één adem.

'Papa is wat later vandaag. En ja, ik blijf eten. We gaan samen boodschappen doen. Vind je dat gezellig?'

'Ja!' zegt Valerie. Ze trekt haar jas aan, neemt afscheid van de overblijfmoeder en huppelt aan mijn hand de school uit. 'We gaan toch geen brokken eten?'

'Nee, we eten geen broccoli.' Ik haal mijn fiets van het slot en til Valerie achterop.

'Wat dan?' vraagt ze.

'Wat zou je willen?'

'Patat!' roept Valerie.

'We kunnen ook een lekkere ovenschotel maken.'

'Mag ik helpen?' vraagt Valerie blij.

Ik knik en Valerie slaat haar armen om mijn middel.

'Net als bij mama,' zegt ze. 'Ik mocht mama ook altijd helpen.'

De keuken vult zich met de geur van verse kruiden; rozemarijn, basilicum en tijm. Ik hou van kruiden en strooi er altijd overdadig mee. Terwijl de schotel staat te pruttelen in de oven, dek ik sfeervol de tafel en zet een kandelaar in het midden.

'Mag ik ze aansteken?' vraagt Valerie gretig.

'Straks,' beloof ik. 'Als papa thuis is.'

'Papa en mama hadden ook vaak kaarsjes aan,' zegt Valerie, en dat doet me twijfelend naar de kandelaar kijken. Terwijl ik sta te aarzelen of ik hem weg zal halen, gaat de bel. Valerie rent naar de erker en kijkt naar buiten.

'Het is de mama van Jennifer!' Ze holt naar de hal om open te doen.

Ik volg haar in een wat rustiger tempo en help haar de zware voordeur opentrekken. Jasmijn staat op het stoepje met een grote pan in haar handen, de huissleutel bungelend aan haar vinger. We kijken elkaar verrast aan.

'Hoi,' zeg ik.

'Hé,' zegt ze. 'Jij hier? Dat wist ik niet.'

Ik kijk naar de pan in haar handen en Jasmijn lacht verontschuldigend. 'Ik breng Raoul wel eens een hapje te eten. Ik weet dat dit een drukke week is voor hem.'

'O, nou, dat is heel aardig van je maar het is niet nodig. Ik heb gekookt,' zeg ik.

'Ik merk het, het ruikt heerlijk,' zegt Jasmijn hartelijk. 'Zal ik dit dan maar bij hem in de koelkast zetten? Dan kan hij het morgen opeten.'

Ik doe een stap opzij en Jasmijn loopt naar binnen, de pan voor zich uit dragend als een bezorgster van Tafeltje-dek-je. Een bezorgster die zich erg thuisvoelt. Ze rommelt wat in de koelkast zodat de pan erbij kan, klappt de deur dicht en draait zich om. Haar ogen blijven rusten op de gedekte tafel. 'Dat ziet er gezellig uit.'

'Ja, hè?' zeg ik neutraal. 'Raoul belde me of ik kon bijspringen. Hij moest overwerken.'

'Hij heeft het druk,' knikt Jasmijn. 'Ik heb bewondering voor de manier waarop hij zijn werk en de zorg voor Valerie combineert. Als het even kan, probeert hij op tijd thuis te zijn om samen met haar te eten. Maar dat is natuurlijk niet altijd mogelijk als je een eigen bedrijf hebt. Daarom breng ik hem nu en dan een pannetje eten. Of we eten samen.'

Ik denk aan Thomas, die regelmatig iemand in Raouls huis had zien rondlopen. 'Samen?' herhaal ik.

'Ja, Jennifer lust bijna niets dus ik kook altijd te veel,' legt Jasmijn uit. 'En ik weet niet hoe dat met jou is, maar ik heb er zo'n hekel aan om alleen voor mezelf te koken.'

'Je bent toch getrouwd?' zeg ik niet-begrijpend.

Jasmijn knikt. 'Mijn man is piloot dus hij is niet veel thuis. Heel ongezellig.'

'Aha,' zeg ik slechts.

'Dus...' Jasmijn haalt diep adem, plaatst haar handen tegen elkaar en kijkt met een glimlach in het rond. 'Hier is alles ondercontrole. Mooi zo. Nou, dan ga ik maar, hè?'

'Wacht!' zeg ik. 'Wil je iets drinken? Die schotel moet nog zeker drie kwartier in de oven, dus ik wilde net een wijntje nemen.'

'O...' Jasmijn aarzelt zichtbaar. 'Ik weet niet... Nou ja, waarom ook niet. Ik moet al leen Jennifer even halen want ze zit alleen thuis.'

'Oké, dan schenk ik alvast iets in. Wat wil je drinken, rood of wit?'

'Doe maar rood,' zegt Jasmijn en ze loopt de deur uit.

Ik pak twee wijnglazen, schenk een glas rood en een glas wit in, en zet ze op de salontafel. Door het erkerraam zie ik Jasmijn aankomen met haar dochter aan de hand. Als ze binnen zijn, gaan de meisjes meteen met elkaar spelen en zitten Jasmijn en ik een beetje onwennig tegenover elkaar.

Ik ken Jasmijn niet zo goed. Ze was goed bevriend met Marjolein, maar die vriendschap speelde zich buiten mijn gezichtsveld af. Ze lijkt me wel een aardige meid. Ze is ook mooi, met dat rode krullende haar en die warme bruine ogen. Maar ze ziet wel erg bleek en ik bespeur kringen onder haar ogen. 'Je ziet er moe uit,' Hap ik eruit.

Jasmijn pakt net haar glas en kijkt me verrast aan. 'Het is een chaos in mijn hoofd,' zegt ze somber. 'Ik kijk enorm uit naar de zomervakantie. We zijn laat aan de beurt dit jaar. Ik hou het gewoon niet meer uit op school.'

'Waarom niet?' vraag ik.

'Ach, de sfeer is zo veranderd. Ik mis Marjolein enorm, alles is anders. Het aantal leerlingen hólft achteruit, zeker vijf collega's hebben moeten horen dat hun contract niet verlengd wordt en het is nu ronduit ongezellig.'

'Zijn er mensen ontslagen? Wat erg.' Ik pak eveneens mijn glas wijn en kijk haar meelevend aan.

'Het zat er al een tijdje aan te komen, maar nu Marjolein is doodgeschoten zijn er veel minder inschrijvingen. En vind je het gek. Ik zou mijn kind ook niet naar een school sturen waar leerlingen de leerkrachten bedreigen met wapens.'

'Wie zijn er precies ontslagen? Mensen met wie Marjolein veel omging?'

'Ik weet niet welke collega's jij kent, maar Luuk Rombouts ken je volgens mij wel.'

Ik kijk haar verschrikt aan. 'Is Luuk ontslagen? Waarom?'

Jasmijn haalt met een gelaten gezicht haar schouders op. 'Wie zal het zeggen. Het excuus was dat ze liever iemand hadden die meer leservaring had, maar dat slaat nergens op. Luuk is een uitstekende leraar. Als hij nou ordeproblemen had, maar dat was helemaal niet zo. Persoonlijk denk ik dat hij ontslagen is omdat het uitlekte dat hij homo is. Hij is al op twee andere scholen gewipt, en hij had besloten om deze keer zijn geaardheid voor zich te houden tot hij een vast dienstverband had gekregen. Niemand merkte iets aan hem, ik ook niet, dus dat was het probleem niet. Marjolein en hij konden het meteen goed met elkaar vinden dus na een tijdje nam hij haar in vertrouwen. Dat had hij beter niet kunnen doen want zij vertelde het aan mij, en ik ben bang dat ze het ook aan anderen heeft verteld. In het diepste vertrouwen natuurlijk, maar als je per se wilt voorkomen dat een geheim uitlekt dan moet je er gewoon je mond over houden. En daar was Marjolein niet zo goed in.'

Ik zit met gemengde gevoelens te Klisteren. Aan de ene kant irriteert het me dat Jasmijn op deze manier over mijn zus praat, aan de andere kant vermoed ik dat het precies zo is gegaan. Ik herinner me een avond dat we met een hele groep uit eten gingen in Oliva en Marjolein zich versprak over Luuks geheim. Ik geloof niet dat hij dat erg waardeerde.

'Ze deed het vast niet expres,' zeg ik, in een plotselinge behoefte om mijn zus te verdedigen. 'Ze was gewoon een ontzettende flapuit.'

'Dat weet ik,' zegt Jasmijn zacht. 'En ik mis haar enorm. Het is zo raar om haar niet meer op school te zien rondlopen. Ik kan er niet aan wennen.'

Ze heeft tranen in haar ogen en ik voel de mijne ook volschieten. Met betrokken gezichten zitten we tegenover elkaar. Ik vraag me af of ik haar over mijn avontuur met Bilal in de taxi zal vertellen, maar besluit het niet te doen. In plaats daarvan vraag ik: 'De politie kan Bilal Assrouti niet veel maken. Denk jij dat hij onschuldig is?'

Jasmijn neemt een slokje wijn en kijkt nadenkend voor zich uit. 'Ik weet het niet. Alles wijst in zijn richting maar ik kan me eigenlijk niet voorstellen dat hij het echt gedaan heeft.' Ze schudt haar hoofd, zodat haar halflange rossige krullen om haar gezicht dansen. 'Ik wil niet zeggen dat hij een lieverdje was, ik had óók problemen met Bilal, maar ik heb me nooit door hem bedreigd gevoeld. Door geen van mijn leerlingen eigenlijk. Het was allemaal maar bravoure, weet je, dat stelde niets voor.'

'Maar Bilal heeft op een gegeven moment toch een mes getrokken,' help ik haar herinneren. 'En niet lang daarna werd Marjolein neergeschoten.'

Jasmijn zucht. 'Ik weet het, het is wel erg toevallig. En Bilal kon inderdaad een ontzettende klier zijn, maar dat wil nog niet zeggen dat hij haar heeft doodgeschoten. Hij was driftig, maar ik heb hem nooit eerder meteen wapen zien rondlopen. Nooit! Hij gaf een grote bek, maar dat doen er wel meer. Weet je, het is zo makkelijk om meteen een beschuldigende vinger naar zo'n jongen uit te steken. Lerare van een zwarte school wordt doodgeschoten. Conclusie: een allochtone leerling heeft het gedaan. Maar wat als ze les had gegeven op het Laurens College? Zouden de media dan ook een lastige blanke leerling publiekelijk veroordelen?'

We zitten enige tijd tegenover elkaar en drinken onze wij n.

'Jasmijn, ik wil je iets vragen,' zeg ik langzaam. 'Het is een beetje een rare overgang, maar heeft Marjolein het wel eens met jou over haar huwelijk gehad?'

'Haar huwelijk? Hoezo?'

'Nou ja, in elk huwelijk is wel eens iets,' zeg ik. 'Ik vraag me af of ze jou in vertrouwen zou hebben genomen als ze problemen had met Raoul. Ik bedoel, jullie waren toch goed bevriend?'

'Ja, dat is zo.' Jasmijn gaat wat rechter zitten, duidelijk gevleid.

'Dus ze nam je in vertrouwen?' dring ik aan.

'Ze vertelde me inderdaad wel eens over ruzietjes die ze had met Raoul, en omgekeerd besprak ik met haar wat mij stoorde aan mijn man. Hoezo? Ik neem aan dat ze dat soort dingen ook met jou besprak.'

Ik negeer die laatste opmerking. 'Hoe ernstig waren die ruzies volgens jou? Waar gingen ze over?' 'Dat weet ik niet precies meer,' zegt Jasmijn nadenkend. 'De gewone dingen; dat Raoul liever wilde dat ze stopte met werken. Dat soort onzin. Hij kan nogal ouderwets zijn, vind je niet?' 'Denk je dat Raoul een ander had?' vraag ik.

Jasmijn kijkt lange tijd in haar glas voor ze antwoord geeft. 'Ja,' zegt ze zacht. 'Ik heb hem vlak voor Marjoleins dood eens in de brasserie van de Euromast gezien met een andere vrouw, en dat heb ik Marjolein ook verteld. Ze deed er alleen niet veel mee. Raoul kon erg ver gaan bij haar. Ze hield echt van hem, weet je.'

'Ja,' zeg ik met geknepen stem. 'Dat weet ik.'

Jasmijn kijkt me bezorgd aan. 'Gaat het wel? Je ziet zo bleek.'

'Ik heb een beetje hoofdpijn.'

'Wil je een paracetamolletje? Wacht, ik heb er een in mijn tas,' zegt Jasmijn maar ik wimpel haar aanbod af.

'Oké... Nou, dan ga ik maar. We moeten nog eten.' Jasmijn komt met een snelle beweging overeind en roept haar dochter.

Ik kijk hen na als ze de straat oversteken. Jasmijn heeft Raoul met een andere vrouw gezien in het restaurant van de Euromast. Dat betekent dat Marjolein en ik niet de enige vrouwen in zijn leven waren. Ik denk aan Jasmijns gezicht toen ze me onverwacht hier aantrof, aan de huissleutel die aan haar vinger hing en ik vraag me af hoeveel waarde ik aan haar verhaal moet hechten.

Jasmijn kwam nog langs,' zeg ik losjes tijdens het eten, en ik hou Raouls reactie aandachtig in de gaten.

'Ja, en ik heb met Jennifer gespeeld,' vult Valerie me enthousiast aan.

'O ja?' zegt Raoul weinig geïnteresseerd.

'Ze had een pan met eten bij zich.'

'Ja, dat doet ze wel vaker.' Raouls stem klinkt niet zo dankbaar of vertederd als ik verwacht had, waardoor ik een beschamend beeld krijg van mezelf als de jalouse, wantrouwige echtgenote. Kijk mij nou eens zitten, aan de tafel van mijn zus, in het huis van mijn zus, tegenover de man van mijn zus. Ongetwijfeld heeft Marjolein met precies dezelfde gevoelens op deze plek gezeten, en heeft ze hetzelfde soort gesprekken met Raoul gevoerd. Goddank dat ik op het laatste moment de kandelaar nog heb weggezet.

Mijn eetlust is verdwenen en ik schuif mijn bord van me af.'Nu al klaar?' Raoul, die het zich goed laat smaken, kijkt verbaasd op.

'Het is nogal machtig,' zeg ik.

Hij knikt bevestigend, maar laat zich daardoor niet weerhouden om nog eens op te scheppen.

'Het is heerlijk,' zegt hij met zo'n lieve glimlach dat ik Jasmijn en haar pannetje eten op slag vergeten ben. 'Je kunt goed koken, netzo goed als Marjolein.'

Ja, toe maar, Raoul. Schuif Marjolein maar weer tussen ons in, help me maar herinneren dat er een afschuwelijke reden is waarom wij zo tegenover elkaar kunnen zitten, en dat ze altijd bij ons aan zal schuiven.

Ik wacht niet tot Raoul een derde keer opschept, maar schuif bruusk mijn stoel naar achteren en sta op. 'Ik moet gaan, ik heb nog een hoop te doen vanavond.'

Hij protesteert niet. Geen teleurgesteld 'moet je nu al weg' of 'hè nee, blijf nog even!'. Maar zijn ogen volgen me terwijl ik mijn tas van de bank in de erker pak, en ze registreren elke beweging als ik mijn jas haal en die in de kamer dichtknoop.

'Nou, dan ga ik maar weer. Dag Valerie, lieverdje. Krijg ik een kus?'

Valerie springt van haar stoel, rent op me af en geeft me een knuffel. 'Kom je gauw weer?' vraagt ze smekend.

Ik beloof het en wuif luchtig naar Raoul. 'Tot gauw!'

'Ik laat je even uit.' Raoul veegt zijn mond aan het servet af, schuift zijn stoel naar achteren en loopt achter me aan naar de hal.

'Eet jij je bord even leeg?' zegt hij tegen Valerie, en sluit de deur van de woonkamer. Dan draait hij zich naar me toe en kijkt me aan met dat merkwaardige, halve glimlachje dat ik altijd zo sexy aan hem vind. Ook nu voel ik iets roeren in mijn onderbuik maar ik druk het met kracht weg.

Hij komt vlak bij me staan, kijkt me in de ogen en zegt zacht: 'Bedankt.'

Meer niet, we staan heel dicht bij elkaar in de beslotenheid van het halletje. Even denk ik dat hij me gaat kussen maar onverwacht draait hij zich om en gaat zonder nog een woord te zeggen de woonkamer weer in.

Ben ik nu teleurgesteld? Zou ik me echt hebben laten zoenen, hier in Marjoleins huis, als hij het initiatief had genomen? Wat verwacht ik eigenlijk van Raoul? Ik weet niet eens wat ik van mezelf verwacht.

Terwijl ik naar huis fiets dwing ik mijn gedachten een andere kant uit. Ik denk aan mijn gesprekje met Jasmijn, en wat ze over Luuk en Marjolein te vertellen had.

Eigenlijk zou ik ook eens met Luuk moeten gaan praten. Maar hoe moet ik dat aanpakken? Ik ken die man nauwelijks. Ik kan moeilijk ronduit vragen of hij vindt dat Marjolein schuldig is aan zijn ontslag en hoe kwaad hij daar precies over is.

Trouwens, op de avond dat ze werd doodgeschoten werkte hij nog gewoon op die school dus zoveel rancune kan hij nog niet gehad hebben. Of voelde hij zijn ontslag aankomen? Wist hij er op dat moment al van en gaf Marjolein hem het laatste duwtje richting ww?

Ik besluit niet naar Luuk te gaan maar deze informatie aan Noorda door te spelen. Na dat avontuur met Bilal heb ik er geen enkele behoefte aan om weer op speurderspad te gaan.

Ik rijd de Adamshofstraat in, open de voordeur en zet mijn fiets in het gangetje. Die hoort eigenlijk in het schuurtje in de achtertuin te staan, maar de poort zit op slot. Sinds mijn wasgoed eens van de lijn is gestolen, hou ik de poort altijd hermetisch gesloten maar dat betekent dat ik er zelf vanaf de buitenkant ook niet in kan.

Ik gooi mijn jas op de kapstok en loop de woonkamer in. Er staat een bericht op mijn antwoordapparaat. Het is iemand van de Libel- Ie, waarvoor ik regelmatig foto's maak die bij interviews geplaatst worden. Het is een tijdje stil geweest wat opdrachten betreft, maar daar ben ik zelf ook

debet aan. Als je een paar keer achter el kaar weigert, zoeken je opdrachtgevers een ander. Maar blijkbaar is de Libelle me niet vergeten want er is een fotograaf ziek en nu willen ze dat ik de foto's verzorg van een bekende schrijver die morgen wordt geïnterviewd. Of ik haar terug wil bellen op haar 06.

Besluiteloos kijk ik op mijn antwoordapparaat neer. Ik heb wel erg lang niets gedaan en ik moet zeggen dat de gedachte aan mijn werk ergens diep van binnen een kriebeltje doet ontstaan. Voor het eerst.

Fotografie is altijd mijn grote liefde geweest en het besef dat, met alles wat veranderd is in mijn leven, dat gevoel in ieder geval nog hetzelfde is gebleven, doet een golf van opluchting door me heen gaan.

Ja, ik ga weer aan het werk. Ik neem die opdracht aan en ik ga die schrijver eens mooi op de foto zetten. Ik gooi mijn fotostudio weer open en ga proberen mezelf terug in het fotografiewereldje te wringen. Misschien ga ik wel op reis, om een mooie reportage te maken. Binnenkort wordt het muziekfestival in Edinburgh gehouden. Vorig jaar heb ik een festival in Luzern met mijn camera vastgelegd en ik slaagde erin om dat verslag aan een reisblad te verkopen.

Ik pak de telefoon en bel de redactrice van de Libelle terug.

De schrijver is een aantrekkelijke maar erg serieuze man van een jaar of vijfenveertig die kaarsrecht zit en nadrukkelijk een stapeltje van zijn nieuwste roman op tafel heeft gelegd. Het interview is die ochtend gehouden in zijn woning in Utrecht, dus ik heb de trein gepakt om aansluitend de foto's te nemen.

Het voelt heerlijk om mijn camera weer vast te houden, mijn spullen neer te zetten en te bedenken wat een mooie compositie zou zijn. Fotograferen is geweldig. De man tegenover me vormt een wereld met woorden, maar ik schrijf met licht. Een goede foto heeft zoveel te vertellen, en vaak zit dat 'm in de details.

Ik heb de nieuwste digitale camera die er maar te vinden is, met een supersnelle sluitertijd. Daarmee heb ik eens een paar prachtige opnamen gemaakt van uiteenspattend siervuurwerk, met van die mooie lange lichtsporen. Die foto's hangen in mijn fotostudio, in de expositieruimte.

Terwijl de schrijver het stapeltje boeken netjes recht zet en zijn jasje naar beneden trekt, stel ik de iso-waarde van mijn camera in op 1600 en zet een zilverkleurig, rond reflectiescherm neer om het licht te weerkaatsen.

Met één hand schuif ik het stapeltje boeken in beeld om diepte in de foto te creëren en stel scherp op zijn ogen.

'Oké, ik ga er gewoon wat op los knippen,' kondig ik aan. 'Pro- beert u maar zo ontspannen mogelijk te kijken.'

Dat is voor de meeste mensen een onmogelijke opgave. Zodra ze een camera op zich gericht zien, verstijven ze en bevriest alle spontaniteit tot een krampachtig lachje. Meestal begin ik een praatje om de sfeer wat lossier te maken en het leven weer terug te krijgen in het gezicht voor mijn lens. Wanneer is uw boek verschenen? De hoeveelste roman is dit nu inmiddels? Goh, u heeft wel een flinke productie, nierwaar? Ik begrijp niet waar schrijvers al die ideeën vandaan halen. Wat is nou uw inspiratiebron?

Intussen vang ik een onverwachte glimlach met mijn camera en druk ik snel af als de schrijver even nadenkend voor zich uit kijkt. In gesprek gaan met de geportretteerde is de beste manier om een levendige foto te krijgen.

Niet dat een onnatuurlijke pose het enige probleem is. Ik ben al een kwartier bezig als ik opeens zie dat de gulp van de auteur openstaat. Hoe is het mogelijk dat dat me is ontgaan!? Mijn enige excuus is dat ik zo gefocust was op de juiste belichting en compositie, dat de fijnere details aan mijn aandacht zijn ontsnapt. Ik kan natuurlijk een close-up gebruiken maar de Libelle heeft uitdrukkelijk verzocht om ook een totaalbeeld te geven.

Voor de vorm knip ik erop los met mijn camera terwijl ik probeer te bedenken hoe ik dit moet oplossen. Het gewoon zeggen is natuurlijk de beste manier, maar ik heb zo het idee dat deze man een behoorlijk ontwikkeld ego heeft en dat een directe benadering de kans op een geslaagde fotosessie niet zal vergroten.

'Goed,' zeg ik na een tijdje opgewekt. 'Ik denk dat er wel een paar goeie opnamen tussen zitten. Heel leuk, maar...' Ik breek mijn zin af en kijk peinzend voor me uit.

'Maar wat?' vraagt de schrijver.

'Misschien is het leuk als u dat stapeltje boeken op schoot neemt en er dan nonchalant één gaat zitten lezen,' stel ik voor.

Het boek in beeld nemen is altijd heel aantrekkelijk voor auteurs, en de man buigt zich onmiddellijk naar voren om het stapeltje van tafel te pakken. Ik begin te klikken. Mooi zo, deze heb ik alvast, al is het een ontzettend geijkte foto. Niet iets wat ik graag zal inleveren maar het is niet anders.

Ik ga net zo lang door tot de auteur ongeduldig op de bank begint te schuiven.

'Zullen we even een korte pauze houden? Ik moet even naar het toilet,' stel ik voor.

De schrijver gaat daarna ook naar het toilet. Als hij terugkomt is zijn gulp dicht en maak ik snel nog een paar opnamen van hem.

Even later ga ik de deur uit met een geweldige serie foto's, nonchalant, stijlvol en vooral met alle ritsen beschaafd dicht. En in de trein terug naar Rotterdam, realiseer ik me opeens dat ik me voor het eerst een vol uur weer mezelf heb gevoeld.

Soms ben ik opeens bang dat ik Marjolein zal vergeten. Niet écht vergeten natuurlijk, maar het is alsof de echte Marjolein steeds meer stapjes terugdoet en een flauwe afspiegeling achterlaat. Ze is nu al twee maanden dood en ik wil niet zeggen dat ik me haar gezicht niet meer kan herinneren, of dat de klank van haar stem wegsterft in mijn geheugen, maar haar beeltenis wordt nu al zoveel vager dat het me angst aanjaagt.

Het feit dat we identieke tweelingen zijn, zou moeten helpen om haar gezicht duidelijk voor me te zien, maar dat is niet zo. Ik betrap mezelf erop dat ik minutenlang in de spiegel kan kijken, mijn neus bijna tegen het glas gedrukt, op zoek naar haar. De zon heeft me een uitbarsting van sproetjes op mijn neus bezorgd. Had zij dat ook altijd? Ik weet het niet, heb er nooit op gelet. En die moedervlek op haar kaak, zat die nou links of rechts?

Ik weet het niet meer. Hoe kan ik zoiets nou vergeten terwijl ik haar gezicht dertig jaar lang heb aangekeken! En wat betekent dat voor de toekomst? Wat ga ik nog meer vergeten?

Ik zet een grote foto van haar op mijn bureau en stort me op mijn werk. Eerst ben ik twee dagen bezig met een grote schoonmaak en een grote opruimactie. Alle kasten en laden moeten eraan geloven, ik sjouw tassen met oud papier en te lang bewaarde, mislukte foto's naar de papierbak. Ik neem alle opdrachten aan die ik krijg, waardoor ik regelmatig op pad ben om op locatie foto's te maken, en als ik geen werk heb, zwerf ik gewoon wat met mijn camera rond.

Het is volop zomer in Rotterdam. Langs de Maas is weer een kunstmatig strand opgeworpen waar jong en oud ligt te zonnen of zich met balspelen amuseert. Ik zwerf erlangs en knip erop los. Het zomercarnaval barst los, een uitbundig festijn vol kleur, muziek en vrolijkheid. Mijn camera legt alles vast en dwingt me terug te keren naar de wereld van de levenden.

Ook de foto's in de expositieruimte in mijn studio mogen wel eens vervangen worden. Ik haal alle lijsten van de wand en ben een hele ochtend bezig met foto's uitzoeken die erin moeten. Ik sta ze net met het zweet in mijn nek op te hangen als er iemand binnenkomt.

Met mijn handen nog om een lijstom te voorkomen dat hij opeens van het haakje naar beneden stort, kijk ik over mijn schouder. Achter me staat

een goedgeklede, slanke vrouw van een jaar of vijfenveertig. Ze glimlacht me vriendelijk, bijna verontschuldigend, toe op een manier die me sterk aan iemand doet denken.

'Goedemiddag,' zegt ze met zachte, beschaafde stem.

'Goedemiddag.' Ik laat de lijst los, mijn handen nog op grijphoogte, maar hij blijft hangen. Met een glimlach draai ik me om. 'Zo, dat is gelukt. Kan ik u helpen?'

De vrouw aarzelt en kijkt wat om zich heen. 'Eigenlijk wilde ik je iets vragen. Of stoor ik?'

'Nee hoor, helemaal niet. Wat wilde u weten?' Ik kijk haar vragend aan.

'Het klinkt misschien een beetje vreemd,' begint de vrouw, 'maar ik vermoed dat je bevriend bent met mijn dochter.'

Ik kijk de vrouw nog eens goed aan en zie nu dat ze eerder in de vijftig is dan in de veertig. Dat ze in eerste instantie zoveel jonger oogt, heeft ze te danken aan een uitstekende uiterlijke verzorging. Goed gekleed, heel geblondeerd, in verschillende kleuren blond, en met een heel lichte maar doeltreffende make-up. Een mooie vrouw, die me niet voor niets zo bekend voorkwam. Ik hoef niet eens te vragen wie haar dochter is.

'Sylvie,' zeg ik meteen.

Ze glimlacht verrast en steekt haar hand uit. 'Ja, inderdaad. Ik ben Linda, de moeder van Sylvie.'

Ik druk haar hand en stel me voor. 'Marlieke van Woerkom. Wilt u een kop thee?'

'Heel graag.' Ze ziet er opgelucht uit, alsof de ontvangst haar meevalt. Dat herinnert me eraan dat Sylvie al jaren geen contact meer heeft met haar moeder, en niet zonder reden. Ik zal voorzichtig moeten zijn. Per slot van rekening heb ik geen idee wat Sylvies moeder wil. Ze komt heel sympathiek over maar dat is misschien alleen een middel om haar doel te bereiken.

Ik loop naar het keukentje om thee te zetten en Linda volgt me.

'We kunnen hier wel even zitten,' zeg ik en gebaar naar de keukentafel.

Sylvies moeder gaat zitten en wacht tot ik klaar ben met thee inschenken. Als we tegenover elkaar zitten met een kop thee, begint ze meteen te praten.

'Als je zo'n goede vriendin van Sylvie bent, weer je vast wel dat we al heel lang geen contact meer met elkaar hebben. Al jaren niet meer, en dat doet me erg veel verdriet.' Linda laat een suikerklontje in haar thee vallen

en roert met trage, bedachtzame slagen. 'Ik heb in die jaren van alles geprobeerd om weer contact met haar te krijgen, maar ze wil niets meer van me weten.'

Ik zwijg, kijk haar alleen maar aan.

'Ken je het verhaal?' Linda kijkt naar me op, met precies dezelfde helderblauwe ogen als Sylvie.

'Sylvie heeft me wel het een en ander verteld,' zeg ik behoedzaam.

Linda trekt licht met haar mond, alsof ze zich afvraagt wat Sylvie dan wel verteld mag hebben. Er spreekt niet veel vertrouwen uit, waardoor er iets van mijn gevoelens van sympathie afbrokkelt.

'Mag ik vragen wat ze je verteld heeft?' vraagt Linda.

Ze kijkt me niet aan en opeens vraag ik me af wat ik hier zit te doen met die vrouw. Als ze Sylvie wil spreken, kan ze toch gewoon naar haar toe gaan? En als Sylvie haar niet wil ontvangen, dan is dat jammer voor Linda. Aan de andere kant is dit misschien een mooie gelegenheid om moeder en dochter na lange tijd te herenigen. Zou het niet geweldig zijn als ik dat kon bereiken? Ik zie plots voor me hoe ze arm in arm en met tranen in hun ogen, mij zouden komen bedanken voor mijn geslaagde bemiddeling.

'Sylvie heeft me verteld dat ze in de steek is gelaten door haar vader en dat ze het niet kon vinden met uw nieuwe vriend. Ze vertelde me dat hij haar misbruikte, en dat u dat niet wilde geloven.' Met opzet laat ik mijn stem zo neutraal klinken als maar mogelijk is, maar diep in me roeren de eerste verschijnselen van kwaadheid zich.

Linda kijkt van haar thee op, recht in mijn ogen.

'Dat is niet waar,' zegt ze zacht.

Ik maak een gebaar met mijn hand dat van alles kan betekenen.

'Echt niet,' zegt Linda met klem. 'Zo'n soort man is hij niet. Anders was ik vorig jaar nooit met hem getrouwd.'

Om mezelf een houding te geven pak ik mijn theemok op en neem een slokje.

'Ik ken hem niet,' zeg ik, als Linda me blijft aankijken. 'Maar het komt zo vaak voor dat vrouwen hun ogen sluiten voor een bepaalde karaktertrek van hun man. Hoeveel vrouwen zijn er wel niet die door hun vader werden misbruikt terwijl hun moeder nooit iets in de gaten heeft gehad? Dat ze niets in de gaten hadden, wil nog niet zeggen dat het niet is gebeurd.'

'Daar heb je gelijk in, maar het is echt niet waar,' zegt Linda rustig. 'Je moet weten dat Sylvie... hoe zal ik het zeggen... dat ze een nogal grote

fantasie heeft. Vroeger, als puber, vertelde ze bijvoorbeeld aan iedereen dat haar vader stervende was. Je kan dat natuurlijk psychologisch gezien op allerlei manieren verklaren, maar zij zei met betraande ogen tegen haar leraren dat haar vader kanker had en op sterven lag. Om te voorkomen dat ze contact opnamen met mij, wist ze hen ervan te overtuigen dat ik er niet over wilde praten. Dat ik de situatie niet aankon, hele dagen op bed lag en dat Sylvie het huishouden regelde. Dat leverde haar op school heel wat goodwill op. Had ze haar huiswerk niet in orde? De leraren knepen een oogje dicht. Had ze net een puntje te weinig voor een voldoende? De leraren wisten er nog wel een paar tiende punten bij te slepen. Ze was geen sterke leerling en de mavo was eigenlijk te moeilijk voor haar, maar ze heeft zich er op alle mogelijke manieren doorheen geslagen.'

Ik haal mijn schouders op want ik zie niet goed wat dat met haar stiefvader te maken heeft.

'En omdat ze op school wat creatief met de waarheid omsprong heeft ze dus dat verhaal over het misbruik ook verzonnen?'

'Dat zeg je mooi: creatief met de waarheid omspringen.' Linda glimlacht, maar het is geen vrolijke lach. 'Dat is precies wat ze altijd deed. Ze is ook niet zo schandelijk in de steek gelaten door haarvader als ze jou kennelijk heeft wijsgemaakt. Martin heeft wel degelijk geprobeerd om contact met haar te houden. Hij belde, schreef brieven, stuurde cadeautjes, hij kwam langs, maar wat hij ook deed: Sylvie wilde niets meer van hem weten. Hij was het huis uit gegaan en ze voelde zich zo verschrikkelijk in de steek gelaten dat het niet meer goed kwam. Zo is Sylvie, heel rechtlijnig. Je bent voor of tegen haar. Martin was in haar ogen tegen haar, en dus bande ze hem uit haar leven. Toen ik mijn nieuwe man leerde kennen had ze wat tijd nodig om aan hem te wennen want we waren heel lang met z'n tweetjes geweest. Maar eigenlijk ging het al snel goed. Ze mochten elkaar graag en Sylvie accepteerde hem volledig als haar tweede vader. Nu ik erop terugkijk besef ik dat ze hem niet zozeer als vaderfiguur zag, maar als...' Linda aarzelt zichtbaar, en zegt na een paar seconden tweestrijd: 'Ze was verliefd op hem. Op dat moment realiseerde ik me dat niet, maar later wel. Hij was knap, iets jonger dan ik. Te oud voor Sylvie natuurlijk, maar dat zien puberende meisjes vaak heel anders. Ik zocht er niets achter dat ze altijd om zijn nek hing en van alles met hem wilde ondernemen. Waarom zou ik ook? Ik was allang blij dat het zo goed ging tussen hen, al had ik wel het idee dat Bert zich af en toe een beetje ongemakkelijk voelde. Sylvie

kent niet zoveel remmingen. Ze volgt altijd heel letterlijk haar gevoel, zonder erbij stil te staan wat daarvan de consequenties zijn.' Weer aarzelt ze om verder te spreken, en haar aarzelingen beginnen haar verhaal voor mij geloofwaardig te maken.

Na een slokje thee en heel wat zelfoverwinning brengt ze eruit: 'Sylvie was smoorverliefd op Bert. Hij hield vol dat ze h m probeerde te verleiden en niet andersom, dat hij haar van zich afhield maar dat ze zich begon uit te kleden en hem probeerde te kussen. Toen hij haar een keer iets te ruw afweerde, viel ze en werd ze woedend. Daarna kwam het hele verhaal van hoe Bert haar probeerde te misbruiken.'

Ik zit met mijn thee in mijn handen zonder te drinken. Mijn hoofd duizelt van al die tegenstrijdige informatie. Wat is waar, wat is niet waar? Wie heeft gelijk, of ligt de waarheid ergens in het midden? Dat is altijd het probleem als je een verhaal van twee kanten hoort. Beide versies zijn gekleurd, vol eigen waarheden en foutieve conclusies.

'Ik weet niet wat ik ervan denken moet,' zeg ik als Linda blijft zwijgen.

'Dat kan ik me voorstellen,' knikt ze.

'Waarom vertelt u dit allemaal aan mij?'

'Zc is mijn dochter. Ik heb haar in geen jaren meer gezien, ze wil geen contact maar ik mis haar. Ze was vijftien toen dit gebeurde, een kind nog. Hemel, wil ze dit echt de rest van haar leven tussen ons in laten staan? Ik neem het haar niet meer kwalijk, en Bert ook niet. Ze was een verwarde, ongelukkige puber die zichzelf in de weg zat. We willen zo graag opnieuw beginnen, maar ze wil ons absoluut niet zien. Vanmiddag stond ik voor haar deur. Ze was niet thuis maar haar bovenbuurvrouw kwam net naar buiten. We maakten een praatje en zo ontdekte ik dat ze een goede vriendin had met een fotostudio in de Karei Doormanstraat. Dus besloot ik je op te zoeken. Ik weet niet waarom.' Linda's stem klinkt niet alsof ze verwacht dat ze me heeft weten te overtuigen, en dat klopt.

'Ik zou wel met haar willen praten,' zeg ik langzaam, 'maar ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat Sylvie heeft gelogen. Ik heb ook geen reden om aan te nemen dat u liegt, maar ik ken Sylvie. U ken ik net een half uur en van Bert weet ik helemaal niets. Ik bemoei me er liever niet mee, begrijpt u?'

Linda knikt met een bedrukt gezicht. 'Natuurlijk begrijp ik dat. Maar echt, Bert is ni t het soort man dat een jong meisje zou misbruiken. Hemel, hij werkte in die tijd nota bene bij de zedenpolitie! Hij werd elke dag

geconfronteerd met wat misbruik kan aanrichten. Soms kwam hij helemaal overstuur thuis en zat hij de hele avond op zo'n klootzak te schelden. Hij kon nachtmerries hebben van verklaringen van slachtoffers. Hij was ook buitengewoon beschermend naar Sylvie en mij toe, omdat hij wist wat voor een boze buitenwereld er om ons heen lag. En uitgerekend hij zou zijn stiefdochter misbruiken? Nee...'

Linda schudt langzaam en nadrukkelijk haar hoofd.

Ik ben geneigd het met haar eens te zijn, maar ook dit zijn maar woorden. Ik ben er niet bij geweest. Ik ken Bert niet.

Linda haalt een visitekaartje uit haar tas en schuift het over tafel naar mij toe. 'Als je van gedachten verandert...' Ik lees het visitekaartje en koude thee golft over de rand van mijn beker, over mijn handen in mijn mouw.

'Linda Ykema,' zeg ik verbijsterd.

'Ja, je kan me altijd bellen.'

Ik kijk Linda met grote ogen aan en mijn hart begint met trage, onrustige slagen te bonzen.

Mijn hersenen hebben moeite om de gevolgtrekking te accepteren die zich aan me opdringt.

'Is Bert uw mans volledige naam?' vraag ik bijna angstig.

Linda kijkt me bevreemd aan. 'Nee, officieel heet hij Hubert.'

Bewegingloos zit ik aan de keukentafel. Linda is weggegaan en ik verroer me niet, alsof door niet te bewegen mijn denkproces stopgezet kan worden, en daarmee de werkelijkheid die ik weiger te accepteren.

Op het moment dat ik die achternaam hoorde vallen, was het alsof mijn ziel in een diepe schacht viel.

Bert Ykema. De politieagent met het verdwenen dienstwapen.

Waarom is Sylvie de link met het vermiste pistool? Ik kan geen enkele reden bedenken waarom zij Marjolein had willen vermoorden, of het moet zijn omdat Marjolein haar wel eens voor de gek hield. Maar dat is toch geen reden om iemand dood te schieten? Althans, niet in mijn ogen. Misschien wel in de ogen van iemand die lang niet zo evenwichtig is als ze lijkt.

Stel dat het verhaal van Linda waar is, en Sylvie inderdaad de gewoonte heeft om de waarheid om te zetten in een versie die haar beter uitkomt, waar zou ze dan nog meer over gelogen hebben?

Ik plant mijn ellebogen op tafelen masseer mijn slapen met mijn vingers maar daar komen geen verrassende inzichten door vrij. De enige manier waarop ik meer te weten kan komen, is door met Sylvie te gaan praten. Voorzichtig wat vragen stellen en kijken wat daaruit komt.

Met tegenzin sta ik op, trek een spijkerjasje aan en pak mijn tas. Dit wordteen moeilijk gesprek, maar het moet gevoerd worden.

Ik rij mijn fiets de gang uit naar buiten en even later ben ik op weg naar de Essenburgsingel. Wat ga ik eigenlijk zeggen? Gewoon de waarheid is misschien maar het beste. Ik zal haar vertellen dat haar moeder bij me op de stoep stond en dat ze me haar versie van het gebeurde heeft verteld. Maar hoe breng ik het pistool ter sprake? Als Sylvie Marjolein echt heeft doodgeschoten - ik kan nog steeds geen zinnige reden bedenken waarom ze dat zou doen - zou ze dan niet even gemakkelijk een wapen op mij richten? Misschien kan ik beter de politie waarschuwen.

Ik sla een hoek om, rij de Oostzeedijk Beneden op en schud ongelovig mijn hoofd om de absurde situatie. Sylvie is mijn vriendin! De beste vriendin die ik ooit heb gehad. Dit moet een vergissing zijn. Sylvie heeft niet tegen me gelogen, het is haar moeder die een vertekend beeld van de werkelijkheid heeft. En Marjolein moet Sylvies stiefvader op de een of

andere manier hebben gekend. Ik weiger te geloven dat Sylvie er iets mee te maken heeft.

Ik fiets zo hard dat ik al gauw buiten adem ben. Voor een stoplicht rust ik uit en in een heel wat kalmer tempo rij ik even later door. Het is een heel eind fietsen naar de Essenburgsingel en ik heb een lastig gesprek te voeren, dus ik moet niet buiten adem en met zwaar bonkend hart aankomen.

De Essenburgsingel is een lange straat en Sylvie woont helemaal aan het einde, dus als ik uiteindelijk arriveer moet ik toch even op adem komen. Ik zet mijn fiets tegen de gevel, doe hem op slot en bel aan. Er wordt niet opengedaan. Ik kijk op mijn horloge. Het is half- zes, dat is nog vroeg. Waarschijnlijk zit ze nog op haar werk of is ze op weg naar huis.

Ik haal mijn gsm te voorschijn, zet hem aan en zoek Sylvies mobiele nummer op. Hij gaat lange tijd over, en net als ik de voicemail verwacht, wordt er opgenomen.

'Met Sylvie,' klinkt Sylvies heldere stem.

'Hoi Sylvie, met Marlieke. Ik sta bij je voor de deur. Ben je al bijna thuis?'

'O, Marlieke, ik heb een eetafspraak,' zegt Sylvie. 'Ik ga met een collegaatje een hapje eten in Floor.'

'O,' zeg ik. 'Nou, veel plezier dan maar. Ik spreek je later wel.'

'Oké, later!'

Ik hang op, doe een stap naar achteren en kijk naar de ramen van Sylvies appartement. Zou ze een van haar burensleutels hebben gegeven? In deze huizen sluit je jezelf zó buiten als je de deur per ongeluk achter je dichttrekt. Het is het proberen waard.

Ik druk op de bel van Sylvies bovenburen en al snel gaat de benedendeur open. 'Ja?' schreeuwt iemand door het trappenhuis.

Ik ga de trap op en halverwege lcx>p ik tegen een magere vrouw op met heel kort, geblondeerd haar.

'Hallo,' zeg ik. 'Ik ben een vriendin van Sylvie maar ze is niet thuis. En ik heb mijn huissleutels bij haar binnen laten liggen. Heeft u toevallig die van haar, zodat ik ze even kan pakken?'

De buurvrouw bekijkt me niet zonder nieuwsgierigheid, wat wel vaker gebeurt sinds de moord op Marjolein.

'Jij bent zeker van die fotostudio,' zegt de buurvrouw. 'Ik ben Nanda.' Ze steekt haar hand naar me uit en ik schud die.

'Ze heeft me nooit een sleutel gegeven, maar ik heb hem wel. Nog van de vorige bewoners,' zegt Nanda met een schuldbewust gezicht. 'Ik heb hem eigenlijk nooit teruggegeven, stom hè? Ik zal hem even halen.'

Nanda loopt de trap op en ik wacht voor Sylvies deur tot ze terugkomt. Zodra ze de trap afkomt, steek ik mijn hand uit en Nanda overhandigt de sleutel, maar niet zonder aarzeling. Ze blijft ook vlak achter me staan als ik hem in het slot steek en omdraai. Het zou vreemd overkomen als ik haar nu wegstuurde, dus laat ik het maar zo.

Ik duw de deur open en ga naar binnen. Nanda blijft met haar armen over elkaar in de deuropening staan en wacht. Behoedzaam loop ik verder, toch enigszins slecht op mijn gemak nu ik zomaar Sylvies huis binnendring.

'Wat gek, ze liggen niet op tafel.' Speurend loop ik door de kamer. 'Ik móét ze hier vergeren zijn. Even in de keuken kijken.'

Ik loop snel de keuken in en trek de besteklade open waar Sylvie allerlei rommeltjes in bewaart. Er liggen een paar sleutels en ik stop er voor de zekerheid één in mijn broekzak. Er klinken voetstappen in de woonkamer en snel vis ik mijn eigen sleutelbos uit mijn tas. Net als Nanda aan komt lopen, draai ik me om en hou ze glimlachend omhoog.

'Gevonden!'

'Mooi.' Nanda knikt me toe en kijkt naar de sleutel in mijn hand die zij al die tijd in haar bezit heeft gehad. Ik stop de sleutel in mijn broekzak en zeg: 'Ik zal die sleutel wel aan Sylvie teruggeven en haar uitleggen hoe ik eraan gekomen ben. Bedankt voor je hulp, hoor.'

Nanda knikt aarzelend maar durft de sleutel niet terug te vragen. Daar hoopte ik al op, maar anders had ik nog de sleutel die ik uit Sylvies keukenla gepikt heb.

Ik volg Nanda naar de gang en neem afscheid. Terwijl ik de trap afloop, hoor ik haar naar boven gaan en even later valt haar huisdeur in het slot. Voor de vorm open ik de buitendeur en laat hem weer dichtvallen. Vervolgens sluip ik de trap op en open Sylvies deur.

Zo, en nu aan de slag. Voorlopig hoef ik Sylvie niet te verwachten dus ik heb alle tijd. Toch haast ik me, gedreven door een onbehaaglijk gevoel dat met de minuut sterker wordt.

Ik begin bij het dressoir in de woonkamer en doorzoek met vlugge vingers het kastgedeelte. Bankafschriften, verzekeringspapieren, het telefoonboek, de Gouden Gids, een stapel oude tijdschriften. Niets bijzonders. De laden leveren evenmin veel op.

Ik loop naar de vaste kast in de hoek van de kamer, maar daarin staat alleen serviesgoed.

Zo zacht mogelijk, alsof iemand me zou kunnen horen, loop ik de slaapkamer binnen en trek Sylvies kledingkast open. Ik ben toch wel heel raar bezig, dringt het tot me door. Tenminste, als Sylvie niets te verbergen heeft. Hoe zou ik dit kunnen uitleggen als ze nu opeens thuiskwam? Ik moet hier geen seconde langer blijven dan noodzakelijk is.

Ik laat mijn blik over de keurige stapeltjes kleren glijden. Mijn hand tast de ruimte erachter af maar vindt alleen een stapeltje panty's die nog in de verpakking zitten.

Ik zoek verder, tot mijn blik op een rij fotoboeken valt die onder in de kast staat. Op het randje van het bed neem ik ze een voor een vlug door. Babyfoto's, schoolfoto's, Sylvie op schoot bij haar vader, foto's van Sinterklaas, Kerstmis en verjaardagen. En dan alleen nog foto's van Sylvie en haar moeder, blijkbaar met de zelfontspanner genomen.

Ze gaan door tot Sylvie een jaar of dertien is, daarna volgen er alleen nog pagina's waarvan de beschadigingen in het dikke karton duidelijk aangeven dat er foto's uitgerukt zijn.

Ik zet de boeken allemaal keurig terug in de kast, kom overeind en kijk peinzend de slaapkamer rond. Als ik hier iets wilde verbergen, waar zou ik het dan laten?

Ik trek de laatjes van de toilettafel open. Het is een antiek stuk, van het soort dat in films over geheime holtes en dubbele bodems beschikt, maar deze film verloopt niet volgens het gebruikelijke patroon want ik vind niets. Besluiteloos kijk ik om me heen en in een laatste, weinig hoopvolle poging til ik het matras van het bed een stuk omhoog.

Bingo.

Er ligt weliswaar geen pistool maar wel een plakboek op de lat-tenbodem.

Met één hand hou ik het matras omhoog en met mijn andere hand pak ik het plakboek. Ik laat het matras terugvallen, ga op het bed zitten en sla het boek open.

Foto's. Waar ze zijn gemaakt is moeilijk te zeggen, maar het is duidelijk dat het snelle kiekjes zijn, genomen in gestolen momenten.

Het zijn Sylvie en Raoul die me aankijken, de wangen tegen elkaar aan gedrukt, een brede lach op hun gezicht. Op de volgende bladzijde zitten ze

met de armen om elkaar heen op een zonnig terrasje en er zijn veel close-ups van Raouls gezicht, gemaakt door een blijkbaar stapelverliefde Sylvie.

Met koude, stijve vingers blader ik het plakboek door, dat vol zit met kaartjes en rekeningen van restaurants en hotels. En liefdesbriefjes. Veel liefdesbriefjes. De rekeningen dateren van een jaar geleden en houden plotseling op, maar ze vertellen een duidelijk verhaal. Een verhaal dat nog niet in zijn totale omvang tot me wil doordringen.

Elke nieuwe bladzijde is als een messteek in mijn hart, maar ik kan niet ophouden met kijken. Ik lees elk liefdesbriefje dat Sylvie met zorg heeft bewaard en ingeplakt, en ik laat me geheel overheersen door de pijn. Ten slotte sla ik het plakboek langzaam dicht en leg het op het bed, te gechoqueerd om te kunnen huilen.

Ik zit heel stil terwijl mijn hersenen proberen te verwerken wat mijn ogen net hebben gezien. Opeens heb ik het gevoel dat ik moet overgeven en met mijn hand voor mijn mond strompel ik naar de badkamer en ga boven de toiletpot hangen. Er gebeurt niets en langzaam neemt het gevoel van misselijkheid iets af. Ik kom overeind, neem een slokje water onder de kraan en kijk naar mijn bleke gezicht in de spiegel. Het was dus toch Sylvie. Haar motief is in één klap glashelder geworden. Hoe is het mogelijk dat ik me zo voor de gek heb laten houden.

En hoe zit dat eigenlijk met Thomas? Heeft ze wel echt iets met hem? Misschien heeft ze hem als afleidingsmanoeuvre gebruikt.

In een impuls haal ik mijn mobiele telefoon uit mijn jaszak en bel Thomas op. Tot mijn wanhoop krijg ik zijn voicemail, en na een korte aarzeling spreek ik toch maar iets in.

'Thomas, met Marlieke. Ik heb eigenlijk maar één vraag aan je: heb jij iets met Sylvie, of heb je dat ooit gehad? Je zult je wel afvragen waarom ik dat wil weten, maar dat leg ik nog wel uit.' Ik wacht even, en wil eigenlijk ophangen maar dan voeg ik er toch nog aan toe: 'Ik ben nu namelijk in Sylvies huis en ik heb foto's gevonden van Raoul en haar. En ik heb nog iets ontdekt. Je zult niet geloven wat het is. Weet je nog dat ik vertelde dat Noorda me vroeg of ik ene Hubert Ykema kende? De eigenaar van het wapen waarmee Marjolein is doodgeschoten? Ik heb ontdekt dat Hubert Ykema Sylvies stiefvader is.'

Ik hang op en kijk besluiteloos om me heen. Het zou mooi zijn als ik het pistool kon vinden, maar de kans is klein dat ze dat hier heeft liggen. Waarschijnlijk heeft ze zich meteen van het wapen ontdaan. Misschien kan ik maar beter gaan, ik moet Noorda spreken.

Plots hoor ik beneden een deur open en dicht gaan.

Snelle voetstappen klinken op de trap.

Shit, dat zal Sylvie toch niet zijn! Nee, dat kan niet, het is pas kwart over zes. Het moet iemand zijn die boven haar woont. Maar dat is Nanda, en zij is gewoon thuis.

Er wordt een sleutel in het slot gestoken en ik bevries ter plekke. Mijn ogen schieten alle kanten op, op zoek naar een verstopplek, maar daar is geen tijd meer voor. Sylvie komt binnen met een plastic zak in haar hand

waar een vettige lucht uit komt. Als ze mij ziet, blijft ze stomverbaasd staan.

'Marlieke! Wat doe jij hier nou?'

Ik kijk haar met een gemaakte glimlach aan en besluit maar hetzelfde verhaal aan te houden als ik Nanda heb voorgeschoteld. 'Ik was mijn huissleutel kwijt en ik dacht dat ik jou eens een reservesleutel had gegeven.'

'Nee, niet dat ik weet.'

We staan roerloos in de kamer en kijken elkaar aan. Mijn hart jaagt in mijn borst en ik voel de hitte op mijn gezicht.

Sylvie neemt me met een onderzoekende, wantrouwige blik op. 'Hoe ben je binnengekomen?'

'Je bovenbuurvrouw, Nanda, had nog een sleutel,' zeg ik. 'Van de vorige bewoners. Ik heb haar overgehaald om de deur voor me open te maken.'

'Lekker is dat!' Sylvie loopt langs me heen naar de keuken en met een schok dringt tot me door dat het plakboek open en bloot op haar bed ligt. De hoopvolle gedachte dat ze het niet zal zien, zodat ik de kans heb om het snel onder haar matras terug te leggen, verdwijnt net zo snel als die in me opkomt. In het voorbijgaan werpt Sylvie een blik in haar slaapkamer en... blijft staan. Ze kijkt door de openstaande deur haar slaapkamer in, naar het bed, waar het plakboek opengeslagen op het dekbed ligt. Langzaam draait ze zich naar mij toe.

'Dacht je dat je sleutel onder mijn matras lag?' vraagt ze, een stuk minder vriendelijk.

Ik zwijg. We zeggen geen van beiden iets maar de spanning doet de lucht tussen ons trillen.

'Nou ja, nu weet je het,' zegt Sylvie luchtig. 'Raoul en ik hebben een relatie. We houden het gezien de omstandigheden nog even stil, maar over een paar maanden kun je wel een bekendmaking verwachten. Wil je wat drinken? Ik neem een wijntje. Jij ook?' Ze loopt de keuken in. Ik volg haar en stel me op in de deuropening. Sylvie zet het plastic tasje op het aanrecht en haalt er twee kleine verse Turkse pizza's uit.

'Jij ook een?'

Ik schud mijn hoofd.

'Het etentje ging niet door,' zegt Sylvie. 'Mijn collegaatje werd ziek, dus ik heb haar naar huis gebracht.'

Ik kan haar alleen maar aanstaren. Het liefst zou ik haar naar de keel vliegen, haar in het gezicht slaan en mijn nagels in haar mooie gezicht

zetten, maar ik ben van het soort dat na een schok totaal lamgeslagen de ene klap na de andere incasseert. Sylvie heeft een relatie met Raoul. Ze wachten nog even voor ze er ruchtbaarheid aan geven. En ik dan? En Marjolein?

Sylvie trekt haar jas uit, hangt hem op en dekt de tafel. Ze legt twee placemats neer, zet twee glazen wijn op tafel en haalt de borden met pizza's uit de keuken.

'Ga zitten.' Het klinkt als een bevel.

Ik ga zitten, maar alleen omdat ik antwoorden van haar wil. De deur is niet op slot en ik zit er vlakbij.

Als het nodig is kan ik op de vlucht slaan.

'Doe je jas maar uit, hoor. Zo koud is het hier toch niet?' Sylvie gaat zitten en ik neem tegenover haar plaats. 'Dus Nanda had nog een sleutel. Ook raar om die niet even te komen terugbrengen.' Sylvie snijdt een stuk van de Turkse pizza af en steekt het in haar mond.

'Hij was nog van de vorige bewoners,' zeg ik. 'Ze zei dat ze die totaal vergeten was.'

'Jaja,' zegt Sylvie. 'Waar is die sleutel nu?'

Ik vis hem uit mijn broekzak en leg hem op tafel. 'Ik heb 'm meteen gehouden.'

'Wat aardig van je,' zegt Sylvie sarcastisch terwijl ze de sleutel oppakt en hem om en om draait. 'En toen dacht je dat je gelijk wel even onder mijn matras kon kijken?'

Ik zwijg.

Sylvie kijkt me over het randje van haar wijnglas aan. 'Of trok je toevallig het matras omhoog en vond je mijn plakboek?'

Het wordt tijd dat ik uit het beklagdenbankje kom en zelf het gesprek ga leiden. Zo ontspannen mogelijk leun ik achterover en kijk Sylvie rustig aan. 'Vertel eens, hoe lang heb je al een relatie met Raoul?'

Het lijkt een gemoedelijk tafereeltje, twee vriendinnen tegenover elkaar aan tafel met een fles wijn en pizza's maar de spanning hangt als een magnetisch veld tussen ons in.

Sylvie snijdt rustig haar pizza in stukjes. 'Ongeveer anderhalf jaar. Al hebben we elkaar het laatste halfjaar nauwelijks gezien.'

'Waarom niet?'

Sylvie zwijgt even. 'Dat leek Raoul beter,' zegt ze, en in haar stem klinkt een vleugje bitterheid door. Ze kijkt naar me op en zegt: 'Ik dacht dat we

onze verhouding wel goed geheim hadden gehouden. Hoe ben je erachter gekomen?'

'Ik vermoedde het.'

'En dus besloot je om een beetje te gaan rondsnuffelen in mijn huis. Je had het me ook gewoon kunnen vragen, Marlieke.' Ze kijkt me verwijtend aan.

Ik kijk spottend terug. 'Zou je het hebben toegegeven? Nadat je er zo lang over had gezwegen?' Sylvie neemt een hap van haar pizza en knikt. 'Ja, ik zou het loc-gegeven hebben. Wat heeft het voor zin om iets te ontkennen wat duidelijk genoeg is. Ik hou van hem. Ik hoef me niet voor mijn gevoelens te schamen.'

'O nee? Hij was wel getrouwd, en vader van een klein kind,' zeg ik scherp.

Sylvie is niet onder de indruk van die opmerking. 'Weet je, wat wij samen hebben gaat zo diep en is zo écht dat ik nooit getwijfeld heb dat we ooit bij elkaar zouden komen.' Ze praat met volle mond. 'Ik wist dat dat zou gebeuren.'

'O ja? Wist jij dat zo zeker?' Ik buig me iets naar haar toe. 'Ik ga je een vraag stellen, Sylvie, en ik verwacht een eerlijk antwoord.'

Sylvie neemt een slok wijn en kijkt me vragend aan.

Ik dwing mezelf haar in de ogen te kijken. Mijn vriendin, mijn rivale. De minnares van Raoul. 'Sylvie,' zeg ik met trillende stem, 'heb jij Marjolein vermoord?'

Marjolein 48

Tijdens de voorbereiding van de barbecue steken we allemaal de handen uit de mouwen. Mijn moeder en ik verdwijnen in de keuken om de salades te maken en de stokbroden te snijden, mijn vader en Raoul rommelen met briketten op de grote, stenen barbecue bij het terras en Marlieke dekt de lange teakhouten tafel, geassisteerd door Valerie.

'Gezellig hè, zo met z'n allen.' Mijn moeder wast de sla en schudt het vergiet om het water kwijt te raken. 'Zouden we vaker moeten doen.'

'Ja, het is heel leuk,' geef ik toe, en ik meen het. Ik kom graag thuis. De band met mijn ouders is heel sterk en ik mis ze als ik ze een poos niet gesproken heb. Met mijn moeder hang ik sowieso een paar keer per week aan de telefoon, of ze komt op mijn vrije dag naar Rotterdam om samen te winkelen. Meestal lunchen we dan ergens, of we drinken koffie in een gezellig grand café waar we van alles en nog wat met elkaar bespreken. Vandaar dat het me moeilijk valt om mijn mond te houden over wat me op dit moment het meest bezighoudt.

Elke keer als ik diep ademhaal om mijn hart uit te storten, vult mijn mond zich met zoveel lucht dat het de woorden lijkt te blokkeren. Ik weet zeker dat mijn ouders zich vreselijk bezorgd zullen maken over wat er is gebeurd op school, helemaal omdat Bilal het daar niet bij laat. Natuurlijk kan ik dat verzwijgen, maar ik ken mezelf. Als ik eenmaal begin te vertellen, komt het hele verhaal eruit en ben ik niet meer te stoppen. Het is slikken of stikken.

'Wat ben je stil vandaag.' Mijn moeder kijkt me onderzoekend aan. 'Is er iets, Marjo?'

Ik schud slechts mijn hoofd. 'Beetje moe.'

'Hmm.' Ze kijkt alsof ze daar geen genoeg mee neemt, maar ook niet wil aandringen. 'Gaat alles goed tussen Raoul en jou?'

Onwillekeurig kijk ik door het keukenraam naar mijn echtgenoot, die net mijn zus helpt de tafel te verplaatsen zodat hij niet in de volle zon staat. De tafel is al gedekt, waardoor ze heel voorzichtig moeten lopen, en als een rij borden begint te glijden klinken hun lacherige waarschuwingskreten door de tuin.

'Ze kunnen het goed met elkaar vinden, hè?' zegt mijn moeder tevreden. 'Het had ook heel anders kunnen zijn. Soms hoor je van die verhalen... Weet je dal Annelies van Tiny nooit meer thuis komt omdat ze ruzie heeft met de man van Christie? Dat is toch ook wat? Tiny zegt tegen mij: "Hebben jullie dat niet?", omdat ze weet hoe hecht, jullie zijn natuurlijk, dus ik zeg: "Welnee, het gaat prima bij ons. Marlieke en Raoul konden het van het begin af aan heel goed met elkaar vinden."'

'Dat was vroeger wel anders. Toen kraakten we eikaars vriendjes altijd helemaal af,' zeg ik.

'Dat kwam omdat jullie zo aan elkaar vastgebakken zaten,' zegt mijn moeder. 'Dat hele losmakingsproces moest nog beginnen en vriendjes zijn dan een grote bedreiging.'

Ik snij de tomaten in schijfjes en stop er een in mijn mond terwijl ik opnieuw een blik uit het raam werp. Buiten staan Marlieke en Raoul eensgezind een biertje te drinken, Raouls derde en Marliekes tweede. Ze staan een beetje achteraf, bij de bomen en lijken in een ernstig gesprek verwickeld te zijn. Zo ernstig dat ze niet eens zien dat mijn vader staat te klungelen met briketten die hij niet aangestoken krijgt, en dat Valerie gevaarlijk dicht bij de rand van het zwembad komt.

Ik leg het mesje neer, veeg mijn handen af aan een theedoek en loop naar buiten.

'Raoul!' roep ik, en ik hoor zelf dat mijn stem scherp klinkt. 'Let even op Valerie, wil je? En misschien heeft mijn vader hulp nodig?' Zonder op een reactie te wachten draai ik me om en ga de keuken weer in. Mijn moeder kijkt me even aan en haalt een stokbrood uit de verpakking. Enige tijd is alleen het tikken van de klok te horen, en het gekraak waarmee het stokbrood onder mijn moeders mes in stukjes uiteenvalt. Uiteindelijk schuift mijn moeder het brood in een ronde schaal en kijkt mij recht aan.

'Zeg nou maar eens wat er aan de hand is,' zegt ze.

En ik barst in tranen uit.

Natuurlijk hebben we het er vanaf dat moment non-stop over. Mijn vader komt nietsvermoedend de keuken binnen, ziet dat ik huil en hij raakt meteen in staat van alarm. Ik moet gaan zitten, even niets zeggen en water drinken. Mijn moeder maakt allerlei goedbedoelde maar nogal onzinnige troostende opmerkingen, mijn vader wuift al die woorden ongeduldig weg, ze gaan met elkaar in discussie wat je in zo'n situatie wel en niet moet zeggen en intussen raden ze mij aan om 'rustig' te blijven.

Ik verman me, zucht eens diep en vertel in zo kort mogelijke bewoordingen wat erop school is gebeurd. Eigenlijk zijn mijn ouders niet eens zo geschokt, wat me dan weer tegenvalt.

'Daar ben ik altijd al bang voor geweest,' zegt mijn moeder. 'Je hoort zoveel over dat geweld op scholen tegenwoordig... Maar ik wist niet dat het bij jullie op school ook zo erg was.'

'Nou, het is niet zo dat er elk lesuur een mes wordt getrokken,' zeg ik, in een onverklaarbare behoefte om de zaak te relativieren. 'Ik heb het nog steeds enorm naar mijn zin op school, maar ik ben wel erg geschrokken van dit incident.'

'Was het een incident? Of is er daarna nog meer gebeurd?' Mijn vader kijkt me vorsend aan.

Ik aarzel, slechts een seconde, maar ze zien het.

'Er is meer gebeurd,' constateert mijn moeder en ze slaat haar armen over elkaar, duidelijk niet van plan mij te laten gaan voor ze alle details heeft gehoord.

'Ach, dat stelt niet veel voor. Bilal hangt nog steeds in de omgeving van de school rond en dan staat hij me dreigend aan te kijken. Hij doet verder niets maar ik word er toch heel onrustig van. Het is pure intimidatie,' zeg ik.

'Nou en of,' zegt mijn vader grimmig. 'En dat is ook strafbaar. Het is een vorm van stalken. Heb je aangifte gedaan?'

'Ik heb het gemeld, maar verder niet. Aan messentrekkerij doen ze al niet veel, laat staan aan dat gehang rond die school,' zeg ik moedeloos.

'Waar hebben jullie het over?' Opeens staat Marlieke in de deuropening. Ze wacht niet op antwoord op haar vraag maar stelt meteen een nieuwe. 'Heb je het ze toch maar verteld?'

Ik knik.

'Had je het voor ons verborgen willen houden?' vraagt mijn moeder verontwaardigd.

'Ja, ach, ik wilde jullie niet ongerust maken,' zeg ik. 'Maar het is zo moeilijk om het voor je te houden als je er de hele dag mee bezig bent.'

'Dat hoeft toch ook niet.' De druk van mijn vaders hand op mijn schouder is precies waar ik de hele week naar heb verlangd. Er gaat zo'n troostende werking van uit. Zo stond hij ook met me in de klas, op mijn eerste dag op de kleuterschool. Marlieke weet daar niets meer van maar ik herinner me dat nog heel goed. Tijdens alle moeilijke momenten in mijn leven heb ik die druk op mijn schouder gevoeld en ik heb er altijd kracht uit

geput. Merkwaardig hoe lang je je ouders nog nodig hebt, ook in je volwassen leven.

Nu het onderwerp bespreekbaar is, kan ik er niet meer over ophouden. We hebben het erover tijdens het aperitiefje, terwijl we eten en onder de koffie. Alle mogelijke oplossingen om het probleem aan te pakken vliegen over tafel en mijn ouders laten er hun deskundigheid en jarenlange ervaring op los, maar uiteindelijk komen we tot de conclusie dat er niet zo heel veel aan te doen valt. En dat het misschien wel losloopt. Ik heb Bilal niet meer in mijn klas, en als hij van plan was om me iets te doen dan had hij dat waarschijnlijk allang gedaan. Waar hij nu op uit is, is mij intimideren en dan is het het beste om hem te negeren. Wan neer hij ziet dat ik mijn pas niet inhoud als hij aan de overkant staat, en dat ik me niet omdraai om een andere weg te kiezen, houdt het vanzelf op.

Het wordt al een beetje donker en er steekt een frisse wind op, als we eindelijk naar huis gaan. 'Voel je je nu een beetje beter?' vraagt Marlieke bij het afscheid.

'Ja, eigenlijk wel,' beken ik. 'Het helpt toch om erover te praten.'

'Zei ik toch al,' zegt ze en bukt zich om Valerie te knuffelen.

Na een lang ritueel van driemaal zoenen, 'tot gauw', 'bedankt voor het eten' en 'het was gezellig', vertrekken we.

'Zo, op naar huis,' verzucht ik terwijl we de straat uitrijden. 'Ik ben bekaf.'

'Van het praten,' zegt Raoul. 'Je zult wel pijn in je kaken hebben. Je bent de hele middag aan het woord geweest.'

'Maar het heeft me wel goed gedaan. Ik had het echt even nodig.' Ik draai me om naar Valerie, die op haar autostoeltje zit te pruilen. 'Wat kijk je sip, liefje? Ben je moe?'

'Nee,' zegt mijn dochter bokkig. 'Ik wilde die mop van Sam en Moos nog vertellen maar niemand luisterde.'

'Sorry.' Ik kijk in de spiegel naar haar verongelijkte gezichtje in het besef dat we inderdaad niet veel aandacht aan Valerie hebben besteed. 'Wil je ons die mop nu vertellen?'

'Nee, het hoeft al niet meer,' zegt Valerie. 'Ik heb hem al aan Lol- la verteld.' Ze doet haar ogen dicht, gaapt en valt zoetjes aan in slaap.

Lolla is Valeries fantasievriendinnetje. Toen ze drie was kwam ze opeens met haar aanzetten en sinds die tijd is Lolla niet meer weg te denken uit ons leven. Lolla zit naast Valerie in de klas, slaapt naast haar in bed en

moet achter op de fiets getild worden zodat ze bij Valerie in het zitje kan aanschuiven. Het kan gebeuren dat Valerie het een hele tijd niet over haar heeft, om dan, vanuit het niets, weer met haar aan te komen.

Ik vind het wel grappig, hoewel het ook behoorlijk irritant kan zijn als ik 's avonds het journaal wil zien en ik ook Lolla's tanden nog moet poetsen en speciaal voor Lolla een liedje moet zingen.

Raoul heeft daar meer geduld mee en neemt tijdens zo'n Lolla- lase die activiteiten van mij over. Ik heb hem altijd bewonderd om zijn geduld als het om Valerie gaat, want de meeste mensen kennen Raoul als kortaangebonden en uiterst nuchter.

'Voor Valerie is Lolla heel echt,' zei hij, toen ik daar een keer een opmerking over maakte. 'En daarom is ze voor mij echt genoeg om aandacht aan te besteden.'

Dat vond ik wel goed van hem. Ik probeerde Lolla eveneens als gezinslid te accepteren maar op het moment dat ik apart voor haar moest koken, over het algemeen de lievelingsgerechten van Valerie, haakte ik af.

Marlieke heeft ook een tijd zo'n fantasievriendinnetje gehad. Meerdere zelfs. Ik heb eens gelezen flat dat bij de meeste kinderen vanzelf overgaat, maar bij Valerie zie ik nog geen slijtage en ook bij Marlieke was dat onzichtbare gezelschap heel hardnekkig.

Zelf beweerde ze dat het geen fantasie was maar dat ze échte mensen zag. Geesten, bedoelde ze. Ik weet niet goed wat ik daarvan moet denken. Toen we een jaar of tien waren, was ze een tijd lang erg geïnteresseerd in spirituele zaken maar dat is vanzelf overgegaan. Wat dat betreft hebben mijn ouders wel gelijk; alles wordt alleen maar erger als je er te veel aandacht aan besteedt. Hun nuchtere houding hielp Marlieke door die spirituele fase heen en dat was maar goed ook want ze had het echt in zich om een rare te worden.

Ik herinner me dat we, toen we een jaar of tien waren, eind september naar het kerkhof gingen om kastanjes te rapen. In de wijk waar we woonden waren geen kastanjabomen te vinden, maar het kerkhof stond er vol mee. Bij elke windvlaag regenden de bruine, glanzende bolletjes naar beneden en vielen ze met doffe tikken op de grindpaden en de grafstenen.

Zelf rende ik altijd meteen enthousiast door de poort van ijzersmeedwerk het kerkhof op om de kastanjes op te rapen, maar Marlieke volgde een stuk bedachtzamer.

'Bij dat graf mag je niets pakken,' zei ze en dan wees ze naar een pad waar het juist vol lag met de mooiste en grootste kastanjes. Maar het kerkhof was groot en ik liep gehoorzaam door.

'Hier dan?' vroeg ik.

Marlieke wierp een onderzoekende blik op de graven, sloot haar ogen en schudde haar hoofd, of ze knikte met een glimlach. Meestal wees ze zelfde plekken aan waar we ongestoord onze gang konden gaan.

'Hier mag het, hier vinden ze het wel leuk dat we er zijn,' zei ze dan.

Aan dat soort opmerkingen was ik gewend. Als baby was Marlieke al het rustigst en ernstigst van ons tweeën. Mijn moeder vertelde graag hoe ik lag te brullen om opgetild te worden, terwijl Marlieke rustig in de box lag. Ze kon zo lang om zich heen liggen kijken dat je haar bijna vergat. Dikwijls lag ze naar een bepaald punt testaren, haar gezichtje vertrokken van verbazing, andere keren lachte ze verrukt en strekte ze haar handjes uit naar niets in het bijzonder.

Ik denk dat ze toen al fantasievriendjes had, al kan ik me moeilijk voorstellen dat baby's fantasie hebben. Maar wie zal het zeggen.

Ik heb het eerst niet eens in de gaten. Het is weer een mooie zonnige maandagochtend, veel te mooi om de hele dag in een schoolgebouw opgesloten te zitten, en ik parkeer met enige tegenzin mijn auto bij de school. Ik ben er nog niet helemaal uit of ik mijn collega's zal vertellen van die dreigbrief, en daar loop ik over te piekeren terwijl ik de parkeerplaats oversteek. Pas als ik het schoolplein op wil lopen, zie ik de camera's, die recht in mijn gezicht flitsen, en de journalist die op me afkomt en een microfoon onder mijn neus duwt.

'Mevrouw Salentijn, mag ik u iets vragen? Volgens mijn gegevens heeft een van uw leerlingen u vorige week een mes op de keel gezet, en heeft u het afgelopen weekend een anonieme dreigbrief ontvangen. Klopt dat?'

Ik ben zo verbouwereerd dat ik begin te stamelen. 'Hoe weet u...'

Fout! Ik had natuurlijk 'Geen commentaar' moeten zeggen, en me met opgeheven hand naar binnen moeten haasten, zoals je op tv zo vaak ziet. In plaats daarvan geef ik meteen toe, en beginnen de camera's van de fotografen weer te flitsen. Tot mijn stomme verbazing meen ik ergens achteraan zelfs Thomas te zien staan. Wat doet hij hier nou!

Ik neger de verslaggever, die nieuwe vragen op me afvuurt, en loop in Thomas' richting. Hij lacht een beetje schaapachtig naar me, stapt in zijn auto en rijdt snel weg.

De eikel! Hoe heeft Marlieke zo stom kunnen zijn om hier uitgerekend met Thomas over te praten! Ik wil mijn mobiel al pakken om haar te bellen, maar de verslaggever loopt nog steeds naast me en vraagt: 'Kunt u vertellen wat er precies gebeurd is op die bewuste ochtend? En bent u vaker aangevallen door een leerling?'

'Geen commentaar,' snauw ik en ren verder het schoolplein op. Groepjes leerlingen wijken uiteen om me door te laten en nemen lacherig bevallige poses aan voor de fotografen. Als ik me de trap op haast naar de hoofdingang, kijk ik nog even over mijn schouder en zie ik dat ook de leerlingen onder vuur worden genomen.

Met een diepe zucht ga ik naar binnen en bereid me voor op de storm. En die komt.

In de personeelskamer valt het heel even stil als ik binnenstap, maar dan gaat iedereen tegen me tekeer. Hoe ik in vredesnaam zo stom heb kunnen

zijn. Ze hadden van mij wel wat meer discretie verwacht. Ik val ze vies tegen. Heb ik er wel over nagedacht dat dit niet alleen mij aangaat maar de hele school?

Ik maan om stilte, doe mijn uiterste best om duidelijk te maken dat ik mijn mond niet voorbij heb gepraat, dat ik helemaal geen publiciteit heb gezocht, dat ik even verrast ben als zij, maar het heeft geen zin. Een enkeling lijkt me te geloven en kijkt me meelevend aan, de rest gaat gewoon door met commentaar leveren.

Midden in dit gekrakeel komt Jan van Osnabrugge binnen en de aandacht verplaatst zich van mij naar hem. Jan heft zijn handen, als een Romeinse senator die het onrustige volk probeert te kalmeren. 'Dames en heren, stilte alstublieft! Het is jullie allemaal opgevallen dat er commotie is ontstaan rond onze school. Helaas hebben we de aandacht van de media getrokken maar als we hen eensgezind negeren zal die aandacht vanzelf verslappen. Ik heb ze reeds de toegang tot de school ontzegd en enkele collega's doen hun best om de pers ook bij de leerlingen vandaan te houden. Ga allemaal naar jullie klas, en probeer er niet te diep op in te gaan als de leerlingen vragen stellen. We moeten koste wat kost voorkomen dat er intern onrust ontstaat.'

Iedereen luistert en knikt. Heel wat collega's houden hun blik onophoudelijk op mij gericht en ik heb niet de kracht om op dezelfde manier terug te kijken. Ik kijk naar Jan en knik een paar keer om duidelijk te maken dat ik het helemaal met hem eens ben, en dat mij dit ook allemaal maar is overkomen. Het resultaat geeft veel verachtelijke blikken, naar beneden getrokken mondhoeken en onderling gefluister.

De bel gaat en iedereen verspreidt zich. Ik wil naar Jasmijn en Luuk lopen, die achter in de hoek met elkaar staan te praten, maar Jan houdt me tegen. 'Marjolein, ik wil even met je praten,' zegt hij ernstig.

'Er valt niet veel te zeggen, Jan,' antwoord ik. 'We kunnen in één zin klaar zijn: Nee, ik heb de media niet gewaarschuwd. Ik was even verrast als iedereen.'

'Verrast? Geschokt is een betere omschrijving,' merkt Jan op. 'Heb je enig idee hoe ik me voelde toen ik al die fotografen zag staan?'

Mijn verslagenheid maakt plaats voor woede en ik kijk Jan strak aan. 'Heb je enig idee hoe ik me voelde toen ze allemaal op me afstormden, Jan? Heb je enig idee hoe ik me voelde toen ik zaterdagmiddag een dreigbrief op mijn deurmat vond?'

'Een wat?' zegt Jan met opgetrokken wenkbrauwen.

'Een anonieme brief. Een heuse bedreiging, in uitgeknipte letters,' zeg ik.

Om ons heen blijven collega's staan luisteren. Ook Jasmijn en Luuk komen aanlopen en gaan naast me staan.

'Kom, dat bespreken we in mijn kantoor.' Jan pakt me bij de elleboog maar ik trek me los.

'Nee, laten we het hier bespreken. We willen intern natuurlijk geen onrust, maar ik heb toch liever dat iedereen weet wat er gebeurt met mij. Zaterdagmiddag kwam ik Bilal en zijn vrienden tegen in de stad. Ik heb ze van me afkunnen schudden doorsnel de bus te pakken en de chauffeur te vragen de deuren te sluiten. Toen ik thuiskwam lag er een anonieme brief op de mat. Je bent een hoer. ik maak je dood, stond erin. Daar ben ik mee naar de politie gegaan want ik was doodsbang. Ik hoop dat jullie dat begrijpen. Jan, dit kan zo niet langer. Ik móést wel naar de politie. Dit is geen incident, hier moet tegen opgetreden worden, dat moet je met me eens zijn.'

'Jawel.' Jan strijkt bedachtzaam over zijn kin, wat hij altijd doet als hij ergens over nadenkt. 'Ik kan het je niet kwalijk nemen dat je aangifte hebt gedaan. Het gaat nu inderdaad wel erg ver. Waar is die brief gebleven? Mag ik 'm zien?'

'Ik heb geen aangifte gedaan, ik heb een melding gemaakt en die brief ligt bij de politie. Hij wordt onderzocht op vingerafdrukken,' antwoord ik.

'Aha,' zegt Jan. 'Dus als het meezit kunnen we ze zo op de dependance verwachten om Bilals vingerafdrukken te nemen. Daar zal de pers van smullen. Ik weet zeker dat daar ook een legertje journalisten staat.'

'Het spijt me,' zeg ik machteloos.

'Zeg, wacht eens even! Het spijt jóu? Waarom in vredesnaam? Wat kun jij hieraan doen?' komt Luuk tussenbeide. 'Het zou de school moeten spijten dat je dit allemaal overkomt en dat ze je niet beter kunnen beschermen. Laten we het daar eens over hebben!'

Hier en daar klinkt instemmend gebrom, maar het is me niet duidelijk van wie dat afkomstig is.

'Daar zit iets in,' zegt Jan rustig. 'En als ik eerder van die anonieme brief had gehoord, zou ik persoonlijk met je mee naar de politie zijn gegaan, Marjolein. Denk niet dat ik je dat kwalijk neem, want dat is niet zo. Ik begrijp alleen niet waarom je de pers erbij moest halen. Wat dacht je

daarmee te bereiken?' Niet-begrijpend kijkt hij me aan en ik staar sprakeloos terug.

'Ik heb de pers er niet bij gehaald! Waarom zou ik!'

'Dat vraag ik me ook af,' zegt Jan en hij draait zich om en verlaat de personeelskamer.

Ik ben nog niet eens in de klas of ik weet al dat er van lesgeven weinig gaat komen. Vanuit de gang komt het lawaai en gekijf me al tegemoet en als ik op de drempel van het lokaal sta, zie ik dat de klas zich om twee kemphanen geschaard heeft: Funda en Ismael. Funda wordt bijgestaan door haar vriendinnenclubje, Ismael wordt opgehitst door een groepje lacherige vrienden. Zij vormen de halve klas, en de andere helft bestaat uit zwijgende maar belangstellende toeschouwers die op de stoelen staan om goed te zien wat er allemaal gebeurt. Het is die kinderen blijkbaar ontgaan dat er pers rond de school hangt, of het interesseert ze niet want ze worden duidelijk in beslag genomen door hun eigen problemen.

'Ik ga naar je vader toe, Ismael! En als hij hoort wat jij allemaal zegt, breekt hij je benen!' dreigt Funda met schelle stem.

Ismaels antwoord gaat verloren in het gejoel van de jongens. Ik duw mijn leerlingen uiteen en zeg met stemverheffing: 'Oké, wat is hieraan de hand?'

'Mevrouw, mevrouw! Weet u wat Ismael tegen Funda zei? Moet u horen!' Onmiddellijk verdringen de meiden zich om me heen, hun ogen groot van solidariteit en sensatie. 'Dit kan echt niet meer, hoor mevrouw! U moet er iets van zeggen!'

'Rustig,' zeg ik met mijn handen bezwerend in de lucht. 'Niet allemaal tegelijk. Wat is er aan de hand? Funda, vertel eens wat het probleem is.'

'Mevrouw, weet u wat hij heeft gezegd?' roept Funda verhit. 'Ik liep gewoon over het schoolplein, met Roos en Naima, en toen kwamen we langs de jongens en Ismael riep: "Hé, daar komt een lekker sletje voorbij!" En dat is niet de eerste keer, mevrouw. Dat roept hij elke dag en ik ben het nu zat! Dat hoefik niet te pikken!'

Ze maakt een schopbeweging naar Ismael, die de aanval handig ontwijkt en zijn middelvinger opsteekt. Dat heeft luid gelach tot gevolg van zijn vrienden, en woedend gescheld van de dames.

Ikzucht. Hoofdpijn is in aantocht, met roffelende trom en wapperend vaandel. Ik ben omgeven door verontwaardigde bruine ogen en hoge stemmen waarvan het geluid weerkaatst aan de binnenkant van mijn schedel.

'Iedereen die nu niet onmiddellijk zijn mond houdt en niet binnen één minuut op zijn plaats zit, heeft dertig strafregels te pakken,' zeg ik zonder mijn stem te verheffen.

Mijn woorden gaan verloren in het tumult, en dus pak ik een krijtje en schrijf met grote letters op het bord: strafregels.

Het is een magisch woord. De dreiging zoemt door het lokaal en voor ik het weet is iedereen op weg naar zijn plek. Het liefst zou ik nu gewoon met de les beginnen, maar ik weet dat dat niet verstandig is. De kinderen zijn tegeladen, te weinig geconcentreerd. Ik kijk hoe ze achter hun tafels zitten, terwijl ze elkaar vuile blikken toewerpen en intussen steeds in mijn richting kijken. Het is niet anders, we zullen hierover moeten praten. Ik kan de twee kempfanen ieder apart aanspreken, maar het is beter om er een klassengesprek van te maken. Dit probleem speelt niet alleen tussen Funda en Ismael.

'Goed, jongens,' zeg ik. 'Wat is er precies gebeurd? Funda, vertel me dat eens rustig.'

'Mevrouw, Ismael heeft mij beledigd,' tettert Funda meteen.

'Ik lij beledigt mij elke dag. Hij noemt me een chickie en een sletje, en nog veel meer en als hij dat nog een keer doet...' Ze kijkt Ismael dreigend aan, die met een kus in de lucht reageert. Zijn vrienden lachen, maar niet meer zo hard als daarnet.

Ik kijk Ismael net zo lang streng aan tot de lach van zijn gezicht glijdt en er in zijn ogen iets onzeker verschijnt.

'Je hebt Funda gekwetst, Ismael. Waarom doe je dat?' Ik probeer een toon aan te slaan die een beroep doet op zijn empathie. 'Jij hebt toch zelf een zus? Hoe zou jij het vinden als een groep jongens haar een lekker sletje zou noemen?'

Ismael kijkt me enige seconden aan en produceert dan een verontschuldigend grijnsje.

'Ach mevrouw, het is alleen maar straattaal, weet u,' zegt hij. 'Ik scheld Funda niet uit. Zo praten wij jongens gewoon onder elkaar. We zijn altijd bezig met chickies hosselen.'

'Volgens de koran verdienen vrouwen respect,' roept Funda. 'Dat staat erin! Ik heb het gelezen! Als Ismael me nog één keer zo noemt, haal ik mijn broer erbij. Nou, en dan weet je het wel!' Ze heft haar kin en kijkt uitdagend de klas rond, waar geknikt wordt. Blijkbaar heeft Funda's broer een zekere reputatie opgebouwd.

Ik leg mijn armen op tafel en buig me iets naar de klas toe. 'Weet je, ik begrijp jullie niet. Er zijn al zoveel toestanden in de wereld, in Nederland, in Rotterdam. Er zijn zoveel problemen tussen allochtonen en autochtonen, moslims en niet-moslims. Jullie zijn allemaal moslim. Waar moet het naartoe als jullie elkaar ook nog eens in de haren vliegen? Waar is dat goed voor?'

Even is het stil in de klas.

'Mevrouw, u heeft gelijk.' Yoessefs stem klinkt onverwacht door de klas. Yoessef is een zittenblijver en dus een jaar ouder dan de rest. Met zijn gelijkmatige karakter en rustige, evenwichtige manier van doen heeft hij van het begin af aan een zeker overwicht op de klas gehad. 'Het is niet normaal om dat soort dingen te zeggen. Vrouwen verdienen respect. Dat zegt de koran inderdaad. Vrouwen geven leven door, ze zijn belangrijk.'

Hij richt zich niet rechtstreeks tot Ismael, maar het is duidelijk tegen wie hij het heeft. Ik kijk hem aan en glimlach hem warm toe.

Dank je, Yoessef, lieve Yoessef, mijn baken in deze onrustige klas.

Iedereen zit nu te knikken. Ismael werpt een blik de klas in, ziet zijn aanhang afbrokkelen en capituleert met een scheve grijns in de richting van Funda.

'Het was maar een geintje, Funda. Zal niet meer gebeuren, oké?'

Funda knikt hem enigszins hooghartig toe.

'Mooi.' Met een glimlach kom ik achter mijn bureau vandaan en ga voor het bord staan. 'Dan stel ik voor dat we nu proberen om nog iets aan spelling te doen de rest van de les.

'Was het weer raak?' Jasmijn wacht me aan het einde van de ochtend in de gang op en heeft aan één blik op mijn gezicht genoeg.

Het is prettig om alles wat er zoal gebeurt tijdens een les met een collega te delen, vooral met Jasmijn. Met haar kan ik elk akkefietje bespreken want zij geeft les aan dezelfde kinderen en heeft met dezelfde grote en kleinere problemen te maken.

Terwijl we de vele Ismaels die op deze school rondlopen bespreken, lopen we naar de personeelskamer en sluiten aan in de rij voor de koffieautomaat.

Als we aan de beurt zijn, tappen we een bekertje koffie en gaan aan de lange tafel zitten die in het midden staat en halen onze broodtrommeltjes te voorschijn.

'Jammer dat je die anonieme brief al naar de politie hebt gebracht. Ik zou hem wel eens willen zien,' zegt Jasmijn.

'Wie weet krijg ik er nogeen,' zeg ik in mineur.

'Dat hoop ik niet. Maar waarom heb je hem niet eerst mee naar school genomen? Ik geloof natuurlijk wel dat je er een hebt gekregen, maar er zijn mensen die daaraan twijfelen.'

Ik haal net een boterham met salami uit mijn trommeltje, maar Jasmijns woorden ontnemen me alle eetlust. Onderzoekend kijk ik mijn vriendin aan. 'Wat? Denken ze dat ik het heb verzonnen? Maar dat is belachelijk! Waarom zou ik zoiets doen?'

Jasmijn legt kalmerend haar hand op mijn arm. 'Dat denkt niet iedereen, en ik zeker niet. Maar er zijn inderdaad collega's die twijfelen of je wel echt een brief hebt gekregen.'

'Waarom,' zeg ik, en ik hoor mijn stem trillen, 'waarom zou ik in vredesnaam zoiets verzinnen? Om aandacht te trekken? Om Jan een hak te zetten? Om een reden te hebben om alsnog naar de politie te stappen? Als ik dat zou willen zou ik het echt niet laten. Ik had al redenen genoeg!'

'Dat weet ik wel,' sust Jasmijn. 'En diep in hun hart weten de anderen dat ook wel. Het probleem is dat iedereen bang is voor zijn baan. Er gaan geheid ontslagen vallen, zeker nu de pers er lucht van heeft gekregen. Dat zal de naam van de school geen goed doen.'

'Ik ben er helemaal niet op uit om de naam van de school door het slijk te halen, maar als ik intern geen steun krijg, wat verwacht je dan? Ik kan dit toch niet zomaar laten passeren?'

'Stel je in godsnaam niet zo aan, zeg,' klinkt een stem achter me.

Ik draai me om en zie Nora staan, met fonkelende ogen en haar mond vertrokken tot een smalle streep. 'Pardon?' zeg ik met opgetrokken wenkbrauwen.

Nora stelt zich aan de andere kant van de tafel op en kijkt me minachtend aan. 'Alsof we niet allemaal een keer zoiets hebben meegemaakt. Stel je voor dat iedereen van elk akkefietje aangifte ging doen, dan konden we de school wel sluiten. Maar ja, jij bent rijk. Voor jou is het geen probleem om een tijdje thuis te zitten en rustig naar een andere baan uit te kijken.'

'Waar slaat dat nou weer op!' roep ik. 'Ik wi'1 helemaal geen andere baan, ik heb het hier prima naar mijn zin. Of dat had ik, moer ik eigenlijk zeggen.'

'Ach, hou toch op,' zegt Nora verachtelijk. 'Met je poeha en je grote mond altijd. Het is allemaal aandachttrekkerij! Dat hier op school mensen rondlopen die van hun baan moeten léven komt niet in je hoofd op.'

Ik geef haar een even minachtende blik terug. 'Rot op, Nora. Het kan me helemaal niet schelen wat jij denkt en vindt. Met mensen als jij ga ik niet in discussie, dat is zonde van mijn energie.'

Nora opent haar mond om iets terug te zeggen maar ik geef haar tic kans niet. Ik pak mijn spullen en loop de personeelskamer uit voor ik dingen zeg die ik niet kan verantwoorden. Jasmijn komt achter me aan. 'Trek het je niet aan, dat mens is gek. Zullen we na school nog even een terrasje pakken?'

Ik schud mijn hoofd. Ik heb hoofdpijn en als ik straks klaar ben, ben ik die hele school beslist meer dan beu.

En dat klopt. Als ik om drie uur in mijn auto stap voelt die aan als een in optima forma werkende oven, zodat het me niet zou verbazen als mijn hoofd ter plekke explodde.

Ik rij naar Valeries school en moeten kwartier wachten. Met gesloten ogen zit ik in de auto, de radio aan en probeer de chaos in mijn hoofd ondercontrole te krijgen.

Als Valerie en ik thuiskomen kijk ik meteen naar de deurmat, maar er ligt niets. Geen gewone en geen anonieme brieven. Daarentegen staan er

twalf berichten op mijn antwoordapparaat te knippen en als ik ze afluister, blijken ze allemaal van de pers te zijn.

'Goedemiddag, u spreekt met het Rotterdams Dagblad. Klopt het dat...'

'Mevrouw Salentijn, HP/De Tijdzon graag een interview met u willen. Zou u ons willen terugbellen?'

'Dit is een bericht van RTL4 voor Marjolein Salentijn. Wij wilden graag enkele gegevens controleren

Het houdt maar n iet op, en net als ik alle berichten met stijgende verbazing heb afgeluisterd, gaat de telefoon weer. Wantrouwig kijk ik op het display, maar het is mijn zus.

'Marlieke! Waarom heb je Thomas verteld wat er gebeurd is? Ik had je dat in vertrouwen verteld, dat begrijp je toch wel? Mijn antwoordapparaat staat helemaal vol berichten van de pers, en vanochtend op school stond een stel journalisten me op te wachten!' val ik uit.

'Ik heb Thomas helemaal niets verteld. Alleen dat je een paar probleempjes op school had, maar ik heb niet gezegd wat die inhielden,' verdedigt Marlieke zich.

'Nou, hij stond me anders wel op te wachten met zijn camera! Hoe verklaar je dat?' roep ik woedend.

'Weet ik veel!' roept Marlieke op dezelfde toon terug. 'Ik heb hem niets verteld! Doe even een beetje rustig, wil je.'

Ik bind in. 'Aan wie heb je het nog meer verteld?' informeer ik. Het is niet als een beschuldiging bedoeld maar zo klinkt het wel, besef ik. Marlieke vat het ook helemaal verkeerd op.

'Als ik het me goed herinner hebben we er gisteren met pap en mam over gepraat,' zegt ze koel. 'Misschien moet je hun eens vragen waarom ze de pers hebben gebeld.'

Ik zwijg enige tijd en kijk naar het antwoordapparaat, dat zoveel opdringerige oproepen bewaart. Met één druk op de knop heb ik ze allemaal verwijderd. Ik wou dat ik hetzelfde kon doen met dat onbehaaglijke gevoel dat me bekruipt. Iemand heeft de pers ingelicht. Wie?

'Je moet het niet verkeerd opvatten, maar heb je het er écht met niemand over gehad? Kan het zijn dat iemand een telefoongesprek van ons heeft gehoord?' vraag ik.

'Sylvie weet ervan,' zegt Marlieke. 'Ze kwam onverwacht langs toen je bij mij was, weet je nog? Maar zij wist alleen van die bedreiging in de klas.'

Ik heb haar niets verteld van een brief. Dat heb ik niet eens kunnen doen, want ik heb haar het weekend helemaal niet gesproken.'

'Ik begrijp er niets van,' zeg ik vermoeid.

'Misschien komt het bij de politie vandaan,' bedenkt Marlieke opeens. 'Weet jij veel hoe zo'n balletje aan het rollen wordt gebracht. Goeie genade, de hele school wist ervan!'

Dat is waar. Het is waarschijnlijk niet te achterhalen wie zijn mond heeft opengetrokken. 'Sorry dat ik meteen tegen je begon te schreeuwen.'

'Geeft niet. Je bent gestrest, dat begrijp ik wel.'

Haar grootmoedigheid maakt dat ik me nog schuldiger voel maar ik ben te moe om het er nog langer over te hebben. 'Als je het niet erg vindt, dan hang ik nu op. Ik heb een barstende hoofdpijn en ik wil nog maar één ding: in een warm bad vol badschuim wegzakken,' zeg ik met een zucht.

'Doe dat maar lekker,' zegt mijn zus hartelijk. 'Sterkte!'

Veel rust wordt me niet gegund. Ik lig nauwelijks in de bubbels en bellen of de telefoon gaat weer. Niet één keer, maar zeker vier keer in een kwartier tijd. Valerie zit in haar kamertje met haar knuffels en denkbeeldige vriendjes te spelen en komt naar de badkamer toe.

'Mama, de telefoon gaat steeds,' zegt ze.

'Ik hoor het, lieverd,' zeg ik. 'Laat maar lekker bellen. Mama heeft geen zin om te praten.'

Mijn dochter knikt en verdwijnt weer naar haar kamer. Met een glimlach luister ik hoe ze met haar barbies speelt.

'Niet doen, gemenerik! Je mag geen mes hebben. Ik ga het zeggen, hoor.'

Mijn glimlach lost op en ik voel de hoofdpijn weer opkomen. Met gesloten ogen dobber ik in het warme water en masseer met twee vingers mijn slapen.

Er klinkt kattengejank door de badkamer. Ik schrik op, nog al- lijd niet gewend aan de ringtone van mijn nieuwe mobiel. Ik overweeg om hem te laten bellen maar hijs me toch overeind uit het ligbad, gris mijn mobiel van het badkamermeubel en klap hem open.

'Met Marjolein.'

Het is Thomas en ik ben zo verbaasd dat hij me belt, dat ik vergeet iets terug te zeggen. Hij zegt dat hij me moest bellen van Mar- lieke om zich te verontschuldigen dat hij vanochtend foto's van me heeft genomen.

'Ik moest wel,' zegt hij op verdedigende toon.

'Van wie? Je werkt toch freelance?' zeg ik, weinig tegemoetkomend.

'In -zekere zin wel, maar ik krijg ook opdrachten,' antwoordt Thomas. 'Toen ik van huis vertrok wist ik helemaal niet dat het om jou ging. Ik had alleen gehoord dat er trammelant was op een school in de buurt. Van de journalist die het stukje gaat schrijven, hoorde ik later pas waar het precies om draaide.'

Jaja. Ik weet niet wat ik ervan moet denken maar besluit hem het voordcel van de twijfel te geven. Het leed is nu toch al geschied.

Thomas legt mijn zwijgen verkeerd uit en zegt nors: 'Maar goed, dat wilde ik alleen maar gezegd hebben. Misschien geloof je er geen woord van, maar dat is niet mijn probleem. Hier komt Marlieke nog even.'

Mijn zus komt aan de telefoon en stelt voor om ergens wat te gaan eten. Ik voel er weinig voor, maar om eerlijk te zijn voel ik er nog minder voor om in mijn eentje thuis te zitten tobben. Ik zou Jasmijn kunnen vragen of Valerie bij haar mag komen eten.

'Oké,' zeg ik. 'Maar ik moet eerst iets voor Valerie regelen.'

'Prima! Als het je lukt, kom ik je om halfzes halen.'

Ik bel Jasmijn op en ben erg blij te horen dat hetgeen enkel probleem is als Valerie bij haar eet.

'Ze mag ook wel bij ons blijven slapen, anders moet je zo vroeg naar huis,' zegt Jasmijn. 'Dat vindt Jennifer vast ook heel gezellig.'

Even later sta ik met Valerie en een koffertje met spulletjes bij Jasmijn voor de deur. Ze doet open en Valerie rent meteen naar binnen, naar Jennifer. Ik stap de gang in en zet Valeries koffertje onder aan de trap.

'Dus je gaat lekker uit eten,' zegt Jasmijn goedkeurend. 'Gezellig. Ik vond aldoor al dat je te vaak binnen zat. Raoul loopt in en uit maar jij zit altijd maar alleen thuis met Valerie. Is Raoul vanavond weer laat thuis?'

'Ja, het is de laatste tijd goed raak,' zeg ik gelaten.

'Ik zag hem dit weekend nog in de brasserie in de Euromast.' Jasmijn gaat me voor naar de woonkamer, waar de dametjes al bezig zijn alle puzzels uit de kast te trekken.

Ik knik bevestigend. 'Dat zal zaterdag wel geweest zijn, toen had hij een afspraak met een klant.'

Jasmijn kijkt nadenkend voor zich uit. 'Ja, het was inderdaad zaterdag. Ik was met Jennifer en Lex de Euromast opgegaan en toen zag ik Raoul. Hij was met een vrouw, een heel mooie vrouw zelfs.'

Ze geeft geen details en verbindt geen conclusies aan wat ze heeft gezien, maar ik ken haar goed genoeg om te weten dat ze me dit niet zomaar vertelt. Een paar seconden lang deint de kamer met zijn meubels en spulletjes op en neer, maar ik zorg ervoor dat mijn gezicht stoïcijns blijft.

'O, dat kan wel kloppen,' zeg ik met vreemde stem. 'Hij heeft veel vrouwelijke klanten. Vrouwen doen het goed op de arbeidsmarkt! De tijd dat alleen mannen de topposities konden krijgen is voorbij. Eva wordt wakker!'

Ik lach overdreven, tot ik zie dat Jasmijn me medelijdend aankijkt. Onmiddellijk geef ik mijn luchtige houding op en kijk Jasmijn recht aan.

'Hoe zag ze er precies uit?' vraag ik.

Jasmijn rimpelt nadenkend haar neus. 'Dat weet ik eigenlijk niet meer. Nu ik erover nadenk: ze had een sjaaltje om haar haar. Dat vond ik nog zo merkwaardig, ik dacht: wie draagt er nu een sjaaltje om d'r haar. Ik heb eigenlijk niet zo goed naar haar gekeken.'

M'n neus, denk ik. Je bent bijna voorovergevallen om te zien met wie Raoul daar zat. Hoe weet je anders dat ze mooi was?

Maar ik zeg niets. Jasmijn mag dan een goede vriendin zijn, dit zijn geen zaken die ik makkelijk met een ander deel. Ik buig me over Valerie heen om dag te zeggen.

'Dag liefie, morgenochtend komt papa je ophalen en dan brengt hij je naar school, oké?'

'Oké, dag mam!'

Twee armpjes worden stevig om mijn hals geslagen, ik krijg een natte zoen en dan zit ze alweer op de grond te puzzelen. Gezegend zijn kinderen die zich gemakkelijk losmaken van hun ouders. Aan de ene kant voel je een klein, beledigd steekje in je moederhart als ze je zonder omkijken laten gaan, maar soms komt het ook wel goed uit.

Marlieke 53

Een paar seconden lang zeggen we niets meer, maar kijken we elkaar recht in de ogen. Dan begint Sylvie hard te lachen.

'Ik wil een advocaat!' roept ze jolig. 'Ik sta terecht in mijn eigen huis, wie had dat ooit kunnen denken!'

Ik kijk haar strak aan en vraag me af hoe ik erin slaag zo kalm te blijven.

Sylvie pakt lachend haar glas wijn en neemt een slokje. Als ik niets zeg, kijkt ze me bedachtzaam aan. 'Je meent het, hè? Je denkt echt dat ik Marjolein heb vermoord. Jemig, Marlieke!'

'Je hebt een motief,' zeg ik rustig.

'J ij ook,' kaatst Sylvie terug. 'Je bent zelf ook gek op Raoul .Denk niet dat ik dat niet in de gaten had.'

'Maar ik weet van mezelf dat ik het niet gedaan heb.'

'O, en dus heb ik het gedaan. Vreemde redenering.'

'Niet zo heel vreemd,' merk ik op. 'Aangezien de kogel die in Marjoleins hoofd zat afkomstig is uit het dienstwapen van jouw stiefvader, moet er wel ergens een verband zijn.'

Sylvie kijkt me met half toegeknepen ogen aan. Even lijkt ze precies op een kat, maar dan ontspant haar gezicht. 'Waar slaat dat nou weer op? Waar heb je het over?'

'Je wilt toch niet ontken nen dat Hubert Ykema je stiefvader is?'

'De vriend van mijn moeder,' corrigeert Sylvie.

'Nee, de man van je moeder. Ze zijn intussen getrouwd, maar dat terzijde. En jaren geleden, vijftien jaar geleden om precies te zijn, heeft Hubert Ykema melding gemaakt van de vermissing van zijn dienstwapen. Een Walther P5; het wapen waarmee Marjolein is doodgeschoten.'

Ik hou Sylvies reactie scherp in de gaten. Ze wordt doodsbleek, maar ze herstelt zich snel. ,

'Was je daar naar op zoek? Aha, nu begrijp ik het! Dan heb je niet erg goed gezocht, meid.' Sylvie trekt een la in de eettafel open. Ik heb nooit geweten dat er een la aan die kant van de tafel zat, iaat staan dat ik wist wat Sylvie daarin verborgen hield.

Het ene moment trekt ze die la open en het volgende moment heeft ze een zwart, glanzend pistool in haar hand. Ik zie een zwart, rond gaatje op me gericht en ik voel hoe zowel mijn lichamelijke als geestelijke functies acuut stopgezet worden. Ik vergeet te ademen, ik knipper niet meer niet mijn ogen, ik kijk koud van ontzetting naar de loop van het pistool. Dezelfde loop als waar Marjolein in keek, enkele seconden voor ze stierf.

Mijn ogen zoeken die van Sylvie, doen een beroep op onze vriendschap, die toch langen hecht is geweest.

Sylvie knijpt één oog dicht, kijkt langs het pistool en zegt: 'Pauw!'

Ik deins nog terug ook, en ze lacht en legt het pistool op tafel. Buiten mijn bereik, dat wel.

'Sorry,' zegt ze. 'Dat was niet leuk.'

Ik haal diep adem, span mijn spieren en ontspan weer. Intussen laat ik mijn ogen niet van Sylvi's gezicht los. Ze gedraagt zich raar; 7.0 geforceerd opgewekt en losjes. Ze is beslist niet zichzelf. Ieder ander zou razend worden als hij een insluiper in huis betrapte en

daarna vals beschuldigd werd van moord.

Onderzoekend neem ik Sylvie op. Haar blauwe ogen kijken helder en uitdagend terug, niet van plan om ook maar iets toe te geven.

Ik zucht en voel mijn vechtlust wegsijpelen. Een enorme matheid komt ervoor in de plaats.

'Waarom? Waarom moest ze dood?'

Sylvie haalt haar schouders op. 'Weet ik veel. Ik heb er niets mee te maken.'

'Wie heeft het dan wel gedaan? Raoul soms?' Ik lach schril.

Maar Sylvie haalt opnieuw haar schouders op en zegt: 'Wie weet. Zo'n geweldig huwelijk hadden ze nou ook weer niet. En hij zat behoorlijk bij haar onder de plak, zowel financieel als emotioneel.'

'Dat viel wel mee,' snauw ik. 'Ze hadden misschien een paar probleempjes, maar Raoul had geen enkele reden om haar te vermoorden. Als hij van haar af had gewild, was hij wel van haar gescheiden.'

'Maar dat had hem een vermogen gekost,' helpt Sylvie me herinneren. 'Marjolein bezat bijna de helft van de aandelen in Software International. Zelfs het huis waar ze woonden was haar eigendom. Geschonken door je ouders, maar het stond op haar naam.'

'Je bent goed op de hoogte,' zeg ik stijfjes.

'Ja, wat dacht je dan? Ik weet ook dat hij een tijdje verliefd is geweest op jou. Dat vond ik wel moeilijk, maar ach, ik wist dat je uiteindelijk toch geen kans had. Raoul maakte het meerdere keren uit, maar hij kwam altijd weer terug. Hij kan niet zonder me.'

'Hoe is dat begonnen?' Eigenlijk wil ik dat helemaal niet weten maar een ander deel van me schreeuwt juist om informatie.

Sylvie schuift het restant van haar pizza van zich af en leunt achterover met haar glas wijn. 'Hoe is het begonnen?' zegt ze nadenkend. 'Ik kende Raoul al van verjaardagsfeestjes bij jou thuis, maar ik leerde hem pas echt kennen in de sportschool. Daar kwamen we allebei twee avonden per week, en al gauw sportten we samen en dronken we nog wat na afloop. Ik zat toen net in een flinke dip, weet je nog? Dat was toen ik net belazerd was door Jochem en ik me zo shit voelde. Raoul had meteen in de gaten dat ik niet lekker in mijn vel zat en hij vroeg me wat er aan de hand was. Ik stortte mijn hart bij hem uit en hij troostte me. Je weet zelf hoe Raoul is, hoe meelevend en aardig hij kan zijn. Hoe hij je het gevoel kan geven dat je heel speciaal voor hem bent en hij alles wat je zegt interessant vindt. Hij haalde me zonder enige moeite uit die dip maar hij deed meer; hij gaf me zelfvertrouwen.' Sylvie neemt een slokje wijn en kijkt me glimlachend aan. 'Ik heb nooit gebrek aan aandacht van mannen,' gaat ze door. 'Maar dat was niet het soort aandacht dat ik zocht. Niemand heeft ooit de moeite genomen om verder te kijken, om zich in mij als persoon te verdiepen. Raoul deed dat wel en dat was precies wat onze relatie zo bijzonder maakte. Ik wist zeker dat ik eindelijk iemand had gevonden die me niet in de steek zou laten.'

'Raoul,' ik kies mijn woorden met zorg, 'is het soort man dat zich in iedereen verdiept. Hij stelt belang in mensen, vooral in vrouwen.'

Sylvie knijpt haar ogen tot spleetjes. 'En vooral in mij. Hij wilde bij Marjolein weg. Hij beloofde me dat hij bij haar weg zou gaan.'

'Maar dat deed hij niet,' stel ik koeltjes vast. 'Heb je haar daarom doodgeschoten? Was je het wachten zat?'

Sylvie kijkt zwijgend langs me heen, haar blik gericht op een verleden waar ik nooit een idee van heb gehad.

'Jij bent van het begin af aan van plan geweest om Raoul in te pikken,' zeg ik, in een poging om haar te provoceren. 'En je was bereid om tot het uiterste te gaan. Ja toch? Heb ik het mis?'

Onverwacht kijkt Sylvie me met zulke felle ogen aan dat ik ervan schrik.

'Mag ik?' zegt ze vol ingehouden woede. 'Mag ik ook eens wat geluk in mijn leven hebben? Mag ik alsjeblieft één keer verliefd worden en die man ook krijgen? Weet je hoe het voelt om altijd maar weer in de steek te worden gelaten? Om door iedereen gedumpte te worden?'

Sylvie draait van me weg, haar lippen een strakke streep en opeens verlies ik mijn geduld. Ik vlieg op mijn vroegere vriendin af, gris het pistool van tafel en richt het op haar.

'Geef het toe! Jij hebt Marjolein vermoord!' schreeuw ik buiten mezelf van woede. 'Hoe kón je, Sylvie! Hoe kón je haar dat aandoen! Hoe kon je mij dat aandoen!'

'Ik heb haar niet vermoord, trut!' schreeuwt Sylvie terug. 'Dat probeer ik je de hele tijd al te vertellen!'

Ik begin honend te lachen. 'En dat moet ik geloven? Trouwens, het maakt helemaal niet uit wat ik geloof. De politie moet maar uitmaken of je schuldig bent of niet!'

'Ga je naar de politie? Je hebt geen enkel bewijs,' zegt Sylvie toonloos.

Ik loop achteruit naar de deur, pak intussen mijn tas en mijn jas, en hou het pistool op Sylvie gericht. Sylvie staat rustig op en loopt me achterna.

'Blijf staan!' zeg ik dreigend.

'Alsof jij zou kunnen schieten,' lacht Sylvie. 'Kom op, Marlieke, op een dag kijken we hierop terug en vinden we het één grote grap.'

'Zie je mij lachen?' snauw ik. 'Blijf staan, zei ik je!'

Ik breng het pistool omhoog en richt op haar borst.

'Je weet niet eens hoe het werkt,' zegt Sylvie, maar ze blijft toch staan. 'Ga maar naar de politie, kind. Ga jezelf maar belachelijk maken. Er is geen enkel bewijs, dus voor je het weet sta ik weer buiten.'

Ik loop achteruit de gang in. 'Dacht je dat? Dit pistool is bewijs genoeg, Sylvie, en dat ga ik nu inderdaad regelrecht naar de politie brengen.' Ik zie een flits van paniek op haar gezicht. Snel trek ik de deur dicht, ren de trap af en ruk de buitendeur open. Voor me staat een man tegen wie ik in volle vaart op bots. Hij grijpt me bij de armen en houdt me vast. Ik begin te gillen en probeer me los te rukken, tot zijn stem me eindelijk bereikt.

'Marlieke, rustig! Wat is er gebeurd? Hé, ik ben het, Thomas! Wat heb je nou in je hand?'

Verdwaasd kijk ik in het bezorgde gezicht van Thomas. Thomas, lieve Thomas, altijd ter plekke als ik hem het hardst nodig heb!

Ik kijk naar het pistool en vervolgens kijk ik angstig naar de buitendeur, alsof ik Sylvie met een bazooka in de deuropening verwacht. Maar de deur blijft dicht en er klinken ook geen snelle voetstappen op de trap.

'Wat is er gebeurd?' vraagt Thomas weer en strijkt het haar uit mijn verhitte gezicht.

'Ik leg het je zo wel uit. Ben je met de auto?' vraag ik gejaagd.

Thomas knikt en wijst naar zijn oude witte Opeltje, dat een stukje verderop geparkeerd staat. Ik ren ernaartoe zodat Thomas weinig anders kan doen dan meerennen. Zodra we veilig in zijn auto zitten kijkt hij me vragend aan.

'Wat is er nou...'

'Naar het Zwembad,' zeg ik buiten adem. 'Snel!'

Thomas start en terwijl we de Essenburgsingel op rijden, werp ik een blik op de tweede verdieping, waar Sylvie woont. Ze staat achter het raam, haar armen over elkaar geslagen en kijkt ons zonder enige uitdrukking op haar gezicht na.

De aangifte neemt heel wat tijd in beslag. Rechercheur Noorda is niet aanwezig, maar wordt wel opgebeld dat het moordwapen gevonden is en op het bureau ligt.

Als hij eindelijk verschijnt, is al het papierwerk al gedaan en kan ik nog eens uitgebreid vertellen wat er vandaag allemaal gebeurd is.

Ik heb Thomas in de auto al ingelicht, en te horen gekregen dat hij inderdaad nooit een relatie met Sylvie heeft gehad. Als we op het politiebureau zitten, is het ongeloof nog steeds niet uit zijn ogen verdwenen en om eerlijk te zijn kan ik ook nauwelijks geloven dat dit allemaal echt gebeurt. Dwars door mijn woede heen, voel ik een andere emotie die verdacht veel op verdriet lijkt.

Sylvie... Waarom nou Sylvie, de enige vriendin die ik ooit heb gehad?

'Dus als ik het goed begrijp is mevrouw Roelofs in haar appartement achtergebleven toen u op de vlucht sloeg,' zegt Noorda met een diepe rimpel in zijn voorhoofd.

'Ja, maar ik weet natuurlijk niet of ze daar nog steeds is. Waarschijnlijk is ze ervandoor gegaan,' zeg ik.

'Alle kans.' Noorda staat op, beent het kantoortje uit en geeft orders om onmiddellijk uit te rukken naar de Essenburgsingel. Als hij terugkomt zegt hij: 'Met een beetje geluk wordt mevrouw Roelofs straks naar het bureau gebracht. Ik zou graag even een praatje met haar willen maken. Met meneer Salentijn trouwens ook.'

'Wordt Sylvie gearresteerd?' informeert Thomas. Ik zie verbijstering en pijn in zijn ogen, wat ik hem niet kwalijk neem. Ik voel precies hetzelfde.

'Dat niet direct. We gaan haar eerst eens verhoren, en afhankelijk van wat daar uitkomt besluiten we of we haar vasthouden,' zegt Noorda.

'Dan wil ik weg zijn,' zeg ik beslist 'Ik wil haar echt niet meer tegenkomen.'

'Dat hoeft ook niet. We zullen u naar huis brengen en op de hoogte houden van het onderzoek.' Noorda schuift zijn stoel naar achteren en Thomas en ik staan op.

'Ik breng haar wel thuis,' zegt Thomas, en met een blik op mij voegt hij eraan toe: 'En ik blijf bij je. Het lijkt me niet verstandig dat je nu alleen bent.'

'Ik red me wel,' zeg ik afwezig. Als ik ergens behoefte aan heb is het aan rust en stilte om me heen. En aan Raoul, maar het zou heel ongevoelig zijn om dat te zeggen. Het is me niet ontgaan dat aan de vertrouwde hoopvolle, bijna hunkerende blik in Thomas' ogen een nieuw element is toegevoegd; dat van de beschermende ridder die niet kan wachten om de radeloze jonkvrouw met zijn liefde en sterke armen te omringen. En daar heb ik eigenlijk niet zoveel behoefte aan. Niet door hem, in ieder geval.

'Je hoeft niet bij me te blijven, Thomas,' zeg ik als we in de auto stappen. 'Ik heb verschrikkelijke hoofdpijn.'

'Dan ga je even naar bed en blijf ik beneden zitten,' zegt Thomas terwijl hij van het politiebureau wegrijdt.

'Dat is echt niet nodig.'

'Ik vind van wel. Straks laten ze Sylvie gaan en staat ze bij jou voorde deur.'

'Ik doe de deur goed op slot. Haar pistool is ze kwijt dus ze kan me niets doen.'

'Dat moet je nog maar afwachten. Volgens mij is ze knettergek, en van gekken kun je alles verwachten.' Thomas rijdt het Pompen- burg op, op weg naar Kralingen.

Ik leg mijn hand op zijn arm. 'Ik moet Raoul inlichten en eigenlijk wil ik ook wel even een pittig gesprekje met hem voeren. Kun je me naar de Juliana van Stolberglaan brengen?'

Thomas' gezicht verstrakt. 'Als je dat graag wilt.'

Ik werp hem een kushand en mijn liefste glimlach toe. 'Je bent een schat.'

Hij glimlacht alweer, blij met dat kleine beetje genegenheid dat ik hem toegooi. Ik zucht bezwaard.

'Wat ik niet begrijp,' zegt Thomas, 'is dat je echt geloofde dat ik iets met Sylvie had.'

'Dat was wat ze me vertelde.'

'En dat geloofde je zomaar!'

Ik haal gelaten mijn schouders op en voel opeens Thomas' hand op de mijne. Met een halfoog houdt hij de weg in de gaten terwijl hij tegelijk probeert om mij zo lang mogelijk aan te kijken.

'Marlieke,' zegt hij zacht. 'Je weet toch wel dat er voor mij maar één is?'

Zwaar in verlegenheid gebracht kijk ik naar mijn hand, die bijna helemaal onder de zijne verdwijnt. O god, hij gaat zich uitspreken. Doe dat

niet, lieve Thomas. Blijf alsjeblieft gewoon mijn trouwste en allerbeste vriend. Nog een paar woorden en ook onze vriendschap is kapot. Ik weet niet of ik dat aan zou kunnen.

Thomas moet wel over telepathische gaven beschikken want hij spreekt de woorden die alles kapot zouden maken niet uit. Wel blijft hij mijn hand vasthouden tot we de Juliana van Stolberglaan in rijden. Hij stopt precies voor het huis van Raoul.

'Dank je,' zeg ik warm. 'Ik bel je, oké?'

Thomas knikt slechts.

Ik stap uit en loop het tuinpad op. Bij de deur draai ik me om om naar Thomas te zwaaien maar hij is al weggereden.

'Hé, wat kom jij nou doen?' Raoul doet open en kust me ter begroeting op mijn wang.

'Ik moer je spreken,' zeg ik kortaf.

Raoul trekt zijn wenkbrauwen op en gaat me voor naar de woonkamer. Het is er rustig, de tv staat zachtjes aan en Valerie ligt al in bed.

Ik blijf staan voor de trouwfoto van Marjolein en Raoul, die in een zilveren lijst op het dressoir staat, en kijk er lange tijd naar. Ernaast staat een heel mooie foto van Valerie, als pasgeboren baby in de armen van haar moeder.

Een herinnering schiet met felle pijn door me heen. Ik denk aan de geboorte van Valerie, aan hoe moeizaam het ging en wat Marjolein allemaal heeft moeten doorstaan om haar dochter op de wereld te zetten. Maar daarna was ze blij, zó blij. Ze lag verzwakt door bloedverlies in het kraambed, maar ik zal nooit de uitdrukking op haar gezicht vergeten waarmee ze naar haar pasgeboren dochtertje keek. 'Een dochter! Precies wat ik graag wilde,' zei ze verrukt. 'O, wat zullen we het later gezellig krijgen! Met een dochter kun je zo lekker tutten. En als ze groot is gaan we samen shoppen en kleren passen.' Met een zwaar hart kijk ik naar het vermoeide, overgelukkige gezicht van mijn zus.

'En vertel me nu eens wat er aan de hand is.'

Ik draai me om. Raoul kijkt me vragend aan maar mijn koude blik verandert de uitdrukking op zijn gezicht in behoedzaamheid. De foto's uit Sylvies plakboek verschijnen op mijn netvlies en schuiven over het beeld van Marjoleins trouwfoto heen. Een felle woede slaat door me heen. Ik doe een stap in Raouls richting, geef hem een klap in zijn gezicht en snauw hem toe: 'Ik weet alles, Raoul.'

'Alles?' hij wrijft over zijn wang. 'Alles waarvan?'

'Van je relatie met Sylvie.'

Aan het snelle knipperen van zijn ogen zie ik dat hij schrikt. Heel even is hij uit het veld geslagen, dan herstelt hij zich. 'Ik heb geen relatie met Sylvie,' zegt hij rustig.

De golf van woede jaagt een kleur over mijn gezicht. 'Lieg niet,' schreeuw ik. 'Sylvie heeft me alles verteld.'

Raoul slaakt een zucht en loopt de kamer in. 'Ik heb niets met Sylvie,' herhaalt hij, terwijl hij naar de bar loopt. 'Niet meer.'

Ik volg hem met mijn ogen terwijl hij een fles whisky te voorschijn haalt.

'Jij ook?' biedt hij aan.

Ik schud kort mijn hoofd en blijf hem met woedende ogen aankijken.

'We hebben wel een relatie gehad,' zegt Raoul, met nadruk op het laatste woord, 'maar die is allang voorbij. Hoe ben je dat eigenlijk te weten gekomen?'

'Ik heb foto's gezien.' Ik denk aan de intieme foto's, aan de liefdesbriefjes, de visitekaartjes van restaurants, en het verdriet dat ik op dat moment voelde stuwt weer in me omhoog.

'Foto's? Waar heb je het over?' Raoul schenkt een glas whisky in en kijkt me niet-begrijpend aan.

'Sylvie hield een plakboek bij,' zeg ik. 'Het stond vol met foto's van jullie tweeën. En ieder kattedelletje dat je haar ooit hebt geschreven heeft ze ingeplakt. Plus de rekeningen en visitekaartjes van hotels en restaurants waar jullie zijn geweest.' Mijn stem klinkt rustig en beheerst maar vanbinnen kolkt en bruist het. Toch moet iets van mijn pijn zichtbaar zijn, want als onze ogen elkaar ontmoeten zie ik er een afspiegeling van op Raouls gezicht.

'O Lieke...' zegt hij zacht. 'Ik had zo gehoopt dat je dit nooit te weten zou komen.'

Ik kijk in het vertrouwde gezicht tegenover me, het gezicht van een man van wie ik zoveel heb gehouden. Van wie ik nog steeds hou, ondanks alles.

'Nee, dat zal best,' zeg ik bitter.

Raoul neemt een flinke slok whisky en kijkt somber voor zich uit. 'Ik bedoel niet dat ik liever bleef liegen, maar soms haal je stommiteiten uit die je later niet meer ongedaan kunt maken, hoe graag je dat ook wilt,' zegt hij gelaten. 'Sylvie was zo'n stommiteit. Een vergissing, een misstap. Ik wilde het bij die ene uitglijer houden en probeerde haar dat ook uit te leggen, maar ze bleef werk van me maken. Het maakte haar niets uit dat ik getrouwd was en een kind had. Ze zei dat ze niets van me verwachtte en bood zichzelf voortdurend aan. Ik had haar natuurlijk op afstand moeten houden, maar ik geef het eerlijk toe: ik was zwak. Ze is zó mooi. Ik heb nog nooit zo'n mooie vrouw gezien.' Raoul haalt zijn schouders op. 'Ik weet dat het een cliché is, ik weet dat je er geen begrip voor zal kunnen opbrengen, maar ik kon geen weerstand aan haar bieden.'

'Hoe lang?' vraag ik slechts.

'Een paar maanden,' zegt Raoul. 'In het begin had ik het flink te pakken van haar, maar op een gegeven moment veranderde er iets. Ik merkte steeds vaker dat we elkaar helemaal niets te vertellen hadden. Dan nam ik haar mee uit eten, ver buiten Rotterdam, en dan liet ze me zien hoe lang haar nagels waren of ze vertelde me uitgebreid over wat ze allemaal in haar glossy's had gelezen over beroemde personen. Na een tijdje drong het tot me door dat we in onze gesprekken niet veel verder kwamen dan dat soort onderwerpen en dat we maar erg weinig gemeen hadden.' Raoul geeft me een blik van verstandhouding. Wij kunnen praten, zegt die blik. Wij zitten wel op dezelfde golflengte, wat wij hebben gaat veel dieper.

Ik kijk koeltjes terug. 'Was dat wat je zocht bij Sylvie? Een goed gesprek?'

Raoul lachteen beetje beschaamd en neemt nog een slok van zijn whisky. 'In het begin natuurlijk niet, maar later vond ik dat toch wel belangrijk. Geloof me, van dat gedoe met Sylvie heb ik veel spijt gekregen. Vooral toen het ernaar uitzag dat Marjolein onraad rook. Ze vermoedde dat ik een verhouding had, maar ze dacht daarbij niet aan Sylvie.'

Raoul laat de inhoud van zijn glas rondwalsen en kijkt naar me met een blik die woorden overbodig maakt. Ik voel een huivering door mijn lichaam trekken maar ik kan niet zeggen uit welke emotie die voortkomt. Roerloos sta ik bij het dressoir en zie Raoul op me afkomen. Ik kijk naar zijn knappe, donkere gezicht, voel zijn warme vingers op mijn koele huid, onderga de troostende werking van de streling van zijn duim. Ik haal diep adem, dit is alleen nog maar zijn duim.

Toch doe ik een stap naar achteren en kijk hem koeltjes aan. 'Je had aan je huwelijk moeten werken. Dat verdiende Marjolein.'

Raouls ogen dwalen naar zijn in zilver gevatte trouwfoto. 'Ik begrijp dat ik je tegenva, maar ik wil dat je weet dat die affaire met Sylvie niets voorstelde terwijl mijn gevoelens voor zowel Marjolein als voor jou altijd oprecht zijn geweest. Ik wilde geen misbruik van je maken, ik wilde je geen pijn doen, ik wilde niet zeggen hoe gek ik op je was als ik je verder niets te bieden had. Dat zou ik Marjolein nooit hebben aangedaan. Het zou jullie band verstoord hebben en daar wilde ik niet verantwoordelijk voor zijn.'

'Wat nobel van je,' zeg ik hees. 'Weet je, Raoul, eigenlijk heb ik het gevoel dat ik jou nu pas echt leer kennen. En weet je wat ik zie? Een klootzak die alleen zijn lui achternaloopt en een meisje als Sylvie het hoofd op hol brengt.'

Die woorden komen hard aan. Raoul verbleekt, maar ik heb geen spijt van wat ik gezegd heb en ik ben niet van plan om er ook maar iets van terug te nemen.

'Dat is niet waar,' zegt Raoul ten slotte. 'Ik ben altijd duidelijk geweest tegen Sylvie. Ik heb haar meermalen gezegd dat ze nergens op moest rekenen en dat ik Marjolein beslist niet ging verlaten.'

'Daar denkt zij heel anders over. Ze is ervan overtuigd dat je met haar verder zult gaan,' barst ik uit. "

Raoul zucht en drinkt zijn glas leeg. 'Wil je echt n iets?' vraagt hij.

'Koffie,' zeg ik kortaf. 'En dat kun jij ook beter nemen.'

Raoul knikt en loopt naar de keuken. Ik volg hem en leun tegen de deurpost. Ik kijk toe hoe hij twee kopjes onder het Senseo-apparaat plaatst.

'Sylvie geloofde wat ze wilde geloven,' zegt Raoul terwijl hij de pads in de houder legt. 'Ik heb haar nooit beloften gedaan, zeker niet toen ik haar beter leerde kennen.'

Het Senseo-apparaat komt zoemend tot leven en de kopjes stromen vol. Raoul pakt ze op en geeft er een aan mij. We gaan tegenover elkaar aan de keukentafel zitten en ik laat een suikerklontje in mijn koffie vallen.

'Toen ik het uitmaakte flipte Sylvie compleet,' vertelt Raoul, 'ze was door het dolle heen en begon me te bedreigen en te stalken. Ze belde me op de gekste momenten op, stuurde wanhopige mailtjes, stond me overal op te wachten. Na Marjoleins dood werd het nog erger. Ze was ervan overtuigd dat ik nu bij haar terug zou komen en ze begon me weer lastig te vallen. Uiteindelijk heb ik een paar keer met haar afgesproken om haar duidelijk te maken dat mijn gevoelens voor haar veranderd waren, maar ze geloofde het niet. Ze bleef maar zeggen dat ze begreep dat ik tijd nodig had en dat ze op me zou wachten. De ellende was dat ik haar nauwelijks kon ontlopen omdat ze met jou bevriend was. Tot op de dag van vandaag heb ik haar niet aan het verstand kunnen peuteren dat er geen enkele kans op bestaat dat we weereen relatie krijgen.'

'Heb jij toevallig laatst nog een afspraakje met Sylvie gehad?'

Raoul knikt. 'Ze bleef me maar lastigvallen. Ik besloot nog een keer met haar af te spreken om haar duidelijk te maken dat dat moest stoppen.'

'Dus ze heeft Marjolein voor niets vermoord,' zeg ik zacht.

Raoul kijkt me verbaasd aan. 'Ik geloof niet dat Sylvie zover zou gaan.'

'Ik wel. Weet je nog dat Noorda vroeg of wij Hubert Ykema kenden?'

'Ja, de politieagent wiens pistool gestolen is. Het wapen waarmee Marjolein vermoord zou zijn. Wat heeft dat met Sylvie te maken?'

'Hubert Ykema is de man van haar moeder. Hij kwam in Sylvies leven toen ze dertien was.'

Raoul haalt verbijsterd zijn hand door zijn haar. 'Weet je dat zeker? Maar... maar dat wil toch niet zeggen dat Sylvie Marjolein heeft doodgeschoten?'

'Ik ben bang van wel. Ik heb de politie al ingelicht en het wapen bij hen ingeleverd. Ze zijn meteen naar haar huis gereden om haar op te halen voor verhoor,' zeg ik zacht.

Raoul ziet er met de minuut verschrikkelijker uit - bleek, met een overspannen blik in zijn ogen. Mijn hart brandt van medelijden. Ik kan er niets aan doen. Ik heb er zelf al zoveel last van dat ik gevoelens voor de man van mijn zus heb, ook al heb ik er nooit iets mee gedaan. Het moet verschrikkelijk zijn om je te realiseren dat je verantwoordelijk bent voor de dood van je eigen vrouw.

'Het serpent,' fluistert hij. 'Dat verschrikkelijke serpent! Ik vermoord haar!'

Opeens slaat hij zijn handen voor zijn ogen en maakt een verstikt geluid. Ik kijk naar hem, maar kan me er niet toe bewegen hem te troosten.

Natuurlijk is Sylvie niet blijven wachten tot de politie bij haar voor de deur stond. Ze is ervandoor gegaan, bericht Noorda ons telefonisch. Maar zijn mannen proberen haar op te sporen.

Als hij opgehangen heeft kijken Raoul en ik elkaar aan.

'Ze is op de vlucht geslagen,' zegt Raoul.

Ik knik. 'Is er een beter bewijs van haar schuld? Ze weet zelf ook dat ze geen poot heeft om op te staan.'

'Nee, maar nu wil Noorda mij morgenochtend ook spreken. Hij klonk niet al te vriendelijk.'

We staan heel dicht bij elkaar, maar er is geen romantische spanning. Daarvoor worden we te veel in beslag genomen door onze verbijstering en woede.

Raoul kijkt op zijn horloge en zegt: 'Het is al laat. Wil je blijven slapen?'

Ik knik. 'In de logeerkamer.'

'Vanzelfsprekend.' "

Mijn woede over Raouls vreemdgaan is wat gezakt. Ik ben niet kwaad meer, wel verbijsterd, geschokt en teleurgesteld. Ik vind het onvoorstelbaar dat ik het nooit in de gaten heb gehad. Maar bovenal ben ik kwaad op mezelf omdat ik Raoul al die jaren zo geïdealiseerd heb. Ik heb zoveel mannen vergeleken met hem, zoveel relaties geen kans gegeven... En waarvoor? Omdat ik diep in mijn hart hoopte dat er op een dag een einde aan het huwelijk van mijn zwager en mijn zuster zou komen? Heb ik daarvoor al die tijd onbewust mijn liefdesleven in de wacht gezet?

Als ik in mijn bed kruip, hoor ik in de kamer naast me Valerie huilen. Raoul staat onder de douche, dus ga ik even naar haar toe. Ze is niet eens verbaasd als ze me ziet.

'Marlieke,' zegt ze meteen dun stemmetje.

Ik ga op de rand van haar bed zitten. Het barbiedekbed is tot aan haar kin opgetrokken en haar blonde haar ligt verspreid over het kussen.

'Wat is er liefje?' vraag ik.

'Komt mama echt nooit meer terug?' fluistert ze.

Ik verstijf even, dan ontspan ik me en worden mijn ogen vochtig.

'Ach meiske...' zeg ik zacht. 'Wacht je nog steeds op mama?'

Valerie knikt zonder haar bruine ogen van me los te maken. 'Maar mama is dood, hè?'

Ik knik. 'Ja, lieverd, maar mama is niet helemaal weg. Ze is nog steeds bij je. Je kunt haar niet meer aanraken of met haar praten, maar ze is er wel.'

'Dat weet ik,' zegt Valerie. 'Ze is er nu ook, hè? Daar, bij mijn poppenhuis.'

Onwillekeurig werp ik een blik op het poppenhuis. Onderzoekend kijk ik mijn nichtje aan.

'Mama praat heel vaak met mij,' zegt Valerie terwijl ze me ernstig aankijkt. 'Dan vertel ik wat ik allemaal heb gedaan en dan luistert ze. Ze praat ook terug. Net nog, toen jij naar de wc ging.'

'O ja?' zeg ik behoedzaam. 'En wat zegt mama dan?'

Valerie pakt haar knuffelbeer en trekt hem stevig tegen zich aan. 'Dat jij voor papa en mij gaat zorgen,' zegt ze tevreden.

'Ga je mee naar het politiebureau? Ik heb liever niet dat je alleen bent,' stelt Raoul voor als hij de volgende ochtend aan het ontbijt verschijnt. Hij trek zijn stropdas recht en schuift aan tafel, die ik al heb gedekt.

Ik smeer een beschuit, leg er een paar plakjes kaas op en kijk naar hem op. 'Om Sylvie?'

'Ja, het zit me toch niet lekker dat ze daar ergens rondloopt.' Raoul knikt naar de straat. 'Ik kan me niet voorstellen dat ze erg ver uit de buurt is.'

'Niet? Volgens mij is ze allang Rotterdam uit,' merk ik op.

'Ik denk het niet,' zegt Raoul grimmig. Hij schenkt een kop koffie in en pakt een bruine boterham.

Ik haal mijn schouders op. 'Je hoeft echt niet op me te passen, hoor. Denk je nou werkelijk dat Sylvie achter mij aan komt?'

'Ja,' zegt Raoul.

Daar schrik ik toch wel van. Raoul ziet het en legt zijn hand op de mijne. 'Als ze hier nog rondhangt, heeft ze gezien dat je hier bent blijven slapen. Misschien ziet ze ons nu, op dit moment, wel aan de ontbijttafel zitten en trekt ze haar conclusies. Geloof me, Lieke, ze heeft me wekenlang gestalkt. Overal waar ik was, dook zij ook op. Ik ben bang dat ze niet zal accepteren dat wij iets met elkaar hebben.'

'We hebben niets met elkaar,' wijs ik hem terecht.

'Maar dat weet zij niet. Weet je wat, je gaat gewoon mee naar Noorda en je wacht daar tot ik klaar ben.'

'Hè ja, gezellig,' zeg ik. 'Nee, dat lijkt me geen goed plan, Raoul. Ik ga gewoon naar mijn studio want ik heb het hartstikke druk.'

Raoul kijkt me bezorgd aan. 'Doe de deur dan goed op slot, oké? En laat niemand binnen, ook klanten niet. Doe maar net of de zaak gesloten is, dan zal Sylvie je daar ook niet lastigvallen.'

Het lokt niet erg om de studio dicht te houden nu het net weer lekker loopt, maar ik zie de wijsheid van Raouls advies wel in, dus ik knik instemmend.

We ontbijten zonder enige haast. Raoul met de krant erbij, ik babbelend met Valerie. Als een gewoon Hollands gezinnetje met twee werkende ouders die zich klaarmaken voor een nieuwe dag. Als we klaar zijn en

opgeruimd hebben, trekken we onze jassen aan. Raoul stopt een pakje appelsap en een Kapitein Koek voor Valerie in haar rugtasje.

We gaan de deur uit en brengen met de auto Valerie naar school. Onderweg betrap ik me erop dat ik voortdurend uitkijk naar Sylvie, maar ik zie haar nergens. Als Valerie in de klas zit, rijden we nog even snel langs de Essenburgsingel om mijn fiets op te halen, die nog steeds bij Sylvie voor de gevel staat. Met fiets en al zet Raoul me af voor mijn studio.

'Blijf nog even zitten,' zegt hij als ik het portier wil openen.

Hij stapt uit, trekt mijn fiets uit de achterbak en zet hem op zijn wielen neer. Vervolgens kijkt hij goed om zich heen en knikt me toe. Zijn achterdochtige houding werkt besmettelijk want ook ik kijk schichtig om me heen als ik uitstap en mijn fiets van hem overneem.

'Dank je,' zeg ik.

'Als ik bij Noorda klaar ben, kom ik meteen naar je toe.'

Een warm gevoel verspreidt zich door mijn buik en ik onderdruk de neiging om op mijn tenen te gaan staan en hem te kussen. In plaats daarvan denk ik aan Sylvies plakboek en loop met mijn fiets naar de deur.

'Marlieke?'

Ik kijk vragend om, op mijn hoede bij het horen van de zachtheid in Raouls stem. Hij komt met snelle stappen op me af, buigt zich naar me toe en zijn lippen raken de mijne.

Een paar seconden houden onze ogen elkaar vast, dan draait Raoul zich om. Hij stapt in zijn auto en start de motor. Door het raampje glimlacht hij naar me. Ik steek mijn hand op. Hij doet hetzelfde en rijdt weg.

Met een diepe zucht laat ik de spanning uit mijn lichaam ontsnappen, open de deur van de studio en rij mijn fiets naar het plaatsje achter. Vervolgens zet ik koffie in het kleine keukentje en loop door naar mijn kantoortje. Ik start de computer op en staar uit het raam van de keukendeur tot vrolijke geluiden aankondigen dat de pc tot leven is gekomen. Ik schenk koffie in en ga aan het werk.

Ik heb behoorlijk wat foto's om te bewerken en een tijdlang ben ik daar in diepe concentratie mee bezig.

Om elf uur gaat de telefoon. Ik neem op en zeg afwezig: 'Met Marlieke van Woerkom.' Pas dan besef ik dat het Sylvie zou kunnen zijn, en verschrikt wil ik ophangen, maar op hetzelfde moment realiseer ik me dat dat te laat is. Maar het is Sylvie niet.

'Marlieke, met Raoul,' hoor ik Raoul met schorre stem zeggen. 'Valerie is verdwenen.'

Ik schiet gealarmeerd rechtop in mijn stoel. 'Wat? Valerie is verdwenen? Hoe bedoel je?'

'Ik kreeg net een telefoontje van school dat Valerie niet meer op het schoolplein is. De kleuters hadden om kwart over tien speelkwartier, Valerie speelde een tijd met zo'n kar waar je in rond kunt rijden, en toen de kinderen weer naar binnen gingen bleek ze weg te zijn.'

De paniek in Raouls stem slaat meteen op mij over. Ik hou met één hand de telefoon vast en trek met de andere alvast mijn jas aan.

'Waar ben je nu?' vraag ik gejaagd.

'Onderweg naar school.'

'Ik kom eraan.' Ik hang op, wurm mijn andere arm in mijn jas, grijp mijn tas en hol naar mijn fiets. Ik ren ermee door het keukentje, door de studio, naar buiten. Kostbare seconden gaan verloren met het afsluiten van de deur, het dichtknopen van mijn jas, maar dan zit ik op het zadel en rij ik zo hard als ik kan naar de school van Valerie. Het is niet ver weg maar de straten lijken zich eindeloos lang voor me uit te strekken.

Buiten adem kom ik op het schoolplein aan, waar Raoul in de deuropening van het gebouw op me staat te wachten.

'Waar is de politie?' vraag ik, terwijl ik van mijn fiets stap en hem op slot zet.

'Die zijn meteen naar Sylvie's huis gereden,' zegt Raoul met gespannen stem. Hij pakt mijn arm en trekt me mee naar zijn auto.

'Wat ga je doen?' vraag ik, terwijl ik me als een klein kind laat meeslepen.

'Zoeken, natuurlijk.'

Raoul rukt het portier open en schuift achter het stuur. Ik ren naar de passagiersplaats en even later rijden we met een aanzienlijk hogere snelheid dan maximaal is toegestaan de straat uit.

'Sylvie is echt niet naar huis gegaan. Ze begrijpt best dat de politie haar huis in de gaten houdt,' zeg ik. 'Het beste wat we kunnen doen is rondrijden. Met een beetje geluk zien we ze ergens.' Mijn stem klinkt niet alsof ik geloof dat we zoveel geluk zullen hebben, maar Raoul knikt.

'Denk je echt dat Sylvie hier achter zit?' vraag ik.

'Ik denk het niet, ik weet het zeker,' zegt Raoul grimmig. 'De onderwijzeres die pleinwacht had, heeft een jonge blonde vrouw bij het hek

zien staan, vlak bij de bosjes. Als Valerie daar onder het hek door gekropen is, hebben de bosjes haar meteen aan het zicht onttrokken.'

'Maar zou ze zomaar met Sylvie meegegaan zijn? Kende ze haar zo goed?'

'Goed genoeg, blijkbaar,' zegt Raoul kortaf. 'Je weet zelf hoe open en goed van vertrouwen Valerie is.'

Ik kijk hem van opzij aan en zie dat zijn gezicht vertrokken is van zelfverwijt.

'Sylvie zal Valerie niets doen,' zeg ik, met meer overtuigingskracht dan ik werkelijk voel.

'Waarom heeft ze haar dan meegenomen? Geef me eens één goede reden waarom ze dat heeft gedaan!' barst Raoul los.

'Misschien wil ze ons iets duidelijk maken,' opper ik.

'En wat zou dat moeten zijn?'

'Dat we kwetsbaar zijn,' zeg ik zacht.

Raoul slaat linksaf. Hij rijdt nog steeds te hard en te verbeten. Ik kan er niets aan doen dat ik ongerust meerij en elke zijstraat in kijk om hem te waarschuwen voor mogelijk gevaar.

Natuurlijk is er geen spoor van Sylvie en Valerie te bekennen, dat zou ook te mooi zijn, maar opeens krijg ik een ingeving. Het soort waarvan je niet begrijpt dat je er niet meteen aan hebt gedacht.

'We bellen haar op,' zeg ik. 'Wie weet neemt ze op. Het zou best eens kunnen dat ze daarop zit te wachten.'

Raoul stuurt onmiddellijk de auto naar de kant van de weg en zet de motor af. 'Ik heb haar mobiele nummer niet meer,' zegt hij met een vragende blik op mij.

Ik haal mijn telefoontje uit mijn tas en roep het telefoonboek op. Vervolgens druk ik op een toets en geef mijn mobiel aan Raoul. 'Voer jij het woord maar.'

Raoul neemt de telefoon van me aan en brengt hem naar zijn oor. Ik hoor de beltoon eindeloos lang overgaan maar er wordt niet opgenomen.

Verslagen kijken we elkaar aan.

'Wat nu?' zeg ik. Diep in mij roert zich de eerste paniek, een gevoel dat ik niet kan gebruiken.

Ik moet nadenken, handelen, Valerie vinden. Paniek blokkeert je denkvermogen en slaat je lam, en dat is wel het laatste wat ik nu kan

gebruiken. Ik haal diep adem en kijk naar Raoul, die in gespannen concentratie voor zich uit staart.

'Waar zou jij naartoe gaan met een klein meisje dat je van het schoolplein hebt geplukt?' vraagt hij.

Ik denk diep na. 'Naar iets wat kleine meisjes leuk vinden, anders gaan ze zeuren en huilen, en willen ze terug. Sylvie kan geen huilend kind achter zich aan slepen, dan zouden ze opvallen. Waarschijnlijk heeft ze Valerie meegenomen naar een plek waar veel kinderen komen, zodat ze kunnen verdwijnen in de menigte.'

'Nu ga je er wel van uit dat ze niet van plan is Valerie iets aan te doen,' zegt Raoul hees.

Ik zwijg, want dat ik daarvan uitga betekent niet dat ik ervan overtuigd ben.

Raoul start de motor en rijdt van de straatkant weg.

'Waar ga je naartoe?' vraag ik.

'Naar een plek waar Valerie graag komt,' zegt Raoul.

'Blijddorp,' zeggen we allebei tegelijk.

De wandelpaden en terrasjes in Blijddorp liggen er verlaten bij. Het is een bewolkte, vrij frisse dag en slechts een handvol mensen heeft de dierentuin uitgekozen als hun bestemming vooreen uitje. Zelfs de dieren zitten er weinig geanimeerd bij in hun hokken en kijken naar de bezoekers alsof ze zich afvragen of ze echt niets beters te doen hebben.

Raoul en ik hebben gejaagd onze entreekaartjes afgerekend bij het loket en rennen de dierentuin in.

'Oké, wat vond ze leuk de vorige keer,' zegt Raoul als we op een splitsing van wandelpaden komen.

'Steentjes zoeken,' herinner ik me. 'En de apen.' Ik kan me geen bijzonder grote belangstelling van Valerie voor de apen herinneren, maar daar bleef ze in ieder geval iets langer staan dan bij de andere dieren.

'Maar wat ze echt leuk vond, was dat speeltuintje, weet je nog?' voeg ik eraan toe.

Raoul knikt en slaat rechtsaf. Weer strekt zich een lang wandelpad voor ons uit, dat gemoedelijk langs de hokken en buitenverblijven van de dieren meandert. Op een holletje volgen we het pad, dat uitkomt bij het restaurant en het speeltuintje. Van grote afstand zien we al dat daar niemand te bekennen is. Het terras is leeg, de wip ligt stil in het gras en de schommels hangen troosteloos in de lucht.

Raoul blijft staan en haalt moeizaam adem. 'Verdomme,' zegt hij.

Op dat moment gaat mijn mobiel en ik haal hem zo haastig uit mijn tas dat ik hem bijna laat vallen. Op het display is Sylvies naam verschenen. Sprakeloos laat ik het aan Raoul zien en met trillende vinger druk ik de groene toets in.

'Met Marlieke.'

'Hoi Marlieke, met Sylvie,' klinkt Sylvies heldere, opgewekte stem. 'Ik zag dat je me gebeld had.'

Even ben ik sprakeloos. 'Ja, dat klopt,' zeg ik behoedzaam. Intussen denk ik razendsnel na over wat ik zal zeggen. Raoul probeert mijn mobiel te pakken, maar ik wend me iets van hem af. 'We zijn op zoek naar Valerie,' zeg ik op scherpe toon. 'Ze is niet teruggekeerd in de klas na het speelkwartier. Ze is spoorloos verdwenen.'

'Nee hoor, zeis bij mij,' zegt Sylvie vriendelijk. 'Ik heb haar even opgehaald om iets leuks te gaan doen, is goed voor de band tussen dochter en tweede moeder, dus jullie hoeven je geen zorgen meer te maken.'

Ik hap naar adem en kijk naar Raoul. 'Ze is bij Sylvie.'

Raoul grist de telefoon uit mijn hand. 'Sylvie!' snauwt hij. 'Waar ben je verdomme mee bezig! Waar zitten jullie?'

Hij zwijgt en luistert naar wat Sylvie te zeggen heeft. Ik kom vlak bij hem staan en hij buigt iets naar me toe zodat ik mee kan luisteren.

'Het is hier mooi, joh! Ben je wel eens op de Euromast geweest? Ik eigenlijk nog nooit, idioot hè? Valerie vindt het ook geweldig. Wat een uitzicht. Nee Valerie, nergens op klimmen. Kom eens hier!' Er klinken voetstappen, het geruis van harde wind en Valeries lichte, opgewonden stemmetje. Dan is Sylvie terug. 'Kinderen hè,' zegt ze lachend. 'Overal op klimmen en overheen hangen, totaal geen oog voor gevaar.'

Raoul gebaart dat ik mee moet komen en hij beent met zulke lange passen weg dat ik moeite heb om hem bij te houden.

'Sylvie,' zegt hij, uiterlijk kalm. 'Ik wil dat je nu met Valerie naar beneden gaat en bij de ingang op me wacht. Hoor je me?'

'Ja hoor, dat is goed,' zegt Sylvie. 'Valerie! Ga je mee? Papa komt ons weer ophalen. Wat? Nog één keertje naar beneden kijken? Nou, oké dan. Ik hou je wel vast.'

'Sylvie!' schreeuwt Raoul.

'Momentje, Raoul. Valerie wil graag nog één keer naar beneden kijken. Je hebt een pittige dochter, hoor, ze heeft helemaal geen last van hoogtevrees! Zeg, ik ga ophangen want ik moet haar vasthouden.'

'Nee, je gaat nu naar beneden! Waar denk je verdomme dat je mee bezig bent? Ik...' Raoul kijkt naar de telefoon en maakt een gebaar alsof hij hem stuk wil gooien. In plaats daarvan rent hij in de richting van de uitgang.

Ik hol hem achterna en roep: 'Wat bezielt haar? Wat wil ze hiermee bereiken? Ze laat Valerie toch niet echt over de rand hangen?'

'God mag het weten,' zegt Raoul hijgend. 'Dat mens is volkomen gestoord, maar ik zweer je: als ze mijn dochter iets aandoet, gaat ze eraan.'

De uitgang van Blijdorp doemt voor ons op en we rennen naar buiten, terug naar de parkeerplaats, snel de auto in. Ik heb mijn portier nog niet eens goed dicht als Raoul de straat al uit scheurt.

De hele weg naar de Euromast hangt de angst als een verstikkende deken over ons heen. We racen over de 's-Gravendijkwal en ik staar uit het raam, in afwachting van de 185 meter hoge toren. Intussen breng ik Noorda op de hoogte. Zodra de Euromast in zicht komt schiet ik rechtop. Vol angstige spanning kijk ik naar de galerij waar bezoekers het uitzicht kunnen bewonderen, maar hij is te ver weg om iets te kunnen onderscheiden.

'Het is allemaal mijn schuld,' zegt Raoul hees terwijl hij door rood licht racet. 'Als ik me niet met dat mens had ingelaten, zou Marjolein nog geleefd hebben en zou Valerie nu niet in gevaar zijn. Hoe heb ik zo'n ongelooflijk rund kunnen zijn!'

Ik zeg niets.

We rijden in stilte voort en de Euromast komt steeds dichterbij. Ik blijf omhoog kijken maar nergens bespeur ik commotie in de omgeving van de toren die erop wijst dat er iets vreselijks is gebeurd.

'Ze zou een klein kind toch niets doen? Valerie staat hier helemaal buiten.'

Raoul reageert niet en ik weet wat hij denkt. Iemand die in koelen bloede iemand neerschiet om een man te krijgen, zal waarschijnlijk ook niet veel scrupules voelen als het om een kind gaat. Kleine kinderen hoefje niet te dwingen iets gevaarlijks te doen; je moet eerder al je zintuigen en lichaamsdelen gebruiken om hen daarvan af te houden.

Raoul zet de auto op een willekeurige plek neer, waar we beslist niet mogen staan, en springt de auto uit. Hij gooit het portier achter zich dicht zonder de sleuteltes uit het contact te halen en dus neem ik die mee.

Ik ren achter Raoul aan, steek op levensgevaarlijke wijze de drukke weg over en zie Raoul verdwijnen bij de ingang van de Euromast. Sylvie is nergens te zien, Valerie evenmin.

Ik hol naar binnen en kijk gejaagd om me heen.

Daar zit Raoul. Op zijn knieën, midden in de hal, met zijn armen om zijn dochter heen, terwijl hij haar wangetjes steeds weer kust. Sylvie is

nergens te bekennen.

We gaan regelrecht naar Raouls huis terug en onderweg lichten we de school en de politie in dat Valerie terecht is. Daarna verbreekt alleen Valeries lichte stemmetje de stilte. 'Ik was hoog, hè papa? Durf jij wel zo hoog? Ik wel! Ik heb naar beneden gespuugd.'

'Hield Sylvie je wel goed vast, lieverd?' Raouls stem klinkt niet helemaal vast.

'Ja, heel goed. Ze had haar armen heel stevig om me heen geslagen. Het deed pijn,' zegt Valerie, en ze voegt er snel aan toe: 'Maar dat deed ze niet expres, hoor. Sylvie is lief, hè?'

Raoul zwijgt.

Ik ben niet tot spreken in staat. Ik zit tegen het portier geleund, mijn gezicht tegen het raampje, en huil geluidloos. Raoul kijkt opzij en legt zijn hand over de mijne heen. Hoewel ik er over het algemeen de voorkeur aan geef dat degene die rijdt zijn handen aan het stuur houdt, protesteer ik niet. De warmte van Raouls hand lijkt zich door de rest van mijn lichaam te verspreiden en verdrijft langzaam het restant van kille angst.

'Waar gaan we naartoe? Hoef ik niet terug naar school?' vraagt Valerie hoopvol.

'Nee,' zegt Raoul. 'Je mag lekker thuisblijven en ik ga ook niet meer naar kantoor. We nemen een vrije dag, wat vind je daarvan?'

'Vet,' zegt Valerie en kijkt tevreden uit het raam. 'Neem jij ook een vrije dag, Marlieke?'

Ik open mijn ogen en wrijf met twee vingers over mijn voorhoofd. 'Ja,' zeg ik. 'Dat moest ik maar eens doen.'

'Jaaa!' juicht Valerie. 'Mag ik dan een film kijken? Met chippies erbij?'

'Absoluut,' zegt Raoul.

We rijden de Juliana van Stolberglaan in en parkeren voor Raouls huis. Raoul loopt om de auto heen en opent het portier voor me. Hij helpt me uitstappen en zegt: 'Gaat het?'

Ik knik en glimlach naar Valerie, die op het raampje klopt ten teken dat ze er ook uit wil.

We gaan het huis in en Valeries vlugge voetstapjes en vrolijke stem vullen de kamer, ze trekt kastjes open op zoek naar haar viltstiften en Raoul rommelt in de keuken.

'Honger?' vraagt hij aan me. 'Ik kan wel even eieren bakken.'

'Lekker.' Ik leun tegen het aanrecht en kijk door de openslaande deuren van de keuken naar de eetkamer, waar Valerie met een te-kenblok aan tafel schuift. 'Goddank dat het goed is afgelopen, ik hoop dit nooit meer mee te maken.'

'Dus je was wél bang dat Sylvie haar iets zou aandoen,' constateert Raoul terwijl hij het gas aansteekt.

'Ik kon het me niet voorstellen, maar als ze in staat is om iemand in koelen bloede neer te schieten...' Raoul knikt en zet een koekenpan op het vuur. Hij verdeelt een scheut vloeibare boter uit een knijpfles over de bodem. Hij breekt drie eieren in de pan en begint plakken kaas te schaven.

'Wat zullen ze doen als ze Sylvie vinden?' vraag ik, terwijl ik toekijk.

'Ophangen aan de hoogste boom,' zegt Raoul grimmig. 'Of ze laten haar gaan wegens gebrek aan bewijs, waar het wel op uit zal draaien met ons rechtssysteem. En de rest van mijn leven zal ik elke dag in angst zitten om Valerie en om jou.'

Hij wil met het bord naar de eetkamer lopen maar ik pak zijn arm. 'Wat bedoel je? Denk je dat het hier niet bij zal blijven?' vraag ik ongelovig.

'Daar ben ik inderdaad heel bang voor,' zegt Raoul zacht.

Marjolein 58

Stipt op tijd staat Marlieke voor de deur. Tot mijn verrassing is ze met een auto, maar voor ik kan vragen hoe ze daaraan komt zie ik Thomas achter het stuur zitten. En of dat nog niet genoeg is, zit Sylvie op de achterbank.

'Gaan zij ook mee?' vraag ik vol weerzin.

Marlieke knikt en zegt dat ze onverwacht langskwamen, waar ik dus niets van geloof. Het zal wel zo'n doorzichtige poging zijn om mij nader tot haar vrienden te brengen. Eigenlijk heb ik zin om ze veel plezier te wensen en weer naar binnen te gaan, tot ik eens goed naar Sylvie kijk.

Ik zet mijn gezicht op opgewekt, begroet Thomas en stap achterin naast Sylvie. Ze heeft een kort rood retrojurkje aan en een sjaaltje om haar geblondeerde haar geknoopt. Haar gezicht is zorgvuldig opgemaakt en ze ziet er adembenemend mooi uit.

'Hoi Sylvie, gezellig dat jullie meegaan,' zeg ik vriendelijk. 'Waar gaan we naartoe?' 'Oliva,' zegt Sylvie. 'Ken je dat?'

Ik heb er nog nooit van gehoord maar trek een goedkeurend gezicht. Marlieke schuift opgelucht naast Thomas, die de motor start en de straat uit rijdt.

Ik neem Sylvie van terzijde op en glimlach haar toe. 'Je ziet er mooi uit, Sylvie. Is dat in, zo'n sjaaltje om je haar?'

Sylvie werpt me een peilende blik toe, alsof ze wil uitvinden of er een bedekte vorm van sarcasme in mijn vraag ligt, maar ik kijk zo vriendelijk terug dat ze zich ontspant.

'Daar houd ik me niet zo mee bezig,' vertrouwt ze me toe. 'Ik vind het gewoon leuk staan, dus draag ik het.'

'Gelijk heb je,' zeg ik met een hartelijk knikje. 'Een vriendin van mij zag zaterdag ook al iemand met zo'n sjaaltje om haar hoofd. Waar was het ook al weer? O ja, in het restaurant van de Euromast. Vandaar dat ik dacht dat het een nieuwe modetrend was.'

Sylvie kijkt een beetje schichtig maar zegt niets.

'Leuk jurkje ook,' ga ik door. 'Wei een beetje strak. Was het niet lastig om in de auto te komen?'

Marlieke kijkt even waarschuwend over haar schouder.

'Dat valt wei mee,' zegt Sylvie kortaf. 'Ik draag zo vaak strakke rokjes en jurken. Ik weet precies hoe ik me daarin moet bewegen.'

'O, vast,' zeg ik, en ik krijg een levendig beeld van Sylvie die als een glibberige paling voor Raouls neus staat te draaien.

Waarom ben ik eigenlijk meegegaan? Dit zijn Marliekes vrienden, niet de mijne. Als ik had geweten dat zij meedingen, was ik mooi thuisgebleven. Ik pak mijn mobiel en begin een bericht in te toetsen. Hoi Luuk! Ga eten bij Oliva. Kom je ook?

Het antwoord komt vrijwel direct. Wilde net iets halen. Kom eraan!

Voldaan berg ik mijn mobiel op en kondig aan dat Luuk ook komt.

'Gezellig,' zegt Marlieke. 'Weet hij waar het is?'

'Vast wel. Luuk kent alle horecagelegenheden in Rotterdam.'

'Wie is Luuk?' vraagt Sylvie.

'Een collega,' zeg ik. 'En een goede vriend.'

'Een héél goede vriend,' vult Marlieke aan. 'Ik hoor je altijd over Luuk praten. Luuk zei dit, Luuk deed dat.'

'O ja?' Sylvie bekijkt me met een blik alsof ik vreemdga. Ik kan haar natuurlijk uitleggen dat Luuk homo is, maar dat gaat haar niets aan. Dat is hetzelfde als Luuk vertellen dat Sylvie hetero is.

'Dus Raoul is laat thuis vanavond,' zegt Marlieke met een blik over haar schouder naar mij.

Ik knik. 'Zoals gewoonlijk.'

'Hij zal het wel druk hebben, als directeur van zo'n groot bedrijf,' merkt Thomas op.

'Zo groot is het niet,' zeg ik. 'Maar druk is het wel, ja. Het gaat niet echt goed met Software International, volgens mij. Er moeten nodig een paar nieuwe klanten bij komen.'

'Misschien moeten jullie fusielleren,' oppert Sylvie.

'Wat?' Ik kijk haar niet-begrijpend aan.

'Fusilleren,' herhaalt Sylvie. 'Dat is een tijdje geleden ook gebeurd met de nagelstudio waar ik werk. Het liep niet, dus het hele bedrijf werd gefusilleerd.'

'Nee toch!' roep ik, maar Sylvie knikt overtuigd.

'Echt,' zegt ze.

'Het héle bedrijf?' vraag ik ontzet.

Sylvie knikt, iets minder zeker van haar zaak.

'Mijn god,' zeg ik ontdaan.

Via de achteruitkijkspiegel zie ik, echt waar, een grijnsje om Thomas' mond. Ik geloof niet dat ik hem eerder heb zien lachen.

Marlieke gaat snel op een ander onderwerp over en Sylvie negeert me de rest van de rit.

Oliva is inderdaad een leuke tent. Het is een verademing om eens Italiaans te gaan eten zonder van die plastic druiventrossen boven je hoofd te zien bungelen, en ingesloten te worden door mandflesjes chianti. Dit restaurant ademt een frisse, moderne sfeer uit, met het uitgebreide drankenbuffet, de lichte wanden en de tafels van hout en donkergroen metaal. Vooral de muurschilderingen en de grote schoolborden, waarop de menu's staan aangegeven, maken de ruimte heel sfeervol.

We strijken neer en zijn enige tijd bezig een keus te maken uit de overheerlijke gerechten.

Als onze aperitiefjes op tafel komen, tezamen met bakjes olijven, mandjes brood en basilicumolie, stapt Luuk binnen.

'Hallo allemaal!' groet hij. 'Ik ben Luuk, een collega van Marjolein.'

Hij schudt handen en krijgt van alle kanten te horen dat het gezellig is dat hij erbij is. Hij gaat schuin tegenover me zitten en knipoogt me toe.

Alles goed?'

Ik glimlach. 'Ja, prima. Leuk dat je er bent.'

Sylvie zit naast Luuk en bestudeert hem meteen blik vol interesse.

'Zo, dus jij bent een collega van Marjolein,' zegt ze met haar aantrekkelijkste glimlach. 'Dat betekent dat je ook lesgeeft.'

Natuurlijk kan Luuk niet veel anders doen dan dat onomstotelijk bevestigen, en ik volg de conversatie die zich vervolgens ontspint onopvallend, maar met veel belangstelling. Ik had er geen idee van dat Sylvie zoveel bewondering had voor docenten, en met name voor docenten op zwarte scholen.

'Het lijkt me zulk dankbaar werk,' zegt ze, met een licht hoofdschudden alsof ze zich geen voorstelling kan maken van de hoeveelheid onbaatzuchtigheid waarover je moet beschikken om docent te zijn. 'Ik bedoel, het is toch mooi om mensen iets te kunnen bijbrengen!'

'Dat zou inderdaad heel mooi zijn, als ze wilden luisteren,' geeft Luuk toe.

'Maar dat doen ze toch wel? Ik kan me niet voorstellen dat jij geen overwicht hebt als je voor de klas staat,' zegt Sylvie ongelovig, met een bewonderende blik op Luuks gespierde armen.

Luuk werpt mij een hulpeloze blik toe, maar helaas, ik heb geen tijd om hem te redden want mijn mobiel gaat. Het is Raoul. Ik neem op en vertel hem dat Valerie bij Jasmijn logeert en dat ik met Marlieke, Thomas, Sylvie en Luuk zit te eten in Oliva.

Ik stop mijn mobiel in mijn tas en zeg: 'Raoul komt ook zo.'

'O, gezellig,' zegt Marlieke meteen.

Thomas werpt een zijdelingse blik op haar. Zoals altijd is hij bijzonder zwijgzaam en teruggetrokken, op het onbeschofte af, maar Marlieke lijkt het zich niet aan te trekken. Ze zit gezellig te kletsen met Luuk en Sylvie. Ik zit tegenover Thomas, we zitten beiden op de hoek, en ik neem hem kritisch op. Moet je hem nou zien zitten, met die gebogen rug en zijn ellebogen op tafel. Hoe denkt hij ooit mijn zuster voor zich te interesseren als hij erbij zit als een zak hooi, en het grootste deel van zijn gezicht schuilgaat achter die lange haren?

'Wat zit je me aan te kijken?' informeert Thomas.

'O, niets.' Ik pak mijn glas wijn en neem een slokje. Ik kan moeilijk zeggen dat hij me doet denken aan de hond van mijn burens. Je weet wel, zo'n beest met van die lange slierten haar. Hoe heten ze ook al weer? Afghaanse windhonden, of zo.

Ik zie dat Sylvie opstaat en in de richting van het toilet loopt.

'Ik ga ook even.' Ik schuif mijn stoel naar achteren en loop naar het damestoilet. Zoals ik al verwachtte staat Sylvie voor de spiegel het sjaaltje om haar haren te schikken. Zonder iets tegen haar te zeggen verdwijnt ik in het toilet.

Als ik klaar ben staat Sylvie er nog steeds, nu met een eyeliner in haar hand. Ik was mijn handen en merk dat ze me aankijkt.

'Leuke vent, die collega van je,' zegt ze.

'Luuk? Ja, dat is zeker een leuke vent,' stem ik in en spoel de zeep van mijn handen.

Sylvie brengt vakkundig de eyeliner op. 'Is hij getrouwd?' informeert ze losjes.

'Nee.'

'Dan heeft hij vast een vriendin.'

Ik droog mijn handen af en leun tegen de wastafel. Dit is interessant. Er bevindt zich één man in ons gezelschap op wie Sylvie haar verleidingskunsten nog niet uitgeprobeerd heeft en die moet ze natuurlijk meteen bespringen.

'Nee, hij heeft geen vriendin. Ik hoor hem nooit over een vrouw praten,' zeg ik.

Sylvies ogen lichten op en ik heb moeite om mijn lachen in te houden.

Ik zeg onschuldig: ik heb Luuk nog nooit zoveel aandacht zien besteden aan een vrouw als vanavond.' Sylvie glimlacht. 'Ja, ik meende ook een zekere chemie te voelen...'

'Ik dacht dat je op Thomas viel,' zeg ik luchtig.

Sylvie trekt een gezicht. 'Thomas heeft alleen oog voor Marlie- ke.'

'Misschien moet je hem een beetje jaloers maken,' stel ik voor. 'Dat kan echt wonderen verrichten.'

Sylvie kijkt nadenkend naar haar uiterlijk in de spiegel. Een beeldschoon uiterlijk. Om eerlijk te zijn snap ik niet waarom Thomas niet allang als een blok voor haar is gevallen.

Zonder verder nog een woord te zeggen verlaat ik de toiletruimte en voeg me weer bij de anderen aan tafel.

We zitten al lang en breed te eten als Raoul haastig het restaurant komt binnenlopen. Zijn ogen glijden even over ons gezelschap, dan buigt hij zich naar me toe en kust me. 'Dag schat.'

'Hoi,' zeg ik en beantwoord zijn kus. 'Je bent zowaar vroeg vanavond!'

'Ja, het systeem ligt plat dus er viel niet veel meer te doen.' Raoul neemt plaats op de enige overgebleven stoel, rechts van Marlieke. Hij kijkt haar enige tijd glimlachend aan voor zijn ogen verder glijden, naar de anderen. Uit mijn ooghoeken hou ik hen scherp in de gaten. Ik zie Sylvies glimlach, Raouls gespannen kaken. Ik registreer dat zijn blik iets langer dan behoorlijk is op de blote schouders van Sylvie en de welving van haar borsten onder het strakke rode jurkje rust.

'Zo, mensen, eet smakelijk! Ik ga even snel wat bestellen en kijken of ik jullie in kan halen. Dat moet niet moeilijk zijn want ik heb

een berenhonger!' Raoul lacht en wenkt het meisje van de bediening. Ze komt meteen aanlopen en blijft bij hem staan met de blik van totale verrukking die ik al bij zoveel vrouwen heb gezien.

'Wilt u de kaart even inzien, meneer?' vraagt ze met een allerliefste glimlach.

'Nee, dank u wel. Ik neem gewoon hetzelfde als wat zij heeft,' zegt Raoul met een knikje naar Marliekes bord.

'Dit is gegrilde tonijn met gepofte uien en balsamico,' zegt Marlieke. 'Hou je daarvan?'

'Geen idee maar ik vertrouw je volledig. Als jij het lekker vindt, vind ik het vast ook heerlijk,' zegt Raoul hoffelijk.

Ik zit in de uiterste hoek, schuin tegenover hen, en bestudeer hen een tijdje maar dan wordt mijn aandacht getrokken door Luuk, die me onder tafel een schopje tegen mijn voet geeft. Ik kijk hem vragend aan en zie tot mijn verbazing dat Sylvie zijn hand in de hare heeft genomen en zijn vingers bewondert.

'Ik heb nog nooit een man gezien met zulke mooie handen en verzorgde nagels,' zegt ze. 'Je lijkt wel een pianist! Speel je piano?'

'Eh, nee, eigenlijk niet.' Luuk lacht verlegen en probeert tevergeefs zijn hand terug te trekken.

'Ik let altijd op handen. Je wilt niet weten wat je dan tegenkomt! Ik ben nagelstyliste, zie je,' legt Sylvie uit. 'Ik heb laatst een boek gelezen over nagels en iemands persoonlijkheid. Wist je dat je heel veel van iemand te weten kunt komen door de manier waarop hij of zij zijn nagels verzorgt?'

'Echt waar?' zeg ik belangstellend. 'Wat dan bijvoorbeeld?'

'Gewoon, dingen over je karakter,' zegt Sylvie.

'Dus als je valse nagels hebt...' zeg ik met een blik op Sylvies gelnagels, 'wat zou dat dan zeggen over je karakter?'

'Ik weet het niet,' zegt Sylvie koeltjes. 'Zeg jij het maar.'

Ik schud mijn hoofd en open mijn mond om iets te zeggen, maar Marlieke is me te vlug af.

'Ik zou willen dat ik zulke mooie nagels had,' zegt ze. 'Moet je die van mij zien, ik kan het gewoon niet laten om erop te bijten. Sylvie, wanneer doe jij mijn nagels weereen keer?'

'Snel,' zegt Sylvie stijfjes.

'Ze lijken net echt, hoor,' zegt Luuk bewonderend. 'Het valt tegenwoordig niet mee om echt van vals te onderscheiden.'

'Absoluut,' stem ik in. 'Soms word ik daar ook wel eens moe van, jij niet? Ik bedoel, wat is vandaag de dag nou nog écht? Volgespoten lippen, hairextensions, siliconentieten, allemaal plastic zelfvertrouwen. Sommige vrouwen hebben meer verf op hun gezicht dan ik op de voordeur!' Ik lach, maar alleen Raoul lacht met me mee.

'Je zou ermee naar bed moeten!' roept hij. 'Kijk je raar op als dat er 's avonds allemaal af moet!'

Meteen is al mijn wantrouwen verdwenen. Met een boosaardig genoegen kijk ik naar Sylvie, die er een beetje stilletjes bij zit met haar beeldige make-up. Touch-down, meid!

Luuk vindt het blijkbaar sneu voor Sylvie en knoopt een gesprekje met haar aan. Hij is zo'n attente, lieve tafelheer dat er langzaam maar zeker weer een glimlach op haar gezicht verschijnt.

Lieve Luuk, denk ik vol genegenheid. Jammer dat je homo bent. Ik zou zó voor je gaan als dat niet het geval was.

We zitten gezellig te kletsen en te eten. Ik praat en drink te veel en ben me daarvan bewust, maar het lijkt niemand te storen. Er wordt veel gelachen, en zelfs Sylvie glimlacht om de anekdotes die ik achter elkaar vertel. Ik ben waarschijnlijk een beetje dronken. Dit moest maar mijn laatste glas wijn worden.

Het gesprek buigt africhting Bilal en mijn problemen op school, maar dat onderwerp kap ik resoluut af.

'Daar wil ik niet over praten, hoor. Ik ben nu uit!' zeg ik.

Luuk knikt me goedkeurend toe. 'Zo is dat. Laat je avond niet verpesten door dat joch, Marjo.' Hij gaat een beetje verzitten om Sylvie, die gezellig tegen hem aan hangt, van zich af te schudden en kijkt me lichtelijk wanhopig aan. Hij is alweer te toeschietelijk tegen haar geweest. Sylvies linkerhand ligt op tafel maar haar rechterhand is verdwenen. Ik probeer me een voorstelling te maken van waar hij is gebleven en heb moeite om me goed te houden. 'Zeg Luuk, heb je je vriendje nu helemaal alleen thuisgelaten? Hij had best mee kunnen komen,' flap ik eruit. Op hetzelfde moment dringt tot me door wat ik zeg. Het is een verspreking, eerlijk waar. Ik heb er helemaal niet meer bij stilgestaan dat niemand weet dat Luuk homo is. Maar ach, wat maakt het uit? Het spreekverbod geldt op school, hier kan het niemand iets schelen.

Behalve Sylvie. Ik zie het onbegrip op haar gezicht waarmee ze van mij naar Luuk kijkt. We zouden ons er nog best uit kunnen redden, ik zou kunnen zeggen dat Sven een vriend is met wie hij heeft afgesproken of zo, maar de kleur van ongeloof en woede die over Luuks gezicht trekt maakt dat bij voorbaat onmogelijk. En Sylvie natuurlijk, die erin slaagt het nog een graadje erger te maken.

'Je vriendje?' zegt ze lacherig. 'Wat moeten we daar nou weer van denken! Je bent toch geen homo of zo?'

Het wordt opeens doodstil aan tafel. Ik zeg niets maar schuifel ongemakkelijk heen en weer en Luuk kijkt met een heel donker gezicht naar zijn bord.

'Nee, niet of zo,' zegt hij beheerst maar afgemeten. 'Voor honderd procent.'

Weer die pijnlijke stilte.

'Nou én,' zegt Marlieke ten slotte. 'Moeten we daar zo stil van worden? Alsjeblieft, zeg.'

'Nee, inderdaad, daar is toch niets mis mee?' zegt Sylvie zenuwachtig. 'Ik heb niets tegen homo's. Hè, wat is dat toch een rotwoord! Ik bedoel, het klinkt zo beledigend. Het is net een scheldwoord. Dat is het natuurlijk niet, maar...' Ze zwijgt, verstrikt in haar eigen woorden.

'Ik bedoel alleen maar dat ik niets tegen homo's heb,' zegt ze ten slotte.

Luuk legt zijn hand op de hare en zegt geruststellend: 'Het is goed, meid. Eet je dessert nou maar op.'

Sylvie staart naar zijn hand op de hare en wordt vuurrood. Ik neem nog een slok wijn en wend mijn ogen af. De grap is volledig geslaagd, maar op de een of andere manier vind ik hem niet zo leuk meer.

Het tafelgesprek wordt hervat, en als ik opnieuw naar het toilet ga, komt Luuk me achterna.

'Sorry,' zeg ik meteen terwijl we de trap aflopen naar de toiletruimte. 'Het ontschoot me opeens.'

'Daar heb jij wel vaker last van, nietwaar?' zegt Luuk koeltjes.

'Wat heb je aan het begin van de avond tegen Sylvie gezegd in het toilet?'

Ik moet me goed vasthouden om niet van de trap te vallen. 'Tegen Sylvie? Niets, hoezo?'

'Je hebt haar niet even duidelijk gemaakt dat ik op mannen val, zodat ze zich de moeite kon besparen?' zegt Luuk kortaf.

'Eh, nee. Had ik dat moeten doen?'

'Dat had ik wel van je verwacht, ja. Dat had ons beiden deze pijnlijke situatie bespaard.'

'Sorry,' zeg ik berouwvol, en om de spanning te breken giechel ik achter mijn hand. 'Maar het was wel grappig, vind je niet?'

Luuk kijkt me aan op een heel vreemde manier die ik niet van hem gewend ben. 'Nee,' zegt hij. 'Dat vind ik helemaal niet.'

Vanaf dat moment kijkt Luuk niet één keer meer in mijn richting. Verward speel ik met mijn servet. Hij is toch niet echt kwaad? Hij zal toch wel begrijpen dat het een grapje was?

Op mijn beurt geïrriteerd negeer ik Luuk ook en kijk naar mijn man, die het allemaal erg grappig vindt. Hij knipoogt naar me.

Daarom hou ik dus zoveel van Raoul. Misschien is hij menietal- tijd trouw, ik weet zeker dat hij me nooit zal verlaten. We zijn soul- mates, vriendjes en nog geliefden ook. Die combinatie zal hij nooit bij een andere vrouw vinden.

De sfeer aan tafel is een beetje bedrukt. Marlieke doet haar best om met een grappig verhaal de stemming er weer in te brengen, maar het wil niet erg lukken. Na het dessert stapt de een na de ander snel op.

'Wil jij al gaan?' Raoul kijkt mij vragend aan.

Ik schud mijn hoofd. 'Ik zou wel een sambucaatje lusten.'

We staan op, nemen van iedereen afscheid en gaan weer zitten. Zwijgend zitten we tegenover elkaar en bestellen allebei een sam- buca. Raoul begint er meteen over hoe grappig het was om Sylvie van houding te zien veranderen nadat Luuk uit de kast was getrokken. Grinnikend doet hij na hoe ze tegen Luuk aan hing en hoe ze even later, als een preutse Victoriaanse dame, stijf recht op haar stoel zat.

'Luuk vond het niet leuk,' zeg ik bedrukt.

'Die draait wel bij,' stelt Raoul me gerust.

We kijken elkaar aan en schieten samen in de lach. We praten over de avond en over hoe fijn het is, en hoe lang geleden, om zo samen te zitten. De sambuca's worden gebracht en we klinken. En dan denk ik weer aan wat Jasmijn me eerder deze avond vertelde.

'Heeft die bespreking van zaterdag nog wat opgeleverd?' vraag ik nonchalant.

'Bespreking?' Raoul neemt een slok sambuca en zet zijn glaasje weer neer.

'Met die Duitser.'

'O, dat. Ja, dat ging prima.'

'Jullie zijn naar de Euromast gegaan, hè?'

Raoul kijkt me onderzoekend aan. 'Ja, hoe weet je dat?'

Mijn ogen wijken niet voor de zijne. 'Omdat Jasmijn je daar heeft gezien. Met een vrouw.'

Raoul kijkt me met een brede glimlach aan, alsof hij recht in mijn ziel kijkt. 'Dat was Helga, de vrouw van Ernst. Ze vergezelt hem altijd op zakenreisjes.'

'O.' Ik glimlach flauwtjes terug. Jasmijn heeft niet gezegd dat Raoul in gezelschap was van twee personen. Mijn verstand en gevoel wedijveren wie ik zal geloven.

'Raoul...'

'Hmm?' Hij kijkt me nog steeds op dezelfde sfinxachtige manier aan, alsof hij zich reusachtig amuseert met de vragen die mij kwellen.

'Als je verliefd zou zijn op een andere vrouw. Niet zomaar verliefd, maar écht verliefd, zou je het me dan zeggen?'

'God, nee,' reageert Raoul meteen. 'Dat zou betekenen dat jij de benen nam en dat risico zou ik niet willen lopen.¹

'Ik neem niet zo snel de benen, dat weet je. We worden allemaal wel eens een beetje verliefd op een ander. Dat zijn gevoelens die je overkomen, je kunt er niets aan doen. Het gaat erom wat je met die gevoelens dóét, tot hoe ver je het laat komen. Waar zou voor jou de grens liggen als ik gevoelens voor een ander kreeg?'

Raoul denkt even na. 'Dat weet ik niet,' zegt hij ten slotte. 'Daar heb ik nooit over nagedacht. Ik denk dat het erom gaat waar voor jóude grens ligt.'

'Wil je dat weten?'

'Dat wil ik wel eens weten, ja.' Hij gaat er helemaal voor zitten, nog steeds met die zelfvoldane glimlach op zijn gezicht en op dat moment weet ik zeker dat hij me besodemietert. Vraag me niet waarom, maar ik zie het aan hem. Normaal gesproken zou hij geïrriteerd hebben gereageerd. Deze luchthartige, geamuseerde pose moet blijkbaar een heel ander gevoel maskeren.

Ik haal diep adem en zeg: 'Wat ik van een huwelijk verwacht, is absolute trouw, kameraadschap en respect. Vreemdgaan hoort helemaal niet in dat rijtje thuis. Als ik erachter zou komen dat je met een andere vrouw hetzelfde aan het opbouwen was als met mij...' Ik zwijg even, zodat mijn volgende woorden goed tot hem door zullen dringen. Ik heb nu zijn volledige aandacht, dus dit is het moment om een paar dingen duidelijk te maken.

'Ja? Wat zou je dan doen?' zegt Raoul afwachtend.

'Ik zou je ruïneren,' zeg ik eenvoudig. 'Ik zou elk aandeel dat ik in Software International heb uit het bedrijf slepen, ik zou je het huis uit gooien dat mijn ouders voor ons gekocht hebben en ik zou de volledige voogdij over Valerie eisen. Ik geloof niet zo in co-ouderschap, jij?'

Vragend kijk ik hem aan, alsof we het over een gerecht op het menu hebben.

Raoul kijkt me ongelovig aan.

Ik glimlach hem toe en klop hem op zijn been. 'Het is maar goed dat je niet vreemdgaat, hè?' Ik lach om de spanning wat te breken.

Raoul lacht niet mee.

Het is al laat als we Oliva verlaten en de Witte de Withstraat uit lopen. Raoul heeft de auto in de dichtstbijzijnde parkeergarage gezet, maar dat is toch altijd nog een eindje lopen.

Ik hou niet van parkeergarages. In mijn eentje weiger ik sowieso om daar mijn auto neer te zetten, zeker 's avonds laat, maar ook met Raoul dicht bij me voel ik me niet op mijn gemak. Want wat kan Raoul beginnen als er opeens vijfman voor je neus staan?

Niet dat dat ooit gebeurd is, maar toch. Ik ben altijd blij als we veilig in de auto zitten.

We duwen de deur naar het trappenhuis open en lopen naar de kaartjesautomaat. Raoul stopt het parkeerkaartje in de gleuf en het display geeft aan dat we de garage tien euro verschuldigd zijn.

'Tien euro! Voor die paar uurtjes!' zegt Raoul hoofdschuddend. 'Heb jij toevallig een briefje van tien?'

Ik pak mijn portemonnee en haal er een tientje uit. Het apparaat slokt het op en geeft ons het kaartje terug.

'Waar heb je de auto staan?' vraag ik.

'Op de derde verdieping. Wil je met de lift of met de trap?' Raoul blijft met een vragend gezicht bij de lift staan.

'Met de trap.' Ik hou niet van liften. Ze bezorgen me een claustrofobisch gevoel, en een lift in een parkeergarage vind ik helemaal onaangenaam.

We klimmen naar boven en praten over de avond die achter ons ligt. Het geluid van onze voetstappen komt achter ons aan in het holle trappenhuis en onze stemmen klinken te luid, te aanwezig. In een kort moment van stilte meen ik opeens iets te horen. Het geluid van andere voetstappen, ergens onder ons. Maar we zijn al boven dus ik sla er verder geen acht op. We praten rustig door, tot we bij de auto zijn.

'Shit.' Raoul voelt in zijn zakken en fronst zijn wenkbrauwen.

'Wat is er?' Over het dak van de auto kijk ik hem aan. 'Kun je je sleutel niet vinden?'

'Nee!' Raoul keert de voering van zijn jas binnenstebuiten en klopt op de zakken van zijn broek. 'Ik weet zeker dat ik hem in mijn zak heb gestopt. Hoe kan dat nou? Hij is weg, Marjo!'

'Je broekzakken,' zeg ik.

'Daar voelde ik net al, die zijn leeg.' Voor de zekerheid keert Raoul ook de voering van zijn broekzakken naar buiten. Vervolgens checkt hij de binnenzak van zijn leren jasje, maar daar zit alleen zijn mobieltje in.

'Misschien heb ik 'm laten vallen bij de kaartautomaat,' bedenkt Raoul opeens.

'Of in het restaurant,' zeg ik somber. 'Kunnen we weer helemaal terug. Maar opeens klaart mijn gezicht op. Ik rommel wat in mijn tas en haal met het gebaar waarmee een goochelaar zijn truc onthult mijn eigen sleutel uit mijn tas. 'Tatataa! Ik heb nog een sleutel in mijn tas zitten!'

Raoul kijkt opgelucht, maar toch zit het verlies van zijn eigen sleutel hem dwars.

'Ga jij maar alvast in de auto zitten, dan kijk ik of ik hem bij de kaartautomaat heb laten vallen,' zegt hij, en voor ik daar iets tegen in kan brengen is hij weggelopen.

Hij laat me gewoon achter! Om elf uur 's avonds in een parkeergarage, terwijl hij weet hoe eng ik dat altijd vind!

'Eikel,' zeg ik binnensmonds, en stap haastig de auto in. Ik klik de centrale vergrendeling aan en duik een beetje naar beneden.

En dan hoor ik het weer. Voetstappen.

Wantrouwig kijk ik in de zijspiegel maar ik zie niemand. Ik kijk over mijn schouder, zie geen mens maar hoor wel iemand. Heel nadrukkelijke, bedaarde voetstappen die desondanks snel dichterbij komen.

Ongerust schuif ik heen en weer op mijn stoel. Verdomme Raoul, waarom laat je me ook alleen! Ik zak onderuit luisterscherp, maar ik hoor alleen het bonken van mijn hart.

De voetstappen zijn opgehouden, maar het bekende geluid van een portier dat geopend wordt blijft uit. Er wordt geen motor gestart, niets wijst erop dat hier iemand gewoon zijn auto komt ophalen.

Het portier zit goed op slot, stel ik mezelf gerust. Ze kunnen me niets doen. Dat is niet helemaal waar. Ik heb geen idee hoe sterk het glas van de

ramen is. Met een honkbalknuppel zou je dat vrij gemakkelijk kunnen inslaan. Maar waarom zou hier iemand met een honkbalknuppel rondlopen?
Opeens duikt een zwarte gedaante naast mijn portier op en ik gil het uit.

De gedaante bukt zich en het lachende gezicht van Raoul verschijnt voor het raampje. Tussen zijn vingers bungelt de autosleutel.

Haastig ontgrendel ik de deuren en Raoul loopt om de auto heen en stapt in.

'Waar bleef je nou!' roep ik, lichtelijk hysterisch. 'En wat bezielt je om me hier alleen achter te laten, idioot!'

Raoul kijkt me verbaasd aan. 'Je zat toch in de auto. Is er iets gebeurd dan?'

'Ja! Ik hoorde voetstappen!'

Raoul schiet in de lach en start de motor.

'Lach jij maar. Als je me ooit nog eens alleen achterlaat in een parkeergarage, dan doe ik je wat,' zeg ik humeurig.

'Sorry,' zegt Raoul berouwvol. 'Echt, ik ben niet langer dan een paar minuten weggeweest.'

'Het leek veel langer. En, lag de sleutel bij de automaat?' 'Nee, er zat een gat in de voering van mijn jas en daar zat hij achter,' grijnst Raoul.

Ik sla mijn ogen ten hemel als om hogere machten aan te roepen. 'En dan zeg je dat ik een warhoofd ben.'

We rijden de parkeergarage uit, de donkere avond in. Achter ons rijdt een donkerblauwe auto eveneens door de slagbomen van de parkeergarage, achter ons aan.

Mijn belager uit de parkeergarage, denk ik met een glimlach. Wel vreemd dat het zo lang duurde voor hij instapte en wegreed. Maar als we Hillegersberg in rijden denk ik er al niet meer aan.

'Ik ga naar Jasmijn, even vragen of alles goed is gegaan vanavond,' zeg ik zodra we thuis zijn.

Raoul opent de voordeur en kijkt op zijn horloge. 'Zo laat nog? Het is al halftwaalf!'

'Er brandt nog licht, dus... Voor Hetzelfde geldt ligt Valerie te huilen en hebben ze hun handen vol aan haar,' zeg ik. 'Dan kan ik haar gelijk mee terugnemen. Ik ben zo terug!'

'Oké.' Raoul stapt naar binnen, gooit me de sleutelbos toe en doet de voordeur achter zich dicht.

Ik steek snel over en bel aan bij Jasmijn. Lex, haar man, doet open.

'Hé!' zegt hij. 'Leuke avond gehad?'

'Dat wilde ik net aan jullie vragen,' zeg ik met een glimlach. 'Slapen de dametjes?'

'Als roosjes. Ze zijn samen in bad geweest en hebben in hun bed met de barbies gespeeld. Toen ze sliepen moesten we handenvol schoentjes, rokjes en andere spulletjes om hen heen weghalen,' lacht Lex.

'Mooi, dan laten we ze maar lekker slapen. Ik dacht, ik ga voor de zekerheid even kijken,' zeg ik. 'Raoul komt haar morgen ophalen.'

'Prima, welterusten!' Lex steekt groetend zijn hand op en sluit de deur.

Ik steek met vlugge stappen de straat weer over. Het is stil in de wijk. De parkeergarage heeft me angstig gemaakt. De straat ligt er als altijd stil en vertrouwd bij. En dan opeens hoor ik voetstappen

achter me. Ik kijk over mijn schouder maar zie niemand.

De haartjes in mijn nek en op mijn armen komen in een reflex overeind en mijn Kart gaat sneller kloppen terwijl ik naar huis loop. Met scherpe blik kijk ik naar de bomen, waar iemand zich heel goed achter zou kunnen verschuilen, maar er springt niemand te voorschijn. Natuurlijk niet, wie zou dat moeten zijn? Ja, Bilal, maar daar ben ik eigenlijk niet bang voor. Diep in mijn Kart heb ik nooit geloofd dat Kij me echt iets zou doen. Ik bedoel, dan had hij het toch allang gedaan? Hij heeft gelegenheid genoeg gehad.

En toch is daar die angst. Mijn mond wordt droog en mijn hartslag neemt merkbaar toe terwijl ik me over het trottoir haast. Daar is mijn huis, mijn veilige huis. Nog een paar stappen en ik ben binnen. Daar, in de geruststellende lichte hal, zal ik mijn jas ophangen en nog een beetje zenuwachtig mijn angst weglachen.

Weer klinken er zachte maar heel snelle voetstappen achter me. Alsof iemand onhoorbaar en ongezien wil oversteken. Ik werp een snelle blik over mijn schouder maar zie niemand. Alleen de donkere silhouetten van de bomen langs de weg zijn getuigen van mijn schrik.

Ik loop het tuinpad op. Achter me kraakt iets en opeens ren ik naar de deur. De sleutel, snel, snel! Verdomme, waarom heeft Raoul de deur achter zich in het slot geduwd! Hij had hem best even op een kiertje kunnen laten staan.

Achter me klinkt een geluid. Het onmiskenbare geluid van één, twee, drie voetstappen.

Ik kijk niet om maar paniek bouwt zich in me op. Met ongecontroleerde bewegingen kras ik met mijn sleutel over het slot zonder het gat te vinden, en dan, eindelijk, glijdt hij erin en kan ik hem omdraaien. Maar zover komt het niet.

Ik hoor het grind knarsen en dan weet ik het. Langzaam draai ik me om. Er staat iemand op het tuinpad, op een paar meter afstand, maar ik kan niet goed onderscheiden wie het is. De maan schijnt, maar de boom op het trottoir werpt net te veel schaduw over het tuinpad. 'Ja?' Mijn stem klinkt hoog, en de angst doet de scherpte die ik erin had willen leggen teniet. De gedaante heft een arm en ik zie iets glinsteren. Intuïtief doe ik een stap achteruit, zodat ik met mijn rug tegen de deur sta.

'Wat...' stamel ik en ik probeer het voorwerp dat op me gericht wordt te onderscheiden. Met een verbijsterende zekerheid stel ik vast dat het een pistool is. Een pistool!

'Hallo, Marjolein,' zegt een bekende stem.

Mijn verbijstering is totaal. Het is alsof mijn bloedsomloop tot stilstand komt terwijl de angst me verstikt als een dwangbuis die vast om me heen gesnoerd wordt. Ik kan niet geloven dat dit gebeurt, dat degene die daar voor me staat me werkelijk gaat vermoorden. Dat bestaat niet! Daarvoor kennen we elkaar toch veel te goed!

Met een ruk draai ik me om en friemel machteloos aan het slot. Maar het is een onwillig slot, dat hard aan een spuitje met grafiet toe is, en mijn trillende vingers krijgen de sleutel niet in beweging.

Weer knarst het grind, mijn belager komt dichterbij. Het heeft geen zin meer om te vluchten, het beste wat ik kan doen is proberen een gesprek te beginnen.

Langzaam, met vla in mijn benen, draai ik me om en leun met mijn rug tegen de voordeur aan.

'Wat is dit nou?' zeg ik schor. 'Dat meen je toch niet?'

We staan op een paar passen afstand van elkaar. Maanlicht valt op het gezicht voor me, maar ik kan nauwelijks geloven wat mijn ogen registreren.

'Nou en of,' zegt een zachte stem.

Hoe bizar om mijn doodvonnis op zo'n vriendelijke manier te horen uitspreken. Ik schuifel langs de deur, overweeg een sprong in het struikgewas en hoorde klik van de trekker.

'Nee,' zeg ik hees. 'Alsjeblieft!'

Ik hef mijn handen, alsof dat me zou kunnen beschermen, en kan nog steeds niet geloven dat het echt gaat gebeuren. Maar ik zie een vinger die zich om de trekker spant, ik zie een samengeknepen oog dat richt, en een lichaam dat zich voorbereidt op de terugslag van het schot.

Ik staar in het zwarte rondje voor me en probeer het met een smeekbede. 'Alsjeblieft, laten we erover praten! Ik begrijp niet waarom dit nodig is. Wat heb ik gedaan? Alsjeblieft, doe het niet! Ik wil niet dood!'

Maar het schot komt toch.

Marlieke 62

'Dus je bent bij Raoul ingetrokken,' zegt Thomas. Hij staat met zijn handen in zijn zakken in mijn slaapkamer, waar ik de inhoud van mijn kisten in koffers aan het gooien ben.

'Voorlopig,' nuanceer ik zijn opmerking. 'Zolang Sylvie niet opgepakt is, lopen we alle drie gevaar.'

'Denk je dat nou echt?' Thomas raapt een truitje op dat van een stapeltje valt, en legt het zorgvuldig in mijn koffer. 'Misschien is Sylvie één keer doorgedraaid, maar dat wil toch niet zeggen dat ze een gewetenloze seriemoordenares is? Per slot van rekening heeft ze Valerie ook niets gedaan.'

'Ze had haar nooit mee mogen nemen.' Ik prop verbeten een paar zomerschoenen tussen mijn broeken. 'Wie doet nou zoiets? Het was pure intimidatie!'

'Tja... ' Thomas kijkt met gefronste wenkbrauwen naar mijn manier van koffers pakken. 'Waarom gooi je alles er zo slordig in? Zo gaat het kreuken.'

Verbaasd kijk ik hem aan. 'Nou en. Ik heb haast.'

'Om terug naar Raoul te gaan,' begrijpt Thomas.

'Nee, om hier weg te komen. Ik vind het eng om alleen thuis te zijn.'

Dat is ook de reden waarom ik Thomas gevraagd heb om met me mee te gaan. Ook al kan ik nauwelijks geloven dat Sylvie me echt iets aan zal doen, ik ben toch niet van plan om risico's te nemen.

'Marlieke,' zegt Thomas.

Ik strijk een lok van mijn verhitte voorhoofd en kijk hem vragend aan.

'Is er geen enkele kans... Ik bedoel, denk je dat wij ooit...' Hij breekt zijn zin af, steekt zijn handen nog wat dieper in zijn zakken en staart naar zijn schoenen.

Ik richt me op en laat een paar bh's in mijn koffer vallen. 'Jij bent mijn beste vriend, Thomas,' zeg ik zacht. 'Altijd geweest, en dat zul je ook altijd blijven.'

Natuurlijk begrijp ik best dat hij dat niet bedoelt, en om een verdere conversatie over dit gevoelige onderwerp te vermijden, sjouw ik een van de gepakte koffers alvast de slaapkamer uit. Beneden gaat de bel en Thomas

loopt langs me heen om open te doen. Ik ga terug naar de slaapkamer, stop nog een paar nachthemden in mijn koffer en klik hem dicht.

Thomas heeft de voordeur opengedaan. Ik hoor hem een tijdje praten en de deur weer dicht doen.

'Wie was dat?' roep ik naar beneden.

'O, iemand die naar de weg vroeg,' zegt Thomas.

Ik hoor gerommel vanuit de keuken en wacht tot hij naar boven komt.

Even later hoor ik zijn zware voetstappen de trap opkomen en vanuit de slaapkamer zie ik hem de koffer pakken die ik op de overloop heb klaargezet.

'Zo, dat is een zware,' bromt hij. 'Heb je er bakstenen in gestopt?'

'Nee, mijn schoenen. Hier komt er nog een.' Ik trek de tweede koffer van het bed en schuif hem over de overloop naar de rand van de trap. Thomas is naar buiten gelopen en zet de koffer in de achterbak van zijn auto. Ik begin een gewicht van vele kilo's naar beneden te sjouwen maar ik ben nog maar twee treden de trap afgedaald als ik ontdek dat ik dat beter aan Thomas had kunnen overlaten.

'Thomas!' roep ik.

Er komt geen antwoord. Waarschijnlijk staat hij nog bij de achterbak van de auto. Ik wacht even maar hij komt niet meer binnen. Ik zak neer op de bovenste traprede, hou de koffer vast, en wacht tot Thomas verschijnt. Opeens meen ik hem in de keuken te horen rondlopen en ik buig me over de koffer naar voren. 'Thomas!'

Met een vragend gezicht komt hij de gang in, ziet het probleem en rent de trap op om de koffer van me over te nemen. 'Dat is toch veel te zwaar voor jou. Je had wel van de trap kunnen vallen,' zegt hij. 'Ik heb koffie gezet. Zullen we nog een bakkie doen voor ik je wegbreng?'

Eigenlijk heb ik niet zoveel zin in koffie, en zeker niet in de galbakken die Thomas altijd zet. Maar ik kan moeilijk nee zeggen nu hij de moeite neemt om mij te helpen pakken en me naar het huis van Raoul te brengen, wat hij beslist niet met plezier zal doen. Ik zou het hem ook nooit gevraagd hebben als Raoul vanmiddag niet in vergadering had gezeten.

'Oké,' zeg ik en loop achter hem aan naar beneden. Thomas zet de koffer in de gang, gaat naar de keuken en schenkt twee flinke mokken koffie in.

Het is warm in huis, dus we gaan in de tuin onder de perenboom zitten. Het zonlicht speelt tussen het gebladerte door en probeert Thomas' ernstige gezicht een wat vrolijker uitdrukking te geven. Maar Thomas werkt niet erg

mee. Hij zit maar naar me te staren, met de sombere ogen van een hond die door zijn baasje in het asiel wordt gestopt.

Een beetje wrevelig vermijd ik zijn blik en neem een slok van mijn koffie, die inderdaad niet te drinken is. Thomas observeert me op een manier waardoor ik de grootste moeite heb om een ontspannen houding aan te nemen.

'Is de koffie goed?' vraagt Thomas.

'Hmm, lekker.' Ik neem plichtmatig nog een slok.

'Niet te sterk?'

'Een beetje,' geef ik toe.

ik haal wel wat suiker.' Thomas staat op en komt terug met de suikerpot. Gedienschtig laat hij een paar schepjes in mijn mok vallen. Ik glimlach naar hem en roer in mijn koffie. Eigenlijk hou ik niet van zoveel suiker in mijn koffie, maar de brouwsels van Thomas kunnen dat wel gebruiken.

'Marlieke,' zegt Thomas terwijl hij gaat zitten. 'Ik wil met je praten.'

Op mijn hoede kijk ik hem aan. 'Wat zeg je dat ernstig.'

'Ik ben ook ernstig. Ik probeer al tijden met je te praten maar je ontwijkt me.'

Ik kijk naar de donkere inhoud van mijn koffiemok en om me een houding te geven neem ik een paar slokken. 'Als ik je ontwijk, heb ik daar misschien wel een bedoeling mee.'

'Waarschijnlijk wel, maar het lijkt me toch beter om het uit te praten dan te verzwijgen,' merkt Thomas op.

Ik drink de rest van mijn koffie op, zet de beker op de grond en kijk Thomas smekend aan.

'Luiten we dat niet doen. Alsjeblieft! Het maakt alles alleen maar... moeilijk.'

'Dat is het al,' zegt Thomas. 'Tenminste, voor mij wel. Ik weet dat het nooit iets kan worden tussen ons, dat je me alleen als een goede vriend beschouwt, maar ik wil één keer gezegd hebben hoe ik me voel.'

Ik kijk hem machteloos aan, niet in staat dit gesprek nog in een andere richting te buigen en met de wetenschap dat ik op het punt sta een heel goede vriend te verliezen.

'Oké, zeg het dan maar,' zeg ik gelaten.

Thomas zit op het randje van zijn stoel. Hij buigt iets naar voren, waardoor zijn lange donkere haar voor zijn gezicht valt en de zwaarmoedige uitdrukking aan het zicht onttrekt. Ik sta toe dat hij mijn

hand pakt en er een kus op drukt. 'Al sinds we elkaar leerden kennen toen we nog studeerden ben jij mijn beste vriendin,' zegt hij. 'Terwijl iedereen me bespotten en me achter mijn rug uitlachte, gaf jij me vriendschap en zelfvertrouwen. Zonder jou was de kunstacademie een hel geweest. Daarom heb je het recht om zelf ook gelukkig te zijn, of dat nu met of zonder mij is. Maar als dat zonder mij is, wil ik hier niet blijven.'

Gealarmeerd kijk ik hem aan. 'Wat bedoel je daarmee? Wat ga je dan doen?'

'Ik ga weg.' Thomas laat mijn hand los en staart naar de grond.

'Waar ga je dan naartoe? O nee Thomas, ga nou niet weg! Eerst raak ik Marjolein kwijt, dan Sylvie en nu ook jou! Dat kun je me niet aandoen!' Terwijl ik dat zeg besef ik hoe egoïstisch het klinkt.

'Je hebt Raoul,' helpt Thomas me herinneren. 'En wat Sylvie betreft, die ben je niet kwijt.'

Niet-begrijpend kijk ik hem aan.

'Echt, je bent haar niet kwijt,' zegt Thomas. 'Ik heb een brief naar de politie gestuurd om te zeggen dat ze onschuldig is. Dat zullen ze wel niet meteen geloven, maar uiteindelijk zullen ze inzien dat ik de waarheid sprak.'

Alsof er opeens een ijsskoude bries opsteekt, zo snel verspreidt het kippenvel zich over mijn armen en benen.

'Wat bedoel je?' zeg ik gealarmeerd. 'Hoe weet je dat?'

De uitdrukking op Thomas' gezicht verandert. Er verschijnt iets hards in zijn ogen en zijn lippen vormen een strakke streep.

'Je zus was geen aardig mens,' zegt hij kortaf. 'Ze stond je in de weg, ze gaf je totaal niet de gelegenheid om je eigen beslissingen te nemen, je eigen leven te leiden. Zij bepaalde wat goed voor jou was, wat je wel of niet stond, wie je vrienden waren.'

Ik kijk hem stomverbaasd aan. 'Hoe kom je daar nou bij! Dat deed Marjolein helemaal niet. Goed, ze bemoeide zich wel een beetje te veel met me, maar zo erg als jij beweert was het ook weer niet.'

'Ze had een hekel aan mij.' Er is een vreemde fonkeling in Thomas' ogen verschenen. 'Ze vond me een loser en een sul. Totaal niet geschikt om met jou om te gaan, laat staan om een relatie met je te beginnen.'

'Heeft ze dat gezegd!' roep ik ongelovig uit.

'Nee, maar dat bleek duidelijk uit haar manier van doen. Je moet het zelf ook gevoeld hebben, want vanaf het moment dat Marjolein mij leerde

kennen hield je afstand,' zegt Thomas beschuldigend. ' Misschien had je het zelf n iet i n de gaten, maar de invloed die Marjolein op jou had was ontzettend groot. Onbewust hield je bij elke beslissing in je leven rekening met haar mening. Misschien hadden we wel een relatie gekregen als zij niet tussen ons in had gestaan. Echt Marlieke, je bent veel beter af zonder haar.'

Ik heb in geen tijden zulke zweethanden gehad. Het is alsof ik tegenover een wildvreemde zit.

Het heeft geen zin om te ontkennen, zo vast is hij ervan overtuigd dat zijn inzichten de juiste zijn. En opeens word ik een beetje bang. Thomas is altijd een aparte geweest, maar dat vond ik juist wel leuk en artistiek. Maar nu doet hij écht raar. Het moet op mijn gezicht te lezen zijn dat het kwartje nog niet helemaal valt, want Thomas buigt zich naar me toe en kijkt me met een bijna tedere blik aan.

'Ik heb het voor jou gedaan,' zegt hij zacht. 'Dat begrijp je toch wel? Je kreeg totaal geen ruimte om je te ontwikkelen, om je eigen mening te vormen, om een leven als Marlieke te leiden. Je was de helft van een duo en dat verstikte je. Ik moest wel ingrijpen!'

Smekend om begrip kijkt hij me aan, maar de betekenis van zijn woorden dringt nauwelijks tot me door. Heel recht en heel koud zit ik op het puntje van mijn stoel terwijl mijn hersenen alle zekerheden waarover ik dacht te beschikken uit hun gewone verband halen, opnieuw bekijken en rangschikken.

'Ik weet dat je diep in je hart ook niet zonder mij kunt,' gaat Tho- mas met een angstaanjagende, emotionele stem door. 'Die Raoul is maar een bevestiging van je. Ik kan me niet voorstellen dat je gelukkig wordt met zo'n vent. Straks komt hij weer een andere Sylvie tegen en bedriegt hij jóu. Waarom zou je jezelf dat aandoen? Terwijl je weet dat ik je nooit, nooit pijn zou doen. Kijk niet zo bang! Ik hou van jou!'

Ik was me er niet van bewust dat ik bang keek maar inderdaad, diep in mij welt een verschrikkelijke angst op.

'Sylvie,' zeg ik moeizaam. 'Waar is ze?'

'Weet ik veel. Op de vlucht geslagen, maar ze zullen haar wel vinden. En dan laten ze haar weer gaan.' Thomas kijkt met uitdrukkingloze ogen voor zich uit. 'Sylvie is een goeie meid. Ik heb niets tegen haar en ze is ook altijd aardig tegen mij geweest. Ze weet er niets van dat ik haar pistool in die la heb gevonden. Ik heb het ook weer teruggelegd. Ik wil niet dat ze problemen krijgt en daarom heb ik een brief naar de politie geschreven

waardoor ze haar wel móéten laten gaan. Ik wil haar niet laten boeten voor iets wat ze niet heeft gedaan.'

'Jij...' fluister ik. 'Heb jij mijn zus vermoord? En die dreigbrief, heb jij haar die ook gestuurd?' Ik hoef mijn vraag niet eens te stellen, het antwoord ligt in zijn kale waarheid op Thomas' gezicht. Ik sla mijn handen voor mijn gezicht en mompel: 'O, mijn god, dus Noorda had toch gelijk. Hij zei al dat het heel goed mogelijk was dat iemand misbruik had gemaakt van die toestand met Bilal. Maar jij... Waarom? In godsnaam, Thomas, waarom?'

Thomas haalt mijn handen voor mijn gezicht vandaan en kijkt me vol onbegrip aan. 'Ik heb het voor jou gedaan Marlieke. Dat heb ik je toch net uitgelegd! Marjolein moest sterven zodat jij kon leven. Bij embryo's in de baarmoeder wordt die keuze ook wel eens gemaakt als de een ten koste van de ander leeft. Je moet het zien als een soort natuurwet.'

Ik probeer iets te zeggen maar moet een moeizaam gevecht met mijn keel leveren om er een paar onverstaanbare klanken uit te krijgen. Plotseling word ik ontzettend duizelig. Ik grijp naar mijn hoofd, dat opeens te zwaar is om rechtop te houden.

Als ik opkijk, legt Thomas teder zijn hand tegen mijn wang.

'Het duurt niet lang,' zegt hij. 'En het doet ook geen pijn. Ik vind het vervelend dat ik je dit moet aandoen, maar het kan niet anders. We móésten dit nou eenmaal even uitpraten.'

Ik kijk hem niet-begrijpend aan en volg zijn ogen naar de mok op de grond. Er zit een laagje bezinksel in. O mijn god, wat zat er in die koffie? Hij heeft er toch niet echt iets ingedaan? En ik heb alles opgedronken, tot de laatste druppel. Waarom heb ik het niet stiekem aan de planten gegeven zoals ik altijd doe? Ongelovig zoeken mijn ogen die van Thomas.

Hij zit nog steeds met een bezorgd gezicht voorovergebogen, zijn handen klaar om me op te vangen als ik val.

Ik beweeg mijn hoofd traag heen en weer. De tuin draait met me mee. Als ik nu opsta, zal ik niet ver komen. Een loodzwaar gevoel daalt over me neer en belemmert me helder te denken. Ik wrijf met mijn vingertoppen over mijn voorhoofd en in mijn ogen. Niet in slaap vallen, ogen openhouden! Wat heeft hij in die koffie gedaan?

Ik sta op om in beweging te blijven en om koud water in mijn gezicht te plenzen, maar ik ben volkomen gedesoriënteerd. Ik loop tegen de tuintafel aan, waarvan er opeens twee zijn, val op de grond en kom moeizaam

overeind. En dan zie ik vier benen en vier zwarte kistjes die voor mij blijven staan. Twee Thomassen kijken op me neer.

'Laat me je even overeind helpen,' zegt hij bezorgd. 'Straks bezeer je je nog.'

Sterke armen trekken me overeind, behoeden me voor nog een val en begeleiden me mijn huis in. Wat gaat hij nu doen? Wat is hij van plan?

Nee, smee ik inwendig. Nee, alsjeblieft!

Ik vecht om bij mijn positieven te blijven, maar ik voel dat ik de strijd verlies. Het is alsof ik in een draaikolk word meegezogen, dieper en dieper, en langzaam hel ik over naar berusting. Tegen deze verschrikkelijke, zuigende kracht valt niet te vechten. Ik voel me als iemand die in geen nachten geslapen heeft en volkomen uitgeput op zijn bed afstrompelt. Liggen, ik wil liggen. Niet de trap opgesleept worden, naar mijn slaapkamer. Dat is veel te ver weg. Thomas tilt me op en draagt me naar boven, maar ik maak niet meer mee dat we de overloop bereiken. Halverwege de trap voel ik een lange, vochtige kus op mijn mond, dan draaien mijn ogen weg en geef ik me over.

Het lijkt wel alsof ik zweef. De duizeligheid in mijn hoofd geeft me een gevoel van gewichtloosheid, terwijl mijn lichaam overal tegelijk tintelt, alsof ik ben aangesloten op een onzichtbare energiebron. Het is blauw om me heen, en heel licht. Ik verplaats me zonder enige moeite, met de snelheid van mijn gedachten. Nog nooit zijn mijn zintuigen zo scherp geweest en ik ben me er sterk van bewust dat ik op weg ben naar een groter geheel.

Ik ben dood. Nee, ik ben niet dood, ik leef in een volgend stadium. De dood is niet het einde, het is gewoon een ander natuurlijk proces van het leven. Ik ben nog steeds dezelfde als altijd.

Plotseling merk ik dat het kouder wordt om me heen. Een stem bereikt me en ik kijk voor me uit, naar de trillende verschijning verderop. Een verschijning die steeds dichterbij komt en die ik langzaam maar zeker herken.

'Marjo,' fluister ik.

Een voorzichtige vreugde borrelt in me op. Mijn ontroering is zo groot, dat ik door een waas van tranen naar haar kijk. Ze komt steeds dichterbij, heel langzaam, tot ze vlak voor me staat. Niet bleek of doorschijnend, maar precies zoals ze altijd was.

'Marlieke,' zegt ze met een glimlach.

Ik lach en huil tegelijk. 'Marjolein, ik heb je zo gemist...'

Ik probeer nog iets te zeggen maar kan geen woord meer uitbrengen. We doen beiden een stap naar voren en vinden elkaar terug in een zwijgende omhelzing. Als ik mijn zus eindelijk loslaat, lijkt ze opeens te vervagen. Ik probeer haar arm te pakken maar grijp door haar heen.

'Niet weggaan!' roep ik. 'Alsjeblieft!'

Marjolein kijkt me liefhebbend aan en knikt naar beneden. 'Je hoort hier nog niet, Lieke. Ga terug. Het is goed zo.'

Als ik mijn ogen opendoe, zijn mijn oogleden zwaar en mijn lippen kurkdroog. Ik voel mijn ogen vollopen met tranen. Even, heel even, was ik weer bij mijn tweelingzus en dacht ik dat we herenigd waren. En nu moet ik toch zonder haar verder.

Ik beweeg moeizaam mijn hoofd en kijk om me heen. Alles is wit. Ik lig in een bed ineen vrij klein kamertje. Naast mijn bed staat een

infuusstandaard. Het slangetje loopt naar mijn hand en is daarop bevestigd met een grote pleister. Versuft kijk ik ernaar. Waar ben ik eigenlijk? Wat is er gebeurd?

Ik lig in het ziekenhuis. Ik ben niet dood.

Langzaam maar zeker herinner ik me hoe ik hier moet zijn beland en de schrik slaat me om het hart. Thomas!

Waar is hij?

Ik probeer overeind te komen maar moet me kreunend terug in het kussen laten vallen. Wat heeft hij bij me naar binnen gekregen, en hoe komt het dat ik nog leef? Op de tast zoek ik naar het zoemer- tje dat altijd naast ziekenhuisbedden hangt, en als mijn hand het vindt, druk ik op het knopje. Het duurt niet lang voor er een verpleegster binnenkomt. In feite duurt het maar een paar seconden, alsof ze achter de deur stond te wachten. Ze loopt gehaast en met een brede glimlach op haar gezicht naar me toe.

'Je bent weer bij! Gelukkig! We hebben behoorlijk over je ingezet.' Ze pakt mijn arm en voelt lange tijd, haar ogen geconcentreerd op het raam gericht, mijn pols.

'Dat lijkt me prima in orde.' Weer glimlacht ze. 'Hoe voel je je?'

'Wat is er gebeurd?' vraag ik met een vreemde kraakstem. 'Waar is Thomas?'

Haar glimlach maakt plaats voor een frons tussen haar wenkbrauwen. 'Heeft hij je die troep gegeven?'

'Wat voor troep?' Mijn stem klinkt me vreemd in mijn oren, alsof ik me onder water bevind en ieder geluid vervormd tot me doordringt.

'GHB,' zegt de verpleegster. Of misschien is ze wel arts, want er hangt een stethoscoop om haar hals. Wat vooringenomen ook, om te veronderstellen dat een vrouw wel verpleegster zal zijn en een man arts.

'GHB?' mompel ik verward. 'Dat is toch drugs?'

'Ja, het was gelukkig niet zo veel,* zegt ze, 'maar we hebben het wel moeten neutraliseren. Al met al ben je nog een heel tijdje van de wereld geweest.'

'Hoe... hoe wisten jullie...' zeg ik moeizaam.

'Er kwam een waarschuwing binnen dat je alleen thuis lag en vloeibare GHB had genomen,' zegt de arts.

'Thomas,' mompel ik. Waarom heeft hij me die drugs gegeven om vervolgens het ziekenhuis te waarschuwen? De enige verklaring die ik kan bedenken is dat het niet zijn bedoeling was om me te vermoorden. Maar

waarom heeft hij dan die bekentenis aan me afgelegd en me vervolgens uitgeschakeld?

Opeens word ik erg bang en ik pak de arm van de arts vast. 'Thomas,' zeg ik weer. 'Waar is hij?'

Ze kijkt vol compassie op me neer. 'Hij was een goede vriend van je, nietwaar?'

'Waarom zegt u "was"?' Mijn stem klinkt schor want ergens diep vanbinnen weet ik dat ze niet alleen in de verleden tijd spreekt omdat de vriendschap over is.

De arts aarzelt zichtbaar. 'Zullen we het daar later over hebben?' stelt ze voor.

'Nee, ik wil het nu weten. Vertelt u het me, alstublieft,' dring ik aan. Ze aarzelt nog steeds.

'Hij is dood, hè?' zeg ik met geknepen stem.

Blijkbaar ziet ze dat ik toch niet tot rust kan komen als ik de waarheid niet ken, want ze knikt langzaam.

'Heeft hij zelfmoord gepleegd?' vraag ik.

Weer knikt ze. 'Hij heeft die rommel ook ingenomen, maar in een grotere dosis. Hij lag naast je op bed. We hebben hem helaas niet kunnen redden.'

Ondanks alles begin ik te huilen om Thomas. Om de eenzame, verknipte ziel die hij was, die niet méér uit het leven heeft weten te halen dan dit. Ik huil eindeloos lang, tot ik de tranen voorbij ben en ik roerloos uit het raam lig te kijken. Vanuit mijn bed heb ik zicht op de ingang van het ziekenhuis, waar ik een stroom bezoekers met hun armen vol cadeautjes en bloemen door de grote draaideur naar binnen zie stappen.

Het is een warme dag. Voorde ramen beweegt het zware loof van de bomen in een briesje. De lucht is blauw en trilt van de warmte en de beloftes.

Ik leef, en langzaam maar zeker komt er iets van dankbaarheid in me boven. Ik had gedacht dat het allemaal voorbij was, en kijk, ik leef nog! Ik zal het zonder mijn zus moeten stellen, maar niet voorgoed. Daar ben ik van overtuigd.

Lange tijd kijk ik naar de wolkeloze blauwe lucht en tegen wil en dank glijdt er een aarzelend glimlachje over mijn gezicht.

Woord van dank

Een boek schrijven doe je alleen, maar bij de totstandkoming ervan heb je hulp nodig. Graag wil ik mijn ouders bedanken voor het meedenken tijdens het schrijven en het corrigeren van de drukproef, Theo Hoogstraaten voor het checken van allerlei fragmenten op waarheidsgetrouwheid, Chris van Houts voor het delen van zijn ervaringen als fotograaf, Tjebbe Hansma voor het beantwoorden van mijn vragen over politieonderzoek en Jeannette Verdonk voor het geven van informatie over de Euromast.

Mijn hartelijke dank, Simone